

ภาคผนวก : การอภิปรายพิเศษ

ทิศทางและแนวโน้มของวงวรรณกรรมไทย

การอภิปรายประกอบการศึกษาวิชาวรรณกรรมปัจจุบัน เดือน มกราคม พ.ศ. 2526

สุชาติ สวัสดิ์ศรี	วิทยากร
วนิช จรุงกิจอนันต์	วิทยากร
“เพลิน รุ้งรัตน์”	วิทยากร
รศ.รื่นฤทธิ์ สัจจพันธุ์	ผู้ดำเนินการอภิปราย
ชมรมภาษาไทย มร.	ผู้จัด

อ.รื่นฤทธิ์ “อย่างให้คุณวนิชเล่าเรื่องงานเขียนของตัวเองให้นักศึกษาฟังสักนิดในเรื่องวิธีการเขียน สไตล์ในการเขียน ประวัติความเป็นมาในเรื่องการเขียนของคุณวนิช”

วนิช “ผมเริ่มเขียนหนังสือ เริ่มแรก ๆ เขียนกลอนก่อนตอนสมัยเรียนมัธยม เริ่มเขียนกลอน หัดเขียนกลอน ถ้าถามว่าทำไม่ถึงเขียนกลอนก็ตอบไม่ถูกเหมือนกัน สมัยเรียน ป.3-ป.4 มีหนังสือรามเกียรติเล่มหนึ่ง มีสามกํกเล่มหนึ่ง ทั้งบ้านหมู่หนังสือ 2 เล่ม ที่วางทิ้งอยู่ไม่มีใครสนใจ ผมก็อ่านหนังสือ 2 เล่มนี้ อ่านแล้วก็จำไม่ได้ก็ผ่านเลยไป พอเรียน ป.5 เริ่มเขียนกลอน โดยไม่รู้ว่ากลอนคืออะไร พยายามเขียนให้มีสัมผัสถูกใจยิ่งขึ้น ไม่ได้มาก พอเรียน ม.5 - ม.6 มีเพื่อนเขียนกลอนก็เลยเริ่มเขียนบ้าง ก็เขียนกลอนมาเรื่อย ๆ จนมาอยู่ชั่งศิลป์ก็ยังเขียน จนกระทั่งเรียนจบมหาวิทยาลัยก็มาทำงานธนาคาร ก็เริ่มเขียนเรื่องสั้น แต่ก็เขียนไม่เป็น จริง ๆ แล้วปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ตัวเองขาดการส่วนภักดีที่เค้ามีความรู้ มีประสบการณ์ เพราะฉะนั้น การเขียนเรื่องก็เลยจะเทะเบะเป่าແນไม่ได้ พ coma เขียนเรื่องสั้นเรื่องหนึ่ง ตอนนั้นเตรียมตัวจะไปอเมริกา ก็มีข่าวลือว่าคนเขียนเป็นบ้าไปแล้ว ความจริงผมปกติดีสอนได้ก็ไปอเมริกา ตอนอยู่อเมริกาก็เขียนจดหมายถึงเพื่อน มาส่งที่ลงนา เขียนเรื่องจนกระทั่งกลับ ก็เป็นหนังสือที่ผมคาดไม่ถึงว่าจะขายดีหรือเป็นที่กล่าวถึงกันมาก ที่นี่พูดถึงลักษณะงานเขียน ผมเองไม่รู้ตัวล่วงหน้ามาก่อนว่าจะเขียนเรื่องคลอกได้ เขียนเรื่องเสียดสีได้ ไม่เคยรู้ตัวเลยว่า ตัวเองมีความสามารถก่อนเขียนเรื่องจดหมายถึงเพื่อน ก็ไม่คิดว่าจะมีคนอ่านแล้วชอบไม่เจตนาที่จะให้ตกลอกไว้มากมาย พอเขียนไปได้ 2 - 3 เรื่อง ถึงรู้ว่ามีคนชอบคนเค้ากล่าวถึงกัน ก็เริ่มกลับมาจับลักษณะที่ตัวเองเขียนว่า เพราะอะไร ก็จับได้บางอย่างว่า การสัมผัสถ่องของเวลาพูดถึงคำ สีดำ สีแดง สีแห้ง สีเที่ยว สีเขียว สีขาว สีหาย สีบาน อะไรพากนี เรารู้สึกไม่ลำบากในการที่จะไปหาคำพากนี มันอาจจะเป็นได้ว่าเขียนกลอนมานานกระทั่งอยู่เมือง ผมกลับไปอ่านงานของตัวเองสมัยที่ทำหนังสือวรรณศิลป์ลักษณะการเขียนบทบรรณาธิการมันก็มีลักษณะการเขียน

เหมือนงานเขียนจดหมายถึงเพื่อนเมื่อกัน ໄอเรื่องเสียดสีโดยนิสัยผมไม่ใช่นแบบนั้น ผมเป็นคนสุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน ไม่ได้ก้าวร้าวอย่างที่เขียน แต่การเขียนมันต้องย่าง เรายังต้องเผชิญหน้ากับคนที่เราพูดถึง ผมก็ทำอะไรได้ตามใจตัวเองพอสมควร อีกอย่างหนึ่งผมเชื่อในความถูกต้อง คิดว่าตัวเองทำอะไรถูกแล้วถึงจะเป็นอย่างไรก็เป็นกัน ความกล้ามันอาจจะช่วยอีกอย่าง คือ อาจจะเขียนอะไรออกไปได้มากกว่าคนอื่นที่เค้าไม่กล้า แต่ว่าให้มองตัวเองมันอาจจะมีอะไรอื่น ๆ นอกเหนือกว่านี้ แต่ผมคิดว่ามันเป็นหน้าที่ที่คนอื่นจะมองเรามากกว่า แต่ถ้าจะสรุปตัวเองง่าย ๆ เหตุที่เขียนงาน หรือว่าทำงานหรือลักษณะงานมันจะออกในรูปนั้น มันเริ่มต้นโดยไม่รู้ตัว มันอาจจะมีอยู่ในตัวเรา งานเขียนจริง ๆ ผมมองก็ไม่คิดว่า ตัวเองจะต้องตัวเองไว้แค่เขียนเรื่องตลก เขียนเรื่องเสียดสี ล้อเลียน ผมก็พยายามจะเขียนสารคดีท่องเที่ยว พยายามจะเขียนนานินิยาย พยายามจะเขียนเรื่องลึกลับ ผมพยายามลองค้นหาว่าเราจะทำอะไรได้มากกว่าที่เค้ามองเรา ความจริงผมเขียนกลอนรักให้หวาน และก็ผมพยายามที่หยุดงานเขียนเป็นระยะ เพื่อที่มองดูตัวเองใหม่ พยายามที่จะเขียนอะไรที่มันแปลก ๆ จากที่เคยอ่านมา”

อ.รัตนฤทธิ์ “นักศึกษาคงได้ทราบว่างานของคุณวนิชนั้น เริ่มเขียนก่อนตอน ในบัจจุบันถึงแม้จะเขียนร้อยแก้วแล้วก็ยังมีคนเรียกงานว่า เป็นกวีร้อยแก้วด้วยความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษา ที่นี้ขอเรียนถາมคุณวนิชยืนยันด้วยว่า ในการที่คุณวนิชแสวงหาแนวทางในการเขียนของตัวเองในหลาย ๆ แบบ พอใจงานเขียนเรื่องในแนวไหน รูปแบบอย่างไร”

วนิช “ถ้าตอบให้ชัดเจนคงจะยังไม่ได้ แต่ว่าลักษณะการเขียนคลอ้มน์เป็นสิ่งที่ผมชอบ เขียนเรื่องที่ไม่ใช่นวนิยายอะไร เป็นการสะท้อนความคิดของตัวเองออกมาจากสิ่งเร้าภายนอกหรือว่ามีเรื่องอะไรสักเหตุการณ์หนึ่ง แล้วก็พูดถึง เป็นสิ่งที่ตัวเองสนใจที่จะใส่ แต่ก็ไม่แน่ใจว่า จะเป็นสิ่งทำให้ดีที่สุด หรือทำได้ดีแค่ไหนอย่างไร ก็ชอบ แต่คิดว่าถ้าพูดถึงความชอบที่จะทำ ก็ชอบทางนี้ มีเหตุผลอย่างหนึ่งคือมันง่าย มันไม่ต้องการโครงสร้างมาก มันจบในแต่ละตอน เขียน 2 หน้า 3 หน้า 4 หน้า มันจบ ก็จบไปเลย นิยายมันต้องมีโครงสร้าง มีองค์ประกอบ เก็บเล็กผสมน้อยต่อๆ กัน แต่ตรงนี้ มันยุ่งยาก เรื่องสันเขียนพลอตเรื่องทำอะไรที่มันมีอะไรพิเศษออกไปมาก มันยุ่งยาก ถ้าตัดความพอดีที่จะทำ อยากทำลักษณะการเขียนคลอ้มน์อะไรทำนองนั้นมากกว่า”

อ.รัตนฤทธิ์ “ในงานเขียนนี้ โดยส่วนมากจะใช้ประสบการณ์ของตัวเอง แล้วเวลาที่เขียนเรื่องคุณวนิช กำหนดตัวผู้อ่าน กลุ่มผู้อ่าน หรือเขียนโดยไม่ได้กำหนดตัวผู้อ่าน”

วนิช “สิ่งแรกที่เขียนนะจะ ก่อนจะลงมือเขียนสิ่งที่คิดคือ คนอ่านเป็นใครภาพในใจของเรา ใครคือคนที่อ่านเรื่องของเรา ทุกวันนี้ผมเขียนเรื่องของเด็ก ผมก็ต้องรู้ว่าคนอ่านนี่เป็นเด็ก ภาษาที่เด็กอ่านแล้วไม่เข้าใจภาษาที่สิ่ง什么样 เด็กอ่านแล้วตีความ ผมก็ใช้ไม่ได้ การกำหนดคนอ่านไปก่อน ทำให้เรา มีความหนักแน่นแล้วก็ใช้ภาษา ใช้เรื่องที่เหมาะสมขึ้น ไม่ใช้เรื่องเบะบะ”

อ.รั่นฤทธิ์ “หันมาทางด้านวิจารณ์บ้าง อายากให้พูดถึงการทำงานของกลุ่มวรรณกรรมพินิจ ว่ามีการทำงานอย่างไร”

ไฟลิน “ไม่ทราบว่าพูดถึงกลุ่มวรรณกรรมพินิจ แล้วจะมีครัวรักหรือเปล่า กลุ่มวรรณกรรมพินิจ ไม่ได้เดงดังอะไร เราเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้นเอง และก็ทำงาน ถ้าเราย่อสยามรัฐ เราจะไม่ทราบ เลยว่าเป็นกลุ่มวรรณกรรมพินิจ ซึ่งในคล้มั่นเดิม ชื่อคุณเขียนหนังสือ ซึ่งเราเปลี่ยนเป็นวรรณกรรมพินิจ เปลี่ยนໄได้ไม่ถึงปีนี้เอง ติดฉันเคยเป็นประธานชมรมวรรณศิลป์ คนที่ทำงานในชมรม วรรณศิลป์ก็สนใจมาก คงเหมือนชุมชนภาษาไทยที่รามฯ นี่จะ เมื่อสนใจกันคนที่จบแล้วก็จะไป แต่ยังไม่ไปจากชุมชนก็ยังกลับไปชุมชนอื่นที่ชุมชนสมอ และคนที่ชุมชนก็ตามไปที่บ้านสมอ ก็เลย ยังไม่เลิกกันซักที ปี 19 ก็ยังเลือกันสมอ ทุกเดือนต้องกินก๋วยเตี๋ยว กัน แหล่งที่ไปก็คือ ที่บ้านฉันเอง ที่นั่นหลัง 6 ตุลา ช่วงนั้นนักเขียนเกิดยกทัพเข้าป่ากันไปหมด เงียบจนไม่รู้จะเงียบยังไง ปี 20 เงียบจนพากเรา กินก๋วยเตี๋ยวอยู่เฉยไม่ได้ พากเราต้องทำอย่างอื่นขึ้น ก็เลยตัดสินใจว่า ถ้าเรา เริ่มต้นลองทำดูว่าจะทำอย่างไรดี ที่นี่ในสมัยที่เรียนอยู่นี่มีรุ่นพี่คนหนึ่งเป็นนักเขียนเรื่องสั้นชื่อ ทะนง ที่นี้ทะนงก็อกรความคิดว่า ในจุฬานี้มีร่วงวัลเกียรตินิยมวรรณศิลป์ การที่เราให้ร่วงวัลเรื่องสั้น ที่ลงในอนุสรณ์วรรณศิลป์อย่างเดียว เป็นการคับแคบ ถ้าเราสามารถให้ร่วงวัลเรื่องสั้นที่อยู่ใน นิตยสารทั่วไปได้ถึงจะเรียกว่าทำได้กวดขวางจริง เรา ก็เริ่มเอกความคิดของทะนงมาโดยไปสานม หลวง ซึ่งหนังสือที่มีเรื่องสั้นมาพิจารณาในปี 21 ในช่วงนั้นมีคนมาช่วยงานกันเยอะ ก็มาช่วยกันทำ กัน 15 - 20 คนได้ พอกำออกมาเป็นการประการของกลุ่มฯ หลังจากนั้นพิมพ์ออกมานะ เป็น เล่ม สำนักพิมพ์พรัตน์พิมพ์ ปีต่อมาเราก็ยังทำอยู่ ปี 22 คนที่ทำก็เหลือเช๊กเดิม เช๊ก กินก๋วย เตี๋ยว ช่วงปี 22 วงการวรรณกรรมทั้งหมดมีการโถดียังกันอย่างมาก ในแนวทางวรรณกรรมใน ช่วงนี้เอง ๆ ที่เข้ามามากในกลุ่มคงจะเกิดความรู้สึกว่าท่านกระแสในสมัยนั้นไม่ได้ มีการวิพากษ์ วิจารณ์ จึงขอถืออยู่ห่าง ๆ ก่อน เรา ก็อนุญาตให้ไปทำงานได้ กลุ่มนั้นก็คงเหลืออยู่ 10 คนได้ การทำ งานที่ออกมานางานใหญ่ก็ยังคงกันอยู่ยังไม่ได้ออกมานะเป็นรูปเป็นเล่ม แต่ก็ยังทำกันอยู่ยัง “ไม่เลิก”

อ.รั่นฤทธิ์ “อยากรู้คุณไฟลินพูดถึงหลักการเลือกเรื่องที่จะวิจารณ์ มีหลักอย่างไรที่จะวิจารณ์”
คุณไฟลิน “สำหรับตัวฉันเองคนเดียว บังเอิญมีความคิดว่าจะหยิบหนังสือเล่มใหม่มา วิจารณ์ มีหลักว่าหนังสือใหม่ทุกเล่มจะพยายามวิจารณ์ให้นักเขียนใหม่มีความรู้สึกว่ามีคนจะ ต้อง จะเกิดกำลังใจหรือเสียกำลังใจนั้น อีกเรื่องหนึ่ง แต่ว่าเมื่อรู้ด้วยว่ามีคนมองหนังสือของ เค้า ถ้าเรื่องใหม่มีความยิ่ง มีเนื้อหาแน่นในเรื่องแล้ว ก็เขียนสั้นไม่ได้ คือ วิจารณ์สั้น ๆ ไม่ ได้ ก็จะวิจารณ์ลงในสยามรัฐ ถ้าเล่มใหม่แล้วบางนิดเดียวที่เขียนมาไม่มีอะไรที่ควรจะเอ่ยถึง บ้าง ฉันจะเลือกวิจารณ์ลงในมาตรฐาน เพราะเนื้อหาน้อย เวลาวิจารณ์มีหลักอย่างไร มันบอกไม่ได้ว่า

มันมีหลักอันใหม่หลักของโครง เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นมาเอง โดยมองที่งานและที่นักเขียน แน่นอนถ้า เป็นนักเขียนแก่ตัวของบุกวิหารนักรอมอย่างยิ่งแล้ว เราจะวิจารณ์แค่คงต้องพูดกันตรง ๆ ว่ามัน เกิดอะไรขึ้น เท่าที่เราเห็นถ้าหากเป็นนักเขียนใหม่ ก็พูดให้เข้าใจให้มีนวนิษฐ์อย่าว่า เราจะบอกเด็ก ว่าอะไร ไม่ว่านักเขียนแก่กับนักเขียนใหม่ แตกต่างนิดหนึ่งว่า นักเขียนแก่อาจจะตรงกว่านักเขียน ใหม่พูดยกย่องหน่อย โดยคงความคิดเห็นและความรู้สึกที่แท้จริงไว้ได้ภาษาเหล่านั้น”

อ.รัตนฤทธิ์ “มือกันดูหนึ่ง ที่จะบอกว่างานเขียนของเดียร์ไม่ดียังไงถึงใจ หรือว่าดีไม่ ปราณีตพอ คุณไฟลินมองตรงไหน เช่น ภาษา การสร้างภาพพจน์ การสื่อสารออกแบบฯ”

ไฟลิน “มองหมุดลั่คะ คือ จะบอกว่ามองแต่ภาษาไว้ไม่ได้ มันอาจจะแล้วแต่ประเภทของงาน เช่น นวนิยาย บทกวี แต่ละประเภทจะมีองค์ประกอบของมันโดยเฉพาะ จะยืนยันในที่นี้ไม่ได้ว่า เวลาจะวิจารณ์งานแล้ว จะดูแต่อันนั้นแต้อันนี้ เต็ลชั้นดูต่างกัน บางชั้นมีภาษาเด่นมาก หรือบางชั้นแนวความคิดในเรื่องเด่นเหลือเกิน คงต้องเน้นแนวคิดเป็นพิเศษ นี่มันบอกไม่ได้ตายตัว คงต้องดูถูกองค์ประกอบ”

อ.รัตนฤทธิ์ “ขอความเห็นคุณสุชาติบ้าง ในฐานะที่คุณสุชาติทำงานในเรื่องของโลภารณ์ กรรม ซึ่งมีความเชี่ยวชาญมากในวรรณกรรมสากลและวรรณกรรมไทย มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับวรรณกรรมไทยอย่างไร”

สุชาติ “วรรณกรรมของไทยนั้น ความเป็นมาถึงปัจจุบัน/ในแรกที่ไม่ถ่ายเมื่อแล้ว ถ้าเด็กได้ส�ษามากแต่ ในแรกของความหลากหลายแล้ว ถ้าเราจะนิ่งอยู่กับที่ เพราะอะไร ไม่ทราบ ผู้ไม่ถ่ายเมื่อนักเขียนไทย ผุดคิดว่าเห็นอันนี้ก้าวมาแล้วซึ่งและพม่า อินโด네เซียและประเทศไทย อีกแล้ว แต่อินโดนีเซียมีความหลากหลายในแรกเรื่องมากกว่า ถ้าพูดถึงการขยายในแรกการพิมพ์ของเราพร้อมถ่ายมากกว่าของเขามาก ยกเว้นญี่ปุ่นกับจีน ผุดคิดว่าอย่างนั้น ที่ผุดคิดว่าพอ ก็คือในแรกของ การสร้างงานเขียน การนำเสนอปัญหาค่อนข้างใกล้เคียงกัน เช่นปัญหาความยากจน หรือปัญหา แม้จะการอุ่นร้อน แต่มีลักษณะแตกต่างกันออกไปในรายละเอียด เป็นต้นว่า ในฟิลิปปินส์และ ช่องกง กลไกที่ฝรั่งมาสอนวัฒนธรรมให้ ทำให้บรรดาคนเขียนของฟิลิปปินส์กับช่องกงมีการเขียนเรื่องเป็นภาษาอังกฤษค่อนข้างพร้อมถ่าย นิตยสารที่ลงข่าวคราวทางวรรณกรรม เช่น เอเชีย วีค มักจะมีข่าวคราวที่มาจากอ่องกง มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์เป็นส่วนใหญ่ ตรงข้าม กับไทย ลาว เวียดนาม พม่า อินโดนีเซีย ยังมีลักษณะที่ค่อนข้างปิดตัวเอง แต่ปัญหาการเขียนซอฟต์ ของเราจะเป็นอิสระมากกว่า ปัญหาร่วมกันบางอย่างที่ผุดคิดว่าในกลุ่มประเทศอาเซียนยังมีอะไร หลายอย่างคล้ายกัน เช่น การพูดถึงปัญหาของสังคมสมัยใหม่ การบูรับตัวของสังคมสมัยใหม่ ความแบปลแยกของผู้คนในสังคมที่พยายามเทียบกันแล้ว จะเห็นว่ามีปัญหาใกล้เคียงกัน การนำเสนอผลงานด้านบทกวี เรื่องสั้น หรือนวนิยาย ก็เสนอปัญหาที่มีอยู่รวมอยู่กันมากกว่าใน

สังคมญี่ปุ่น ซึ่งคุณภานุยเป็นอีกลักษณะหนึ่งไปแล้วตามแบบสังคมอุดมสังคม แม้จะมีปัญหาความไม่สงบและมีลักษณะเป็นสากลมากกว่า วรรณกรรมญี่ปุ่นมักเสนอปัญหาความไม่สงบจากการมองปัญหาของตัวเองเป็นหลัก เช่น ปัญหาความซับซ้อนภายในจิตใจ ลักษณะทางจิตวิทยาเข้ามามีบทบาทมาก ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับสังคมไทย ปัญหาทางสังคมของเรามักจะแสดงออกมาในเชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม นี้มองกันกว้าง ๆ นั่นคือเพราที่ถึงอย่างไรแม้จะมีจุดร่วมกัน แต่วิธีการแสดงออกก็คงแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ลักษณะที่เป็นสากลนั้น ก็คงมีเต็มไปด้วยบุพพันธุ์ของตนเอง ประเทศใดประเทศมัน

อ.รินฤทธิ์ “อย่างให้คุณภานุยเล่าถึงประสบการณ์ที่ได้พบนักเขียนในต่างแดนหลายชาติหลายภาษา ว่า เมื่อพูดถึงในด้านวรรณกรรมต่างชาติเมื่อเทียบกับของเราแล้วจะเป็นอย่างไรบ้างค่ะ”

ภานุย “การพบนักเขียนต่างแดนมีปัญหาเหมือนกันคือ พูดกันไม่ค่อยรู้เรื่อง ก็เลยลำบากนิดหน่อย เท่าที่พบกับพูดนักเขียนเด็ก นักเขียนร่องเด็ก เยาวชนนานาชาติ ที่กรุงมอสโกรัสเซีย ก็มีนักเขียนหลายคน 44 ประเทศ 150 คน ก็เท่าที่สังเกตมาแก่ ๆ ทั้งนั้น ก็ไม่ค่อยได้มีโอกาสพูดคุย ไม่ได้แลกเปลี่ยนความเห็นกัน ไม่ค่อยสนุกเท่าไหร่ที่จะแลกเปลี่ยนความเห็นกัน เพราะพูดกันไม่ค่อยรู้เรื่อง อีกอย่างหนึ่งคุยกันเรื่องอื่นมากกว่า ไปที่พิพิธภัณฑ์ไปเจอนักเขียนหลายคน นักเขียนส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยได้พูด เราคุยกันทั่ว ๆ ไปได้คุยกับแลกเปลี่ยนทั่วไป จริงจังในแง่ของการเขียนหนังสือ ไปเจอนักเขียนจำนวนมากก็มีปัญหาใหญ่ คือ พูดกันไม่รู้เรื่องเลยสักคำ ก็ไม่ได้มีเนื้อหาระยะไว พอจะรู้อยู่บ้าง คือ ปัญหาที่เราไม่ใช่ปัญหาที่น่าตื่นเต้นอะไร คือ รู้ว่าเขียนในจินเจียนเรื่องอย่างไร เค้าสะท้อนภาพสังคมได้ จากการที่เราอ่านหนังสือบ้าง เราเก็บรวบรวมสิ่งที่เรารู้ก็ไม่ได้ทำให้เราตื่นเต้นอะไร นักเขียนในรัสเซียเค้าบอกว่า เค้ามีรายได้อย่างไร พิมพ์จำนวนทั้งหมด มีร่องหนังสือเค้าพิมพ์ 100 ล้านกว่าเล่ม เราเก็บต้นฉบับ ตีพิมพ์ยอดดี แต่นั้นเราไม่ได้แลกเปลี่ยนอะไรมาก ๆ จัง ๆ ถ้าจะถามว่าเขียนอื่นเค้ามองเรายังไง นอกจากที่ผูกใจแล้วคงไม่ทราบ”

อ.รินฤทธิ์ “มีความเห็นอย่างไรในวงวรรณกรรมหลัง 6 ตุลา เป็นต้นมา”

ไฟลิน “หลัง 6 ตุลา เป็นต้นมา ในความเห็นของฉันเอง เราไม่สามารถเก็บหรืออภิปรายหรือตีแย้ง หรือแสดงความคิดเห็นในวงวรรณกรรมค่อนข้างมาก ช่วงหลัง 6 ตุลา เป็นต้นมา ตามความเห็นของฉัน ฉันเห็นว่าเรารีบจับลักษณะวรรณกรรมทั่ว ๆ ไปมากขึ้น มองกว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม ลักษณะที่แบ่งออกเป็น 2 ค่าย มันเริ่มคลอก南北 หรือมันอาจจะเป็นเพราะว่า ค่ายที่ค้าขายกับค่ายกันหน้าหัน นันเดินให้ขึ้นจนคุณไปหมกทุกค่ายก็ได้ อันนี้ ไม่ค่อยแน่ใจเท่าไหร่ ว่ามันเป็นการขยายตัวของค่ายนี้ หรือว่ามันเป็นเพราะเรามองในแง่ของการเขียน นักเขียนที่เคยเขียนเรื่อง

ก้าวหน้าทั้งหลายอย่างเวลาเรารอ่านแล้วรู้สึกrunแรงอะไรต่าง ๆ ปัจจุบัน ก็ยังมีลักษณะการเขียนอย่างนี้อยู่บ้าง แต่ว่ามีอยู่หลายคนพยายามที่จะเขียนให้มันนิ่มนวลขึ้น หรือเขียนให้มีอะไรมากขึ้น นักเขียนพยายามจะเน้นที่จะให้มีอะไรมากขึ้น และมีลักษณะการคิดค้นเรื่องของความคิดมากขึ้น ที่เคยยึดทฤษฎีก้าวหน้าหรือทฤษฎีต่าง ๆ ก็รู้สึกว่า “น้อยลง”

คำagan “คุณไพolin เหตุที่ใช้นามปากกาแทนชื่อจริง เกี่ยวกับงานวิจารณ์หรือไม่”

ไพolin “อันนี้คุณสามารถจะคิดว่า ที่ใช้นามปากกา เพราะว่ากลัวเดาจะรู้ว่าใครวิจารณ์ใช่ไหมคะ ไม่ใช่ ไม่กลัว ว่าเดาจะรู้ว่าใครวิจารณ์ ยินดีที่จะเจอผู้อภิกวิจารณ์ทุกคน และก็คุยกันได้เป็นปกติ แต่ที่ใช้นามปากกา เพราะว่า นามปากกานี้เกิดขึ้นเมื่อเหตุการณ์ ๖ ตุลา เราคงจำได้ว่าช่วงหลังเหตุการณ์ ๖ ตุลา ใคร ๆ ก็อยากใช้นามปากกา กัน

คำagan “การวิจารณ์ควรให้หลักเกณฑ์อะไรเป็นสำคัญ”

ไพolin “ควรดูทุกส่วนของงานวรรณกรรมขึ้นนั้น ไม่ดูว่าเนื้อหาตรงนี้ หรือรูปแบบตรงนี้ คูมันทุกส่วนที่มีแต่ละรูปแบบงาน แต่ละประเภทจะรู้เองว่า อันนี้จะดูตรงไหน ส่วนไหนส่วนเด่นของเดา ขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของเรา การเป็นนักวิจารณ์ ถ้าเราอ่านมาแล้ว เราจะวิจารณ์ไม่ได้ หรือเราไม่ได้ฝึกฝนการวิจารณ์มาเลย เราจะเริ่มต้นเป็นนักวิจารณ์เบิกตึงไม่ได้ และอีกประการหนึ่งคือ ต้องกล้า บางทีนักวิจารณ์ต้องกล้า กล้าที่จะแสดงออก เราถ้าจะวิจารณ์ ต้องกล้ายอมรับว่าเรา วิจารณ์อย่างนั้นจริง ๆ และก็เป็นความจริง หลักสำคัญอีกอันหนึ่งก็คือต้องมีเหตุผล เหตุผลในการวิจารณ์ มิใช่เหตุผลส่วนตัว”

อ.รัตนฤทธิ์ “ขอความเห็นคุณสุชาติ เกี่ยวกับวรรณกรรมในปัจจุบันนี้ ในด้านทางพิศทางและความเคลื่อนไหว”

สุชาติ “สภาพปัจจุบันของวรรณกรรมไทย หลัง ๖ ตุลา เป็นต้นมา หากจะมองดูแล้ว สภาพของมันยังเคลื่อนไหวอยู่ แต่ไม่หลากหลายเท่าที่ควร ถ้าเรามองดูการพัฒนาของมัน ตั้งแต่เริ่มมีงานเขียน สมัยใหม่ขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะเริ่มตั้งแต่เรารับเอกรูปแบบทั้งหนังนิยาย และเรื่องสั้นแบบตะวันตกเข้ามา แล้วดูให้ลึกลงไปในลักษณะทางชนชาติ ผมคิดว่าเรามีหลายอย่างที่เป็นลักษณะของเรา โดยเฉพาะสภาพของวรรณกรรมไทยที่ผ่านมาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ดูสภาพกันแล้ว ผมคิดว่ามีสภาพกว้าง ๆ อยู่ ๔ ประการ

ประการแรก โครงสร้างใหญ่ ๆ ทางสังคมเมือง ซึ่งเป็นศูนย์ของวัฒนธรรมทางหนังสือนั้น เป็นการเดินโดยมาจากการชั้นกลาง เชื้อสายจีน การขยายตัวของการศึกษาตลาดหนังสือ หรือแม้แต่สภาพของวรรณกรรม ถ้ามองให้ลึกลงไปโดยดูจากฐานทางเศรษฐกิจ คนที่มีโอกาสการรับรู้บัญชา คนที่มีโอกาสอ่านออกเขียนได้ คนที่มีโอกาสสรับรู้วัฒนธรรมสมัยใหม่แบบตะวันตก

นั้น ถ้ายกเว้นพวกรื้อพระราชในยุคเริ่มรับอิทธิพลจากตะวันตกแล้ว ผู้ที่ได้รับโอกาสในชีวิตมาก่อนคนอื่น ๆ และมีโอกาสปรับปรุงเปลี่ยนแปลงค่านิยมในด้านวัฒนธรรมทางหนังสือมากกว่ากลุ่มอื่น ก็เห็นจะเป็นคนไทยชั้นกลางที่มีเชื้อสายจีน นี้เป็นลักษณะโครงสร้างที่พอกพูนการเติบโตในส่วนอื่น ๆ ทั้งหมดด้วย ไม่ว่าจะเป็นทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ รวมทั้งสภาพในทางศิลปะและวรรณกรรม สภาพการรับรู้ทางด้านหนังสือ ถ้าพูดกันตั้งแต่เริ่มต้น ก็มีโรงเรียนข้าราชการ พลเรือนสมัยรัชกาลที่ 5 ที่เน้นไปทางรับราชการ คนที่ได้รับการศึกษา คือ เชื้อพระวงศ์และเจ้านายชั้นสูง แต่คนที่เข้ามาเป็นทบทวนทางเศรษฐกิจในสังคมจริง ๆ คือ ชนชั้นกลางเชื้อสายจีน ซึ่งเหล่านี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ตามสภาพ แต่พอเห็นว่าโครงสร้างอันนี้ยังเป็นโครงสร้างใหญ่อยู่ การขยายตัวของตลาดหนังสือและสภาพทางวรรณกรรมที่ขยายไปสู่ส่วนล่าง มันขยายตัวไปจากส่วนนี้ ผสมความรู้สึกว่าสภาพการตื่นตัวของตลาดหนังสือบ้านเรา บางทีมันตอบสนองคนชั้นกลางมากกว่าคนชั้นล่าง และมองให้ลึกแล้วก็คือ คนชั้นกลางเชื้อสายจีน อันนี้มิໄได้ดูถูกหรือเกิดกันทางเชื้อชาตินะ ผสมของดูโอโอกาสในชีวิตของคนที่อยู่ในเมือง คนที่ได้รับการศึกษา ซึ่งพร้อมจะเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงทางการสนับสนุนแล้วน้อยในวงจรเหล่านี้ และนี่เองที่ทำให้ไม่น่าแปลกใจว่า ทำให้ชาวไร่ชาวนา หรือกรรมกร จึงไม่ค่อยอยากร้านปัญหาเกี่ยวกับชนชั้นของเข้า แต่กลับอย่างร้านรี่องผู้ดี เศรษฐี หรือความพุ่งเพ้อของพวกราชชั้นกลางตามไปด้วย แต่สภาพทางวรรณกรรมในบ้านเราจะขยายตัวเติบโตหรือไม่ ผสมว่าต้องดูรสนิยมในการอ่าน คนในระดับพื้นฐานเหล่านี้ ว่าเขานิยมชมชอบอะไร

ประการที่ 2 เนื้อหาของวรรณกรรมปัจจุบัน คุจากสิ่งที่พัฒนาผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นตลาดหนังสือ พ่อค้าหนังสือ คนอ่านหนังสือ มันตื่นตัวไปตามการสนับสนุนแบบฟ่อค้า แต่แก่นเรื่องหลักในการคุณภาพของนักเขียนยังเป็นการพูดถึงความขัดแย้งทางชนชั้นและปัญหาช่องว่างทางจิตใจ ระหว่างเมืองกับชนบท ผสมว่ามันเลี่ยงไม่พ้นสำหรับประเทศไทยที่มีการพัฒนาแบบนี้ และความรู้สึกนี้มันกินความไปถึงความขัดแย้งระหว่างความคิดใหม่กับความคิดเก่าอย่างการทำอนันต์ด้วย ทั้งในเรื่องปัจจุบันและเนื้อหา ไม่ว่าจะแตกตัวออกมารูปแบบวรรณกรรมเพื่อสังคมหรือวรรณกรรมน้ำเน่าก็ตาม

ประการที่ 3 แนวโน้มกว้าง ๆ ของวรรณกรรมไทย ตั้งแต่ต้นถึงปัจจุบันถ้าหากมองคุกันในแง่ของการผูกเรื่องสร้างเรื่องขึ้นมาแล้ว พฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละครในวรรณกรรมไทย คุจะเน้นในแง่การสร้าง “ตัวเอก” มาเป็นตัวเดินเรื่องใหญ่ คือ ตัวเอกเป็นตัวหลัก แต่ปัญหาและการบรรยายสภาพแวดล้อมมักจะเป็นส่วนรอง ในอดีตเราจะดูได้จากเรื่อง ขุนช้างขุนแผน พระลอ “แม่พลอย” ในสีแฝน “จันทา โนนดินแดง” ในแลไปข้างหน้า ลักษณะที่เรียกว่า main character คุจะเป็นจุดหลักของนวนิยายไทยมากกว่าจุดอื่น คือ เป็นตัวบทบาทใหญ่ ถ้าบทบาทตัวใหญ่ทำได้สำเร็จ วรรณกรรมชิ้นนั้นก็พบความสำเร็จ ดังนั้น ในแง่ของการวิเคราะห์เทคนิคใหม่จึงไม่

ค่ออยเกิด ความหลากหลายทางความคิดไม่ค่ออยมี

ประการที่ 4 สืบเนื่องมาจากประการที่ 3 ก็คือ นักเขียนที่บุกเบิกนำเสนอในเชิงทดลอง คือ เป็น experimental ทางรูปแบบและเนื้อหาใหม่ หรือเสนอให้เห็นความริเริ่มแปลงใหม่มักร ไม่ค่ออยปรากฏให้เห็น ส่วนใหญ่ถ้าด้องการเป็นนักเขียนที่พับความสำเร็จ ก็มักจะวนเวียนกันในลักษณะตัวละครแบบประเพณี ตัวละครหลักแบบ “ดอกโศก” นั้น ได้รับความสำเร็จมากกว่าการเขียนแบบโศกนาฏกรรมหรือการเขียนในเชิงสัญลักษณ์และเห็นใจจริง บทบาทตัว (ละคร) ใหญ่นั้น ว่าไปแล้วก็คงขาดไม่ได้ แต่เทคนิคใหม่ ๆ ต่างหากที่มันขาด ตัวละครในเรื่อง One Hundred Years of Solitude ที่กำกับเบรียล มาเคซ เขียนก็มีบทบาทของตัวใหญ่เป็นแหล่งเช่นกัน แต่ถ้าอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์แล้ว จะพบว่าเขามีการใช้เทคนิคหลากหลาย ทั้งในเชิงเห็นใจจริง และการใช้ภาพผืนแบบกระแซสำนึก ส่วนเวลาที่กำหนดก็ใช้เทคนิคที่ย้อนกลับไปกลับมา ไม่ได้เลื่อนไหลไปเป็นแบบตั้งแต่เกิดไปจนนางเอกแต่งงานตายจากพระเอก หรือในเรื่อง Hunger ของคุณตุ แย่มชุน ตัวละครที่เป็นบทบาทตัวใหญ่ ก็เป็นในลักษณะ “ไม่มีชื่อ” คือจะเป็นโครง ซึ่งอะไรไม่สำคัญ แต่ความทิวต่างหากที่สำคัญกว่า เพราะมันแสดงความสาบสារมากกว่า นักเขียนไทยที่ทดลองทำอะไรใหม่ ๆ เช่น ทดลองใช้สำนวนหรือเทคนิคใหม่ ๆ ดูเหมือนจะมีน้อยมาก ลักษณะว่าอะไรตามกันนี้ คิดว่าเป็นกระแสใหญ่ของสภารัฐธรรมไทยปัจจุบันต่างบุคคล่างสมัย ก็มีบทบาทครอบงำแตกต่างกันไป โครงได้พับความสำเร็จ “ขายดี” ในตัวละครที่มีบทบาทใหญ่ประเภทไหนก็ใช้ในเรื่องนั้น....ทั้งนี้เน่าและเพื่อชีวิตแห惚ครับ.....สังคมไทยเป็นสังคมที่มีลักษณะเป็นประเพณีนิยมอยู่แล้ว การปฏิถัติการเดินโดยของวรรณกรรมทั้งในแง่ความผันแปรทางการเมือง การครองชีพ ตลอดจนการไม่โอบอุ้มนักเขียนในเชิงคุณภาพหรือปล่อยให้มีการทดลองแนวการเขียนใหม่มาเสนอ ล้วนมีส่วนจำกัดสีสันของวรรณกรรมไทยให้ช้าชากอยู่กับที่ พุดง่าย ๆ ก็คือ หยุดนิ่งมากกว่าเคลื่อนไหว แม้จะมีความคิดใหม่ ๆ กระฉับกระเฉยอยู่พอสมควร แต่แล้วลงท้ายก็ดูเหมือนลงเอยอยู่ในเบ้าเดียว อย่างไรก็ตาม งานเขียนใหม่แนวใหม่ ๆ คงหลากหลายขึ้น เพราะสังคมมันแสดงความขัดแย้งสับสนมากขึ้น ดังนั้น การท้าทายใหม่ ๆ ในทางรูปแบบและเนื้อหา ผนวกด้วยว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในหมู่นักเขียนใหม่ ๆ ไม่มากก็น้อย

การอภิปรายในวันนั้น ได้อบลอกเนื่องค่าวิชาภาษาอังกฤษ ผู้รายงานมิได้อธิบายงานส่วนผู้อภิปราย ได้เพิ่มเติมในห่วงกลางการอคติของผู้จะเข้าห้องเรียนใหม่ เนื่องจากเทปหนนม้วนและผู้อภิปรายก็เง่งรีบจนผู้รายงานกดไม่ทัน จึงต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

(พิมพ์ครั้งแรกใน สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2526)

ทำaineจึงต้องมีวรรณกรรมสะท้อนสังคม

การอภิปรายพิเศษในวิชาวรรณกรรมปัจจุบัน

เสนีย์ เสารพงศ์

วิทยากร

สุกสรร สวัสดิรักษ์

วิทยากร

รองศาสตราจารย์รื่นฤทธิ์ สัจพันธุ์ ผู้ดำเนินการอภิปราย

รค. วีนฤทธิ์ “ขอเรียนเชิญคุณเสนธิ์ เสาวพงษ์ ให้พูดถึงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องเกี่ยวกับว่าทำ ไม่ถึง
ถึงจะต้องมีวรรณกรรมสะท้อนสังคมอยู่ทุกเรื่อง เพียงแต่ว่ามันจะมากหรือน้อย

เสนธิ์ “ผมว่าวรรณกรรมนั้นมีลักษณะสะท้อนสังคมอยู่ทุกเรื่อง เพียงแต่ว่ามันจะมากหรือน้อย
จะถูกจ้องหรือจะบิดเบือนเพียงไรเท่านั้นเอง เพราะว่าศิลปะซึ่งหมายถึงวรรณกรรมด้วย มัน
เป็นกิจกรรมซึ่งคนเรากระทำต่อธรรมชาติและปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีอยู่รอบ ๆ ตัวเรา แล้ว
ก็ชีวิตของคนเราที่มันก็เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติอย่างหนึ่ง จากชีวิตของคนเราอี้ มนักเมีย่าง
อื่นอีก เช่น เศรษฐกิจ สังคม กกฎหมาย ชนบทรวมเนี่ยมประเพณี ศีลธรรม อะไรเหล่านี้
ห้อมล้อมอยู่แล้วกับคนเราที่เกิดมา เราเกิดมาในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งระบบสังคมก็ต้อง เศรษฐกิจ
ก็ต้องหุ่มสังคม เช่น กกฎหมาย ชนบทรวมเนี่ยมประเพณี ศีลธรรมก็ต้อง ประเพณีก็ต้อง เหล่านี้
มันมีอยู่แล้วแน่นอนอันหนึ่ง สมมติกุณที่เกิดมาในปัจจุบัน พวกละนี้มันจะมีอยู่แล้ว แล้วที่นี่
คนเราเมื่อเกิดมาแล้วเราจะเริ่มเรียนรู้สังคม เรียนรู้จากการเอาตัวอย่างบ้าง จากการมองเห็นการ
ประพฤติ ปฏิบัติของคนอื่นบ้าง เข้ามาเพื่อที่จะปรับตัวของเขารองให้เข้ากับสภาพที่เป็นอยู่ใน
สังคมนั้น ส่วนหนึ่งเราเรียนรู้เราศึกษาสภาพต่าง ๆ ของสังคมที่เป็นอยู่รวมทั้งธรรมชาติ รวม
ทั้งปรากฏการณ์อื่น ๆ ด้วย อาจจะมองเห็นว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น มันควรจะได้รับการดัดแปลง
มันควรจะแก้ไขเพื่อให้สังคมนั้นได้ก้าวหน้าไป หรือได้ดีขึ้นมนักเมียบุญหา บัณฑิตจบออกไปแล้ว
ว่างงาน อันนี้เราเก็บเห็นว่ามันเป็นสิ่งหนึ่งที่เราจะต้องแก้ไข มันอาจจะจำเป็นที่เราจะต้องให้
ความเห็นหรือต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิ เหล่านี้เป็นต้น ที่จะพูดถึงนักเขียน นักเขียนนี่หาก
มีชีวิตอยู่ในสังคมในระยะเวลาอันหนึ่งของเรามาเมื่อกันแล้ว เราเก็บเข้ากับคนอื่น ๆ ทั่ว ๆ
ไป เราดูดซับ เรารับสภាពความเป็นจริงต่าง ๆ ในสังคม ผลงานธรรมชาติ วัฒนาราม มหา-
วิทยาลัยรามคำแหง ทุ่นนาป่าเขา ดินน้ำ ลมไฟ อะไรต่าง ๆ รวมทั้งสภาพสังคมที่เป็นอยู่ คตินิยม
ต่าง ๆ การไหว้ศาลพระภูมินี่เรารับเข้ามา ถ้าเป็นคนธรรมดาก็รับทราบรับรู้ หรือมีความคิด
แล้วก็หยุดแค่นั้น แต่นักเขียนของเราเข้ามาแล้ว เขายังจะสะท้อนมังคลับออกไปในรูปแบบทาง
ศิลปะ ซึ่งอาจเป็นวนนิยาย อาจจะเป็นเรื่องสั้น หรืออาจจะเป็นโคลง ฉันท์ กายพย กลอน
เป็นต้น จะนั้นจะวนการมันจะมีทำนองนี้ คือธรรมชาติและปรากฏการณ์ธรรมชาติ ที่เราเห็น
เราดูดซับเข้ามาโดยปราศจาก ความรู้สึก ด้วยตา ด้วยหู ด้วยจมูก แล้วมันจะเข้ามาสู่ความประทับ
ใจของเรา บอกความรู้สึกทั้งหลายแล้วเราสะท้อนออกไปในรูปของศิลปะ ซึ่งมันจะมี 2 อย่าง
ประกอบกัน คือ หนึ่ง Objective คือสภាពความเป็นจริงที่ปรากฏ บางกับความรู้สึกนึกคิด
อัตโนมัติของเรานักเขียนคิดเข้ามาเป็น Concept มันจะผสมกลมกลืนกันแล้วก็ออกไปใหม่ มัน
จะมีสองอย่างคือ ความเป็นจริงที่มันเป็นจริงแล้วก็บางกับภาวะอัตโนมัติของนักเขียน งานทุก
อย่างจะมี 2 อย่างนี้ประกอบกัน มันเขียนอยู่กับวันนักเขียนเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคม ความ

รู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของเรามันมาจากไหน ส่วนหนึ่งมันมาจากสิ่งแวดล้อมที่เรามีอยู่ทั้งส่วนภายนอกและส่วน内心 เราแต่ละคนเกิดมาในครอบครัวหรือในท้องกินชื่อไม่ค่อยจะเหมือนกัน ฐานะทางวงศ์ตระกูล ทางบิดามารดา และภารกิจการศึกษาที่เราได้รับ ประสบการณ์เหล่านี้มันจะมีความแตกต่างกันรวมทั้งฐานะที่เรามีอยู่ทางด้านเศรษฐกิจด้วย อาจจะมาจากครอบครัวของคนเชื้อชาติไทยหรือคนที่ย้าย居 เศรษฐีหรือเจ้านาย ส่วนสิ่งเหล่านี้มันจะมีส่วนกำหนดความรู้สึกนึกคิดของเรามากก็น้อย จะนั่นการสะท้อนออกไปที่ผ่านลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์เป็นการกำหนดว่า นักเขียนปัจจุบันนี้ มีความรู้สึกอย่างไร อย่างสมมติว่าเราเห็นคนย้าย居 ขอทาน เรายังรู้สึกว่า เข้ายังไงนะ เรามีความสงสาร และภารกิจบันดาลนี้ ก็หมายความว่าเรามองแต่เพียงสิ่งที่เราเห็น แต่เพียงผิวเผิน มันต้องมองลึกออกไป เช่นไปถึงเบื้องหลังเหล่านั้น ซึ่งผมรู้สึกว่ามันเป็นงานค่อนข้างยาก และอีกประเด็นหนึ่งในความรู้สึกส่วนตัวของผมเองว่า งานประพันธ์ของไทยเรานั้นส่วนใหญ่หรือส่วนมากที่เดียวเป็นงานซึ่งค่อนข้างจะผิวเผิน เรามองปัญหาต่าง ๆ หรือสะท้อนเชิงวิถีเป็นลักษณะที่ค่อนข้างจะผิวเผิน "ไม่ลึกลงไป" เมื่อcionกับเราตามผิวนั้นที่มันคันก็กาตามผิวนั้นเอง "ไม่ลึกเข้าไปไม่ลึกถึงกับขีดข่วนหัวใจ" ความรู้สึกต่าง ๆ ที่มันอัดอันให้มันออกมายังไง ซึ่งอันนี้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งที่เรายังมีอยู่ หรือไม่มี อันนี้ผมก็คิดว่า มันรวมถึงตัวผู้ผลิตด้วย ซึ่งไม่ใช่ว่าผู้คนอื่นแล้วผุดติดคนเดียว ผมรู้สึกเหมือนกันว่ามันมีอะไรหลาย ๆ อย่าง ซึ่งเรายังไม่สามารถที่จะนำเสนอการแสดงออกได้ สิ่งที่ผมพูดแต่ต้นว่า วรรณคดีทั้งหมดมันมีลักษณะสะท้อนสังคมอยู่ในตัวของมันเองอยู่แล้ว แม้กระทั่งว่าจะเป็นเรื่องภายในครอบครัว เรื่องผัวเมียเมียน้อย เรื่องอะไรต่ออะไรเหล่านี้ หรือเป็นคนใช้แล้วลายเป็นทายาทผู้มีสกุล มันก็สะท้อนสังคมส่วนหนึ่ง แต่ว่ามันจะเป็นลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์ของคนเขียนนี้มากเหลือเกิน คือคนเขียนอาจจะมุ่งที่จะให้ความบันเทิงแก่คนอ่าน และก็นำปัญหาเหล่านี้ออกมายังแต่บันทึกปัญหาอย่างอื่นอีกมากน้อยที่ควรจะได้รับการแสดงออก ควรจะได้รับการสะท้อน ซึ่งอันนี้ก็อาจจะต้องรอรุ่ดาน้องทั้งหลายอาจจะมีอยู่ในจำนวนผู้ฟังนี้ อาจจะมีหลายคนที่สนใจในงานเขียน และต่อไปก็คงจะเข้ามากำหนดที่อันนี้ คือการสะท้อนสังคม งานเขียนนอกจากจะสะท้อนสังคมแล้ว อีกหนึ่งเดียวที่กันมันสะท้อนความคิดระดับสติปัญญา ความคิดของปัญญาชนของกลุ่มคืองานเขียนนี่ผมว่าแม้ว่ามันจะเป็นงานส่วนตัวเฉพาะตัวคน แต่เราถือว่ามันเป็นงานของสังคม เพราะว่าส่วนหนึ่งมันจะต้องแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่หลายคนมีความรู้สึกร่วมกัน อ่านแล้วเรามีความรู้สึกร่วม นี้คือการแสดงออก นี้คือความรู้สึก โไอ้มันต้องอย่างนี้ รู้สึกเหมือนอย่างนี้แต่เข้าพูดไม่ได้นี่หมายความว่ามันเป็นงานทางสังคมส่วนหนึ่ง ซึ่งนอกจากผู้เขียนแล้วยังรวมถึงผู้อ่านด้วย ที่นี่ผู้อ่านก็มีอยู่หลายระดับ และเราก็จะรู้ว่าหนังสือซึ่งเป็นเรื่องเบา ๆ เป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะเพ้อฝันอะไรพวกนี้ จะขายดีกว่า ส่วนหนึ่งมันอาจจะเป็นได้ว่าบางทีคนเรา

กู้รูสึกว่า ชีวิตมันมีปัญหา มันมีอุปสรรค มันมีโรคภัยไข้เจ็บ นอกจากด้านสังคมแล้ว ทางด้านร่างกายก็ต้องความห้าสิ่งที่มันมาเป็นความสุข เป็นความสนับายนั้น มันก็มีอยู่เช่นเราก็พูดไม่ได้ไปว่าเขาไม่ได้ ว่าทำไม่เข้าถึงไปสนใจแต่ปัญหาง่าย ๆ ปัญหาต้องการความสนับายนั้น มันก็เป็นเรื่องของปัญหาซึ่งมันจะต้องค่อย ๆ ริบวนไปค่อยก้าวหน้าไป ตัวละครพูดจาอะไรกัน เราเห็นชัดไปมากกว่าที่เราแสดงออก แล้วเราก็คิดว่าคนอ่านนี้จะเข้าใจอย่างนั้น ซึ่งความจริงคนอ่านบางที่เขามองไม่เห็น จะนั่นบางที่ บางตอนจะรูสึกว่ามันหัวน หรือมันอาจจะยังไม่หมดความอันนี้ มันเป็นส่วนหนึ่งของรูสึก เพราะว่าความจริงแล้วนี่คือคนอ่านเขามีจินตนาการของเขาร่อง เขารู้สึกว่าคนอ่านจะตัวหนังสือเข้าคิด เพราะว่าวรรณกรรมเป็นงานที่สร้างค่าด้วยตัวอักษร สมมุติเขาก็พูดถึงพระเอกหรือนางเอก คนอ่านจะมีจินตนาการ จะสร้างรูปพระเอกหรือนางเอกขึ้นมาในภาพของตัวเอง ซึ่งคนอ่านร้อยคนก็สร้างร้อยภาพไม่เหมือนกัน ที่นี่ภาพเหล่านี้ นอกจากว่านักเขียนจะสะท้อนสังคมอกรากมาแล้ว ยังสะท้อนกลับในคนอ่านอีกด้วย คือไม่สำคัญเท่าไรสำหรับปัญหาที่ว่าคนจะสร้างตัวพระเอกนางเอกหรือตัวละคร ผู้ร้ายในเรื่องให้มันไม่เหมือนกันในภาพหรือในหัวใจในภาพของนักเขียน ไอน์มันไม่สำคัญเท่าไร มันสำคัญที่เนื้อเรื่องสำคัญที่ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น ซึ่งมันไม่ແນວ่ำคนอ่านแต่ละคนจะคิดได้อย่างเดียวกัน ความคิดอาจจะแตกต่างกันแล้วแต่ฐานะ แล้วแต่เงื่อนไขที่แต่ละคนอยู่ในสังคมด้วย แล้วแต่ระดับวัฒนธรรมด้วย ความจริงแล้วมันก็ไม่เป็นเรื่องประหลาด แต่ว่าอันหนึ่งก็คือว่าความรูสึกที่ได้โดยส่วนใหญ่จะเหมือนกัน แต่ในหลาย ๆ อย่างจะไม่เหมือน เพราะว่ามันถึงได้มีหน้าที่ของคนเรียกว่าวรรณกรรมวิจารณ์ขึ้นมาพยายามวิจารณ์ว่าเรื่องนั้นเป็นอย่างไร ดียังไง ไม่ดียังไง มีสาระไม่มีสาระอย่างไร แต่ว่าคนอ่านทุกคนเป็นนักวิจารณ์โดยพื้นฐานอยู่แล้วอย่างน้อยก็โดยรสนิยมของตนเอง ว่าชอบหรือไม่ชอบ แต่ว่าบางอย่างเท่าที่ผมได้คุยกับพวงนักศึกษา จากการเขียนของผม เขารู้สึกแล้ว บางที่เขาก็ได้ลึกกว่า ลึกกว่าหรือพยายามอภิปรายกับเรื่องที่ผมเขียน หรือที่ผมตั้งใจคือเขาก็คิดออกไปลึกกว่าฉะนี้ อันนี้มันก็เป็นส่วนหนึ่งของลักษณะของงานวรรณกรรม เช่นคนที่อ่านวรรณกรรมคลาสสิก อย่างของอูโก วอลเตอร์ ของคริส นีมันมีส่วนโน้มน้อมใจให้หรือความรูสึกนึกคิดของเข้า ถ้าเป็นเรื่องที่มีความหมายในสังคม แล้วคนอ่านก็มีความคิดที่จะต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมนั้นให้มันดีขึ้น จะเห็นได้ว่าลักษณะของวรรณกรรมที่สะท้อนสังคมนั้น มันจะมีลักษณะอันหนึ่งเข้ามาอาจจะไม่ได้สอน เข้าไม่ได้บอกเลี้ยว่าจะต้องทำยังไง แต่เขานอกกว่าปัญหามันมีอย่างนั้น แล้วคุณจะทำอย่างไร ปัญหาเหล่านี้ที่มันก็ค้างอยู่ในใจ ซึ่งเราต้องการแสวงหาคำตอบ นี่ก็คือส่วนหนึ่งซึ่งจะมีส่วนช่วยผลักดันความเปลี่ยนแปลงแต่ก็มีหลายท่านที่เชื่อว่า วรรณกรรมเนี่ยมีผลเปลี่ยนแปลงสังคมได้ ผมว่ามันมีส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เหมือนกับว่ามันมีอื้มเข้ามาเปิดประดับไว้แต่ก็จะเข้าไปสู่สถานะใหม่มันต้องใช้แรง

ต้องมีคนผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงสังคมจะมีได้มันต้องเป็นการกระทำ ซึ่งจะต้องกระทำที่ให้ผลเด็ขาด วรรณกรรมเป็นแต่เพียงการซึมซาบ ซึ่งความรู้สึก อารมณ์และความคิด จะนั่นวรรณกรรมที่สะท้อนสังคมอย่างที่ผมเรียนมาตั้งแต่ต้นแล้วว่าวรรณกรรมสะท้อนสังคม มันมีอยู่ในทุกชิ้นของวรรณกรรมแต่ว่ามันจะสะท้อนออกมาก็ได้ลึกซึ้งแค่ไหน ถูกต้องตามความเป็นจริงแค่ไหน จากแต่ละท่อนในแต่ละมุมใด นอกจากจะให้สาระบันเทิงในรูปของศิลปะเหมือนอย่างคุณอ่านกวินิพนธ์แล้ว มันได้ทั้งความไฟแรง แล้วมันยังได้สาระอีกด้วย วรรณกรรมก็เหมือนกัน อ่านร้อยแก้ว นานิยายก็เหมือนกันคือคุณจะต้องได้ลึกซึ้งนะ ได้ความเพลิดเพลินได้จากถ้อยคำที่เราร่านไปแล้วมันมีคุณค่าต่างหากจากความบันเทิงอย่างเดียว เมื่อกับการฟังนิทาน ส่วนใหญ่มันจะขึ้นอยู่กับกิจกรรมในนิทานนั้นแล้วก็จบ โดยไม่เหลือค้างไว้ แต่นวนิยายที่สะท้อนสังคมที่ดีที่ถูกต้องนั้น มันจะทึงปัญหาไว้ให้คุณ ทึงเครื่องหมายคำรามอันใหญ่ให้ค้างอยู่ในหัวใจคุณจะต้องคิดและติดตามไปอีกนาน"

ร.ก.รัตนฤทธิ์ “ขอเชิญทุกท่านร่วมกิจกรรมในนิทานนั้นแล้วก็จบ โดยไม่เหลือค้างไว้ แต่นวนิยายที่สะท้อนสังคมที่ดีที่ถูกต้องนั้น มันจะทึงปัญหาไว้ให้คุณ ทึงเครื่องหมายคำรามอันใหญ่ให้ค้างอยู่ในหัวใจคุณจะต้องคิดและติดตามไปอีกนาน”

กุณสุภัตร “สำหรับฉันก็มีความคิดเห็นเช่นเดียวกับในประเด็นที่คุณเสียได้พูดมา แต่ว่าเท่าที่จะมาเล่าให้ฟังทั้งหลายฟังก็จะขอนำประสบการณ์ของตัวเองที่ได้มีโอกาสรู้จักแล้วก็แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบรรดาคนเขียนต่าง ๆ ทั้งของไทยและของต่างประเทศมาแล้วสักกันฟัง เพื่อจะได้ย้ำความคิดของราในหัวข้อที่อาจารย์ได้ตั้งไว้ว่า “ทำไมจึงต้องมีวรรณกรรมที่สะท้อนสังคม” ที่จริงในเรื่องของวรรณกรรมและสังคม เป็นเรื่องที่พูดกันได้ทุกหยาดทุกสมัย ไม่มีวันเบื่อเลย เพราะว่ามันมีประเด็นที่เราต่างจะนำมาพูดกันหลากหลายมากที่เดียว คือวรรณกรรมกับสังคมนี้ เป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออกเป็นสิ่งที่ควบคู่กันมา กับการเขียนหนังสือ เมื่อกับที่มีนักเขียนท่านหนึ่ง ฉันจะขอเล่าย้อนไปสู่การประชุมของนักเขียนนานาชาติ ที่สมาคมหรือศูนย์นักเขียนนานาชาติ ได้จัดขึ้นหลายปีมาแล้ว ก็เป็นการเชิญชวนนักเขียนจากประเทศต่าง ๆ มาอกบัญชาในเรื่อง วรรณกรรมกับสังคม ทำไม่ถึงจะต้องมีวรรณกรรมสะท้อนสังคม ในที่สุดเรา ก็สรุปประเด็น ออกรมาได้ว่า ต้องมีวรรณกรรมที่สะท้อนสังคมอย่างแน่นอน ตั้งแต่เริ่มมีวรรณกรรมมาในครั้งแรก วรรณกรรมก็จำเป็นที่จะต้องสะท้อนสังคม แต่ว่าการสะท้อนสังคมของนักเขียนนั้นจะสะท้อนออกมากในรูปไหน ก็อย่างที่คุณเสียได้อธิบายมาบ้างแล้ว เพราะว่านักเขียนนั้นก็จำเป็นที่จะต้องเขียนสิ่งที่ใกล้ตัวออกมานะ จากความบันดาลใจที่ตัวเองเกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้พบได้เห็น ได้รู้สึก ได้สัมผัสกับมันอย่างใกล้ชิด บางคนก็เขียนในด้านของสังคม ครอบครัวเป็นสังคมเล็ก ๆ บางคนก็เขียนในสังคมที่กว้างขึ้นไปสู่สังคมของคนยากจน ชาวไร่ชาวนาอะไรอย่างนั้น ก็แล้วแต่

ว่านักเขียนนั้นจะมีแนวทาง มีความคิดมีความเชื่อของ มีประสบการณ์ในทางไหนก็จะหันสังคมในทางนั้นออกมานักเขียนอเมริกันคนหนึ่งชื่อ จอห์น เทกเนอร์ เวลาเดียวได้เสียชีวิตไปแล้ว จอห์น เทกเนอร์ ก็มีผลงานเขียนเพียงไม่กี่เรื่อง แต่ว่าแต่ละเรื่องก็ได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นเรื่องที่มีคุณค่า และก็นำรูปแบบใหม่ๆ ในการคิดค้นออกแบบให้นักวิจารณ์ของโลก ได้มองได้ว่าเคราะห์กัน เข้าสู่รูปความเห็นในการประชุมนักเขียนนานาชาติครั้งนั้น เขานอกจากว่าตัวถูกดูบ้องนักเขียน ก็คือเหตุการณ์ของสังคมและเหตุการณ์ของโลก บางกับความสัมพันธ์ของนักเขียนที่มีต่อสังคมแล้วก็มีต่อโลก ตอนนี้จะเห็นได้ว่าวันนี้ไทยเป็นเดียวของตัวเองขึ้นมาแล้ว ในยุคแรกๆ จะเห็นว่าวันนี้ไทยไม่ใช่จะเป็นดอกไม้สด หมื่อมเจ้าอาณาจักร คำกิง หรือคราต่อคราอีกด้วย ท่านจะเริ่มสะท้อนสภาพสังคมไทยในยุคก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองเล็กน้อย คือยังให้เห็นสภาพของมนุษยชาติของไทย สภาพของสามัญสำนึก สภาพของชนชั้นกลางสิ่งบางอย่างมันซ่อนอยู่ในนั้น อยู่ที่ว่าเมื่อเราอ่านแล้วเราจะเห็นอะไรบางนักเขียนบางคนจะไม่บอกอะไรมาก แต่จะสะท้อนออกแบบในรายละเอียดจาก พ.ศ. 2472 ถ้าเราได้สังเกตวรรณกรรมของไทย เราจะได้เห็นการพัฒนาการทางวัฒนธรรมเรื่อยๆ จากการซึ่ให้เห็นสภาพของผู้คน ความเป็นอยู่ที่มีการเหลือมลำกันอย่างไรบ้าง ก็จะมาถึงวรรณกรรมที่แสดงถึงเพื่อชีวิตของคนยากจน อาย่างเช่นเรื่อง ปีศาจของคุณเสนีย์อะไroy่างนั้น แต่เป็นกี่น่าเสียดายที่ว่าพอมายัง พ.ศ. 2500 ซึ่งตอนนั้นรู้สึกว่าจะเป็นยุคปฏิวัติของคอมพิวเตอร์ ตอนนั้น ก็มีนักเขียนที่ก้าวหน้าต่อจุดนักหนังสือพิมพ์ที่มีความคิดก้าวหน้าถูกจับกุมเป็นจำนวนมาก ก็เกิดการก่อการสั่นสะเทือนในวงการเขียนของไทย นักเขียนหลายคนก็จำเป็นจะต้องเขียนเพื่อความอยู่รอดอันนี้จะเห็นว่าสภาพทางการเมืองมานับสภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางการเมือง และสภาพทางเศรษฐกิจมานับสภาพของนักเขียน สภาพของวรรณกรรม นักเขียนจำเป็นที่จะต้องทำงานเพื่อความอยู่รอดของตัวเอง เพราะฉะนั้นงานวรรณกรรมในยุค 2500 เป็นต้นมาหลายปี จะเป็นงานในลักษณะสะท้อนที่เพ้อฝันและสังคมในช่วงนั้นเป็นสังคมที่เริ่มรับอารยธรรมใหม่ๆ ทางตะวันตกเข้ามา แล้วก็นำสิ่งที่ไม่ค่อยดีของเขามาใช้กันในทางที่ฟุ่มเฟือย ได้รับผลกระทบในช่วงนั้นก็เพ้อฝันสะท้อนไปในทางที่ไม่ค่อยจะดีงามนัก หรือไม่ก็เป็นในทางที่ฟื้นหวนไปเลย อะไรทำนองนั้น กระแสสร้างสรรค์ทางวรรณกรรมในช่วงนั้นในเชิงโรแมนติก เชิงพาณิชย์มากจนกระทั่งมาถึงในยุค 14 ต.ค. 2516 เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอีกครั้งหนึ่ง ก็จะเห็นว่าวรรณกรรมเพื่อชีวิตมีกระแสแรงมากขึ้น เราได้มีวรรณกรรมใหม่ๆ อาย่างที่เรารู้จักนักเขียนวัยรุ่น ต้องเรียกว่าในรุ่นหนุ่มสาว หลายคนที่จะรู้จักกันอยู่แล้วเกิดขึ้นในช่วงนั้น ที่ยกตัวอย่างมานี้ก็จะเห็นว่าสภาพทางสังคมมีอิทธิพลต่อการสร้างงานวรรณกรรม แล้วก็เช่นเดียวกัน งานวรรณกรรมก็มีส่วนที่มีอิทธิพลต่อสังคมได้ อาจจะไม่ถึงกับเปลี่ยนแปลงสังคมได้ถูกต้อง

รวดเร็ว แต่ร่วมมือส่วนหนึ่งกันในการเปลี่ยนแปลงสังคม มีส่วนที่เดียวถ้าหากว่าคนเกี่ยวกับหัวข้อ ได้ร่วมมือกันอย่างที่ใน การประชุมนักเขียนนานาชาติ ก็มีนักเขียนของลัตินอเมริกานหนึ่ง ชื่อ จูลิโอ คอร์นาซ่า แต่ร่วมในระยะหลัง เขายังอภิปรายจากบ้านเมืองของเข้าแล้ว เพราะเขา มองเห็นว่าสภาคองเกรสในลัตินอเมริกาถึงจุดอันตรายแล้ว ไม่ว่าจะเป็นที่อาร์เจนตินา หรือ ชิลี อุรuguay บราซิล นิカラากัว นักเขียนบางคนที่มองเห็นสภาคองเกรสเปลี่ยนแปลงของสังคมแล้วเกิด ความรับผิดชอบต่อสังคม เขากล่าวอยู่ไม่ได้ที่จะสร้างงานวรรณกรรมโดยที่ไม่เกี่ยวข้องอะไร ไม่ รับรู้สภาคองเกรส เพระเขาถือเป็นหน้าที่ของนักเขียนที่เดียว นอกจากจะสะท้อนสังคมใน ขณะนั้นอภิปรายแล้ว ก็ควรที่จะเสนอแนะช่องทางที่จะช่วยกันทำให้สังคมนั้นดีขึ้นด้วย เพราะฉะนั้น เมื่อเขายื่นไปประเทศที่สังคมไม่มีเสรีภาพที่จะให้เข้ามายังหนังสือได้อย่างที่เขากล่าว เขาก็จำเป็น ต้องลี้ภัยอภิปราย ก็มาอยู่ที่อังกฤษ มีนักเขียนของลัตินอเมริกากับในแอฟริกาหลายคนที่เดียว ที่ต้องลี้ภัยออกจากประเทศของตัวด้วยความที่อยากจะทำงานสะท้อนสังคม แล้วก็แนะนำช่วยกัน แก้ไขสังคมให้ดีขึ้นก็อกร่วมกันที่อังกฤษ แล้วก็มีความเห็นร่วมกันว่า วรรณกรรมมีส่วน ที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมได้ แต่ทั้งนี้ต้องขยันอยู่กับนักเขียนหัวข้อ ไม่ใช่นักเขียนเพียงคน ๆ เดียว เขานอกกว่าสถาบันกรรมใหญ่ ๆ ก็สร้างขึ้นด้วยคน ๆ เดียวไม่ได้ ก็เช่นเดียวกัน งานวรรณกรรม ที่จะมีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงสังคม ไปสู่สังคมที่ดีได้ นักเขียนคนเดียวทำไม่ได้ ต้องช่วยกัน ต้องร่วมมือกัน เพราะฉะนั้นก็จะเห็นว่า วรรณกรรมที่สะท้อนสังคมนั้น มันมีส่วนที่สะท้อน ความเป็นจริงของสังคมอภิปราย แล้วก็มีส่วนที่สังคมมีอิทธิพลต่อนักเขียน ให้นักเขียนเกิดความ บันดาลใจที่จะเขียนความเป็นจริงในสังคมอภิปราย นี่อีกข้อหนึ่ง และอีกข้อหนึ่งก็คือเมื่อนักเขียน ได้สะท้อนความเป็นจริงในสังคมอภิปรายแล้วนั้น และช่วยชี้แนะหาแนวทางแก้ไขสังคมที่ดีกว่า อกมาได้แล้วนั้น สำนักเขียนร่วมกันทำ วรรณกรรมก็มีส่วนที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่ สังคมที่ดีกว่าได้ จะอย่างตัวอย่างสิ่งที่ใกล้ตัวสักนิดหนึ่ง บังเอิญตอนนั้นได้ไปร่วมการพัฒนา ถูกเกี่ยงของบรรดานักเขียนจากประเทศต่าง ๆ ในเรื่องนี้ก็เกิดความประทับใจในนักเขียนลัติน- อเมริกันคนนี้ เขายื่น จูลิโอ คอร์นาซ่า เป็นนักเขียนที่มีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติของเขารุนแรงมากที่เดียว เขานอกกว่า ความคิดของนักเขียนกับนักอ่านก็เหมือน ๆ กัน เช่น เวลาที่นักอ่าน หรือนักเขียนไปเห็นเหตุการณ์บางสิ่งอย่างที่มันเกิดทำให้ความรู้สึกในตัวมันรุนแรงขึ้นมา เขายกตัวอย่างในประเทศของเขาว่า นักเขียนที่เดียวที่รู้สึกในตัวมันรุนแรงขึ้นมา นักเขียนที่มีความคิด ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล เก็บอย่างรุนแรงที่เดียว ดิจันไม่มีโอกาสได้ไปพบเห็นอย่างนั้น เพียง แต่พึงจูลิโอ คอร์นาซ่า เขากล่าวให้ฟัง เขานอกกว่า นักเขียนที่เดียวที่รู้สึกในตัวมันรุนแรงขึ้นมา เนย ๆ เป็นจำนวนมาก เป็นจำนวนร้อย ๆ เป็นพัน ๆ ที่เดียว จนเขากล่าวไม่ได้ แม้แต่นักเขียนเอง อย่างนักเขียนมีชื่อของอาร์เจนตินาที่ชื่อ อาโลลอดต คุณติ คันธีก็มีคนนิยมมาก แล้วอีกคนหนึ่ง

ลูโดฟอร์ วอช 2 คนนี้มีค่านิยมงานเขียนของเขาสามารถที่จะสร้างความครั้งชา ความเชื่อ ใน หมู่ประชาชนจำนวนมาก ปรากฏว่าผู้เขียนทั้งสองคนนี้ก็หายสาบสูญไป เพราะฉะนั้นเขา กันไม่ได้ เขากันไม่ได้เข้าร่วมเรื่องขึ้นมา ปรากฏว่าเขามีพิมพ์เรื่องที่เขาร่วมไม่ได้ นอกจากนั้น ยังต้องระหื่จอกไปอยู่น่องประเทศเสียอีก เพราะถูกต่อว่าจ่าตัว แต่เขานั้นรอดดูไปได้ทัน พอเขานั้นออกไปได้ เขาก็ไปพิมพ์รวมเรื่องสั้นของเขากับประเทศสเปน ปรากฏว่าเรื่องสั้นของเขาก็ ห้ามนำเข้าประเทศอาร์เจนตินา รัฐบาลของอาร์เจนตินาซึ่งตอนนั้นเป็นรัฐบาลทหาร ให้ ข้อแม้ว่า รวมเรื่องสั้นของ จูลิโอ คอร์นาชา จะเอาเข้าประเทศก็ได้ แต่จะต้องเอาเรื่องสั้น 2 เรื่อง ออกเสียก่อน ปรากฏว่าเรื่องแรกของเขากลับเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมของ อาร์เจนตินา ในครั้งหนึ่งของเขากับคนนายแบบสูญไปเรื่อยๆ เนื่องจากเขาก็ได้ แต่จะต้องเอาร่องสั้น 2 เรื่องนี้จะต้องเอาออกจากร่วมเรื่องสั้นของเขานี้เรื่องหนึ่ง อีกเรื่องหนึ่งของเขาก็ได้ แต่จะต้องเอาร่องสั้น 2 เรื่องของเขาก็ไม่ได้ไปต่อต้านรัฐบาลทหารอะไร แต่ว่าชุมชนอันนี้เป็นชุมชนที่มีอิทธิพลมากพอๆ กับผู้คนพากันเลื่อมใสจิตวิญญาณของอาร์เจนตินา ซึ่งบังเอิญเป็นนักบุญด้วย เพราะฉะนั้น จิตวิญญาณนี้พูดอะไรคนก็เชื่อ เพราะฉะนั้นรัฐบาลทหารก็เกรงว่าถ้าหากเอาเรื่องสั้นที่กล่าวถึง ชุมชนโโซเลนตินมายาร่วมเข้าอยู่ด้วยแล้วอาจเสื่อมเสีย จูลิโอ คอร์นาชา ไปเผยแพร่ในอาร์เจนตินา มันก็จะเกิดปฏิกิริยาทางความคิดก็จะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าจะไม่เชื่อพึ่งรัฐบาล ก็จะทำให้เกิด ความคิดในเชิงต่อต้านเข็น เพราะฉะนั้นก็เป็นตัวอย่างที่มองเห็นได้ว่า วรรณกรรมนั้นมีอิทธิพล ต่อสังคมที่เดียว อิทธิพลที่เกิดจากวรรณกรรมนั้นอาจเป็นอิทธิพลที่มองเห็นจากภายนอก หรือ ว่าเป็นอิทธิพลจากภายใน ดังตัวอย่างที่กล่าวถึงนั้นก็เป็นตัวอย่างที่มองเห็นได้ว่า วรรณกรรมนั้นมีอิทธิพล เป็นเรื่องที่เรามองเห็นแล้ว ฯ น้อย ฯ อย่างเช่น เรื่องการแต่งกาย อย่างในเมืองไทยเราที่จะเห็นว่า เช่นในยุคที่หนังเรื่อง พจมาน สว่างวงศ์ สมัยโน้นเป็นหนังอิต เป็นหนังโรง ตอนหลังเป็น หนังทีวี ก็จะเห็นการแต่งกายของสาวรุ่น ฯ ในช่วงนั้น มีไว้ผมเปียอย่างพจมาน แล้วก็ในช่วง หลัง ฯ ก็ยังมองเห็นได้ชัดที่เดียว การแต่งกายทางโทรทัศน์ ทางละครโทรทัศน์ก็ได้ หรือเรื่อง อะไรที่อิทธิพลก็จะส่งผลกระทบให้เห็น อันนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มองเห็นได้ภายนอก ซึ่ง เห็นได้ง่าย แต่การเปลี่ยนแปลงภายใน มันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จากการวรรณกรรม แต่ว่ามันจะเป็น ไปได้อย่างค่อยๆ ซึ่งไปทีละเล็กทีละน้อย”

รศ. วีรบุรุษ “เรามาพึงความคิดเห็นของคุณแทนนี้ที่ เสาร์ฟอร์ อีกครั้งหนึ่ง”

เสนอ “มันมีปัญหาบางประการที่ผมรู้สึก อย่างความจำกัดของจินตนาการที่เราจะมาสะท้อน ออกไป จะเห็นได้ว่ามันจำกัดอยู่ที่กาลเวลาในประวัติศาสตร์ ที่เรามีชีวิตอยู่หรืออนาคตมีชีวิต

อยู่ ความเจริญ ความก้าวหน้าของสังคมเป็นอย่างไร ของวิทยาศาสตร์เป็นอย่างไร ของเทคโนโลยี เป็นอย่างไร ส่วนนี้มีมั่นใจว่าที่จำกัดสภาพความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในการแสดงออกของเรา จะเห็นได้ว่าทำไม่ จูลส์ เวอร์น จึงได้เขียน ใต้ทะเลเจดพันโยชน์ หรือ เอช.จี.เวลส์ เขียน บิกเกอร์เมน เข้าเยี่ยนในระยะนั้น ซึ่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่ก้าวหน้าเท่าสมัยนี้ เขาเขียนได้อย่างนั้น แค่นั้น ก็เช่นเดียวกัน เดียวว่าเราจะเห็นว่ามีวนิยายวิทยาศาสตร์นี้มาก แล้วก็หลายคันยกย่อง สรรเสริญกันเหลือเกินว่า เนี่ยมันทำให้คนเรามีความคิดเป็นวิทยาศาสตร์ขึ้น ผุดยังมีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเห็นในเรื่องวนิยายวิทยาศาสตร์ เพราะว่าส่วนหนึ่งมันจริง มันอาจจะทำให้เรา มีความคิดเป็นวิทยาศาสตร์ แต่วิทยาศาสตร์ถ้าคุณคิดมากไปอาจเป็นฝันเพื่อง แล้วนี่ผุดคิดว่า มันเป็นผลเสียเสียอีก เพราะว่าอันหนึ่งมันทำให้เราหลุดพ้นหรือลืมปัญหาต่าง ๆ ที่เผชิญหน้า คุณอยู่ในเวลาอีนี้ ในสังคมที่เป็นอยู่ในเวลานี้แล้วถ้าพูดไปแล้วสภาพความเป็นจริง ทัศนอาภัค ที่เราเอาเข้ามา มันเป็นไปตามสภาพความเป็นจริงที่มีอยู่ เรา kaum เร็วไปกว่าเวลาที่เราเป็น space and time ที่เราอยู่ไม่ได้ อย่างสมมติว่าถ้าเราเอามาดัดแปลง เอามาเปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่า มันเป็นของจริง แต่มันกล้ายเป็นสิ่งไม่จริงขึ้นมาอย่างสมมติ อย่างภาพที่กันนี้ รูปยังนี้ ที่มี หน้าตาอย่างนั้น มีเขียวออย่างนั้น นี่ก็เป็นสิ่งที่มนุษย์เราได้เห็นแล้ว มันมีอยู่ในโลกแล้ว จะเป็น เนื้ยวสิงโต เนื้ยวสัตว์ เนื้ยวหมู เนื้ยวอะไร์กได้ แต่เราเอามา arrange มาจัดลำดับที่ให้มันใหม่ แล้วในสิ่งซึ่งจินตนาการจะคิดว่าถ้าคนเรา 2 มือ จะเก่งแค่นี้ แล้วสิบมือจะเก่งแค่ไหน แต่ความจริงแล้วเป็นยี่สิบมือเข้าไปแล้วมันกล้ายเป็นเหมือนกันยุ่งไปหมดทำอะไรไม่ได้สักอัน แต่ว่า จินตนาการของคนเราที่มียี่สิบมือ เกิดมีสองมือนี่เอง แต่คิดว่าถ้ามันมียี่สิบมือมันก็เก่ง พระรามยังมีถึง 4 มือ แต่ก็เก่งกว่าพระรามมีหัวครองกลม ๆ แล้วมาเป็นตั้งอะไรพากนี้ มันเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว เหมือนกับรูปที่เขียนมาในโลก มีหัวครองกลม ๆ แล้วมาเป็นตั้งอะไรพากนี้ มันเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว เหมือนกับเราเห็นตึกเดนอะไรมันมีพากนี้ นี่คือจินตนาการ ซึ่งมันจำกัดที่เราคิดได้ มองเห็นได้ เท่าที่เทคโนโลยีในปัจจุบันมันก้าวหน้าไป ต่อไปมันอาจจะเปลี่ยน มันอาจจะไม่ใช่อย่างนี้ เพราะฉะนั้นมันเป็นสิ่งซึ่งจำกัดความคิดของเราว่าอยู่ในสภาพตามกาลเวลาอันหนึ่งของประวัติศาสตร์ ภาพที่ผลิตขึ้นมาเราจะเห็นได้ว่าอย่างสภาพสังคมที่เขาแสดง เช่น แม่ผัวอิจนาลูกสะไภ้ หรือว่า พระเอกหรือนางเอกปลอมเป็นคนจนไปเป็นคนใช้ ในสภาพสังคมปัจจุบัน เรียกได้ว่าสิ่งเหล่านี้ ในสังคมไทยมีอยู่มาก หรือแบบจะไม่มีเลย แต่ว่าด้วยจินตนาการซึ่งขยายความเป็นจริงที่มีอยู่ แต่เพียงเล็กน้อยให้มากไป มันก็เลยทำให้เป็นความไม่จริงไป แล้วปัญหาอีกอันหนึ่งที่ผุดคิดว่า ที่เรามองกันอยู่ในปัจจุบันทั้งนักศึกษาที่ค่อนข้างจะจริงจัง รู้สึกว่าเดียวจะงานวนิยายดี ๆ หรือ เรื่องสั้นดี ๆ ไม่ค่อยได้ อันนี้ผุดมามันเป็นสภาพซึ่งมันคล้าย ๆ กันในหลาย ๆ แห่ง แม้ในอเมริกาเอง ก็มีองค์การนักเขียนที่เขามีการประชุมกันเมื่อปีที่แล้ว ต่างคนต่างก็เป็นผู้ที่ก้าวหน้า เข้า

บอกว่าหนังสือที่ดีที่สุด คือหนังสือที่คนอื่นเขียนในประเทศอื่น ในอเมริกาองก์ยอม แล้วก็ในเชอร์เวส จากบันทึกของ เอลเอนเวอร์ค เขียนบอกว่า ไม่มีอะไรใหม่ มันมีแต่สิ่งที่สะท้อนแสดงให้เห็นว่า ในเชอร์เวสนั้นสภาพเป็นอย่างไรเท่านั้นเอง ในเมืองไทยเราก็เหมือนกัน อย่างที่คุณสุวักร บอกว่าเหตุการณ์ทางสังคม ความเปลี่ยนแปลง ถ้ามีขึ้นมาบันจะมีส่วนช่วยกระตุนช่วยผลักดันวรรณกรรมให้มีชีวิตชีวา หรือให้มีความเคลื่อนไหวมากขึ้น อย่างในกรณี 14 ตุลา เป็นตัวอย่างว่า หลัง 14 ต.ค. แล้ว มันมีงานวรรณกรรมขยายตัวออกไปเร็วมากโดยเฉลี่ยนินพนธ์ แล้วก็เป็นงานของพวณนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นส่วนมาก งานกวีนินพนธ์นี้ดีเหลือเกิน ตีมากที่เดียวซึ่งแทบเรียกได้ว่า จะหาอะไรมาเทียบไม่ได้ แต่ว่างานวรรณกรรมที่เป็นชั้นใหญ่ ๆ ยังไม่ค่อยมี แล้วก็ผมคิดว่า ในจำนวนนี้ก็ได้สร้างนักเขียนใหม่ ๆ รุ่นหนุ่มรุ่นสาวเกิดขึ้นมาก ซึ่งบางคนก็มีความสามารถให้เห็นชัดเจน คือ ในถนนที่เราเดินไปบนถนนของวรรณกรรมนี้ นะอะ ในชีวิตของการเป็นนักเขียนมันไม่ค่อยจะสะดวกนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองรายได้ของ การตอบแทน คนที่หลงเหลือยากจะเป็นนักเขียน เพราะเขามีไฟอยู่ในตัว มันก็มักจะดับมีดเสียก่อน หรือทิ้งหันไปหาประกอบอาชีพอื่น เพราะทนต่อการอดอย่างไม่ไหว ในคนจำนวนหนึ่ง ที่เดินออกไปมันจะเหลืออยู่ไม่กี่คนที่พยายามพยุงตัวเอง ประคองตัวออกไปโดยมีอาชีพอย่างอื่น อยู่บ้าง แล้วก็ทำงานเขียนหนังสือไป ซึ่งอันนี้ถ้าใครคิดจะเป็นนักเขียนก็ต้องเตรียมตัวเตรียมใจไว้ก่อน ว่าอย่างน้อยคุณจะยึดอาชีพเขียนหนังสืออย่างเดียวแท้ ๆ ไม่ได้ ต้องมีอาชีพที่พอจะทำรายได้ให้เป็นการสม่ำเสมออยู่พอสมควรแล้วก็ทำงานเขียนหนังสือไป นอกจากจนกว่าคุณจะมีความสามารถเป็นที่ยอมรับแล้ว ก็อาจจะพอได้ ที่นี่วรรณกรรมในปัจจุบันนี้ มันก็คล้ายกัน มันก็ขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคม ซึ่งมันก็ไม่ถูกนักถ้าเราไปโทษสภาพทางสังคมหรือทั้งหมดที่มันเกิดความเนย ความเข็ง ความเบื่อ อะไรขึ้นมาเราจะไปโทษอะไรทั้งหมดก็ไม่ได้ ผมคิดว่า คนเราต้องพยายามที่จะต้องพัฒนามันเรื่อย ๆ ไป เพราะว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะฉะนั้นเราต้องพัฒนามันเรื่อย ๆ ไป และก็ได้เคยคุยกัน ได้เคยอกเรียงปัญหานี้ว่า มันควรจะถึงระยะเวลาหรือยัง มันจะมีเวลาหรือยัง แต่เราบอกไม่ได้ เรากำหนดไม่ได้ เรามองไม่เห็นที่จะมีครั้นคนหรือมีอะไรสักอย่างที่มาจุดชนวนให้วรรณกรรมระเบิดออกมาย่างมีชีวิตชีวา แต่ว่าไอ์สไยชนวนนั่นมันอยู่ที่ไหน แล้วครับเป็นคนจุด ยังหาตัวไม่ได้ ยังหาไม่ได้เหมือนกัน คือ ทำให้มันเคลื่อนไหวจะที่ ให้มันมีอะไรจะที่ เพราจะนั้นปัญหาสำหรับนักเขียน รุ่นใหม่ หนึ่งคุณไม่ค่อยจะมีเวลาที่จะแสดง หาเวลาที่หาที่จะเขียนไม่ได้ เพราะเวลาที่แสดงมันก็มีจำกัด แล้วก็ส่วนหนึ่งมันขึ้นอยู่กับปัญหาทางด้านการตัดข้อมูลของเจ้าของ น.ส.พ. ซึ่งเขามองเห็นแนวโน้มของตลาดว่ามันนิยมหนังสือนวนิยาย เรื่องสั้นประเภทใด เขาก็เอาประเภทนั้นมาลงหนังสือ ข้อเขียน บทประพันธ์ ของนักประพันธ์รุ่นใหม่ที่มองเห็นชีวิตจริงจัง แล้วต้องการ

สะท้อนออกมานะปัญหาของชนส่วนใหญ่จะไม่สู้จะมีทางได้ออกมาสู่สายตาของประชาชนคนอ่านมากนัก เหมือนอย่างหลัง 14 ตุลา ใหม่ ๆ แล้วอีกขั้นหนึ่งก็คือว่ามันจะมีลักษณะที่เอออย่างอันหนึ่งก็คือว่า เมื่อใครเขียนนานินิยายที่ได้รับความนิยมอีกหากันมาก คนอื่นก็พยายามเอออย่างอ่อนหงส์ 14 ตุลา มาเนี่ย นานินิยายที่สะท้อนชีวิต พูดถึงปัญหาความยากจนในชนบท แล้วก็มันมีเรื่องสองเรื่องที่เด่นชัดมา ก็วิจารณ์กันอย่างกวนกลาง สร้างความนิยมกันก็จะมีคนอื่นตามกันเป็นแพร่หลาย ทั้ง ๆ ที่ผู้เขียนไม่ค่อยจะมีความรู้ คือนักเขียนส่วนมากจะเป็นปัญญาชนแล้วก็เป็นคนเมือง ปัญหาชีวิตของบ้านนอกของชาชนบทเราไม่ค่อยรู้ เมื่อไม่รู้แล้วเนี่ย แต่เรารู้ว่ามันมีความกดดัน มันก็มีเรื่องที่ดิน เรื่องดอกเบี้ย เรื่องอะไรต่ออะไรพวกนี้ แต่ว่า...แล้วเราจะเขียนออกมายตามความรู้ โดยที่เราไม่ค่อยจะได้สัมผัสกับความจริง จะนั่นในรูปแบบของศิลปะ สีสัน บรรยายกาศ อะไรเหล่านี้มันจะค่อนข้างแล้ง ค่อนข้างแห้ง มันก็จะต้องอย่างที่คุณสุกสรรว่า มันต้องเขียนอย่างที่คุณนัด ถ้าคุณไม่เคยอยู่ในวัยที่เขียนสีแผ่นดินไม่ได้ แล้วอย่าพยายามเขียน จะนั่น มันอยู่ที่ประสบการณ์ที่นักเขียนแต่ละคนมี แต่ว่านักเขียนรุ่นหนุ่มรุ่นสาวคุณยังมีเวลา คุณยังอยู่ อีกนาน คุณยังมีเวลาที่จะเขียน ที่จะศึกษา ที่จะหัด เพราะว่างานศิลปะมันต้องใช้เวลาฝึกหัดเหมือนกัน แม้ว่าคุณจะมีเสียงดีถ้าคุณจะเป็นนักร้องอาชีพ คุณต้องฝึกหัดให้ได้ระดับหนึ่งที่วิชาชีพของคุณต้องการ เหมือนกับคุณเป็นนักกฎหมายหรือคุณจะเป็นผู้ตรวจสอบบัญชี อะไรพวกนี้ คุณจะต้องเรียนให้ถึงระดับที่วิชาชีพนั้นต้องการ การเขียนหนังสืออาจจะไม่ต้องมีอะไรก็กำหนดไว้ ว่าคุณจะได้ประกาศนียบัตร หรือบัตรัญญาบัตรอะไร แต่ส่วนหนึ่งมันจะต้องหัดแล้วก็จะต้องมีความรู้สึกที่รับความเจ็บปวดได้อย่างจำเป็น คือ ถ้าผู้อ่อนไหวในระบบตอบสั่งคงนี้อย่างที่เป็นอยู่ คุณมีความรู้สึก คุณเห็นแล้ว คุณเห็นเหตุการณ์ มีประสบการณ์ เห็นอะไรขึ้นมาแล้ว ผู้รู้สึกว่าคุณจะต้องรับความสะเทือนใจเหล่านั้น นี่ให้แรงและสูง ความรู้สึกของคุณจะต้อง sensitive หากกว่าคนธรรมดาก็ คนอื่นเข้าเจ็บนิดหน่อยแต่เมื่อคุณเจ็บเจ็บมาก มันก็สั่นความเจ็บปวดออกมานะป้อมคำ แสดงความรู้สึกออกมามันอาจจะไม่ครบเท่าที่คุณรู้สึกได้ แต่ว่าถ้าคุณมีความรู้สึกเพียงนิดหน่อยบางเบาเหลือเกิน มันจะออกมายิ่งແທบจะไม่มีความหมาย ผู้โดยพูดนี้เป็นความคิดส่วนตัว ความรู้สึกส่วนตัวซึ่งอาจจะไม่ถูกก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยกันทั้งหมด เมื่อสักครู่นี้ทางคุณสุกสรรพูดถึงปัญหาของลัตินอเมริกา ความจริงแล้วมอง ผู้รู้สึกชอบอ่านวรรณกรรมของลัตินอเมริกามาก เพราะว่าประเทศเหล่านี้ มีลักษณะคล้าย ๆ ของเรา คือเป็นสังคมซึ่งอยู่ระหว่างกึ่งกลาง ส่วนหนึ่งเป็นสังคมของประเทศซึ่งกำลังพัฒนา ไม่ใช่ประเทศที่พัฒนาแล้ว แล้วก็ในประวัติของเขามีบทบาทการต่อสู้ซึ่งดูได้ดีเลือดพล่านเลย ตั้งแต่ในเม็กซิโก ในโคลัมเบีย ในอาร์เจนตินา ในชิลี อะไรพวกนี้ จะนั่น วรรณกรรมของเขามีลักษณะของการต่อสู้ของการปฏิริบูรณ์และเลย แล้วถ้อยคำต่าง ๆ ที่เข้าพูด

ม่าอ่านแล้วคุณรู้สึกว่า อยากจะเลิกเขียนหนังสือ เราคิดไม่ได้อย่างนั้น เขาสะท้อนคำพูดของมาแแต่นี้มันเป็นรูปแบบอีกอย่างหนึ่งของเขา อย่างเม็กซิโกเขามีการปฏิรูปที่ดินที่รับกันແລກเหลว มีสปาร์ต้า มีมาโซวิลล่าที่ มีอะไรมั้ยแต่ 1901 แล้วไ้อีกการปฏิรูปที่เหล่านั้นมันก็ล้มเหลวไป การปกครองส่วนใหญ่ก็มันอยู่ภายใต้เผด็จการของบังตรະภูล อย่างคนหลังที่ได้ร่วงวัล ออร์เวน์ครัน มีอยู่สองสามคน คนหลังนี้คือเป็นนักประพันธ์โปลีเวีย แล้วแก้ก็เป็นคนหนึ่งซึ่งมีความคิดก้าวหน้า ร่วงวัลที่ได้มาแกะจะมาทำหนังสือพิมพ์ซึ่งสภาพสังคมหนึ่งมันจะเป็นคนออกแบบให้มีลักษณะอย่างหนึ่ง อย่างเราที่เกิดมาในสังคมของเรา เราจะรู้สึกหรือไม่รู้สึกก็ตาม เราถูกปั้นขึ้นมาโดยทุกสิ่งทุกอย่างที่ห้อมล้อมสังคมเรารอยู่ ทำให้เรามีความรู้สึกอย่างนี้ มีทัศนคติอย่างนี้ มีสันนิษมอย่างนี้ ที่นี่คนที่อยู่ที่อื่นเขา้มีลักษณะที่ผิดแยกแตกต่างกันออกไป แต่พื้นฐานจริง ๆ ของสภาพความเป็นคนมันมีเหมือนกันทุกคน คือ “ไม่กินข้าวมันก็หิว เวลาถูกตีมันก็เจ็บ” แต่ว่าความแตกต่างมันก็มีมากก็น้อย อย่างสมมติว่า ฝรั่งเข้าลูบหัวเขาก็อ้ว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ แต่ถ้าลูบเราเราก็ถือว่าเป็นการหมิ่นประมาท จะนั่นบางที่วรรณกรรมที่เขาแปล ๆ ออกแบบ ที่กำลังขายดีกันอยู่นี้ ส่วนหนึ่งแล้วก็เป็นลักษณะวรรณกรรมที่ขายดีก็คือ ลักษณะที่เป็นนำเน่าของฝรั่งไม่มากก็น้อย แล้ววรรณกรรมที่เป็นประเภทวรรณกรรมวิทยาศาสตร์อีกอย่างหนึ่งเหมือนกัน อย่างที่ผมเรียนแต่ต้นแล้วว่ามันเป็นส่วนหนึ่งซึ่งไม่ใช่จะสอนคนให้มีความคิดเป็นวิทยาศาสตร์เสมอไป ถ้าสอนคนให้คนมีความคิดเป็นวิทยาศาสตร์ดีมาก ดีแน่ ๆ แต่ว่าส่วนใหญ่จะเป็น fantasy ความเพ้อฝัน ซึ่งอ่านแล้วสนุกมากแล้วก็เป็นส่วนหนึ่งของ Escapism คือการหนีรอดจากปัญหาชีวิตประจำวัน, ปัญหาสังคม, ปัญหาเศรษฐกิจ, การเมืองต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม”

รค. รัตนฤทธิ์ “อย่างให้คุณสุกสรร ให้แสดงความก่อเห็นจะ ใจอีกด้วย”

คุณสุกสรร “เมื่อสักครู่ ผู้ดำเนินการขอให้ดันพูดถึงเรื่องวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลชีไรท์ ก็อย่างจะพูดในประเด็นนี้ ทำไมเท่าที่ดินนี้ได้เข้ามาเป็นกรรมการกีนิช่วง 2 ปีที่ผ่านมาดี คือปี 2525 นานี่イヤเรื่องค่าพิพากษาของ ชาติ กอบจิตติ ได้รับเลือก แล้วปีนี้ก็เป็นปีของกвинินันท์ คือเรื่องนาฏกรรมบนถนนกว้างของ คุณหวาน คันธนุ การพิจารณาคัดเลือกรางวัลวรรณกรรมเนี่ย ก็ไม่เฉพาะชีไรท์เท่านั้นนะจะ เท่าที่ตัวเองได้มีส่วนอย่างเช่น รางวัลวรรณกรรมดีเด่นของคณะกรรมการพิจารณาหนังสือแห่งชาติคือ เราเมืองไทยในการมองอยู่ข้อหนึ่ง ซึ่งมันมีส่วนโยงมาถึงวรรณกรรมที่สะท้อนสังคมด้วย คือ นอกจากเราจะมองในตัวองค์ประกอบของวรรณกรรมทั้งหมดแล้วว่ามีส่วนดีเด่นอะไรบ้าง ก็คงจะทราบหลักเกณฑ์อยู่แล้ว เราถึงมีข้อที่เรายังมองพิเศษอีกอย่างหนึ่งก็คือ เรามองว่าวรรณกรรมได้มีส่วนสัมพันธ์กับสังคมอย่างไรบ้าง คือ มันได้สะท้อนสังคมออกแบบในรูปร่างอย่างไร แล้วก็ได้ซึ่งแนวหรือว่าชีทางออกแบบให้กับสังคมอย่างไรบ้าง อันนี้ก็เป็นการมองกว้าง ๆ ของคณะกรรมการทั้งในคณะกรรมการพิจารณาหนังสือ

แห่งชาติ และคณะกรรมการซีไอทีเป็นหลักยึดถืออยู่ โดยเฉพาะซีไอท์นั้นจะบวกขึ้นมาอีกข้อหนึ่ง คือ สร้างสรรค์ คือนอกจากจะว่าไปมันก็คล้าย ๆ กับ ชี้แนะ กับการสร้างสรรค์ ก็คล้าย ๆ กัน ชี้แนะสังคมเพื่อนำไปสู่สังคมที่ดีกว่าหรืออะไรทำงานองนั้น หรือว่าสร้างสรรค์อะไรใหม่ ๆ ขึ้นมา นี่เป็นหลักการกว้าง ๆ ที่นี่จะยกตัวอย่างจากประสบการณ์ อย่างเช่น คำพิพากษา ของชาติ ก็เป็นที่ยกເ提ยงกันก่อนที่จะมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าให้เรื่องนี้ได้รับรองวัล ก็มีบางส่วนบางท่านที่มีความขัดแย้งคือดินแดนจะไม่เล่าเรื่อง เน้าใจว่านักศึกษาที่ฟัง ก็คงจะรักงานวรรณกรรมแล้วก็คงจะอ่านกันมาเป็นส่วนมากแล้ว ในเรื่องของคำพิพากษามันมีอยู่ช่วงหนึ่ง ช่วงตัวครูใหญ่ของเรื่องเป็นตัวโง่ เป็นตัวไม่ดี ครูใหญ่โงเงินที่ภารโรงเอาจมาฝ่า ภารโรงคือพึก ตัวเอกของเรื่อง เอาเงินเดือนที่ได้ทั้งหมดมาฝ่าครูใหญ่ไว้ แต่เสร็จแล้วพอเอาเข้าจริงแล้ว ครูใหญ่ก็โงเงินพึก ไม่ให้เลือดอะไรทำงานองนั้น ก็มีกรรมการยังขึ้นบอกว่าทำไม คือเรื่องนี้อะไรก็เปิดเผย เค้าโครงเรื่องก็คือ การผูก Plot เรื่องนี้ให้เห็นสภาพสังคมในแง่มุมต่าง ๆ ก็คือ โดยเฉพาะแก่นของเรื่องที่ชี้ให้เห็นปรัชญาในด้านความคิด ชีวันนี้เทียบกับนักเขียนสาгалได้ คือปรัชญาในแง่ความคิดมายุกเป็น Plot ให้คนคิดตามໄได้อย่างมีสุนทรียภาพที่เดียว คือความเชื่อของคนสามารถที่จะบันดาลเหตุการณ์ของมนุษย์ให้ไปสู่จุดจบอย่างไรบ้าง ที่นี่ทำไม่ได้ตัวพึกที่เป็นตัวละครที่ดี ถึงต้องตายอยู่ไม่ได้ แต่ว่าตัวโง่อย่างครูใหญ่เนี่ย ทำไม่ถึงอยู่ได้ นี่ก็มีกรรมการบางท่านแย้งมาในข้อนี้ ชี้ว่ามีกรรมการอีกบางท่านเหมือนกันก็แย้งกลับไปว่า การอ่านงานวรรณกรรมเราต้องอ่านทุกบรรทัดอ่านแล้วตีความหมาย มันเป็นกลวิธีของนักเขียนที่จะซ่อนหรือจะใช้วิธีบอกตรง ๆ หรือว่าบอกอย่างให้คิด หรือว่าบอกอย่างคล้าย ๆ ตีลูกสะท้อนกลับอะไรอย่างนี้ จินนอาจจะพูดยกข้อเบรี่ยนเทียบ คือไม่สามารถจะยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจนได้ แต่ว่ามันก็มีอยู่ในระหว่างบรรทัดที่เห็นได้ที่เดียวว่า ชาติ ใช้กลวิธีการเขียนในรูปแบบไหน คือนักอ่านของเราราจะเคยชินกับการอ่าน วรรณกรรมที่ถึงแม้ว่าจะสะท้อนสังคมอะไร ๆ ก็ตาม แต่ตอนจบของเรื่องนี้ ผู้ร้ายจะต้องตายตอนจบ คนเราจะต้องถูกฆ่าตายหรือตาย เคยชินกับจุดนี้ แต่ทำไม่เรื่องคำพิพากษานี่คนเราไม่ได้เป็นอย่างนี้ คนเลิกลับมือชีวิตอยู่ ตัวครูใหญ่กลับอยู่ได้แล้วก็ได้รับการยกย่องจากสังคมเสียด้วย แต่ที่จริงแล้วถ้าเราอ่านให้ละเอียดแล้วในเรื่องนี้ จะไม่ใช่อย่างนั้น มันจะมีอยู่ช่วงตอนหนึ่งที่ชาติเขาได้บรรยายให้เห็น คือ ตอนที่สัปเหรอกำลังจะตราสัنجคพพึก ก็ปรากฏว่าตัวผู้หญิงม่ายที่ชื่อสมทรง ที่ไคร ๆ มาพิพากษาว่าเป็นเมียพึก ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เป็น แต่ว่าแกเป็นบ้าแกก็หวงคนที่ต่อแกก็ไม่ยอมให้ไครแตะต้องคพ จนครูใหญ่ต้องออกคำสั่งให้ครุน้อยในโรงเรียนช่วยกันมัดสมทรง มัดให้แน่นเพื่อไม่ให้ไปทำร้ายสัปเหรอที่จะตราสัنجคพพึก ปรากฏว่าイヤสมทรงพอยกมัดเข้ากัญช้ำลาย ทำอะไรไม่ได้นีอะ ต่อสู้เพื่อวิสรภาพของตัวเองไม่ได้กัญช้ำลายใส่หน้าครูใหญ่ ชาติได้บรรยายไว้ เสียดายที่ดินนี้ไม่ได้มี

ตัวอย่างตอนนั้นติดมาด้วย ชาติได้บรรยายไว้อย่างชัดเจนที่เดียวว่า ความรู้สึกของครูใหญ่ จิต-สัมปันธ์ของเขานี้ ที่รู้สึกว่าเนี่ยเป็นครั้งแรกที่ถูกน้ำลายของหญิงบ้าญใส่หน้า ใส่หน้าปาก แล้วก็ล้างผ้าเช็ดหน้าขึ้นมาเชื้อ เช็ดออกแล้วก็ตามที่ยังมีความรู้สึกขยายเบิกซึ้นบนใบหน้า กลับไปถึงบ้านแล้วอาสาเช็ดหน้าไปซัก ซักจนสะอาดหมดน้ำลายแล้วก็ตาม แต่ทุกครั้งที่หยิบผ้าเช็ดหน้าผืนนี้ขึ้นมา หรือทุกครั้งที่เอามือสัมผัสไปหน้าของตัวเอง จะมีความรู้สึกอยู่ตลอดเวลาถูกหญิงบ้าคนนี้ถูกน้ำลายที่เหม็น ๆ ใส่หน้าตัวเอง เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าตัวครูใหญ่จะไปไหนในสังคมเล็ก ๆ แห่งนั้น แล้วก็ได้รับการยกเมืองให้จากใคร ๆ แต่ว่าไอก็ต้องสำนึกรู้ว่าตัวเองรู้ว่าตัวอยู่ตลอดเวลาว่า ตัวนี่เลว นี่จะคือกลวิธีของนักเขียนที่จะสะท้อนสังคม แล้วก็จะแนะนำสังคมออกแบบตามสภาพความเป็นจริง ข้อสังเกตเหล่านี้ดีจังได้นำไปใช้กันแล้ว แต่ก็ไม่ทราบว่าหนังสือฉบับไหนได้นำออกไปใช้กันหรือยัง ซึ่งมันเป็นการซึ่งแนะนำที่ไม่ใช่การสั่งสอน ที่ไม่ใช่จับแบบนิทาน เรื่องนี้สอนให้รู้ว่าแต่เป็นการสอนให้คนอ่านฉลาดไปด้วย ถึงได้ขอบขอนี้มาก ทำให้เราต้องติดตามไปด้วยแล้วก็ต้องพยายามตามไปด้วย และเราก็มองเห็นกลวิธีของนักเขียนว่า ข้อนี้คือจุดมุ่งหมายของเขานี่ที่เขาต้องการจะบอกอะไร อะไรดีอะไรไม่ดี เราไม่จำเป็นต้องบอกผู้อ่านตรง ๆ เลย ว่าสิ่งนี้ดี สิ่งนี้เลว แต่ว่าบอกได้โดยกลวิธีหรือรายละเอียดของการเขียนเหล่านี้เป็นต้น อันนี่จะคือหลังจากที่โตเตียงกันแล้ว ชาติก็ได้คุ้มครองลูกน้องนักเขียนว่า ข้อนี้คือจุดมุ่งหมายของเขานี่ที่เขาต้องการจะบอกอะไร อะไรดีอะไรไม่ดี เราก็ไม่จำเป็นต้องบอกผู้อ่านตรง ๆ เลย ว่าสิ่งนี้ดี อะไรดี ก็เหมือนกัน คอมพิวเตอร์การเขียนบทกวีได้หลากหลาย เขามีรูปแบบเกือบจะทุกรูปแบบ ในงานขันนี้ของเขาก็จะสำคัญก็คือว่า เขาไม่ได้ทิ้งรูปแบบเก่าของเรามันหลักชนิดต่าง ๆ รูปแบบกวนิพนธ์เก่า ๆ ของไทยนี่ คอมพิวเตอร์ นำมาใช้ได้อย่างดีด้วยแล้วก็มีความหมายดีด้วย สะท้อนสังคมที่เป็นจริงออกแบบอย่างครบถ้วน และถ้าได้ซึ่งแนะนำสังคมให้มองเห็นทางที่ดีงามของชีวิต อีกด้วย นี่คือความเด่นของนักเขียนกวนิพนธ์ที่ได้รับรางวัล เพื่อญี่ดันมีสมุดบันทึกที่ติดกระเปามาอย่างอันนี้ “ขอทานบรรดาศักดิ์” เขากล่าวขอทานพื้นบ้านเนี่ยนำมาเขียน แต่ว่ามันได้สะท้อนให้เห็นจริงที่คราวว่าขอทานนี้เกี่ยวอะไรนี่จะเป็นสิ่งที่สะท้อนความคิดของพวกรุ่นนั้นว่า

“พวกรู้เป็นคนไม่มีเกียจ”

อย่าหมายมอญ่าเหยียดเป็นขี้ข้า

ทำงานทำไว้ได้แต่นั้น

หัวปีห้ายปีดอกเบี้ยเต็มบ่า

มีเงินเขารெยกลูกพี่

ข้ามีแต่หนี้เขารெยกลูกหมา

ร้องขอจนคงแต่บลินสาภ

กระเพาะร้องโกรกครากไปมา”

อะไรอย่างนี้ยะ เข้าแสดงให้เห็นความคิด ความสำนึกรู้ของคนพื้น ๆ สะท้อนสังคมของคนจน ๆ ออกแบบไรอย่างนี้สะท้อนได้อย่างใช้ภาษาได้อย่างดงาม หรือว่าในลักษณะที่เข้าปลุกปลุบเข้าปลุกปลอบอย่างในเรื่องต้านพิษอย่างนั้นจะช่วย เขานอกกว่า

“เมื่อสังคมเส็งเคร็งและโถโครก
ความเครียดโภคทรัพย์เครื่องปลดเปลือกได้
ถ้าเชอกล้าฝ่าฟันโดยมั่นใจ
เชอกก้าวต่อไปโดยไม่ท้อ^๑
ร้องให้เกิดถ้าจะร้องเพื่อจะลูก
แต่อย่าร้องเพื่อจะทุกข์เสียร้องขอ
ซึ่งนำตาแต่ละหยดที่รดรร
จะเหมือนครัวนแต่ละข้อคอยบีดยิ้ม^๒
ไม่มีดอกเทาตามฝันนี้
ป้ายการหมายบารมีมายิดสือ^๓
มีแต่ตัวมีแต่ตืนมีแต่เมือ
ที่จะลงที่จะรื้อที่จะทำ”

เนี่ยจะเข้าปลุกปลอบ เข้าให้ความหมาย แล้วเขาก็ให้กำลังใจคนว่า ร้องให้ก็ร้องเสิดแต่ร้องเพื่อให้มีกำลังใจต่อสู้ชีวิตต่อไปใหม่ อะไรอย่างนี้ยะ แล้วเขาก็ใช้ถ้อยคำได้สัมผัสนอก สัมผัสในให้ความหมาย ให้ความกินใจ ให้ความสะเทือนใจ แล้วก็ยังได้สร้างสรรค์นำรูปแบบเก่ามาใช้ในลักษณะของความหมายใหม่ อะไรอย่างนี้”

บทบาทของวรรณกรรมปัจจุบันต่อคนรุ่นใหม่

การอภิปรายพิเศษในวิชาวรรณกรรมปัจจุบัน

“เพลิน รังสิตน.” วิทยากร

นิเวศน์ กันไทยราษฎร์ วิทยากร

วัฒน์ วรรลย่างกูร วิทยากร

รศ.รื่นฤทธิ์ สัจจพันธ์ ผู้ดำเนินการอภิปราย

รศ.รั่นฤทธิ์ “ขอให้คุณ ไฟลิน ได้แสดงความคิดเห็น ในเรื่องบทบาทภารณกรรมปัจจุบันต่อคนรุ่นใหม่”

ไฟลิน “หัวข้อที่อาจารย์ให้คือบทบาทภารณกรรมปัจจุบันต่อคนรุ่นใหม่ พอเห็นหัวข้อก็ตีความกลับไปกลับมา คงจะต้องแยกออกเป็น 2 ประเด็นว่า บทบาทของคนรุ่นใหม่ต่อภารณกรรมประดิษฐ์นั่น กับอีกประดิษฐ์นี้ บทบาทของภารณกรรมที่มีต่อคนรุ่นใหม่ แต่คิดว่าในส่วนที่น่าสนใจมาก สำหรับผู้ฟัง ก็คือ บทบาทของคนรุ่นใหม่ต่อภารณกรรม คำว่าคนรุ่นใหม่ในที่นี้ ดินน้อยจะขอ ขอตีความอย่างนี้เอง โดยไม่ต้องอ้างทฤษฎีว่า คนรุ่นใหม่ตามทฤษฎีแล้วควรจะเป็นคนอายุเท่าไหร่ นั่นคือ ในความคิดของดินน้อย เอาเองว่า คนรุ่นใหม่ในที่นี้ ดินน้อยเริ่มต้นจาก คนที่เรียกกันว่า ยุคแสวงหา เป็นต้นมา คำว่า ยุคแสวงหา ก็คือ ตั้งแต่สมัยที่เราเรียกันว่า สมัยวิทยากร เชียงกร สมัยสุชาติ สวัสดิครี 2 คนนั้น ก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุการณ์ 14 ต.ค. ช่วงหนึ่ง 3-4 ปี แล้วนั้น ซึ่งคนที่ทำงานเกี่ยวกับภารณกรรมตั้งแต่รุ่นนั้นเป็นต้นมา น่าจะนับได้ว่าเป็นคนรุ่นใหม่ ในสายตาของดินน้อยแล้วหลังจากยุคแสวงหา ต้องแบ่งออกมาเป็น 4 ส่วน ที่ดินน้อยแบ่งไว้จะเป็น ก็คือ ยุค แสวงหา ก่อน 14 ต.ค., และก็มา 14 ต.ค.-6 ต.ค. เป็นยุคที่เราเรียกันว่า ภารณกรรมเพื่อชีวิต หรือดอกไม้มานะร้อยดอก, หลัง 6 ต.ค. ยุคที่ พ.ค.ท.ยังมีอิทธิพลอยู่อีกส่วนหนึ่ง แล้วก็ หลังปี 2521 ช่วงระหว่าง 21-22 ซึ่งอิทธิพลของ พ.ค.ท. เริ่มเปลี่ยนไป อีกยุคหนึ่ง ทั้งหมดเป็น 4 ยุค ที่อ้วนเป็นยุคของคนรุ่นใหม่ จนถึงปัจจุบันนี้ ถ้าจะพูดถึงว่า บทบาทของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อภารณกรรม ก็จึงต้องพูดออกเป็นส่วนๆ ตั้งแต่ ยุคแสวงหาเป็นต้นมา ที่นับบทบาทกว้างที่ดินน้อยแบ่งไว้ก็คือ คนรุ่นใหม่นั้นเป็น ผู้มีบทบาทต่อภารณกรรม ในฐานะผู้สร้างหรือผู้ผลิตงานภารณกรรม ส่วนที่สอง ก็คือ ในฐานะผู้เด驿 ผู้เด驿ก็คือ พากนักอ่าน, นักวิจารณ์, นักกิจกรรม, นักวิชาการ ออกแบบเป็นลักษณะนี้ ที่นี่ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้สร้าง เราจะจัดดูไปตามยุค คนรุ่นใหม่ตั้งแต่ยุคแสวงหา สร้างสรรค์งานในลักษณะอย่างไร สำคัญในยุคภารณกรรมเพื่อชีวิตเป็นอย่างไร, ในยุคหลัง 6 ต.ค.เป็นอย่างไร และในยุคที่อิทธิพล พ.ค.ท. เป็นอย่างไร ที่นี่ถ้าจะนับเล็กน้อย อันนี้จะยุคก่อน 14 ต.ค. เป็นอย่างนี้ ยุคภารณกรรมเพื่อชีวิตเป็นอย่างนี้ ก็คงจะน่าเบื่อ เพราะแต่ละคนก็คงจะศึกษาหรือได้ยินได้ฟังเรื่องนี้มาพอสมควรแล้ว ที่นี่จะขอสรุปเป็นส่วนๆ ว่า นักเขียนเรื่องสั้น, นักเขียนนวนิยาย และนักเขียนบทกวี ในฐานะที่เป็นคนรุ่นใหม่ เค้าได้ทำอะไรกันไปบ้าง หรือในสายตาของดินน้อย มองเห็นว่าเค้าทำอะไรกันไปบ้าง ส่วนที่เป็นนักเขียนเรื่องสั้น ถ้าเราเน้นเรื่อยมาตั้งแต่ สมัยคุณสุชาติ, คุณวิทยากร ซึ่งเรียกว่า ยุคแสวงหาเป็นต้นมา เราจะเห็นว่า กระบวนการเรื่องสั้นของเรา นั้นเรียกว่า มีพัฒนาการพอสมควร ถ้าใครเป็นนักอ่านคงจะพอนึกออกว่า เราเมื่อเรื่องสั้น ประเภท สั้นๆ ให้อ่าน เรายังคงเรื่องสั้นประเภทромэнติกให้อ่าน เราเมื่อเรื่องสั้นเพื่อชีวิตให้อ่าน ประเภทที่ลึกซึ้ง, ลึกถ้า ให้อ่านมากmay เท่าที่สั่งเกต เราจะเห็นว่ามีนักเขียนเรื่องสั้นทุกรูปแบบ แต่เป็นที่น่าสังเกต ก็คือส่วนใหญ่แล้วนักเขียนเรื่องสั้นฝ่ายก้าวหน้า เป็นผู้คุ้ม衫ามเรื่องสั้นเอาไว้ หรือ

เป็นผู้ควบคุมพัฒนาการของมัน การพัฒนาของเรื่องสั่นทั้งหมดกระบวนการนี้ นักเขียนก้าวหน้า เป็นคนจัดการทั้งสิ้น อันนี้เป็นข้อสังเกตจากติดนั้น

ส่วนนวนิยาย เราจะเห็นว่า ก่อน 14 ต.ค. ยุคแสงวหชา มายุค 14 ต.ค. เราจะเห็นว่า นวนิยายจากคนรุ่นใหม่สักเรื่อง ก็เรื่อง ต่างๆ อีก กอง ของคุณวัฒน์ วรรณยางกูร ที่เราเห็นมา เป็นครั้งแรก ในยุควรรณกรรมเพื่อชีวิต ยุคกลาง ๆ 14 ต.ค.-6 ต.ค. นั้นเป็นนวนิยายของคนรุ่นใหม่ หลังจากนั้นมาจนปัจจุบันหลัง 6 ต.ค. แล้ว จนพ้นยุค พ.ศ.๗ เริ่มเปลี่ยนไป ยุคปัจจุบัน ยุคปัจจุบันนี้ ยังคงมีนวนิยายของคนรุ่นใหม่เกิดขึ้นมากมาย มีนักเขียนรุ่นใหม่เขียนนวนิยายกันมาก แต่ส่วนใหญ่ แล้วจะเขียนสัก 15 ตอนจบ และก็เป็นเรื่องของเด็ก เช่น เราจะเห็นงานเขียนของ มาลา คำจันทร์ จำลอง ผู้ชลจิต แต่จะมีนักเขียนรุ่นใหม่ที่เขียนนวนิยาย แต่ไม่ใช่เรื่องเด็ก ในขณะนี้ก็เดิมโต ขึ้นเรื่อย ๆ เช่น คุณชาติ กอบจิตติ, คุณวัฒน์ วรรณยางกูร, คุณนิเวศน์ กันไทยราชภาร์ และ อีกหลาย ๆ คน นักเขียนรุ่นใหม่ที่เขียนนวนิยาย เราจะเห็นการตีตัวหรือพัฒนาการของเข้าเพิ่ง มาเริ่ม ในช่วงที่ 4 ของยุค มีข้อน่าสังเกตว่า กลุ่มนักเขียนที่เขียนนวนิยายทั่ว ๆ ไป อย่างกฤษณา อโศกสิน, สีฟ้า ฯลฯ ก็มีนักเขียนรุ่นใหม่ เข้าไปอยู่ในกระบวนการนี้ด้วย เช่น นันทนา วีระชน เกิดช่วง 14 ต.ค. ก่อน 14 ต.ค. ซึ่งเขียนนวนิยายได้มีสาระ แต่จะเห็นว่า ลักษณะวิธีเขียน นวนิยายของเด็กจะต่างไปจากนักเขียน เช่น คุณชาติ, คุณวัฒน์, คุณนิเวศน์ เราจะเห็นว่ามีออก มาเป็น 2 ส่วน ซึ่งจะมาวิเคราะห์กันໄต่ward ทำไม่ทั้ง 2 ส่วนจึงแตกต่างกันพอสมควร และมีแนวโน้มจะเข้าหากันได้หรือเปล่า

อีกส่วนหนึ่ง คือพวากวี กวีนั้นคนรุ่นใหม่ที่เขียนกวีตั้งแต่ยุคแสงวหชามาเลย ยุค วรรณกรรมเพื่อชีวิต จะแบ่งกลุ่ม ตั้งแต่ 14 ต.ค. ถึงก่อน 14 ต.ค. มี ยุคแสงวหชา ที่เราเรียก กันว่า ยุคข้างโรงแม่นติดสักหน่อย จะมีเช่น สุรศักดิ์ ศรีประพันธ์, อุดมย จันทร์ศักดิ์, เนาวรัตน์ พงษ์เพบูลย์, นิภา บางยืน กลุ่มนี้เราเรียกว่า นักกลอนรุ่นใหม่ อยู่ในยุคแสงวหชา พอ 14 ต.ค. มันเกิดตั้งแต่ช่วงนี้ขึ้นมา มีวรรณกรรมเพื่อชีวิตขึ้น กวีเพื่อชีวิต เกิดขึ้นในยุควรรณกรรมเพื่อชีวิต เยอะมาก 14 ต.ค.-6 ต.ค. เกิดขึ้นมา แต่ไม่ใช่กลุ่มที่พูดนี้ กลุ่มนี้ขาดหายไป (ยกเว้น เนาวรัตน์ พงษ์เพบูลย์) มาเกิดกลุ่มใหม่ขึ้นมา เช่น สถาพร ศรีสัจจัง, วัฒน์ วรรณยางกูร อีกหลายคน พอ 6 ต.ค. ไปแล้ว กวีเกิดใหม่ขึ้นเรื่อย แม้แต่ คอมทวน คันธนุ มาเกิดหลัง 6 ต.ค. จนถึงปัจจุบัน มีข้อสังเกตว่า นักกลอนยุคแสงวหชา นั้น เป็นสืบเนื่องเป็นนักกลอนเข้าไปอยู่ในสมาคมนักกลอน กวีที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของวรรณกรรมเพื่อชีวิตนั้น ก็ไปอยู่ในกลุ่มของค์กรวรรณกรรม เพราะฉะนั้นกวีบ้านเรา จะแบ่งออกเป็น สมาคมนักกลอน และองค์กรวรรณกรรม หรือกลุ่มที่มี ภูบ พันจันทร์ กลุ่มสยามใหม่ วิธีการเขียนของเขานั้นต่างกัน แต่ถึงอย่างไร ตลอดนักกวีต่าง ๆ ก็ยัง มีกวีทั่ว ๆ ไปอยู่

ส่วนในฐานะผู้เขียน คือ พวกรักอ่าน, นักวิจารณ์, นักกิจกรรม, นักวิชาการ นักอ่าน สรุปได้ทันทีว่า เราก็มีอยามาแต่ไหนแต่ไรแล้ว เราไม่ค่อยจะมีนักอ่านเท่าไหร่ คนอ่านวรรณกรรม ไม่ค่อยมี แต่คนอ่าน น.ส.พ.มีเยอะ สรุปได้เลยว่า “ไม่ค่อยมีคนอ่านหนังสือ เพราะฉะนั้นเมื่อ ไม่ค่อยมีคนอ่านหนังสือต้องสืบเนื่องกันไปคือไม่ค่อยมีคนวิจารณ์หนังสือ สาเหตุไม่ค่อยมีคน วิจารณ์หนังสือนั้น เพราะเราไม่ค่อยมีการวิจารณ์กันมาก่อน มีข้อสังเกตอยู่ประการหนึ่งที่ทาง สมาคมภาษาและหนังสือเคยจัด รายการสมาชิกสัมพันธ์ คือให้สมาชิกได้มาคุยกัน ในเรื่องการ วิจารณ์ “ได้ข้อเสนอแนะอกรมาข้อหนึ่งว่า วัฒนธรรมการวิจารณ์นั้น ไม่ใช่วัฒนธรรมไทย เพราะ คนไทยจะไม่วิจารณ์กัน จะไม่นึกหน้ากัน จะไม่ว่ากันรุนแรง ค่อยจะล้มละลายกันไป ฉะนั้นการ วิจารณ์จึงไม่เป็นผลสำเร็จเท่าที่ควร อีกประเด็นหนึ่ง ที่การวิจารณ์ไม่เพื่องฟู เพราะนักวิชาการ ท่านไม่เล่นด้วย คือนักวิชาการท่านมีงานในมหาวิทยาลัยยะจะ ท่านมีงานมาก ฉะนั้นโอกาสที่ออก ไปแตะกับงานวรรณกรรมข้างนอกจึงมีน้อย เพราะฉะนั้นการวิจารณ์จึงไม่ก้าวหน้า อีกส่วนหนึ่ง ของนักกิจกรรม หรือนักศึกษา เราจะเห็นว่า “ไม่ว่ายุคไหน นักศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในความ เคลื่อนไหวทางวรรณกรรมมาก เราจะไปฟังอภิปรายต้องไปที่มหาวิทยาลัย แต่เดี๋ยวนี้เราเห็น จะไม่ได้ยินเลยว่า มีการอภิปรายทางวรรณกรรมที่ไหน ในมหาวิทยาลัยไหน ที่ฝากรไว้ก็คือว่า ทำอย่างไรจะให้คนรุ่นใหม่ ที่ในฐานะนักเขียน ทำงานหนักที่สุด ที่จะให้งานเขียนออกมามี และ ทำอย่างไร ที่จะให้คนที่เป็นนักอ่านทั้งหลาย อ่านหนังสือ อ่านวรรณกรรมกันบ้าง”

รศ.รัตนฤทธิ์ “ในฐานะที่เป็นคนเขียนมีความคาดหวัง ว่าภารณกิริยขอทุกแห่งนั้น ให้อะไรแก่ผู้อ่าน” วัฒน์ “ถ้าถามผมว่าต้องการให้คนอ่านได้อะไร คงพูดรายละเอียดกัน neh แต่พูดสั้น ๆ ผมอาจ บอกได้ว่าจากการที่ผมเขียนหนังสือมาประมาณหลายปี ความรู้สึกของผมต่อคนอ่านหรือจาก การเขียนก็คือชอบเขียนหนังสือ และผมก็พบว่ามีคนชอบหนังสือ ผมว่าคงมีแค่นี้วัฒน์ก็ร้องมัน ระหว่างคนเขียนกับคนอ่าน ที่นี่ในการอ่านคร่าวจะได้อ่านแค่ไหนนั้น ผมว่ามันเป็นเรื่องของ แต่ละคนว่าต้องการอะไร แต่สำหรับผมแล้วในความรู้สึกของคนเขียน เวลาที่นั่งเขียนก็คงไม่ ต้องนานนักกว่า คนอ่านจะได้อะไรจากอันนี้ เมื่อก่อนนี้เวลาเขียนก็นั่งนึกเหมือนกัน แต่ว่านี้หาก มันเลาะไป มันไปนึกถึงเรื่องที่ไม่ใช่เรื่องที่เขียน เพราะเวลาเขียนหนังสือจริง ๆ แล้ว มันก็ต้อง เข้าไปในตัวเรื่องให้ถึงที่สุด ลืมสิ่งอื่น ๆ ให้หมด แล้วก็เขียนไป เรื่องสั้นหรือนิยาย บทกวี บางชิ้น, บางเรื่องมันก็พูดยาก บางชิ้นจะให้อะไร บางชิ้นมันก็ตอบชัดเจน บางชิ้nmันก็บอกกัน ยากกว่าจะให้อะไร, แต่ว่าโดยรวม ๆ ผมมองจากความรู้สึกของผม เวลาผมเป็นคนอ่าน สิ่งที่ผม ได้คือความชุ่มชื้นใจ ในอันดับแรก ผมรู้สึกว่าถ้าเวลาผมเขียนไปแล้ว คนอ่านไม่ได้ความชุ่มชื้นใจ ค่อนอ่านก็คงเลิกอ่าน คืออาจจะเป็นเรื่องสั้น, เรื่องเครียดก็ได้ แต่อ่านแล้วมันได้ความรู้สึกอย่าง นี้ เป็นความรู้สึกอิม อาจจะอิมสำนวนภาษา, อิมกับลีลาของอารมณ์ หรืออิมจากเนื้อร่างใจความ

บางที่เรารอ่าน เรายาจะได้แต่ความสนุกในเรื่อง บางที่จะได้ในแง่ของความคิด แง่คิดอะไรพวกนี้ มันก็แล้วแต่ว่าจะโอกาส ผ่านว่าจริง ๆ แล้วงานเขียน มันอาจจะออกมายากความรู้สึก เก็บมาจากการประสมการณ์ สั่งสมประสบการณ์ เป็นการสร้างสรรค์ มีจินตนาการ มีอะไรเหล่านี้ ซึ่งในวิธีชีวิตแล้ว มันมีเรื่องไม่ปกติอยู่บ่อยๆ ถ้าหากว่าเราสังเกตหรือเราคิดดู ในหน้าที่นักเขียนมันน่าจะแสดงออกมานะครับ นักเขียนจะเสนออะไรแก่คนอ่าน”

รศ.รัตนฤทธิ์ “ลองฟังคุณนิเวศน์ กันให้ทราบว่าบังว่า มีความคิดอย่างไร ในเรื่องที่เกี่ยวกับนักวรรณกรรมต่อคนอ่านซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่”

นิเวศน์ “บังเอิญ ผมเป็นทั้งนักเขียนและเป็นคนอ่านหนังสือด้วย คงจะพูดเป็นสองมุมในแง่คนอ่านหนังสือและคนเขียนหนังสือนะครับ ในแง่ของคนอ่านซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ วรรณกรรมนั้นมีผลต่อคนรุ่นใหม่ตลอดเวลา ย้อนหลังในสมัยที่ผมเริ่มเขียนหนังสือนั้น แน่นอนอย่างหนึ่งคือ อิทธิพลที่ได้จากการรัฐธรรมนูญนั้น เราอ่านแล้วเราภูริทัศน์ว่าเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย รู้สึกท้าทายเรา และเราภูริทัศน์นั้น อยากจะแลกเปลี่ยนความคิด ความคิดที่เราภูริทัศน์กับสังคม และเราภูริทัศน์ของมาในรูปของเรื่องสั้น ในรูปของกลอน หรือในรูปแบบต่าง ๆ ผมถือว่า นั้นคือการแลกเปลี่ยนกัน ครั้นมาถึงยุคนี้ ในยุคที่มีผู้คนเขียนหนังสือเต็มตัวนะจะ ผมถึงเชื่อว่า คนรุ่นใหม่ก็ยังสนใจวรรณกรรม แล้วก็วรรณกรรมเป็นชนวนที่ทำให้เกิดนักเขียนใหม่ได้ตลอดเวลา นอกจากนี้จากนั้นวรรณกรรมจะให้อะไรกับคนรุ่นใหม่ผู้คนจะไม่สามารถจะพูดได้ เพราะว่าเราคงไม่รู้ว่าแต่ละคนนั้นต้องการอะไรในงานเขียน นอกจากจะพูดกันว่าที่เราเขียนไปนั้น เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และก็ต้องการอะไรกับงานนั้นเองก็ หรือสิ่งที่เราเขียนไปได้เสนอไป ไม่เห็นด้วยตรงไหน และก็ห่วงติงกัน อันนั้นเราภูริทัศน์ได้รู้ ถ้าถามว่า ผมคิดยังไงกับคนรุ่นใหม่ในเรื่องวรรณกรรม ผมคิดว่า คนรุ่นใหม่เมื่อชอบวรรณกรรมที่ขาดความบันเทิง ผมได้ข้อสรุปว่า วรรณกรรมที่ขาดด้านบันเทิงนั้น ต้องใช้เวลาต่อสู้มากกว่าวรรณกรรมที่ใช้สื่อความบันเทิงเข้าไปถึงคนอ่าน ที่ผมกล้าพูดอย่างนี้ก็เพราะว่า เราจะสังเกตว่าพื้อกลีบบุค หรืองานเขียนประเภทที่เราเรียกว่า ก้าวหน้า จำนวนพิมพ์ที่ออกใบ้นั้นมีกระเตื้องขึ้น ตรงกับข้ามกลับลดน้อยลงด้วยซ้ำ เมื่อสมัยผมเริ่มเขียนหนังสือใหม่ ตอนนั้นคุณบรรค์ชัย บุญปาน พิมพ์พ็อกเก็ตบุค พิมพ์หนาแล่ม ครั้นต่อมาก็รุ่นผสม ซึ่งโดยปกติแล้วหลายปีผ่านไปทุกอย่างมันเปลี่ยนไปมาก มันพัฒนาไปเยอะ แต่ว่าจำนวนกลับเหลือเพียง 3,000 เล่ม หรือ 2,000 เล่ม อันนี้หมายถึงอะไร ถ้าหมายถึงว่าคนรุ่นใหม่นั้น ก็คงไม่ถูกน้ำหนักมากนัก แต่ขณะที่หนังสือประเภทบังกช หรือว่าหนังสือประเภทบันเทิง ขายดี และพิมพ์จำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งเหล่านี้เราภูริทัศน์ สรุปไม่ได้ว่า เราจะไทย化 แต่ว่า ผมภูริทัศน์ว่า ในฐานะเป็นคนเขียนหนังสือและยกตัวเองมา

เป็นนักเขียนอาชีพนี้ ผู้ควรจะให้อะไรแก่คนรุ่นใหม่ในด้านที่ว่า แทรกไปในความบันเทิง และ ผู้ก็เชื่อว่าถ้าเราให้ความบันเทิง อันดับแรกแล้วเราก็ให้สาระโดยใช้สื่อความบันเทิง ให้ความ สนุกสนาน คนรุ่นใหม่คงยินดีและคุยกันรู้เรื่องมากกว่าที่เราจะมาพูดอะไรกันซึ่งเรียล อันนี้คือสิ่ง ที่ผมรู้สึกว่า ถ้าเราจะคนกับคนรุ่นใหม่ และเป็นคนเขียนหนังสือกับคนรุ่นใหม่ เราควบกันโดยใช้ บันเทิงเป็นสื่อ แต่อย่างไรก็ตาม เรายังมีสาระ ต้องให้ความคิด ต้องมีการแลกเปลี่ยนกันตลอด เวลา เพียงแต่ว่า สาระ ความคิดนั้นเราแทรกไปในความบันเทิงเท่านั้นเอง”

รศ.รัตนฤทธิ์ “ทางด้านคุณไฟลิน รุ่วัตต์นี้ ยังมีส่วนที่จะพูดอีก ในด้านที่เกี่ยวกับผู้อ่านกับวรรณกรรม”

ไฟลิน “ที่แบ่งหัวข้อออกเป็นบทบาทของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อวรรณกรรม กับบทบาทของวรรณกรรม ที่มีต่อคนรุ่นใหม่ ตรงที่เป็นบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อคนรุ่นใหม่ ที่ยังไม่ได้พูด อันที่จริงมา ประเมินโดยใช้ตัวเองเป็นหลักอยู่คุณเตียร์ว่า วรรณกรรมนั้นมีบทบาทกับคนรุ่นใหม่อย่างไร ก็คง ไม่ได้คำตอบที่ดี จะให้ได้คำตอบที่มีหลักเกณฑ์พอสมควรลง ก็ให้อาจารย์ทำแบบสอบถามให้ นศ.ประเมินบอกมา ว่าวรรณกรรมนั้นมีบทบาทต่อตัวคนแต่ละคนที่เป็นคนรุ่นใหม่อย่างไรบ้าง โดยทั่ว ๆ ไปแล้วดิฉันคิดว่าเวลาที่เราอ่านหนังสือ หรือเราอ่านวรรณกรรมสักเรื่อง มันจะมีอะไร กับเราไหม หรือมันจะทำให้เราเกิดความรู้สึก หรือเกิดความคิด หรือจะชี้นำเราใหม่ เช่นอ่าน คำพิพากษาแล้วเราจะรู้สึกใหม่ว่าสังคมนี้มันตกต่ำเสียเหลือเกิน นั่นเป็นส่วนหนึ่งของบทบาท วรรณกรรมที่มีต่อคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่ เมื่อก่อนนี้ อาจจะมีวรรณกรรมที่เรียกว่า เป็นช่วงดอกไม้บาน อาจจะเป็นช่วงที่ว่าวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อเรามากเหลือเกิน นั่น เพราะว่า องค์ประกอบรอบตัวเราหรือตัวคนรุ่นใหม่นั้น มีส่วนด้วย เวลาที่เราได้ยินเค้าอ่านบทกวีของ จิตรา ภูมิศักดิ์ เรายรู้สึกว่าอย่างจะลูกขี้น, อยากระโอด, อยากจะกระโจน, อยากระทำอะไรสักอย่างที่มันสะใจ หรือ เวลาที่เราอ่านบทกวี ของ รี โอมพะจันทร์ เรายรู้สึกว่า เราเป็นคนเดิมคนขึ้นมาในขณะนั้น ช่วงนั้น เป็นบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อคน แต่นั้นต้องสถานการณ์อีกด้วย แต่อย่างใน ปัจจุบันนี้ ชีวิตร้านมันปกติอย่างนี้ เมื่อไหร่วรรณจะมีอิทธิพลต่อเราหรือมีบทบาทต่อเรา จะมีสักคนที่อ่านวนนิยายเรื่องหนึ่งของคุณนิเวศน์ แล้วคิดว่าจะต้องไปเมืองชีวิตเหมือนอย่างนางเอก ในวนนิยายนั้นใหม่ อันนี้เป็นคำถามสู่ทุกคนว่า เราเคยรู้สึกใหม่ว่า วรรณกรรมนั้นเข้ามามีบทบาท ต่อชีวิตของเรา มาเมื่ออิทธิพลต่อความรู้สึกนี้ก็คิดของเรา หรือว่าจริง ๆ แล้ว เราอ่านแล้วไม่เคย มีความรู้สึกอะไรเลย หรือว่าใครที่อ่านเรื่อง ต้นส้มแสวงรัก แล้วจะร้องให้ ต้นส้มแสวงรักนั้นมี อิทธิพลต่อเราแค่ไหนทำให้เรามีความรู้สึกนึกไปถึงอะไรที่มันสะเทือนใจ นั่นคือ บทบาทของ วรรณกรรมที่มีต่อเรา เราที่เป็นคนรุ่นใหม่”

รศ.รัตนฤทธิ์ “มีคำถามสำคัญนักเขียนทั้ง 2 ท่าน คือ คุณวัฒน์ กับคุณนิเวศน์ ว่าสำหรับงานเขียนของคุณรุ่นใหม่ ในช่วงระยะหลังนี้จะเห็นได้ว่า มันมีอิทธิพลของวรรณกรรมต่างประเทศเข้าไปมาก ในงานเขียนของคุณวัฒน์ หรือของคุณนิเวศน์ จะมีอยู่บ้างไหม”

วัฒน์ “ถ้าพูดในแง่ศิลปะ มันเป็นเรื่องถ่ายเทกันได้ เพราะฉะนั้นอิทธิพลมันต้องมีแน่นอน อิทธิพลจากวรรณกรรมต่างประเทศก็ยอมรับว่า ระยะหลังอ่านวรรณกรรมต่างประเทศหลายเล่ม ก็ชอบ อ่านเรื่อง จอกหันน์ไปรับ อาจจะเป็นประสบการณ์คล้ายๆ กันอยู่บ้าง เพราะมีตัวละคร นอนอยู่กับที่หั้งเรื่องเลยแต่เวลาเรื่องมันเดินไปได้โดยสนุก ซึ่งมันเป็นเรื่องที่ทำหายสำหรับคนเขียนหนังสือ ที่ควรศึกษา ไม่ว่าวรรณกรรมต่างประเทศหรือของเก่าของไทยเรา แต่ว่าอิทธิพลที่จะเอามาโดยตรงนั้น มันคงพูดกันยาก เพราะบางที่มันซึมซับมา ก็ยอมรับว่ามันเป็นการถ่ายเททางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง”

คุณนิเวศน์ “ผมเป็นคนอ่านหนังสือต่างประเทศน้อย ถ้าหากจะมีอิทธิพลอยู่บ้างในงานเขียนของผม ผมคิดว่าจะเป็นนักเขียนไทยด้วยกันมากกว่า ผมไม่ได้อ่านหนังสือของนักเขียนต่างประเทศมากนัก และถ้ามี คุณถามว่าประทับใจครามมากที่สุด ผมก็ตอบว่า “ไม่ประทับใจคราเลย และก็หน้าปกหนังสือ ถนนออกเมืองที่มันมีภาษาอังกฤษไปด้วยนั้น มันไม่ได้เกี่ยวกับคนเขียน ผมเขียนหนังสือผมก็เขียนไป รู้สึกอย่างไรก็เขียนไปอย่างนั้น แต่บังเอิญสำนักพิมพ์ซึ่งเป็นผู้พิจารณาเรื่อง เด็กอ่านจบแล้ว ว่ามันเป็นเรื่องแนวนั้นนี่นา เด็กใส่หน้าปกเป็นภาษาอังกฤษให้ คือคุยกับนักเขียนหลายคน เด็กก็ได้อิทธิพลนักเขียนต่างประเทศกัน แต่ผมนี่ มองจากพูดว่า ผมไม่รู้จะได้ ผมน่าจะได้จากนักเขียนไทย ๆ เป็นส่วนใหญ่ อย่างที่คุณวัฒน์ว่า มันถ่ายเทกันได้ โดยที่เราไม่ได้เจตนาไม่ได้ตั้งใจ”

คำ答 “ทำไนนักเขียนรุ่นใหม่บางคนอีกไม่ได้รับการต้อนรับและการส่งเสริมที่จากส้านำข้อเขียนต่างๆ เป็นไปได้ใหม่ที่ส้านำข้อเขียนและสำนักพิมพ์เหล่านั้นไม่กล้าเสียง”

วัฒน์ “เรื่องงานใหม่บางเรื่อง สำนักพิมพ์เด็กก็กล้าเสียงเหมือนกัน อย่างหนุ่มกานอาบันทร์ ของมาลา คำจันทร์, อนตรอก ของชาติ กอบจิตติ หรือ เช้าฟ้า ของพิริยะ พนาสุวรรณ ผมว่ามันทั้ง 2 ส่วน อยู่ที่คุณภาพของงานด้วย และก็อยู่ที่สายตาของบรรณาธิการด้วย ว่าจะมีสายตาแหลมคมพอที่จะมองงานดีได้หรือเปล่า”

คำ答 “ในฐานะที่เป็นนักเขียนคุณนิเวศน์เห็นว่าวรรณกรรมจะมีบทบาทต่อเยาวชน ได้มากน้อยแค่ไหน เพราะวรรณกรรมสร้างสรรค์จะนิยมอ่านกันในหมู่ผู้ที่กำลังหาพอสมควรเท่านั้น”

นิเวศน์ “ในฐานะที่ผมเคยสอนหนังสือเด็ก ๆ มา 15 ปี วรรณกรรมมีบทบาทต่อเยาวชนมาก แต่ไม่ใช่ว่าวรรณกรรมสร้างสรรค์เป็นพากการดูนแลเมล็ดลูก ๆ เล่มละบาท เป็นพากผี ๆ สาห ฯ มากกว่า จริง ๆ แล้ววรรณกรรมสร้างสรรค์ไม่เข้าไปถึงเด็ก อาจจะเป็นเพราะว่าไม่มีครูอาไปให้อ่านก็ได้ ยอมนานักดู ถ้าเราจะทำวรรณกรรมสร้างสรรค์เข้าไปถึงเด็ก ถึงเยาวชนจริง ๆ แล้ว คงต้องอาศัย สื่อที่ทันสมัยเพื่อนำความเข้าไปสู่คนอื่นได้ สื่อที่วรรณกรรมจะไปถึงเด็กก็คงจะแปลงรูป เช่น ทีวี อย่างขณะนี้หลายช่องเริ่มมีละครเด็ก อย่างช่อง 7 ล่าสุดมีเรื่อง “ชนบทที่รัก” โดยบทประพันธ์ ของ มนพ. แก้วสนนิท ซึ่งเคยลงใน สารีสาร”

คำตาม “ทำไม่วัฒนธรรมของไทยแปลเป็นภาษาต่างประเทศน้อยมาก เมื่อเทียบกับวรรณกรรมตะวันตก ที่แปลเป็นภาษาไทย ทั้งที่นักเขียนไทยก็มีมีอยู่ไม่แพ้นักเขียนต่างประเทศ หรือบางที่จะคิดว่า เรื่องที่แปลมาบางเรื่องก็ไม่มีเนื้อหาสาระอะไร”

ไฟลิน “เรื่องแปลในเมืองไทยมีมาก นักแปลทั้งหลาย ก็พยายามแปลเรื่องที่ดี ๆ ไว้ให้อ่านกัน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่วงการแปลของเราริวิวการเขียนของเราทั้งหมดไม่ได้รับความสนใจสนับสนุน ใด ๆ จากรัฐบาล เพราะฉะนั้นเรื่องที่จะมีการแปลระดับชาติ ระดับโลกมันก็แคบ มูลนิธิโดยตัว ที่เอาไปแปลกันตั้งเยอะแต่ยังน้อยเมื่อเทียบแล้วก็ยังน้อย”

คุยกับนักเขียนรางวัลชีไรท์คนล่าสุด*

ถ้าพูดถึงนักเขียนปัจจุบันที่สามารถเป็นหนังสือให้คนอ่านออมยิ้ม หรือหัวเราะคนเดียวได้ขณะที่อ่าน ทั้งที่เนื้อหาของเรื่องก็ไม่ใช่เรื่องตลกนัก ก็เห็นจะมีอยู่ไม่กี่คน

ถ้าพูดถึงนักเขียนที่ชอบสร้างตัวละครเป็นหนุ่มเนิ่ม เซย ซึ่งจนดูออกจะเซ่อ แต่น่าเอ็นดู จริงใจจนตรึงใจคนอ่าน ก็มีอยู่น้อยคนเช่นเดียวกัน

และถ้าจะพูดถึงนักเขียนที่มีงานเขียนหลากหลายทั้งเรื่องสั้น เรื่องยาว สารคดี กวีนิพนธ์ คอลัมน์ หนังสือสำหรับเด็ก และบทโทรทัศน์ แม้ยังหลากรส จนต้องบอกว่า “ข้าย ข瓦 รัก โคล ตลง ผີ....” อีกด้วยแล้ว น่าจะระบุชื่อนักเขียนคนนี้ได้เลยที่เดียวว่า คือ คุณวนิช จรุกิจ-อนันต์ นักเขียนผู้ได้รับรางวัลชีไรท์ ประจำปี 2527 จากหนังสือรวมเรื่องสั้นชุด “ซอยเดียวกัน”

คุณวนิช เป็นนักเขียนโดยอาชัยทั้งพรสวรรค์และพรแสวงที่ชื่อน้อยในตัวเอง เพราะโดยพื้นฐานการศึกษาแล้ว คุณวนิชศึกษามาทางด้านศิลปะจากโรงเรียนช่างศิลป์ จบปริญญาตรี ทางด้านภาษาพิมพ์ จากคณะจิตกรรมและประดิษฐ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และจบปริญญาโท สาขาวิชาเดียวกัน จากมหาวิทยาลัยรัฐแคลิฟอร์เนีย เมืองลอนบีช สหรัฐอเมริกา ผลงานทางด้านภาษาพิมพ์ที่ทำในสมัยเรียนหนังสือก็มีมากพอสมควร แต่คุณวนิชก็มีได้ความรู้ที่รำเรียนมาประกอบอาชีพโดยตรงเลย คุณวนิชนำเอาความรู้ทางศิลปะมาประسانกับความสนใจด้านหนังสือ และวรรณกรรม แล้วก็เลยทำงานด้านนี้มาตั้งแต่อดีต โดยเคยทำหน้าที่ฝ่ายศิลป์ให้กับหนังสือพิมพ์ ประชาธิปไตยรายวัน ทำหน้าที่ฝ่ายศิลป์ให้กับธนาคารกรุงไทย ทำงานที่บริษัท พรีเมียร์ พับลิชชิ่ง วารสารบ้านของการเดชะแห่งชาติ เป็นต้น

ปัจจุบัน คุณวนิชเป็นนักเขียนอิสระเต็มตัว ซึ่งน่าจะเป็นไปได้ว่า คุณวนิชค้นพบตัวเองว่า สิ่งที่เรอเป็นได้ดีที่สุด...อย่างน้อยก็จะนี้...คือเป็นนักเขียน เพราะเรอเขียนด้วยใจ ด้วยความรู้สึก จึงทำให้เรามีเพชรประดับวงวรรณกรรมอีกเม็ดหนึ่ง และเป็นเพชรล้ำค่าที่น่าภูมิใจยิ่ง เพราะคุณวนิชเชื่อพิสูจน์ค่าของเรอให้เราเห็นด้วยผลงานหลากรส และในปีนี้ผลงานส่วนหนึ่งของเรอก็ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับรางวัลชีไรท์...รางวัลที่เปรียบกันว่า ประดุจรางวัลโนเบลทางวรรณกรรมของไทย...

แม้ว่าผลการตัดสินรางวัลนี้จะเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ไม่ว่าปีนี้หรือปีไหน มา กบ้างน้อย บ้าง ก็ต้องถือเสียว่าเป็นเรื่องธรรมชาติที่คนเราอาจจะมีความคิดในสิ่งเดียวกันแตกต่างกันออกไป การให้รางวัลวรรณกรรมไม่ใช่ข้อบ่งชี้หรือข้อยุติเพียงประการเดียวว่า ผลงานของใครจะดี-เลว กว่ากัน นักเขียนเองต่างหากที่ต้องพิสูจน์ตนเองและแข่งขันกับความล้ำ เนื้อyle หมด “ไฟ” หรือ “ความแคบ” ของตัวเอง

* บทความนี้เขียนเพื่อลงพิมพ์ในหนังสือ HEI.I.O เมื่อ พ.ศ.2527

ผลงานเรื่องสั้นชุด “ซอยเดียวกัน” เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นเล่มแรกของคุณวนิช นีก์เป็นข้อหัวดึงอีกข้อหนึ่งเหมือนกันว่า ผลงานน้อยเกินกว่าจะเรียกว่าเป็นนักเขียนเรื่องสั้น กรรมการตัดสินก็คงจะคิดเหมือนผู้อ่านอีกหลาย ๆ คนว่า ปริมาณไม่สำคัญเท่าคุณภาพ หนังสือรวมเรื่องสั้นชุดนี้ไม่ถือขนาด “คุณภาพดับเก้า” แต่มีจุดเด่นที่เร้าอารมณ์หลากหลาย บางเรื่อง มีลีลาตาลัยยั่วสั่นตามแนวโน้มของผู้เขียน บางเรื่องเคราสลด บางเรื่องกีรธิกใจ บางเรื่องกีซึ้งใจ ฯลฯ งานวรรณกรรมชีเรทเท่าที่ผ่านมาทำให้เราคาดการณ์เอาไว้ว่าเรื่องที่ควรได้รับรางวัลควรจะเป็นแนวสะท้อนสังคมด้วยท่วงทำนองจริงจัง เมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้จบลงแล้วด้วยความหรรษาในอารมณ์ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่างานเขียนทุกรสในหนังสือเล่มนี้แสดงความชิวของชีวิต และสังคม ด้วยความงามทางวรรณศิลป์ อีกทั้งความจำกัดของเนื้อหา ภาษา และกลิ่นอายแต่ง ก็มิได้บดบังความชิวใจและความจริงข้อของผู้เขียนที่จะแฟงสาระความคิดอย่างมีเหตุผลไว้เลย ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เป็นหนังสือที่คนอ่านทุกระดับอ่านได้ “รู้เรื่อง”

ได้กล่าวมาแล้วว่า งานเขียนของคุณวนิชมีหลายประเภท ขอรวมไว้ ณ ที่นี่ เพื่อประโยชน์แก่ผู้สนใจหาอ่าน

นวนิยาย

1. เคหาสน์ดาว

เรื่องสั้น

1. ซอยเดียวกัน

กวีนิพนธ์

1. บันทึกแห่งการเดินทาง

สารคดี

1. จดหมายถึงเพื่อน 1

2. จดหมายถึงเพื่อน 2

3. ประเตี่ยงเดียวที่จตุรัษแดง

4. จดหมายถึงแม่จำเนียร

5. เล่ายุโรป

6. รอยยิ้มหลังม่านหยก

คลอัมม์

1. ริมระเบียง

2. ไร้สารคดี ชุด เพื่อนผู้อยู่ในบ้าน

3. สวัสดีครับคุณผู้หลง

4. សន្ត尼ប្រតាសាជន
  5. ធម៌តិសបាយ
  6. ករាលើមីមីយោវ
  7. អកហ៊ែក..នៅឯណាបាយ

หนังสือสำหรับเด็ก

1. ເຕັກຊາຍກມລເທິຍວບ້ານທຸງ
  2. ເນື້ວສິງໄຕ
  3. ແມ່ໜູນຜູກລ້າຫາຍຸ
  4. ລູກເສື່ອຫາເຫຼືອໃຫ້ແມ່
  5. ດරວມຫາຕີເຄືອດຽງ

นอกจากนี้แล้ว คุณวานิชยังเคยเขียนบทความต่อปัญหาหัวใจ โดยใช้ชื่อปากกาว่า “สุริยะ” และยังเขียนบทโทรทัศน์อีกหลายเรื่อง ผลงานอื่น ๆ ที่ยังไม่รวมเล่ม มีลงพิมพ์อย่างสม่ำเสมอในนิตยสารชั้นนำของไทยหลายเล่ม ได้แก่ สตรีสาร ล้านนา เปรียว ตวยตูน เดลินิวส์ ต่อไปนี้เป็นบทสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลงานเขียน

วันสัมภาษณ์เป็นวันที่เราเชิญคุณวานิชมาอัดเทปโทรศัพท์คันรายการ “รามคำแหงปรีทัศน์” ซึ่งเป็นรายการให้ความรู้ทางวิชาการแก่ประชาชนทั่วไปในต่างจังหวัด คำถ้ามแรกที่เรามาคุณวานิชเป็นคำถ้าแบบฉบับคือ ให้คุณวานิชเล่าประวัติงานเขียน คุณวานิชคงจะตอบคำถ้านี้ ทำชากรกษาภารกิจ แต่เรื่องที่ยังเต็มอกเต็มใจเล่าให้ฟังอีกว่า

“การเขียนหนังสือนี้ ถ้าจะนับตั้งแต่สมัยหัดเขียน ก.๒ ก.๓ แล้ว ที่เริ่มเขียนอันแรกจะเป็นร้อยกรอง คือหัดเขียนกลอน สมัยเรียนชั้นมัธยมอยู่ที่โรงเรียนบางปลาม้า...สูงสูมาลย์ ผุดงวิทย์...พ่อร้าว ฯ สัก ม.5 หรือ ม.ศ.2-3 ก็เริ่มเขียนกลอน เพราะคุณครูที่สอนภาษาไทย สนับสนุนให้เขียน ตัวเองก็ชอบ ก็เริ่มเขียนกลอน อย่างอื่นไม่ค่อยได้เขียน แต่เป็นคนที่ชอบวิชาภาษาไทย ชอบการเขียนอะไรทำนองนี้ วิชาภาษาไทยไม่ค่อยมีปัญหา “ไปเมืองปุญหา” กับอย่างอื่น ก็พากำคำนวน พากอະไรอย่างนี้...

...ตรงนี้คุณวานิชพูดกลั้วหัวเราะ เป็นทำนองรักกันในพากเรียนภาษาไทยหรือชอบภาษาไทย ที่มักจะไม่ชอบบวกลบตัวเลข...

“...วิชาภาษาไทยไม่มีปัญหา ก็ทำได้สบาย ๆ พอจบชั้นมัธยม 6 หรือ ม.ศ.3 ก็เข้ามาเรียนต่อที่โรงเรียนช่างคิลป์ ก็ยังเขียนกลอน ตอนนั้นก็รับหนังสือซัยพฤกษ์ อะไรพวกนี้ มีคอลัมน์กลอน ก็พยายามเขียนกลอนอยู่เสมอ จนกระทั่งไปเข้าเรียนที่คณะจิตกรรมและประดิษฐกรรม มหาวิทยาลัยคิลป์การ มันก็มีบางช่วงที่ร้าว ๆ ไปไม่ค่อยได้เขียน แต่ก็มีร้าว ๆ สักปี 2-3-4 ที่เริ่มหันมาเขียนกลอนจริงจัง คือรู้สึกว่าจะเอาใจใส่เรื่องการเขียนกลอนมากเป็นพิเศษ....”

...ไม่ต้องสงสัยเรื่องความเอาใจใส่ในการเขียนกลอนอย่างจริงจังของคุณวานิชเลย เพราะเชอทำให้ทีมกลอนสดของมหาวิทยาลัยศิลปากรครองถ้วยชนะเลิศหลังจากว่างเว้นให้สถาบันการศึกษาอื่นผลัดกันครอบครองมานาน..นอกจากกลอนแล้วคุณวานิชเขียนขออย่างอื่นอีกรึไม่คุณวานิชให้คำตอบว่า...

“เคยพยายามคิดที่จะเขียนเรื่องทำนองร้อยแก้วบ้างเหมือนกัน เป็นต้นว่า พากเรื่องสั้น พากอะไรอย่างนี้ แต่ว่าเมื่อผมกลับไปมองตัวเองแล้ว คิดว่าเป็นพระ ไม่ใช่ว่าไม่มีความสามารถ จะเขียน แต่คิดว่าเป็นพระขาดความเข้าใจ ตัวเราไม่รู้ว่าสิ่งที่เราเขียนไปแล้วนี้ เราเขียนมันทำไม เพราะอะไร เขียน ๆ ไปแล้วก็ลืมเหลา คือก็เคยเขียนเรื่องสั้นไปลงหนังสือ เขาก็ส่งคืนกลับมาบ้าง เขาถึงจะรับไปบ้าง เข้าแฟ้มไปบ้าง อะไรอย่างนี้ ก็มีอยู่..แต่น้อย ไม่ถึงกังมาก อีกอย่างที่ผมอยากจะบอก คือผมไม่ค่อยเสียกำลังใจ เวลาเขียนเรื่องแล้วไม่ได้ลงหรือลงตะกร้า แม้กระทั่งเขียนกลอนหรือเขียนอะไรตาม คือรู้สึกว่าที่เราเขียนพระเราต้องการจะเขียน เรารู้สึกว่า... และก็ไม่เคยคิดปฏิเสธ ไม่เคยคิดต่อต้านว่า เอ๊ะ ก็เรื่องเราดี ๆ ทำมาไม่ลงให้เรา เพราะอะไร.. อย่างนี้ ไม่เคย คือรู้สึกว่าอย่างจะเขียนก็เขียน เมื่อไม่ได้ลงก็คิดว่าเป็นพระไม่ดี ก็มีความคิดอยู่แค่นั้น แล้วก็เขียนไปเรื่อย ๆ เขียนกลอนนะจะ เรื่องพากอื่น ๆ เขียนน้อย ทำหนังสือมหาวิทยาลัยก็เขียนบ้างนิด ๆ หน่อย ๆ ก็เป็นเรื่องซึ่งเมื่อกลับไปอ่านแล้วก็เห็นว่ามันไม่ค่อยดีนัก จนเมื่อเรียนจบจะทำงาน ระหว่างนั้นก็มีความคิดที่จะเขียนหนังสืออยู่ แต่ว่ามันคล้าย ๆ กับว่า เราไม่ได้อยู่ในวงการ ไม่ได้อยู่ในวงการของคนเขียนหนังสือ หรือไม่ได้มีเพื่อนฝูงที่จะตั้งกลุ่มหรือช่วยเรากันและกันให้เขียนหนังสือ ผมก็ไปยุ่ง ๆ อยู่กับหนังสือรายวันอยู่บ้าง เพราะมีเพื่อนไปทำที่นั่น ไปเริ่มเขียนคอลัมน์ประจำเกี่ยวกับเรื่องเพลงลูกทุ่ง เพราะว่าชอบเล่นเรื่องเพลงลูกทุ่ง...”

...ท่าทีรู้มานั้น ได้ข่าวว่าคุณวานิชไม่ใช่แต่ชอบเรื่องเพลงลูกทุ่ง เขายังชอบด้วยหัวใจเห็นหน้าแรกเป็นจอย์น เดนเวอร์อย่างนี้ เวลาใช้สำเนียงสุพรรณห้องเพลงลูกทุ่ง ครศี ศรีประจุบ อาจจะต้องเสียหนึ่ง...

“...สมัยนั้น สุจิตต์ วงศ์เทศ เขาทำหน้าวัฒนาธรรมที่ประชาชาติ ผู้รู้สึกว่าเขาจะบอกว่า เอ้า ลองเขียนมาดู เพราะเขาน่าจะพอชอบคุย เรื่องเพลงลูกทุ่ง ก็เขียนได้ไม่มากสัก 10 ครั้งเห็นจะได้ ก็เตรียมตัวไปอเมริกา พี่เข้าช่วนไปก็ไป

“แต่ก่อนจะไปอเมริกา ผมก็ไปทำวีชา แล้วก็ไปสอบภาษาอังกฤษ ผมก็เขียนเรื่องสั้นเกี่ยวกับการสอบภาษาอังกฤษนั้นมาเรื่องหนึ่ง ชื่อเรื่อง มิชแกนเทสต์ แล้วก็ส่งไปลงหนังสือ ลงนา ก่อนหน้านี้ก็เคยเขียนเรื่องสั้นเรื่องหนึ่งส่งไปลงลงนา แต่ว่าไม่ใช่เรื่องสั้นที่ดีนัก เพราะว่ามันอยู่ในแฟ้มนานมากกว่าจะลง แต่ว่าเรื่องมิชแกนเทสต์นี่ ส่งไปปูบเข้ากล่องให้ทันที”

... คุณวานิชก็เริ่มดังเป็นพลุอาตอนนี้เอง เพราะเรื่องมิชแกนเทสต์กลายเป็นเรื่องสั้นประจำตัวของเชอไป ...

- เป็นเรื่องสั้นเรื่องแรกที่ลงพิมพ์หรือเปล่าค่ะ

“ถ้าันบันเฉพานนิตยสารทั่ว ๆ ไป ก็เรียกว่าเป็นเรื่องแรก แต่ถ้าເដືອນນັບໜັງສື່ອໃນມหาວິທາຍາລີຍ ອາຈະໄມ້ໃຊ້ ເພຣະສມຍນັ້ນກີເຄຍເບີຍເຮືອງລົງໃນໜັງສື່ອເຢີຣົບນຸ້ກ ... ໜັງສື່ອຮັບນົອງໃໝ່ ອະໄຣພວກນີ້ ກີເບີຍເຮືອງມືຈິແກນເທັສຕໍ່ແລ້ວກີໄປອເມຣິກາ...

“ພວໄປກຶ່ງອເມຣິກາ ຮະຫວ່າງນັ້ນກີ່ອນຂັ້ງຕກະກຳລຳນາກມາກ ພມກີເບີຍເລ່າເຮືອງທີ່ອູ່ຢູ່ໃນອເມຣິກາ ເບີຍເລ່າມາກີ່ໄດ້ຄືດວ່າເບາຈະລົງໃໝ່ ໄມ້ໄດ້ຄືດວ່າມັນຈະດີ ໄມ້ໄດ້ຄືດວ່າມັນຈະຕລກ ເພຣະຈົງ ທີ່ແລ້ວຕອນນັ້ນກີ່ຍັງເບີຍໜັງສື່ອໄມ້ເປັນ ຄືອຍາກເບີຍນອກໄຣກີເບີຍ ໄມ້ປະຕິປະຕ່ວ່ອ ໄມ້ໄດ້ມີໂຄຮງເຮືອງ ໂຄງຮ່າງ ອະໄຣທັນນັ້ນ ນີກຈະເບີຍນອກໄຣກີເບີຍ ເບີຍນາມັນກີ່ອກໄປໃນທຳນອງທີ່ຄ່ອນຂັ້ງຈະຕລກ ເປັນການເບີຍເສີຍດສີ່ຫົວດີທີ່ໃນນັ້ນ ເບີຍນີ້ອາຮັມຜົນຂັ້ນ ກົງສື່ກວ່າ...ເບີຍນີ້ປະຍະໜຶ່ງກົງສື່ກວ່າເປັນທີ່ກີ່ລ່າວຂວັງກັນພວສມຄວາມ ພມກີເບີຍຕລອດຕະຍະເວລາທີ່ອູ່ຢູ່ອເມຣິກາ ຕລອດເວລາ 4 ປີນີ້ ກີເບີຍຈົດໝາຍຖື່ກີ່ເພື່ອນສົ່ງມາລົງໜັງສື່ອລຸລະນາເປັນຮະຍະ ທີ່ທັນໜົດກີ່ 20 ຈົບັນ ພວເສົງແລ້ວເປັນທີ່ພູດສິ່ງກັນມາກ ໜັງສື່ອຮັມເລີ່ມອອກມາກີ່ຄ່ອນຂັ້ງຂາຍດີ ກີ່ພອກລັບຈາກອເມຣິກາປຸ່ນ ກີ່ເຮີມມື້ອ້າແລ້ວ ມີ້ອ້າໃນຈູານະຂອງຄົນເບີຍໜັງສື່ອເຮືອງ ຈົດໝາຍຖື່ກີ່ເພື່ອນນີ້...”

...ຈົດໝາຍຖື່ກີ່ເພື່ອນສາວ້ອ້ອ ແມ່ຕຸແງໜົງ ... ຊຶ່ງຮູ້ກັນວ່າຄື່ອຄຸນ “ຂອ້ລັດາ”... ເປັນການເບີຍທີ່ໂຕ່ງຕົ່ງມາກ ແພນ ທີ່ລຸນາຈະຮອດອ່ານແລະຄາມໄກ້ກຶ່ງເສມວັດ້າຂາດຮະຍະໄປນານ ແມ່ຄຸນວານີ່ຈະບອກວ່າຕອນນັ້ນຍັງເບີຍໜັງສື່ອໄມ້ເປັນ ແຕ່ຈົດໝາຍຖື່ກີ່ເພື່ອນໄດ້ສ່ວັງແນວກາເບີຍທີ່ເຮອດນັດມາຈົນທຸກວັນນີ້...

...ເມື່ອຈົບປະຢູ່ນູາໂທທາງດ້ານສີລປະຈາກຕ່າງປະເທດ ທີ່ງເຮົາວ່າເປັນຄົນໜຶ່ງໃນຈຳນວນທີ່ມີອູ່ໄມ້ມາກັນກັນ ພວ້ມກັນກີ່ “ດັ່ງ” ໃນຈູານະເປັນນັກເບີຍເສີຍແລ້ວ ຄຸນວານີ່ຈະເລືອກເດີນທາງໄທ່ນ...

“ເຄຍຄືດຈະໄປທຳການຍ່ອງອື່ນ ອຍ່າງທີ່ກາມນະຄົບ ຄືອທີ່ແຮກກີ່ໄປເຮັນດ້ານສີລປະ ເຄຍຄືດຈະໄປທຳການທຳເກີຍກັບສີລປະ ແຕ່ວ່າມັນຈາກຈະເປັນໄປໄດ້ວ່າ ເຮົາໄມ້ມີຄວາມຕັ້ງຈຳວ່າເຮົາຈະເປັນອະໄຣໃນຫຼືວິດ ໄມ້ໄດ້ຄືດວ່າຈະເປັນສີລປິນ ໄມ້ໄດ້ມີຄວາມຄືດວ່າຈະເປັນນັກເບີຍ ໄມ້ໄດ້ຄືດວ່າຈະໄປແສດງໜັງຈະຮ້ອງເພັງ...ໄມ້ໄດ້ມີອະໄຣສັກຍ່າງໃນໃຈ ນອກຈາກວ່າຈະທຳການ ພອກລັບມາໂອກາສັກເປີດໃຫ້ກັບເຮືອງກາເບີຍໜັງສື່ອ ເພຣະມັນເຮີມມື້ອ້າ ກີ່ເຮີມເບີຍໜັງສື່ອ ໄຄຣມາຕາມໄປທຳກົມາຕາມໄປທຳໜັງສື່ອ ໄຄຣມຶງນອກໄຣກີ່ເປັນການເກີຍກັບໜັງສື່ອ ເພຣະຈະນັ້ນ ການໜັງສື່ອກີ່ເລີຍຕິດພັນມາຕລອດເວລາຕັ້ງແຕ່ກັບມານີ້ 2521 ຈົນກະທັງເຕື່ອງນີ້ກີ່ໄມ້ເຄຍໄປທຳອະໄຣຍ່າງອື່ນເລືອນອາກເບີຍໜັງສື່ອ”

...ຄຸນວານີ່ຈະເປັນນັກເບີຍດ້ວຍໂອກາສທີ່ພາໄປ ແລະ ໂອກາສກີ່ຍັງພາເຮອໄປທຳການໄກລ້ື້ອັດກັບປຣມາຈາරຍ໌ທາງກາງໝາຍໄທຍ ແລະ ບຣະຄານີ່ກີ່ກົ່າທຳກັນໜັງສື່ອນິຕຍສາຣເລີ່ມເດີຍເບີຍນິຍົງມາຍາວານາກວ່າ 30 ປີ...

“จากการที่เขียนไม่ค่อยจะเป็น ‘ไม่รู้หลักภาษาอังกฤษ’ มันก็...ผมไปนั่งทำงานอยู่ที่สตรีสาร กันนั่งอยู่กับอาจารย์ คุณนิลวรรณ ปืนทอง ก็เคยนั่งทำงานอยู่ด้วยกัน 2-3 ปี ปัจจุบันก็ยังไปอยู่ แต่ว่ามีอยู่ช่วงหนึ่งที่นั่งทำงานประจำ ท่านก็สอนอะไรไว้หลาย ๆ ออย่าง ช่วงนั้นก็รู้สึกว่าได้เป็น เนื้อเป็นหนังมา รู้ว่าการเขียนเรื่องคืออะไร เรื่องที่ต้องจะเป็นอย่างไร เรื่องการใช้ภาษาอะไร ต่าง ๆ จากระยะเวลาที่ทำมาหากินอยู่กับการเขียนหนังสือ ทั้งการเขียนการทำปีวันเวลา 5-6 ปี ก็ได้อะไรซึ่งเก็บตกมาเรื่อย ๆ สะสมมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งเรารู้สึกว่าตัวเองเขียนหนังสือเป็น รู้ว่าจะเขียนอะไรได้ เขียนอะไรไม่ได้ เขียนอะไรถึงจะดี เขียนยังไงให้คนอ่านกันได้ ไม่ใช่ว่าเข้า อ่านแล้วเขานไม่ได้ ก็เริ่มเรียนรู้นะจากเวลาที่ ‘ทำงานมา’”

- เขียนคอลัมน์นี้มาเริ่มเอาที่สตรีสารหรือคะ

“เขียนคอลัมน์นี้ครั้งแรกเลย ถ้าไม่นับคอลัมน์เรื่องเพลงลูกทุ่งที่เคยเขียนก่อนไป อเมริกา มาเริ่มจริง ๆ เริ่มที่ล้านนาฯ คอลัมน์นั้นชื่อ “สนทนาประสาน” ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับ เพื่อน ๆ กลุ่มหนึ่ง นั่งคุยกันเรื่องโน้นเรื่องนี่ นั่งวงเหล้าแล้วก็คุยกัน ไปไหนมาไหนแล้วก็นั่ง คุยกัน เป็นเรื่องตลก ๆ ”

- ก็ง ๆ เรื่องสั้นด้วยซ้ำไปใช่ไหมคะ

“อืม...ถ้าจะว่าเป็นเรื่องสั้นก็ได้นะคะ แต่มันเขียนทุกปักษ์ มันเลย...ก็อาจจะเป็น เรื่องสั้น ถ้าเรามาได้จำกัดรูปแบบเรื่องสั้นว่าจะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ก็จะเรียกว่าเป็นเรื่องสั้น ได้ แต่มันไม่ค่อยเป็นนั้น (หัวเราะ) เพราะผมไม่ได้คิดว่ามันเป็นเรื่องสั้น”

...คอลัมน์ประจำชุดสนทนาประสาน เป็นเรื่องสัพเพเหรา อ่านสนุก ๆ แต่มีสาระ ตอนท้ายมีลักษณะการวางพล็อตเรื่องแบบนิยาย เป็นเรื่องกลุ่มศิลปินหนุ่มกลุ่มที่สนทนาประสาน นั่นแหลก ได้งานเขียนภาพเหมือนบรรพบุรุษของมหาเศรษฐีผู้มีลูกสาวสวยน่าดู ลูกสาวสวย มีพี่เลี้ยงเป็นหมา פרรังตัวเบ่อเร่อ มหาเศรษฐีผู้นี้ไม่มีภาพของบรรพบุรุษมาเป็นแบบให้ศิลปินดู เลยต้องใช้วิธี “เข้าทรง” บอกลักษณะรูปร่างให้ศิลปินนวด ไป ๆ มา ๆ คนทรงกล้ายเป็นโจ ศิลปินทั้งหลายเลยกล้ายเป็นพระเอกปราบโจร เรื่องราวดำเนินไปอย่างสนุกสนานเข้า แต่เรื่อง นี้ตัวละครที่สร้างความประทับใจให้คนอ่านมาก ไม่ใช่พระเอกหรือนางเอก แต่เป็นเจ้าหมา ขนาดยักษ์ชื่อ “กิวยเจ่ง” ชื่อกิวยเจ่งจึงต้องขึ้นหน้าปกหนังสือด้วยเวลารวมเล่ม

- แล้วที่มามีงานเขียนอีกอย่างหนึ่ง คือบทโทรทัศน์ละคะ ไปเริ่มอย่างไรจึงเข้าไปสู่ วงการได้

“บทโทรทัศน์นี่ความจริงผมเคยเขียนมานานแล้ว เขียนเมื่อหลายปีก่อน เขียนบทละคร โทรทัศน์ ตอนนั้น ท่านมัย...ม.จ.ชาตรีเฉลิม...เป็นผู้กำกับของทางช่อง 7 ทางช่อง 7 เขาจะเริ่ม ทำละครใหม่ ผมรู้จักกับหัวหน้าฝ่ายจัดรายการ เข้าบอกรว่าไปลองเขียนดูใหม่ ผมก็อยากทำงาน

กับท่านมุย ก็เลยไปลองเขียนดู ก็เขียนเรื่อง...ดูเหมือนจะเป็น..."หัวรักเหวลีก" เป็นเรื่องแรก แล้วต่อมาก็ "จดหมายจากเมืองไทย" จากนั้นก็หยุดไปไม่ได้เขียน ตอนระยะหลังนี้ หนังจักร ๆ วงศ์ ๆ ของช่อง 7 เค้าหาคนเขียนไม่ได้ หาคนเขียนยาก เค้าก็มาชวนผู้ว่าไปลองเขียนดูใหม่ ผู้ว่าก็ไปลองเขียนอยู่ 3 เรื่อง เรื่องแรกดูเหมือน "สี่ยอดกุมาร" แล้วก็ "สิงห์ไกรภพ" แล้วก็ "หวานฟ้าหน้าดำ" หนังจักร ๆ วงศ์ ๆ ก็เขียนทั้งหมด 3 เรื่อง ต่อมาเค้ามีบทละครอีกเรื่องคือ "ตราไวในดวงจิต" ก็เขียน รู้สึกจะจบเรื่ว ๆ นี้หรือจบไปแล้วก็ไม่ทราบ"

...บก troth คุณวานิชไบป่องเขียน ๆ ดูทั้งหลายนี้ ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ตั้งระเบิด ทั้งนั้น โดยเฉพาะเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ทั้ง 3 เรื่อง สูกเด็กเล็กแต่งผ้าจอที่วิถีนไม่ห่าง คนที่ไม่เคยดูหนังละครประเพณีเลยพระทันความเป็น "ลิเกปัญญาอ่อน" ไม่ได้ กยอมร่วมวงกับเด็ก ๆ เอาตอนนี้...

- คุณวานิชเขียนหนังสือสำหรับเด็กไว้หลายเล่ม มีแรงบันดาลใจอย่างไรค่ะสำหรับงานประเภทนี้

"งานเรื่องเด็กนี่นะยะ...คือตอนผมกลับมาจากการอเมริกา คือ...เริ่มแรกเลยผมกลับมาจากการอเมริกา ตอนนั้นอรุณ วัชระสวัสดิ์ ซึ่งเป็นคนเขียนการ์ตูน เขาก็บอกว่ามาลองทำหนังสือเด็กกันดีไหม ความจริงผมเองก็ชอบ南北 ชอบ เข้าชานก็เลยลองทำด้วยกัน ตอนนั้นสุจิตต์ วงศ์เทศ เข้ามายังเรื่อง เด็กชายดวงเข้าน้อง อรุณเค้าก็มีความคิดว่าเรา nave ใจเขียนเรื่องเด็กชายกมล คือเด็กชายดวงนี้บ้านอยู่ต่างจังหวัด เข้ามาหาเด็กชายกมลซึ่งบ้านอยู่กรุงเทพฯ เราก็เปลี่ยนเอาเด็กชายกมลซึ่งบ้านอยู่กรุงเทพฯ ไปหาเด็กชายดวงที่บ้าน ก็เริ่มเขียนอันนี้เป็นเรื่องแรก แล้วก็มาเขียนอีก 2 เรื่อง คือเรื่อง เพียวสิงโต และเรื่อง แม่นหนูผู้ก้าวใหญ่ ก็ไม่ได้ทำจริงจัง แต่ตอนหลังมีการประกวดเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูนก็เลยทำเรื่อง สูกเดือหะหนื้อให้ไฟ เรื่อง ธรรมชาติ ก็อกรู ก็ทำสองเรื่องนี้ แล้วก็ไม่ได้ทำอีก ระยะนี้ก็ไม่ได้ทำ แต่ไม่ใช่คิดว่าจะเลิกทำ คือปัจจุบันอย่างเรื่องเกี่ยวกับเด็ก ๆ เรื่องรู้ขอบรู้ เรื่องชีวิตธรรมชาติ อะไรพวกนี้ ผมเขียนประจำอยู่แล้ว คือเขียนอยู่ที่สตรีสารภาคพิเศษ ซึ่งก็เป็นเรื่องเด็ก ๆ ที่สามว่ามีแรงบันดาลใจอย่างไร มันก็ไม่ถึงกับว่าเป็นแรงบันดาลใจอะไรมาก เพียงแต่ว่ามันเป็นลักษณะงานอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งบางที่เราก็รู้สึกว่าเราทำได้ ชอบทำก็ทำ ไม่ได้เกิดมาเป็นเด็กตကยก หาหนังสืออ่านไม่ได้ โถเข็นก็มาทำอะไรมากันนั้น"

...เรื่องเด็กชายกมลที่ว่า คือเรื่องเด็กชายกมลเที่ยวบ้านทุ่ง ซึ่งได้รับรางวัลชมเชยหนังสือสำหรับเด็กวัย 6-11 ขวบ ประจำปี 2521 ส่วนเรื่องธรรมชาติคือรูนั้น คุณวานิชแสดงฝีมือทั้งเขียนเรื่องและเขียนรูปประกอบเองด้วย...

- เท่าที่คุยกันมา คุณวานิชมีงานเขียนหลายประเภทนะครับ ทั้งเขียนคอลัมน์หนังสือ

สำหรับเด็ก บทโทรทัศน์ เรื่องสั้น พอจะบอกได้เหมือนว่าในบรรดางานเขียนประเภทต่าง ๆ ที่เขียนมาแล้ว ชอบประเภทไหนมากที่สุดคะ

“ว่าถึงจริง ๆ งานเขียนที่ค่อนข้างง่ายโดยความรู้สึกของผม คือการเขียนคล้มน้ำประจำ ในหนังสือซึ่งส่วนใหญ่มักจะเก็บจากประสบการณ์ที่เรามี แล้วนำมาเล่า เป็นต้น อย่าง “สนทนาพาก” ในสตรีสาร ค่อนข้างจะชอบที่จะเขียน...”

“เรื่องสั้นนี้ก็เป็นสิ่งที่น่าพอใจที่จะเขียน เพราะการเขียนเรื่องสั้นมันเขียนโดยที่เราต้องหาเรื่องมาเขียน เราต้องคิด ว่าเราจะเขียนเรื่องอะไร เรามีปัญหาอะไรอย่างจะบอก อยากจะคุยกับคนอ่านให้รู้ อยากจะชี้แจงให้คนอ่านเข้าใจ แล้วเราอาจคำชี้แจง เอาความคิดของเรานั้น ผ่านเรื่องสั้นของเราไป อันนี้รู้สึกจะเป็นสิ่งที่น่าทำ และคิดว่าชอบทำ แต่บันทึกได้ค่อนข้างยาก หรือการเขียนกลอน การเขียนบทร้อยกรองต่าง ๆ อย่างนี้มีความคิดว่าเป็นสิ่งที่ผมค่อนข้างถนัด การเขียนกลอนอะไรมั่น...แต่ไม่ค่อยมีโอกาสทำมากนัก คือเรามีได้ทำอยู่ประจำนะยะ มันก็อาจจะไม่ค่อยคุ้นไปบ้าง ถ้าເຜື່ອວ່າມີຈັງຫວະມີໂຄກສົກທຳ ແຕ່ວ່າໄມ່ມີຄ່ອຍໄດ້ທຳສໍາເສນອກຮ້ອຍกรอง เรื่องสั้นและคล้มน้ำประจำ พากนີ້เป็นสิ่งທີ່...เรียกໄດ້ว่าค่อนข้างถนัด ແຕ່ວ່າเรื่องนີ້ຍັງເຂົ້າມານ້ອຍ ຢັ້ງໄມ່ມີຄ່ອຍແນໃຈຕ້ວອງວ່າຈະชอบจริงຈັງຫວະເປົ່າ ຕ່ອງໆໄປ ທັກເຂົ້າມາໄປເຊື່ອຍໍໃຈກິດ...”

...คนที่เขียนงานได้หลาย ๆ แบบ ก็คงต้องโปรดปรานกับรูปแบบใดแบบหนึ่งเป็นพิเศษและถนัดที่จะทำ งานส่วนใหญ่ของคุณวานิชจึงเป็นพากคล้มน้ำประจำตามนิตยสารชั้นนำและหนังสือพิมพ์ งานที่คุณวานิชเขียนน้อยที่สุดคือ นวนิยาย มือญี่ร่องเดียวคือ เกหาน์ดาว...

- ແຕ່ ເກຫາສັນດາວ ກົດໜີ້ກໍ່ຄ່ອນຂ້າງປະສົບຜລສຳເຮົຈນະຄະ

“ຂະ ຄ່ອນຂ້າງໃຫ້ໄດ້ ຄົມື້ເສີ່ງວິພາກໝວິຈາරັນພອສມຄວາ ຄົມື້ເສີ່ງທັງແບ່ງວກແລະ ແກ່ລບກົມື້ ກົດໜີ້ກໍ່ຄ່ອນເຫັນໄປແລ້ວມີຄົນພຸດຊີ້ງ ໄມີຫຼັກເຂົ້າມາໄປແລ້ວຈະຕ່າກໍໄມ່ດ້າ ຈະໝົມກົມື້ໄໝ່ ພາຍໄປເລີຍຍ່າງນີ້ ມັນກົງສື້ກ ແກ່...ວັງວົງ ເພຣະະນັ້ນ ສີອເປັນກາຣເວີມຕົ້ນ ເປັນກາຣທດລອງ ດືອຍັງໄມ່ຮູ້ສື້ກວ່າຄຸນເຄຍກັບກາຣເຂົ້າມານີ້ຍາຍ ແຕ່ທັກເຜື່ອລອງໄປເຮືອຍໆ ແຕ່ເຂົ້າມາໄປເຮືອຍໆ ອາຈຈະຫອບກົດໄດ້”

...ກົດໜີ້ກໍ່ຄ່ອນການໃຫ້ເຂອຫວບ ເຮົາຈະໄດ້ມີນວນຍາຍສຸກ ອ່ານເພີ່ມຂຶ້ນອີກ ເພຣະະນາດເຮືອງແຮກ ໃນທຸກຄູນອ່ານສຕ්ରීສາຣ ໄມີໂຄຣໄມ່ຮູ້ຈັກ “ຄຸນເມື່ອວາ” ...

- ພຸດຖື່ງນີ້ຍາຍມາแล้ว ອີກຈະຂອມສັກນິດນະຄະ ຄົມື້ຄົນຄົດຢືນຄຸນເປົ້າມາກ ທຳໄມ່ມັນຈົບເຮືອງປຸ່ນປັບຫຍາໄປຢ່າງນີ້ລະຄະ

“อะ มีคุณภาพหาดูยากเป็นอย่างมาก เรื่องนี้เป็นนิยายที่เขียนลงสตอรีสารเป็นตอน ๆ คือพล็อตมันมีอยู่แค่นั้น คือพล็อตมันมีว่า...คือผลต้องการจะแสดง...วิถีชีวิตของคนสองคน ซึ่งอาจจะไม่ได้คิดอะไรเหมือนกัน อาจจะแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่มารักใคร่ชอบพอกัน โดยที่มันมีบางสิ่งบางอย่างที่สองคนหลังกัน และเมื่อเด็กماรักกัน มาเข้าใจกัน มันก็ควรจะจบ คือไม่ต้องถึงขนาดมาอยู่บ้านเดียวกัน แต่งาน มีลูกมีเต้า ไม่ต้องถึงขนาดนั้น คือเรื่องมันสั้น ๆ แค่นั้น”

- ที่มีคุณภาพถึงกับพระรัชท์สีกุญแจพันกับคุณเขียวราวกับว่าเป็นเพื่อน ร่วมรู้ทุกข์สุข ของเพื่อนมาทุกอาทิตย์ อีก หายไปไหนแล้ว

“อะ คือบุคลิกของคุณเขียว ค่อนข้างจะเป็นคนเฉื่ิม ๆ หน่อยนะอะ (หัวเราะ) เป็นคนเชย ๆ คนก็ค่อนข้างถูกใจคุณเขียวค่ะ”

...คนอ่านนวนิยายโดยมากจะคุ้นเคยกับพระเอกหนุ่มโกรุ รูปหล่อ พ่อรวย หุนนักกีฬา เป็นชายในฝันของสาว ๆ ทุกระเบียดนิ่ว มาเจอเอาพระเอกเฉื่ิม ๆ แบบคุณเขียวค่ายรัชท์สีกุญแจว่า พระเอกที่จะพบได้บ่อย ๆ ในชีวิตจริงจะเป็นยังไง...

- คุณวานิชพูดมาถึงเรื่องสั้น จำกัดว่าเคยอ่านบทสัมภาษณ์ว่าคุณวานิชมีความมุ่งมาดปรารถนาในการเขียนเรื่องสั้นอย่างที่เรียกว่าเป็น งานสร้างสรรค์ และในที่สุดก็ออกแบบ เป็นหนังสือ “ซอยเดียวกัน” ซึ่งประสบผลสำเร็จอย่างน่าเชื่อชม คือได้รับรางวัลชีร์ท์ในปีนี้ หนังสือรวมเรื่องสั้นชุด “ซอยเดียวกัน” นี้มีเนื้อหาหลากหลาย อย่างที่ปรากฏหน้าปกหนังสือ จริง ๆ คือ...ชัย ขาว รัก โศก ตก ผี กวีนิพนธ์...เรียกว่าครบทุกรส ติดใจอยู่นิดหนึ่งที่เรื่องผี...คือจริง ๆ มันก็ไม่ใช่เรื่องผี แต่มีอยู่หลายเรื่องที่เขียนในแนวนี้ ไม่ทราบคุณวานิชมีแรงบันดาลใจจากอะไร บางเรื่องอ่านแล้วนึกถึงภาพนัตรของอัลเฟรด อิชคอร์ก

“คือเรื่องเกี่ยวกับผี เกี่ยวกับเจตภูมิ วิญญาณ อะไรทั้งหลายเหล่านี้แหละ ความจริง ผู้เป็นคนไม่เชื่อเรื่องผี ผู้ไม่อยากจะพูดว่าผู้มีปฏิเสธ แต่ผู้ไม่เชื่อ ผู้เป็นคนไม่กลัวผี โดยนิสัยตั้งแต่เด็กมาแล้ว แต่เรื่องผีเป็นสิ่งที่เราปฏิเสธไม่ได้ ในสังคมของเรา หรือแม้แต่ในสังคมของโลกก็ตาม คือทุกประเทศถ้าจะพูดไป จะต้องมีคนที่เชื่อเรื่องผี และมีคนไม่เชื่อเรื่องผี และผู้คนคิดว่าคนที่เชื่อเรื่องผีจะมีมากกว่า ไม่ว่าอะไร ๆ ก็มักจะโยนไปให้เรื่องผี แล้วแต่บุคคลต่างราย เราก็ต้องเชื่อกันว่ามีผีเรื่อง มีนางพราย มีผีตันไม้ อะไรทั้งหลาย ซึ่งมันน่าสงสัยมากกว่าเข้า เอาความเชื่อพากันนั่นมาจากไหน มันไม่ใช่ว่าเกิดความเชื่อมาแค่ปี สองปี มันเชื่อมาตั้งแต่ บรรพบุรุษ ซึ่งปัจจุบันมันก็ยังคงอยู่ ความเชื่อเรื่องผีนี่ผู้มีคิดว่ามันเป็นสื่ออันหนึ่งในการที่จะนำความคิดของเรามาออกใบซึ่งมันค่อนข้างจะ...คนค่อนข้างจะรับได้ง่าย และรับได้มาก มันมีโอกาสที่จะสร้างความสะเทือนใจ สร้างจุดอะไรต่าง ๆ มันก็เป็นเทคนิค เหมือนเรื่องผีก็เป็น

เพียงเทคโนโลยีอันหนึ่งซึ่งผลรู้สึกว่าผู้คนจะนำมามาใช้สักทีได้แล้ว และก็นำมันมาใช้เพื่อว่าจะได้บอกความคิดความอ่านของเราว่า บอกสิ่งที่เราต้องการจะบอกผ่านเรื่องนี้ ผีหรืออะไรนั่นเป็นเพียงกรรมวิธีที่เราจะสร้างเงื่อนจํา ในการที่เราจะ...จะสร้างความระทึกใจ หรือสร้างเรื่องราวให้มันน่าติดตาม เมื่ออ่านจบแล้ว...คือระหว่างที่คนดูตามไปอย่างตื่นเต้นหาดกลัว หรืออะไรก็ตาม มันจะเกิดอารมณ์มาก จะเกิดความสะเทือนใจได้สูง ในแบบที่เราต้องการทำโดยใช้อันนี้ ก็คงเป็นเหตุนั้นเอง ที่ว่าทำไมถึงนำเรื่องนี้มาเขียน ซึ่งหลายคนก็ไม่ค่อยเข้าใจ หัวข้อผู้พยายามจะมองเมารือหลอก อะไรอย่างนี้ คล้ายกับว่าเราไปเอาเรื่องผู้มาเขียนให้คนกลัว ให้อะไร ซึ่งมันไม่ใช้อันนั้น ไม่ใช่เจตนาว่าจะหลอกคน” (หัวเราะ)

- แต่คุณวานิชก็ไม่ได้ทำให้คนอ่านเกิดความเชื่อในเรื่องของผู้นี้ค่ะ
- “อะ ก็ เพราะตัวผมเองจริง ๆ แล้วผมไม่เชื่อ”
- เพียงแต่ว่าเลือกเทคโนโลยีอันนี้ เพราะว่ามันจะตรงใจคนอ่านใช่ไหมคะ
- “ครับ ใช่”
- ที่นี่ในด้านเนื้อหาจะค่ะ อย่างเรื่อง ก้า หรือเรื่อง ภาพเขียนที่หายไป เอาเนื้อหามากไปไหนค่ะ

“เนื้อหานี้ จริง ๆ แล้วทุกเรื่องที่เขียน ส่วนใหญ่เป็นประสบการณ์ที่ตัวเองเจอมาก่อนจะเรื่องภาพเขียนที่หายไป ที่เขียนเกี่ยวกับเพื่อน ๆ ที่เขียนรูป มันก็เป็นช่วงหนึ่ง สมัยนั้น เขียนรูปอยู่ที่คณะ ชั้นคนในคณะกลัวผีกันมากทุกคน แล้วตีกันจนจิตกรรมสมัยนั้นค่อนข้างจะน่ากลัว มันมีหลีบซับซ้อน เพดานสูง แล้วมีก้องขนาดยังเขียนรูป มีรูปเขียนตั้งระเบียรากันแล้วตีกับคนไม่ค่อยมีคนกล้าขึ้นไป...”

...คุณวานิชทำสัมภาษณ์เดลาร์เรื่องผี พังแล้ววังเวง น่ากลัวเหมือนเรื่องที่เธอเขียน...

“...พวกความรู้สึกเหล่านี้เราถูกนำมาเขียน เรื่องภาพเขียนที่หายไป เป็นเรื่องที่เขียนมานานสักหน่อย เขียนสมัยอยู่ปีสี่ ปีห้าได้ ส่วนเรื่อง ก้า เป็นเรื่องประสบการณ์วัยเด็ก ๆ ที่เห็นมาก กางบ้านที่สุพรรณมีกาเยอะ บ้านชุมชนกินพวงไส้หมู พากอะไร เวลาเข้ามาหมุกันมองเห็นกากyle...แบบมีเด็กไปยังบ้านอะไรอย่างนี้ เราถูกนึกนำมาทำเป็นผลิตเรื่อง...”

...เรื่อง ก้า เป็นเรื่องสั้นที่คนอ่านอื้อชา กันมาก ค่าที่เคยอ่านเรื่องทำนองตลาดของคุณวานิชมาก เรื่องนี้ไม่ตกลอกเอาเสียเลย น่ากลัว ระทึกใจ จนนึกไปว่าคุณวานิชแปลหรือเอาพลอตมาจากเรื่องของฝรั่งไปโน่น ลงท้ายคุณวานิชใช้แนวคิดเรื่องกฎหมายแห่งกรรมตามแบบไทย ๆ นี่เอง...

“...เรื่องผิดกรรม ก็ไปเห็นศาลาที่เข้ามาทำร้านอาหาร เข้าไปผิดกรรมมา เอาตั้งให้กับทางวัดแล้วก็ขอรือศาลมาราทำ เราภัยมาคิดว่า...ไม่น่าจะเป็นสิ่งที่...อาจจะทำได้นะยะแต่ว่าเราต้องการจะให้คนท้องถิ่นเกิดความผูกพันกับสิ่งที่อยู่ในบ้านเกิดของตัวเอง บ้านใครมีเพลงพื้นบ้านดี ๆ ก็ควรภูมิใจในอันนั้น คือให้รู้จักรักและภูมิใจในบ้านเกิด อันนี้ก็เป็นความบันดาลใจหรือความคิดกว้าง ๆ ที่นำมาเขียน”

...ก็คงจะเป็น เพราะความที่เป็นคนศึกษาเรื่องศิลปะ จึงทำให้รัก ห่วงเห็นและเห็นคุณค่าของงานศิลปะ และประทอบกับที่เป็นคนชนบท จึงมีเรื่องสั้นหลายเรื่องที่คุณวนิช ส่งสารให้คนอ่านรู้สึกถึงความรัก หรือความผูกพันในถิ่นกำเนิด อย่างเช่น เรื่อง เพลงใบไม้ ที่อีสัมเช้าร้องเพลงอีแซวแทนยายที่สิ้นใจคาดีได้รากับวิญญาณยายเข้าสิ้ง หรือเรื่อง นครหลวงที่หนุ่งบ้านนาร้องเพลงลูกทุ่งบันรถเมลล์...

“โดยจริง ๆ แล้วตัวผมเป็นอย่างนั้น ผมเองพยายามจะบอกได้ อยู่เสมอว่ามาจากสุพรรณ เป็นคนสุพรรณ พุดเสียงเหมือน ๆ (หัวเราะขันตัวเอง) ผมรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่เด็ก ๆ หรือผู้ใหญ่ หรือครูก้าม ควรจะรักในถิ่นกำเนิดหรือบ้านเกิดของตัวเอง ควรจะภูมิใจในบ้านเกิดของตัวเอง ไม่ได้เป็นการแบ่งแยกว่าคนนั้นบ้านนี้ คนนี้บ้านนั้น แต่ว่ามันเน้นการกลับไปหาบ้านเกิดของเรา แล้วไปสร้างให้มันแล้วก็นำมาประسانกัน อย่างคุณอาจจะอยู่แวนครอบปฐม ผมอยู่สุพรรณ เราภักดีไปที่บ้านเรา ไปเริ่มต้นอะไรบางอย่าง ไปเริ่มในสิ่งที่มีอยู่ และเมื่อมันงอกงามขึ้น มันก็มาประسانกันเองได้ แทนที่เราจะมาพูดถึงตัวเองloy ฯ มาต่อสู้ด้วยตัวเอง ลอย ๆ มันทำให้รู้สึกว่าเรามีที่มา เราเป็นเด็กมาจากไหน โดยมากใน

...อย่าว่าแต่เชօจะภูมิใจในบ้านเกิดของเชօเลย ชาวบ้างปลาม้าเองก็ภูมิใจในตัว “เด็กบ้านเรา” คนนี้ด้วย ดังจะเห็นได้จากการต้อนรับและฉลองร่างวัลซีโรท์ของคุณวนิชที่บ้านเกิดและโรงเรียนเก่า เราอยากรู้ว่าคุณครูภาษาไทยของเชօจะปลื้มลูกศิษย์คนนี้แค่ไหน...

- อยากให้คุณวนิชพูดถึงความสำคัญของการใช้ภาษาในการเขียน เพราะจุดเด่นในงานของคุณวนิชที่เห็นได้เด่นชัด คือความสามารถที่เล่นกับภาษาได้ คุณวนิชมีเคล็ดลับอย่างไรคะ

“คือ...คือผมคิดอยู่อย่างนั้นว่า การเขียนที่ดีที่สุดคือการเขียนให้มันอ่านง่ายที่สุด อ่านง่ายนี่หมายความว่า เมื่อคนอ่านหนังสือของเราไปแล้ว ให้เขารู้เรื่องในขณะที่อ่านไม่ใช่ว่า อ่านไปได้พารากราฟหนึ่งแล้วยังคงงง ๆ อยู่ว่าเขียนถึงอะไรแน่ ต้องกลับมาอ่านใหม่ อย่างนี้ใช้ไม่ได้ นี่พูดถึงคนอ่านหนังสือในระดับทั่ว ๆ ไป ถ้าผู้อ่านเป็นคนที่อยู่ในวงการ เช่น นักศึกษา มหาวิทยาลัย หรือว่าระดับสูงขึ้นไป ความยากง่ายมันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าผู้อ่านทั่วไป คนที่อ่านหนังสือออกนี่...สิ่งที่เราเขียนต้องให้มันอ่านง่าย คำที่ใช้มันควรจะเป็นคำง่าย ที่นี่อี

การรู้สึกสนุกในการอ่านนี้ ต้องยอมรับว่าบางคนไม่มีสนใจในการอ่าน อ่าน ๆ ไปแล้วมันจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป ไม่มีอะไรที่สะดุลให้รู้สึกจุกจิกอยู่ในใจ อะไรบ้าง มันจะเป็น เพราะฉะนั้นควรจะแทรกอารมณ์ขัน สอดแทรกลิล้าของภาษาและจะ เป็นดั่นว่า การเล่นคำ หรือ..."

- มีสร้อยคำอะไรต่าง ๆ ใช้ใหม่คณะ

"จะ สร้อยคำอะไรต่าง ๆ นี่มันทำให้เข้าสະดุด ให้เข้าทึ่งว่า เอ็ง ทำไม่เราถึงเยี่ยน อันนี้ได้ ทำไม่เอาอันนั้นมาต่ออันนี้ได้ อันนี้ก็เป็นอย่างหนึ่งที่โดยความคิดของผู้ว่า แทนที่เขาจะเป็นเรื่องขัน เขาก็เป็นช้ำลง เป็นน้อยลง หรือไม่เป็น"

...ด้วยเหตุนี้เราจึงเพลิดเพลินไปกับคำ...ทุนทรียทุรศทุรังทุกขั้งอนิจจา...ปริวิตก อนากรทุกข์ทน...แน่นขันดัดทะนาน...ชาลว...นำสังสัยว่าคุณวานิชตั้งใจเยี่ยนหรือว่าพูดเอง โดยธรรมชาติอยู่แล้ว

"เมื่อตอนที่เยียนจัดหมายถึงเพื่อน ตอนนั้นรู้สึกว่าไม่ได้มีเจตนามากนัก คือหมายความว่า...ก้อย่างที่สาม...ก้าวจะเป็นธรรมชาติของตัวเองในระยะนั้น เรา ก็ไม่รู้สึกว่าเราได้พยายามทำอะไรบางอย่าง แต่สิ่งที่รู้ก็คือ รู้สึกมันไม่ได้ลำบากลำบันในการหาคำมาใส่ หรือหาคำสัมผัส สรรษ สัมผัสอักษร อะไรมากใช่ ไม่ได้รู้สึกว่ามันต้องไปค้น ต้องรอ ต้องอะไรอย่างนั้น ก็เยียนไปเรื่อย ๆ ก้าวจะเป็นธรรมชาติก็ได้ หรืออาจจะเป็นไปได้ว่า มันคุ้นเคยกับภาษาร้อยกรองมา พอกสมควร เพราะว่าเยียนกลอนนานนาน จะนั้น คำพจน์ไม่ถึงกับตั้งใจจะให้มันเป็น แต่บางครั้ง ก็ตั้งใจ บางครั้งมันก็ไป เพราะเราไม่ได้ฝืนมัน คงจะเป็นอย่างนั้นมากกว่า"

...มักจะมีคน sang sang กันมากกว่า ตัวจริงของคุณวานิชตกลหมี่อนกับตัวหนังสือหรือเปล่า เชอก็ไม่ได้ถึงขนาดพูดให้เราหัวเราะทุก 3 คำ แต่เชอมีลิล้าในการพูดด้วยน้ำเสียง ด้วยภาษา ด้วยท่าทางที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นคนอารมณ์ดี ไม่เคร่งเครียด จนสังสัยว่าเชօจะเคยโทรศัพท์รุนแรงอย่างพ่อหนุ่มคนที่ไปสอบมิชิแกนเทสต์ได้หรือเปล่า...

- การได้รับรางวัลซึ่ร์ที่เป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไรต่องานเขียนที่จะเยียนต่อไป หรือเปล่าค่ะ

"ผมยังไม่ได้คิดว่ามันจะเป็นดีหรือผลเสียกับงานนะจะ คืออันนี้มันอยู่ที่คุณภายนอก เขาจะมองเราอีกที แต่ว่าการได้รางวัลนี่ เรื่องที่เราเขียน เรา ก็ยังคงต้องเขียนต่อไป แต่ที่นี่มันจะดีหรือเลว เรา ไม่ได้คิดว่ามันจะไปหยุดอยู่แค่แค่หนึ่ง รางวัลซึ่ร์ที่ร่ำมันไม่ใช่จุดสูงสุดในชีวิตการเขียนหนังสือ ไม่ใช่จุดสูงสุดทางการทำงานวรรณกรรม ไม่มีรางวัลใด ๆ ทางงานวรรณกรรมที่จะกำหนดความสำเร็จสูงสุดของนักเขียนคนใดคนหนึ่ง ผมคิดว่ามันก็เป็นเพียงจุดหนึ่งซึ่งเราจะต้องเดินต่อไป ทำต่อไป"

- จะทำให้เรา "เกรง" หรือเปล่าค่ะ เมื่อันกับว่า เราเคยถูกประเมินค่ามาแล้ว ครั้งหนึ่ง

“ก็มีส่วนนะยะ อาจเป็นไปได้ว่าเราจะต้องระวางว่าคนเขากจะเพ่งเลึงเรา เมื่อก่อนเราอาจจะเขียนได้สบาย ๆ แต่ว่า...ตอนนี้อาจจะมีคนมาเพ่งเลึงเราว่า อือ.. เป็นนักเขียนได้รางวัลมาแล้ว แต่เขียนเรื่องสั้นแล้ว อ่านดูสิ อ่านแล้วปรากว่าไม่ได้เรื่องเลยอะไรอ่าย่างนี้ มันก็คงมีส่วนอยู่เหมือนกัน แต่ผมคิดว่า ผู้คนกำจัดความรู้สึกอันนี้ได้ มันไม่ได้...ไม่ถึงกับ...คือเรารู้สึกว่าเรายังจะทำอะไรมีได้ที่มันดีกว่า ที่ก้าวไปข้างหน้าได้อีก ไม่ใช่คิดว่า อ้อ เห็นรางวัลซีร์ที่แล้วจบแล้วชีวิต ไปไหนไม่ได้แล้ว กอดรางวัlnนี้ตายอยู่กับที่ ไม่ใช่อย่างนั้น”

- แล้วนี่ก็อย่างจะเขียนงานประเกทใหม่ที่แปลกใหม่กว่าที่เคยเขียนมาแล้วใหม่จะมีโครงการอะไรไว้เป็นพิเศษตอนนี้หรือเปล่า

“ผู้คนไม่มี...ที่เด่นชัดก็คงไม่มีนะยะ เพราะงานเขียนที่ทำอยู่ ก็มีทำอยู่ค่อนข้างจะแน่นอนอยู่แล้ว มีคล้มน์ มีเขียนโน่นนิด นี่หน่อย เขียนหนังสือเล่มนั้นเล่มนี้ แต่ว่าเรื่องที่คงจะทำต่อไปข้างหน้า ก็อาจจะเป็นนานินิยา เพราะว่าคิดอยู่เสมอ คิดมานานแล้ว แต่ยังไม่ได้ลงมือก็จะเขียนพากนิยา เรื่องสั้นก็คงจะเขียนไปเรื่อย ๆ นะยะ เมื่อมีพล็อต หรือว่ามีสิงที่... มีความบันดาลใจที่น่าสนใจ ก็คงจะเขียน”

“...คุณวานิชเรอเป็นนักเขียนที่เรียกว่าจัดอยู่ในอันดับนักเขียนขายดี หรือนักเขียนยอดนิยม เขายังคงเขียนมาแล้วทุกประเภท และเชอก็พิสูจน์ให้เห็นว่าเรือก์ทำได้ทุกประเภท แม้จะไม่ใช่ดีที่สุดในสายตาของคนทุกคน ก็เป็นดีที่สุดของเรอ เชื่อได้เลยว่าเป็นความตั้งใจจริงที่จะเขียนเพื่อผู้อ่านเหมือนนักเขียนคนอื่น ๆ และความตั้งใจจริงนี้เรอ มีอยู่เต็มเปี่ยม ไม่ว่าจะได้รับรางวัลหรือไม่ก็ตาม

แล้วข่าวว่าคุณวานิชเรอวิลลงแต่งเพลงลูกทุ่ง ก็ไม่น่าแปลกใจอะไร เพราะเรือก์แทรกเพลงไว้ในงานเขียนหลายต่อหลายเรื่อง คราว ก็คงชอบเพลงรถเมล์เจทม หรือเพลงเชียร์เห็บผู้กล้าหาญของเรอ คระไปรู้ว่าสักวัน คุณวานิชอาจจะเป็นนักเขียนอีกคนหนึ่งที่แต่งเพลงเอง ร้องเอง แล้วก็อัดเทปขายด้วย

ถึงวันนั้น คุณก็ต้องอุดหนุนเรือกันนั้นแหลก”

รั่นฤทธิ์ ส่องพันธุ์

สารีภานักเขียน

การอภิปรายพิเศษในวิหารกรรมบังจุนัน วันที่ 7 สิงหาคม 2527

นายทองใบ ทองเปาด วิทยากร

นายอุดร วงศ์ทับทิม วิทยากร

รองศาสตราจารย์รื่นฤทธิ์ สัจพันธ์ ผู้ดำเนินการอภิปราย

เนื่องจากในช่วงแรกของการอภิปรายมีปัญหาขัดข้องทางด้านเครื่องเสียง ฉะนั้น การอัดเทปการอภิปรายครั้งนี้จึงมีเสียงขาดหายไปในช่วงต้นของการอภิปราย จึงขอสรุปการอภิปรายในช่วงตันดังนี้

พิธีกรกล่าวแนะนำวิทยากรทั้ง 2 ท่าน คือ

คุณทองใบ ทองเป้า จบการศึกษาธรรมศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และทำงานเป็นพนักงาน เนื่องจากเคยเป็นนักเรียนสื่อพิมพ์มหาลัยฉบับเดียวได้รับมารถจากการเมืองต้องติดคุกโดยไม่มีการแจ้งข้อหาอยู่นานถึง 8 ปีในสมัยคอมพิวเตอร์ ขณะรับราชการเป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากได้ร่วมกลุ่มกับนักหนังสือพิมพ์อื่น ๆ เช่น กุหลาบ สายประดิษฐ์ หรือ “ศรีบูรพา” ไปประทsesาชารณ์ประชาชนจีนตามที่ได้รับคำเชิญ เมื่อกลับมาภูฏกับจันชักกุ หลังจากได้รับการปลดปล่อยแล้ว คุณทองใบได้ทำงานด้านพัฒนาความมัตตาดและเป็นพนักงานประชาชน หรือพนักงานคนจน เพราะคุณทองใบอุทิศตนเองหั้งแรงกายแรงใจทรัพย์สิน เพื่อช่วยเหลือคนยากจนโดยอาศัยความรู้ทางกฎหมายที่เล่าเรียนมา ทางด้านงานเขียน คุณทองใบมีงานเขียนหั้งเรื่องสั้น กวินิพนธ์ เรื่องแปล แต่ช่วงระยะหลังนี้มีงานเขียนเตือนบทความเป็นส่วนใหญ่ แต่ด้วยความสนใจในงานประพันธ์ของเห็นใจจากกฎหมาย ทำให้คุณทองใบทำหน้าที่เป็นกรรมการในสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยหลายสมัย และปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นนายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย

คุณอุดร วงศ์ทับทิม เป็นบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นผู้ที่สนใจงานวรรณกรรมมาก คนหนึ่ง มีผลงานเขียนเรื่องสั้นและมีงานแปลหลายเล่ม ปัจจุบันคุณอุดรทำงานฝ่ายข่าวต่างประเทศหนังสือพิมพ์เดลิวอร์ส

หลังจากแนะนำวิทยากรทั้งสองท่านแล้ว พิธีกรขอให้คุณทองใบ ทองเป้า รีบกล่าวถึงเรื่อง เสาร์ภาพของนักเขียนว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไรบ้าง

คุณทองใบ ทองเป้ากล่าวว่า เรื่องสาร์ภาพของนักเขียนขึ้นอยู่กับประเด็นสำคัญ 2 ประการ คือ

ประการแรก ความหมายสมของนักเขียน ของสิ่งที่เขียน งานเขียนบางอย่างผู้เขียนมีสาร์ภาพในการเสนอเนื้อหาได้มาก เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น เป็นงานเขียนที่แสดงจินตนาการ ความคิดฝันอารมณ์ความรู้สึก ฉะนั้นแนวโน้มเรื่องสั้นจึงเป็นงานเขียนที่มีเนื้อหาหลากหลาย แต่งานเขียนบางอย่างเป็นงานเขียนที่เจาะจงเนื้อหาในวงแคบ เช่น ประวัติศาสตร์ สารคดี ข่าว บทความ นักเขียนไม่มีสาร์ภาพที่จะบิดเบือนข้อเท็จจริง หรือเพ้อฝันจินตนาการไปไกลกว่าข้อเท็จจริง ฉะนั้nnักเขียนที่มีงานเขียนที่กล้าแสดงข้อเท็จจริงเช่นนี้จะมีข้อจำกัดด้านสาร์ภาพในการเขียนอยู่บ้าง

ประการที่สอง คือ ความเกี่ยวพันกับสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่ง เสรีภาพของนักเขียนจึงขึ้นอยู่กับสถาบัน หรือความเชื่อ หรือข้อกำหนดต่าง ๆ ในสังคม ข้อกำหนดเหล่านี้มีหลายอย่าง

อย่างแรกได้แก่ กฎหมายบ้านเมือง เรา มีกฎหมายหลายอย่างที่ควบคุมเสรีภาพในการเขียน เช่น กฎหมายอาญา มีกฎหมายมาตรา 142 ในส่วนที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ มีกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือกฎหมายในราชอาณาจักร มีกฎหมายว่า ด้วยการล่วงละเมิดความสัมพันธ์กับต่างประเทศ มีกฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทเพื่อไม่ให้มีข้อเขียนที่แสดงออก (ส่วนที่จะรายงานต่อไปนี้เป็นส่วนที่ถอดเทปมา) ไปในทางที่เสื่อมเสีย แก่เขาหรือแม้แต่คนตายไปแล้วเรายินยอมเรื่องของเขามาเขียนถ้าว่าเป็นที่เสื่อมเสียต่อเขา ต่อ เกียรติยศหรือเสียง หรืออาจจะเป็นว่าเขาถูกดูหมิ่น เกล็ดชั่ง กัญฟองหมิ่นประมาทได้ เมื่อ กัญฟองหมิ่นประมาทแล้วยังไม่พอยังกัญฟองค่าเสียหายฐานะและเมิดกฎหมายแพ่งไปอีก ซึ่งบางที่ อาจติดทั้งคุก เสียทั้งเงินให้เขาไปด้วย นี่พุดหมายถึงแห่งกฎหมายอาญา ที่นี่ก็จะมีบางส่วนที่ เกี่ยวกับบวนการยุติธรรม เวลาเราเขียนก็มีอยู่บ่อย ๆ ที่นักเขียนเขียนไปแล้ว หรือนักหนังสือ-พิมพ์เขียนไปแล้ว เขียนวิพากษ์วิจารณ์ ศาลในบ้านเรานั้นก็คือ ศาลมุติธรรมแห่งชาติ เรียกว่า เป็นบวนการยุติธรรมที่ทำไปเป็นนามพระปรมาภิไธยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะฉะนั้นถ้าไปเขียนเกี่ยวกับศาลถูกจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ตามประมวลกฎหมายพิจารณาความแพ่ง มาตรา 32 อาทิเช่น การเสนอข่าวสารต้องเสนอข่าวอย่างเป็นกลาง ซึ่งมีข้อจำกัดอยู่ คุณจะใช้ เสรีภาพไปวิพากษ์วิจารณ์ ไปเสนอข่าวลำเอียงข้างใดข้างหนึ่ง หรือไปวิพากษ์วิจารณ์ทนาย คันนั่น อัยการคนนี้หรือผู้พิพากษาทำการอย่างไม่เป็นธรรมอย่างนี้ทำไม่ได้ อันนี้ก็เป็นข้อจำกัด ที่มีอยู่ตามกฎหมายอื่นอีก เช่น ป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งคุณจะไปเขียนยุ่ง ส่งเสริมให้ประชาชนเกล็ดชั่งซึ่งกันและกันหรือให้มีการแบ่งชนชั้นหรืออะไรต่าง ๆ ก็อาจจะ เข้าข่ายผิดกฎหมายคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีข้อจำกัดอย่างกว้างขวางมาก บางที่เขียนไปเขียนมาก็อาจจะ ไปเข้าข่ายว่า ไปสนับสนุนช่วยเหลือ หรือเป็นการโฆษณาชวนเชื่อ ให้แก่คอมมิวนิสต์อย่างนี้ ก็ได้ อันนี้เราก็ต้องระมัดระวัง

นอกจากนี้ก็ยังมีคำสั่งคณะกรรมการป้องกันบัญญัติ 8 ประการ เขียนไว้ ข้อต่อรองไว้เลยว่า อันนี้คุณเขียนได้ หรือเขียนไม่ได้ เช่นจะไปวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล หรือคุณก ชนาติไทยของเรา หรือขั้นบธรรมเนียมประเพณีของไทย หรือเรื่องอื่น ๆ บางที่เขียนไม่ได้ อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายที่บังคับไว้หรือแม้แต่การเขียนเกี่ยวกับเด็ก เด็กคือผู้ที่มีอายุ ตั้งแต่ 7 ปีไม่เกิน 14 ปี เยาวชนคืออายุ 14 ปีไม่เกิน 18 ปี ถ้าหากว่าเด็กเหล่านี้ไปทำความผิด ทางอาญา กัญจับกุน บางที่ต้องจับกุนคุณจะไปเขียนหรือเจกในหนังสือหรือในรายงานของคุณ

หรือลงทะเบียน ซึ่งโรงเรียน หรือว่าอะไรที่ทำให้เขารู้จักเด็กนั้นคุณทำไม่ได้เลย กฎหมายห้าม
เราจะเห็นว่าส่วนหนึ่งในการจำกัดเสรีภาพของนักเรียน ก็คือกฎหมายบ้านเมือง อันนี้เป็นส่วน
สำคัญมาก แต่ตอนนี้ค่าคุณเขียนนานินิยา บทกวี สิงหาลี่คุณอาจจะพันไปได้ไม่ถูกบังคับ
โดยตรง แต่จะถูกบังคับหนักถ้าคุณเป็นนักช่าง นักหนังสือพิมพ์ นักเขียนสารคดีหรือทางวิชาการ
ต่าง ๆ ถ้าอันหนึ่งที่มีส่วนในการจำกัดเสรีภาพของเราทำให้เราเขียนไม่ได้อย่างที่ใจเราสมัคร ก็
คือ เช่น ในการเคนธิก ก็ อันนี้คุณทำหนังสือพิมพ์หรือนักเขียนย่อจะทราบดี บางที่ก็ต้องฝืนใจ
คือไม่มีเสรีภาพในการเขียนตามที่ใจตัวรัก หรือใจตัวประธานาฯ เพราะว่าคุณเป็นนักเขียนคุณก็
กินข้าวเหมือนกัน คุณมีครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ คุณมีบุตรที่จะต้องส่งเสียให้เล่าเรียน ที่นี่
เมื่อคุณเขียนคุณก็ห่วงค่าจ้างค่าเขียนหนังสือเพื่อยังชีพ ที่นี่การเขียนบางครั้ง คุณก็มีแต่สมอง
ปากกา มีกระดาษ หรือพิมพ์ดี คุณเขียนไปแล้วทำยังไงคุณจะได้เงิน คุณก็ต้องเอาไปขายให้
เจ้าของโรงพิมพ์ ที่นี่ก็มีปัญหาซึ่งนักเขียนรุ่นก่อน ๆ ประสบมากเรื่องนี้ เพราะสั่งไปแล้วเข้า
ไม่ชอนเรื่อง อย่างนี้ ซึ่งเราใช้สิทธิของเราเขียนไปแล้ว เสรีภาพที่จะเขียนไปแล้ว แต่เขาไม่ชอน
เรื่องอย่างนี้ บางที่เรื่องน้ำเน่าข่ายดิบขายดีเพราะคนชอบซื้อ บางที่เราก็จะนิ่งไว้ไม่เรื่อง
น้ำเน่าจึงพิมพ์ขายได้ เรื่องดี ๆ จึงขายไม่ออก มันก็เกิดมาจากว่า บางที่ทางโรงพิมพ์เข้าไม่ชอน
เรื่องที่เขียน เพราะพิมพ์แล้วเป็นอันตรายต่อเขา พิมพ์ไปแล้วจะทำให้โรงพิมพ์ถูกปิดหรือถูกจับ
ที่สำคัญก็คือเขียนไปแล้วไม่ทำกำไร เจ้าของโรงพิมพ์เข้าไม่ชอน นี่ก็เป็นส่วนหนึ่งในการ
จำกัดเสรีภาพของนักเขียนว่าจะต้องเขียนไปอย่างไรบ้าง บางที่เขียนตามใจตัวเองไม่ได้ ผมเคย
มีเพื่อนเป็นนักเขียนด้วยกันหลายคน บางคนเคยตั้งแต่งาน นายนักเขียนก็มี เราถูก
เคยประท้วงเคยพูดกับเขาว่า ทำไมคุณเขียนเรื่องอย่างนั้นมันไม่เกิดประโยชน์อะไรต่อสังคมเลย
ถูกหลานของเรามาได้ประโยชน์อะไรจากเรื่องของคุณ คุณเองก็มีฐานะดีแล้วน่าจะเขียนงานที่
เป็นวรรณกรรม ซึ่งจะทำให้ชื่อเสียงของคุณอยู่ไปชั่วนิรันดร์ได้ แต่บางที่เขากลอกเขียนไปแล้ว
โรงพิมพ์ไม่รับ อย่างนี้ก็มีส่วนในการจำกัดเสรีภาพของนักเขียน เพราะว่าความจำเป็นบังคับ
ทางเศรษฐกิจก็มีส่วนเป็นอันมาก

ที่นี่อีกข้อหนึ่งที่จำกัดเสรีภาพของนักเขียนก็คือ อาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ศีลธรรมหรือ
มโนธรรม ที่นักเขียนบางคนอาจจะไม่เครื่องอะไรเลย ไม่สนใจอะไรทั้งสิ้น อย่างจะเขียนเขาก็
เขียนได้ตามใจเรียกว่า “พูดได้ตามใจคือไทยแท้” ใครจะเสียหายอะไรก็ช่าง บางท่านก็อาจจะ
เคย คือ เข้าเชื่อในเสรีภาพของเขามากเกินไปก็เขียนมันเข้าไป จะผิดศีลธรรมผิดจรรยาบรรณ
อะไรก็ตาม บางทีอาจจะมีบางคนเขียนอย่างนั้น แต่ว่าโดยแท้จริงแล้วผู้ที่มีสามัญสำนึก หรือ
ผู้มีมโนธรรมแล้ว ก็จะไม่เขียนในสิ่งที่ฝาฟืนในศีลธรรมและมโนธรรมออกไปก็ได้ นี่เป็นส่วน
สำคัญส่วนหนึ่งที่บีบบังคับนักเขียนอยู่ เพราะฉะนั้นนักเขียนเองก็เหมือนนักหนังสือพิมพ์หรือ

คนอื่น ๆ คือเรามีเสรีภาพ แต่บางครั้งเสรีภาพของเรานั้นเราเก็บไว้ร่วมกันไปว่า เสรีภาพต้องคู่กับความรับผิดชอบด้วย เพราะเราต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อมนุษยชาติ รับผิดชอบต่อความดีงามหรือความถูกต้องต่าง ๆ เหล่านี้ เราเก็บไว้ในสังคม อย่างเช่นคุณทราบว่าคนนักเขียนบางคนได้รับรางวัลโนเบล บางคนรับรางวัลแม็กไซไซ หรือรางวัลชีโรท์ เราจะเห็นว่ารางวัลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบางครั้ง ก็เหมือนกับการตีกรอบให้แก่นักเขียนที่จะหล่อหลอมหรือผลิตงานที่มีคุณค่า ต่อสังคมหรือต่อมนุษยชาติอีกมา อย่างของชีโรท์นี้บอกໄว้เลยว่านักเขียนที่จะเติบโตขึ้นมา จะต้องมีงานเขียนในทางสร้างสรรค์และรับใช้ประชาชน คุณจะบอกว่า นี่จำกัดเสรีภาพของนักเขียนก็ไม่เชิงแต่พระเรามีความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อมนุษยชาติ เราเก็บไว้ว่าควรจะมีหลักเกณฑ์ในการเขียนอย่างนี้ คือเขียนในสิ่งที่เป็นประโยชน์ไม่ใช่เขียนแล้วไปทำลายสังคม หรือทำลายมนุษยชาติ ซึ่งอันนี้ก็สอดคล้องกับมติของ UNESCO คือองค์การวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ ซึ่งมีมติอกราชอาณาจักร ที่ออกไปเป็นการชี้แนะแนวทาง เราจะบอกว่าจำกัดเสรีภาพก็ไม่ได้เพราะมันเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ความดีงามไว้ก่อน อย่างของ UNESCO เขายังคงไว้เลย มติของเขายังคงเป็นการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อทุกรูปแบบ ที่จะก่อให้เกิดการทำลาย หรือการข่มขู่ต่อสันติภาพ หมายความว่าถ้าเขียนยั่วยุสังคม มติของ UNESCO เขาก็ขัดขวางไม่เห็นด้วย เขาระบุว่า “ถ้าจำกัดเสรีภาพว่าคุณอย่าไปโฆษณา หรือยั่วยุให้เกิดสังคม พระองค์ทรงทำให้เกิดการทำลายล้างทำให้เกิดการฆ่าพันธุ์ ในขณะเดียวกัน UNESCO ก็สนับสนุนให้มีการเผยแพร่หรือการเขียนส่งเสริมทางด้านสันติภาพ ส่งเสริมเสรีภาพระหว่างมนุษยชาติ คัดค้านการรังเกียจเหยียดหยามผิว การแบ่งแยกพันธุ์มนุษย์ เป็นสิ่งที่ UNESCO “ได้เสนอขึ้นเป็นแนวทางสำหรับสื่อมวลชน หรือแก่ผู้ที่จะเข้าร่วมในขบวนการนักเขียนต่อไป อันนี้ก็อย่างจะฝากรไว้ให้ได้คิดว่าแนวโน้มต่าง ๆ ของวรรณกรรม เทียบเท่าวรรณกรรมโลกก็ต้องไทยก็ต้องมันจะมีอกรามในลักษณะอย่างนี้ เพราะว่าเราต่างกันเห็นแล้วว่าไทยของสังคมามากมายเหลือกิน เราพยายามต่อสู้เพื่อการนี้ สิ่งนี้เป็นการกล่าวอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับเสรีภาพของนักเขียน แต่แน่นอนนักเขียนของเรานั้น อาจจะใช้จินตนาการไปอย่างกว้างขวางเพริดพรวับบรรเจิดอย่างไรก็ได้ แต่ว่าในที่สุดมันก็จะมีสิ่งที่เป็นข้อจำกัดอยู่อย่างน้อย ๆ ที่สุดก็คือ มโนธรรม-ศีลธรรม และความรับผิดชอบในจิตสำนึกของเราที่มีต่อมนุษยชาตินั่นเอง”

รศ. รัตนฤทธิ์ “คุณทองใบได้เรียนเรื่องที่อธิบายไว้เป็นอย่างดีแล้วถึงส่วนที่เป็นบื้อขายเกี่ยวกับเสรีภาพของนักเขียน ถือไปคุณอุตตระพุธถึงเรื่องที่เกี่ยวกับเสรีภาพของนักเขียนว่าในฐานะที่คุณอุตตระพุธทำงานค้านกองบรรณาธิการมา ในเมืองสองสามกัมพិพ และในเมืองตลาดเป็นส่วนที่จำเป็นต่อเสรีภาพของนักเขียนหรือไม่”

อุดร “เรื่องที่จะกล่าวถึงนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เราประสบพบเห็นกันมาในทุกวันในวงการหนังสือพิมพ์ หรือการธุรกิจการพิมพ์ด้านนิตยสารพากหนังสือพิมพ์ทั่ว ๆ ไป ปัจจุบันส่วนใหญ่เรื่องปัญหาเสรีภาพของนักเขียนนี้ ก็มีการคุยกันในส่วนของการเขียน บางครั้งถูกกำหนดโดยสภาพที่มันไม่ได้เกิดขึ้นกับเรา อย่าง ประเด็นแรกคือคุณภาพงาน หมายถึงว่าเนื้อหาของเรื่อง ของงานบางครั้งมันต้องสอดคล้องกับแนวหนังสือเราเสนอไปก็ไม่มีคุณค่าอะไรหรือหมายถึงการสูญเสีย เนื่องจากมันแล้วว่า เขาไม่ต้องการเรื่องประเกณ์หรือไม่ต้องการลงพิมพ์ในแนวนี้ เพราะว่าหนังสือก็อย่างที่บอก เขาทำเพื่อธุรกิจ คือเป้าหมายหลักของนักเขียนหนังสือธุรกิจทุกวันนี้คือขาย ถ้าคิดจะเป็นนักเขียน ประเด็นแรกที่ต้องคิด คือเรื่องหนังสือว่าตัวเองเขียนเรื่องอะไรจะทำหนังสือแนวไหน คือต้องมีแนวสำหรับพื้นฐานประเด็นแรก โดยทั่ว ๆ ไปแล้วนักเขียนหรือการเขียนพื้นฐานทั่วไป ก็คือว่าคุณอาจจะมีสำนึกในความคิดที่ว่าเป็นคนหนึ่งในสังคม ต้องการที่จะสะท้อนภาพของสังคม หรือตีแผ่สภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมอกรากให้คนทั่ว ๆ ไปได้เห็น อาจจะมาในรูปแบบของเรื่องสั้น เรื่องยาว บทกวีหรืออะไรก็ได้ ซึ่งถ้าจับประเด็นการเขียนในแนวนี้คุณอาจจะออกมากในรูปการเป็นนักเขียน นักหนังสือพิมพ์อะไรก็แล้วแต่ การที่ได้ออกมาในรูปแบบดังกล่าวนี้ ปัญหาที่คุณต้องประสบในเรื่องของสิทธิเสรีภาพก็คือ หนังสือพิมพ์หรือนิตยสารนี้ จะมีนโยบายกำหนดคุณอยู่ คือเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวที่สุดที่คุณต้องยอมรับ งานบางที่หรือหนังสือพิมพ์บางแห่งจะกำหนดมาเลยว่าคุณจะแตะต้องคนใดคนหนึ่งในทางที่ไม่ได้ไม่ได้ ว่าไม่ได้ ดำเนินไม่ได้ เพราะบางเรื่องหรือบางคนคือว่าเป็น SENSITIVE ทางการเมือง นักข่าวบางคนถูกจำกัดเลยว่า จะเขียนเรื่องนี้ไม่ได้จะต้องให้พ้นช่วงที่มีเรื่องไปก่อน คุณค่อยกลับมาเขียนข่าวใหม่ เพราะถ้าเขียนไปหรือเสนอข่าวบางอย่างออกไป แล้วเกิดพลาดอะไรขึ้นมา นั่นหมายถึงว่าจะต้องมีการหยุดพิมพ์หรือถูกเตือนถูกปฏิห้ามหนังสือพิมพ์ บางครั้งเราไม่ได้เจตนาเขียนข่าวหรือสื่อสารในลักษณะร้าย แต่เมื่อมองผลกระทบของภัยหรือปฏิกริยาที่จะมีตามมา เราจะต้องปิดบังเรื่องหรือตัดข่าวออกไปตั้งแต่แรกเลย บางที่การเขียนยังไม่ได้เริ่มเขียนถึงประเด็นที่จะหยุดถึง แต่สันติบาลโกรมาขอร้องว่าอย่าเสนอข่าวไปในทำนองนี้ ซึ่งสันติบาลก็จะบอกคนเขียนคือล้มไว้ให้ระมัดระวังข่าวนี้เอาไว้ไม่จำเป็นอย่าไปแตะ นี่เป็นอีกส่วนหนึ่งในเรื่องเสรีภาพ อีกส่วนหนึ่งคือ ในตัวนักเขียนเอง บางครั้งคนทำงานไม่มีโอกาสได้เสนอข่าว ทั้ง ๆ ที่ข้อมูลพร้อม จะเสนอออกไปไม่ได้ เพราะต้องมีการทำงานเป็นขั้นตอน คือคุยกับหัวหน้าป่าวว่า ควรเสนอไปใหม่ ผ่านใหม่ เพราะเกรงจะไปมีผลต่อคนอ่าน ต่อความเคลื่อนไหวของคนอ่าน เมื่อหัวหน้าข่าวไม่ยินยอมก็ไม่สามารถเสนอออกมานะ เมื่อเทียบกับประเทศไทยแล้วรู้สึกว่ามันต่างกันมาก อย่างในเมืองจีนทุกวันนี้ เด็กจีนอายุ 7-8 ขวบ หรือ 12 ขวบ ก็สามารถทำหนังสือพิมพ์ออกมานะ โดยไม่มี

การตรวจสอบอย่างเข้มงวด ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ ในเมืองไทยหนังสือพิมพ์บางฉบับก็มีการตรวจสอบกัน ซึ่งมันก็เป็นสิ่งน่าคิดว่ามันไม่น่าจะมีขึ้น เพราะว่ามองถึงการเขียนแล้ว มันเป็นเรื่องของเสรีภาพที่คุณเขียนมีสิทธิจะแสดงความคิดเห็นได้ ในเรื่องของการแสดงความคิดเห็น บางคนก็บอกว่า “เสรีภาพเหมือนกับห้องฟ้าที่วิ่งว้างกว้างไกล” ไม่มีอะไรมาปิดกั้นมันได้ ซึ่งแน่นอนคนที่ใช้เสรีภาพเป็นจะต้องรู้จักความรับผิดชอบ อันนี้เป็นเรื่องที่คุณทำงานในวงการนี้ จะต้องระหนักรเอาไว้ว่าเรื่องความรับผิดชอบกับเสรีภาพเป็นของคุณ เพราะถ้าเกิดผิดพลาดอะไรขึ้นมา ก็หมายถึงว่าคุณ “ทุบหลังข้าวตัวเอง” ดื้อโรงพิมพ์อาจถูกปิด หรือคุณอาจถูกออกจากงาน มันเป็นเรื่องละเอียดอ่อนสำหรับการทำงานของนักเขียน ในส่วนของสำนักพิมพ์ก็เหมือนกัน เขาจะมีแนวของเขาเลยว่าสำนักพิมพ์ของเขาน่าต้องการงานชนิดใดแนวไหน คุณก็สามารถจะเสนอแนวนั้น ๆ ยังสำนักพิมพ์ได้ อันนี้ก็คือเสรีภาพพื้นฐานของ การเขียน”

ຮສ. ວິ່ນຄຸທັນ ພະເຕີນທີ່ ອຸນອຸດຕ ໄດ້ກ່ລ່ວງໄປກົງກະຈ່າງໜັດແລ້ວ ຂອເຢືນເບີຍຄຸນກອງໃນພາຍຄວາມຕ່ອງໃນສົວນທີ່ເກີຍກັບສົ່ງທີ່ໄດ້ພຸດໄປແລ້ວ”

ทองใน “ก็อยากจะเล่าถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาที่เข้าไปทำหนังสือพิมพ์ คือแนวทางของหนังสือพิมพ์บางที่ก้มีความสำคัญเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบางกรณีการเมืองของประเทศไทยมีส่วนสำคัญมากในการกำหนดเสรีภาพหรือทิศทางของนักเขียน ในสมัยที่ผมทำหนังสือพิมพ์นอกจากเขียนเรื่องสั้น ก็เขียนบทความเชิงการ เขียนสารคดี แม้กระทั่งรายงานข่าว ที่เน้นหนังสือพิมพ์ที่เราทำพอดูไปทำ ๆ เข้ากับคำสั่งห้าม หนังสือพิมพ์บางที่ เขาง笼ทุนมากก็ลั่นการถูกปิดที่สุด ผมก็เคยถูกคำสั่งย้ายตำแหน่งหน้าที่ ถูกย้ายจนกระทั่งถูกกว่า “คุณอย่าไปทำข่าวที่ตรงนั้น คุณไปอยู่ตรงโน่นก็แล้วกัน” คือย้ายจากข่าวที่มันเพี้ยนฟ้าวอกไป บางที่เราใช้เสรีภาพในการเขียน เขียนออกไปเราก็คิดว่าคนต้องชอบและเมื่อมีคนชอบเรามาก ๆ เรา ก็อยากรอให้ก็แต่แล้วก็เขียนไม่ได้ถูกสั่งห้ามอีก การเมืองเป็นเรื่องสำคัญมากเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่งในการเข้ามาร่วมกับเสรีภาพ หรือบทบาทในการจำกัดเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ นอกจากปัญหาอื่น ๆ ในกฎหมายแล้ว ยังมีอำนาจมีดอยู่อีกบางส่วนขึ้นมาจำกัดเสรีภาพของนักเขียนได้เหมือนกัน อำนาจมีดักก็มีอำนาจจัดสร้างก็มี ในสมัยคอมพิวเตอร์มีอำนาจ หนังสือพิมพ์มีปัจจัยคัดค้านคอมพิวเตอร์ด้วยมาก แต่ท่านก็ไม่วับยิงทึ้งแต่ท่านสั่งให้ “ไอเอน” มากกว่าที่บีบโรงพิมพ์พัง แทนพิมพ์พังนี่ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีส่วนเข้ามาจำกัดเสรีภาพ นี่คืออำนาจจัดสร้าง นักเขียนคนนั้นตอนนี้ก็สิ้นชีวิตไปแล้ว การเมืองนี้ก็มีส่วนเข้ามาจำกัดเสรีภาพของผู้อ่านอย่างมาก

เวลาใดก็ตามที่คนทำหนังสือพิมพ์จะรู้ดีว่าเมื่อก่อนมีนักงานการพิมพ์อยู่ไม่กี่คน มีตำรวจเข้ามาหานั้นเอง ตอนนี้มีการตั้งทหารเข้ามา 9 คน มาเป็นพนักงานค่ายตรวจสอบข่าวต่าง ๆ เพราะ

จะนั้นเสรีภาพของนักเขียนก็ยิ่งถูกจำกัดมากขึ้น ๆ และบางคนเป็นหน่าย “ไม่อยากจะเขียนหนังสือ เพราะเขียนอะไรมาไปก็ไม่ได้ อย่างที่เป็นข่าวครึ่งโครมอยู่เมื่อไม่นานมานี้ซึ่งมันก็เป็นส่วนหนึ่ง ที่ว่าเราจะต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะนั้นคุณจะเห็นว่าบางที่ทำไม่นักเขียนจึงมีนามปากกามากนัก บางที่ก็มาจากเหตุผลนี้เหมือนกัน บางที่ที่ต้องใช้นามปากกา อาจจะมีเหตุผลทางเศรษฐกิจก็มี บางคนก็ไม่ใช้นามปากกา บางที่ก็ใช้เพราะว่าใช้แล้วบางที่ก็ปลดภัย “ไม่ถูกตีหัวหรือถูกจับเอาง่าย ๆ แต่ว่านักเขียนบางคนใช้นามปากกาเพราะว่ามีคนนิยมมาก ถ้าเขียนมากแล้วใช้นามปากกาเดียวเดียว ก็จะถูกค่า่าเขียนซ้ำๆ ก่อให้ถูกจับง่าย ๆ นั่นเอง

อีกอย่างหนึ่ง ที่อยากรู้จะกล่าวถึงก็คือ เว็บของภาษา เป็นสิ่งสำคัญมาก คุณอย่าคิดว่าเราใช้เสรีภาพใช้ภาษาได้อย่างใจเรื่อง อย่างนี้ก็ใช้ไม่ได้เป็นอันตรายเหมือนกัน แม้แต่ในทางกฎหมาย ถ้าคุณใช้ภาษาสุภาพ ภาษาสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าใช้ภาษาที่พลิกแพลงจนพิเรนไป半天บ้าลมกไปเราก็ไม่มีสิทธิ์ทำเหมือนกัน เพราะผิดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนในกฎหมายนี้จะมีคำอยู่ 2 คำทั้งกฎหมายใหญ่ กฎหมายการพิมพ์ที่จำกัดเสรีภาพเรารอยู่โดยตรง ก็คือ นักเขียนจะเขียนอะไรก็ตาม แต่จะเขียนอะไรที่เป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนไม่ได้ หรือจะเขียนอะไรที่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนก็ไม่ได้ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึง และการใช้ภาษาที่เช่นกัน ถ้าใช้ภาษาถ้าร้ายก็อาจถูกจับได้ง่าย ๆ เมื่อเหมือนกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ค่าลักษณะเดียวจะให้เราเลี้ยงในการเขียนลักษณะอย่างนี้ เพราะจะนั้นบางที่เราก็ต้องจำกัดตัวเราเองในการใช้ภาษา จริงอยู่เราอาจจะพัฒนาภาษาของเรารอไปได้แต่เราต้องระมัดระวังที่จะไม่ให้ภาษานำเราไปสู่คุกตระหง่าน

เท่าที่พูดมาแล้ว ส่วนใหญ่จะเน้นถึงนักเขียนที่เป็นนักหนังสือพิมพ์ แต่ถ้าเป็นนักเขียนที่เขียนวนนิยาย เขียนบทกวีแล้วรู้สึกว่าจะมีเสรีภาพอันกริ่งใกล้ที่ใช้จินตนาการไปได้อย่าง กว้างขวาง และถูกจำกัดน้อยกว่า ถ้าจะว่าไปแล้ว เราเห็นจะว่านักเขียนที่เขียนวนนิยายถูกจำกัดเสรีภาพน้อยกว่า

ทุกวันนี้จะมีวรรณกรรมและหนังสือที่ถูกประกาศห้ามตามคำสั่งคณะกรรมการปัจฉีปัจบันที่ 43 อย่างน้อยเกือบสามร้อยเล่ม ถูกห้ามไม่ให้มีไว้ในครอบครองคราวมีถือว่าผิดกฎหมาย นั่นก็หมายความว่าหนังสือเหล่านั้นถูกจำกัดเสรีภาพอยู่เป็นบางส่วนเราจะเห็นว่ามีอะไรหลาย ๆ อย่างที่อยากรู้จะบอกว่าเสรีภาพในบ้านเรายังจำกัด เพราะถ้าจะเห็นบันพูดอย่างยุติธรรม อย่างเป็นกลางระหว่างสมาชิกสมาคมอาเซียนด้วยกัน มองเป็นคนหนึ่งที่ต่อต้านการกดขี่เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ แต่ถ้าเรามาพูดถึงว่าเสรีภาพของหนังสือพิมพ์เมืองไทยหรือเสรีภาพของการเขียนระหว่างประเทศในอาเซียนด้วยกัน 5 ประเทศ ไทยเราได้ชื่อว่ามีเสรีภาพมากที่สุด นี่พูดอย่าง

เป็นกลางเป็นธรรม ถ้าเปรียบเทียบกันแล้ว แต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่เราพอใจ เพราะเราต้องกว่าเราถูกจำกัดเสรีภาพมากไปอยู่ดี บางที่เรารอイヤกจะเขียนอะไรสักอย่างเราก็เขียนไม่ได้ ไปแต่ต้องใส่สักnidก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นก็อย่าไปกลัวว่ามีกฎหมายอยู่จะไม่สามารถเขียนอะไรได้ อีกอย่างหนึ่งที่เราควรจะรู้ ว่าในสถานการณ์นี้คุณจะทำอย่างไรคุณถึงจะเขียนได้ เราเขียนหนังสือได้ เราทำมันอยู่ตลอดเวลา มันอยู่ที่วิธีการที่คุณจะเขียนด้วย เพราะฉะนั้นอย่าไปห้อยในการที่มีกฎหมาย ผนวกกฎหมายให้ถูกเพื่อให้รู้ว่า เราปกครองโดยกฎหมาย โดยยุติธรรม คุณต้องการพัฒนากฎหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญ แต่ในขณะเดียวกันคุณก็ต้องพยายามต่อสู้เพื่อสิ่งที่ดีงามต่อไปด้วย ใจจะมาบอกว่า กฎหมายห้ามไว้แล้วก็ตาม คุณควรศึกษากฎหมายให้รู้ เพื่อจะได้ไม่ทำผิดกฎหมาย แต่กฎหมายมิได้ห้ามที่จะมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม เพราะฉะนั้นคุณก็มีสิทธิที่จะต่อสู้ได้เพื่อสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม มันอยู่ที่วิธีการที่เราจะทำ"

รศ. รุ่นฤทธิ์ “พุดถึงเรื่องเสรีภาพกัน ไปแล้วว่าเสรีภาพนั้นจะเมื่อไร อย่างไร เสรีภาพนั้นก็อยู่ให้ทุกเมื่อแต่ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่ทุกเมื่อเหมือนกัน เสรีภาพอาจมีการขัดแย้ง หรือแคนและกว้างในแต่ละสถานการณ์”

ต่อไปเป็นคำนจากผู้เข้าฟังการบรรยาย

คำถาม - “อยากรับความคิดเห็น ในฐานะที่คุณทองใบเป็นนักกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพ ข้อเขียนที่เขียนออกมานี้ลูกปืน”

ทองใบ “เรากลับกรองโดยกฎหมาย คนไทยได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นไม่ว่าคุณ ผู้ใดหรือใคร ก็ตามมีสิทธิถูกจับตลอดเวลา ถ้าทุกคนไปทำอะไรผิดกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ตามที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ในขณะนั้น ถ้าเราไปละเมิดกฎหมายก็ต้องถูกจับ อันนี้เป็นสิทธิ เป็นประภากฎการณ์ธรรมดा เราอยู่ในสังคมเราจะอยู่เหนือกฎหมายเป็นไปไม่ได้ จึงเป็นหน้าที่ของคุณที่จะต้องรักกฎหมาย”

คำถาม - “การที่ห้ามความคุ้มกันพินพ ขอบข่ายการคุ้มนี้จะอยู่ในที่ใดบ้าง อยู่ในโรงพยาบาลหรือว่าในสถานที่ใดบ้าง ในเมื่อโรงพยาบาลก็มีหลายแห่ง และนักเขียนก็มีกระจายทั่วไป”

ทองใบ “อันนี้ความจริงที่เราเข้ามาในฐานะได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนเท่านั้น ไม่ได้มีความคุ้มโรงพยาบาล หรือหนังสือพิมพ์ทั้งหมด คือพนักงานการพิมพ์มีหน้าที่คุ้มครองว่าข่าวสารต่างๆ ที่พิมพ์ขึ้นว่าข่าวสารนั้นถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องก็อาจจะบอกว่าข่าวนี้ผิดพลาดและควรแก้ไข ไม่ได้มายับผิดเสียที่เดียว ต้องมาดูว่าทุกคนทำการโดยสุจริต เราต้อง

มองในแง่นั้น แรก ๆ หนังสือพิมพ์ก็จะมองว่าเป็นการเกินไป เพราะแต่ไหนแต่ไรก็มีแต่อธิบดี กรรมตำราจหรือตำราจสัณติบาลเท่านั้นที่มาตรวจ เมื่อมีทหารเข้ามาเป็นพนักงานการพิมพ์ด้วย ก็คงจะรู้สึกว่าปราภูภารณ์ใหม่นี้มันแปลกเหมือนกับเข้ามาคุกคามเสรีภาพกันเกินไป ทุกคนมี เสรีภาพที่จะคิด”

คำถาน - “เคยอ่าน “ลอกคราบสังคม” หรือไม่ ครุณاءเล่าเรื่องย่อถ้อย พร้อมวิจารณ์เนื้อหาว่าสมควร มั้ยที่ถูกห้ามความเห็นของคุณ”

ทองใบ “ไม่ได้อ่าน เพราะหนังสือถูกยึดไปแล้ว และถ้ามีแล้วนำมายเผาผ่องก็ผิดกฎหมาย แต่ เมื่อผมเป็นทนายความผิดต้องได้อ่านอย่างละเอียดเมื่อไปถึงศาล”

ร้อยกรองในสมัยปัจจุบัน

การอภิปรายพิเศษในวิหารรองกรรมปัจจุบัน วันที่ 14 สิงหาคม 2529

อริน พินิจวรารักษ์	วิทยากร
พิบูลศักดิ์ ลະครพล	วิทยากร
“ลະไมมาด คำนวี”	วิทยากร
รศ.รื่นฤทธิ์ สัจพันธ์	ผู้ดำเนินการอภิปราย

รศ.รัตนฤทธิ์ “การอภิปรายในวิชาวรรณกรรมปัจจุบันในวันนี้เป็นหัวข้อ “ร้อยกรองปัจจุบัน” วิทยากรที่ให้เกียรติมาคร่าวมอภิปราย ได้แก่ คุณอริน พนิจารักษ์ คุณพิบูลศักดิ์ ละครพล และคุณละไมนาดา คำนวณ ติณัชธรรมนำท่านวิทยากรทั้ง 3 ท่านให้นักศึกษารู้จักดังนี้

คุณอริน พนิจารักษ์ หรือนักแต่งกลอนที่ใช้ชื่อว่า “อริน” คุณอรินจบการศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิชาเอกประวัติศาสตร์ เรียนเพียง 3 ปีจบ จบการศึกษาแล้วก็ไปเรียนวิชาภาษาและเขียนนวนิยายที่ประเทศอังกฤษกลับมาเก็บมาเรียนปริญญาโท วิชาวรรณคดี-เบรเยนเทียนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างที่เรียน นอกจากเขียนบทกวี ยังทำหน้าที่เป็นล่ามเจ้าหน้าที่ฝ่ายขาวของกองถ่ายภาพยนตร์ต่างประเทศด้วย คุณอรินเริ่มงานเขียนมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยส่งผลงานไปลงนิตยสารหลายเล่ม เช่น ศรีสัปดาห์และเขียนโดยสมำเสมอต่อมา บทกลอนชื่อ “ความว่างเปล่า” ได้รับรางวัลจากนิตยสาร “ลพบุรี” ผลงานกล่อนรวมเล่มชื่อ “อันเนื่องมาจากความรัก” ขณะนี้คุณอรินเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษ ที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

คุณ “ละไมนาดา คำนวณ” เป็นนามปากกาของคุณอรักษ์ คณะนาท คุณอรักษ์จบโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อจบการศึกษาใหม่ ๆ ทำงานเป็นบันทึกอาสาสมัครมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปัจจุบันทำงานประจำกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ “มติชน” ทำหน้าที่แปลและ校正 ตัดเลือกเรื่องสั้น บทกวี ในมติชนรายสัปดาห์ งานเขียนรวมเล่มปัจจุบัน ยังไม่มี

คุณพิบูลศักดิ์ ละครพล เป็นนักเขียนแนวนิยายเรื่องสั้น บทกวี บทละคร ฯลฯ ที่มีชื่อเสียงมาก มีผลงานรวมเล่มจำนวนมาก many เช่น ชุมนุม หุบเหวแสงตะวัน นกสีฟ้า ฯลฯ มีงานเขียนทั้งเรื่องสั้น เรื่องยา ลงในนิตยสารหลายเล่ม เช่น ลพบุรี ตีตัน ปัจจุบันเป็นบรรณาธิการนิตยสาร “สูฟี” นิตยสารกวีเล่มแรกและมีเอกสารลักษณ์เฉพาะตัวมาก

ขอแนะนำวิทยากรแต่ละท่านโดยลังเข้าเพ่านี้ เราจะมารู้จักผลงานของท่านวิทยากรทั้ง 3 จากปากของท่านเอง โดยขอเริ่มที่คุณอรินก่อน ว่า คุณอรินมีความคิดเห็นอย่างไรต่อร้อยกรองปัจจุบัน

อริน “ก่อนอื่น เมื่อพูดถึงร้อยกรองก็จะนึกถึงนักลัทธิ์ เพราะร้อยกรองเท่าที่ปรากฏ ที่เรารู้จักคือ โคลง ฉันท์ กาย กลอน ฯลฯ คิดว่าร้อยกรองน่าจะรวมการเขียนอิสระที่ไม่มีนักลัทธิ์ด้วย ถ้าเป็นงานเขียนโดยร้อยกรองความคิด กลั้นกรองคำพูดอย่างเดียว จะนั่น ร้อยกรองที่จะพูดในวันนี้ ก็จะรวมเอางานเขียนที่ไม่มีนักลัทธิ์ด้วย ในความรู้สึกส่วนตัวนั้น ร้อยกรองปัจจุบันน่าจะแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ ๑ เคร่งครัดฉันทลักษณ์ ประเภทนี้หาคนเขียนได้น้อยมาก เพราะเขียนยาก ต้องใช้ความสามารถมาก นักเขียนกลอนแนวนี้ที่มีชื่อเสียง คือ คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เช่น

อย่างที่คุณเนาวรัตน์ เขียน “ข้างคลองคันนาฯ” ในเดลินิวส์ บทหนึ่งเรื่องแม่อีจุ มีความว่า
หลังโกรゴงโงงน้ำจ้าช้าช้า
เสียงน้ำซ่ากระเซ็นออกกระฉอกเจา
จนแสนสุดฉุดช้อนช่วยผ่อนเพลา
ยกถังเอาออกถ่ายออกเหน้ำ^๑
ไม่คานคونงอนกระซับกับไหลงรุ้ม^๒
แล้วคุ่คุ่มเลียบละเมะเหยะเหยะยำ^๓
เลี้ยงหลุมบ่อตอไม่ร่มไม่ลำ^๔
แบบจะหลับตาจำไปตามทาง^๕
จะเห็นได้ว่าเป็นบุคคลที่เขียนกลอนอย่างรักษาฉันทลักษณ์ไม่ว่าจะเป็นสัมผัสนอก
สัมผัสใน ชั้ยงแพร่พราวเหมือนสมัยสุนทรภูรย์มีชีวิตอยู่

ประเกทที่ ๒ เขียนอย่างไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ ก็อย่างงานของตัวเองมาอ่านให้ฟัง
ฉันมิใช่นักเขียนผู้อ้างให้ฟู^๖
แม้จะใช่คำว่า “กีวี” เรียกตนเองก็ยังมีกล้า
เป็นเพียงคนธรรมด้า แสนธรรมด้า
ที่อยากสื่อภาษาแห่งหัวใจ
เนื้อร้องที่เขียนไม่สูงสั่ง^๗
เท่าที่ทำได้คงเรียกร้อยถ้อยคำง่ายง่าย
อาจจะไม่มีประโยชน์ต่อสังคมมากมาย
เป็นได้เพียงบ่ำทิพ...เพ้อฝัน
ในโลกสัมสัน-บางคนอาจเหงา
และเข้าถึงบ่ำทิพงสั้นสั้น
แน่นอน...ย่อมไม่ใช่งานชิ้นสำคัญ^๘
 เพราะฉันเพียงต้องการสื่อภาษาแห่งหัวใจ
กลอนบทนี้สัมผัสอย่างกลอนแปดแต่ไม่เคร่งครัด และไม่ถึงขนาดมีสัมผัสใน สัมผัส
นอกแพร่พราว ซึ่งกลอนประเกทนี้มีหลายคนเขียนไว้

ประเกทที่ ๓ เขียนอย่างอิสระปราศจากกฎเกณฑ์ฉันทลักษณ์ใด ๆ เลย ลงพังบทกลอน
ชื่อ สมองว่างเปล่า ของคุณเตือนจิต นวัตรังค์ ลงในนิตยสาร ถนน
เมื่อสมองของฉันว่างเปล่า^๙
ฉันก็เหมือนคน

นอนนิ่งอยู่ริมทางแพร่ง
 เส้นทางเท่าไกลก้าขาดสะบันน
 ที่หมายปลายทางก็มาถึง
 การเดินทางก็สิ้นสุด
 เมื่อสมองของฉันว่างเปล่า
 ฉันก็เหมือนศพ
 นอนนิ่งไร้การเคลื่อนไหว
 ความทุกข์สุขก็ไม่มากมายเหมือนก่อน
 แต่ในดวงใจทำไม่จังร้าวอน
 นำตาอุ่นร้อน...ให้ลริน

กลอนประเพณีมีหลายคนเรียกว่า “กลอนเปล่า” แต่ดันไม่อายกเรียกกลอนเปล่า เพราะยังเสียงกันไม่ยุติ บางคนเรียกว่า “กลอย” บางคนเรียกว่า “เกลียว” แล้วแต่จะเรียกกัน ประเพณีที่ ๓ นี้เป็นที่ระบาดในปัจจุบัน และคนนิยมเขียนประเพณีอีกมาก ดินนักคิดว่าคนที่นิยมเขียนคงพระคิดว่าง่าย วรรณกรรมเป็นที่ใกล้ชิดกับสังคม จะนั่นวรรณกรรมจึงต้องขึ้นกับอิทธิพลของสังคมด้วย ในปัจจุบันนี้วัยรุ่นไม่นิยมกฎหมายต่าง ๆ ไม่นิยมกันแล้วไม่ว่าจะเป็นสัมผัสนอก สัมผัสในนี้เอง จึงได้หันมาสนใจกลอนประเพณีที่ ๓ และคิดว่าเขียนง่าย จริง ๆ แล้ว ดินนักคิดว่าประเพณีที่ ๓ นี้เขียนยากที่สุด เพราะคำที่ใช้ต้องมีความหมาย ต้องมีคำหมายเหมือนในตำแหน่งที่เหมาะสมไม่เหลือเฟือ ไม่ขาดแคลน เวลาเดียวกันต้องถ่ายทอดอารมณ์ออกมากได้ด้วยที่นี่เมื่อคนคิดว่าง่ายก็เริ่มเขียนกันมากโดยไม่มีนักลักษณ์ใด ๆ เลย โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ที่ว่าวัยรุ่นพยายามจากการที่คุ้มครองลัม “อะไรก็ได้ตามใจคุณ” ในเบรีย พบว่าวัยรุ่นที่ส่งงานมาจะเป็นแบบกลอนไว้ฉันหลักชนิด ที่คนเขียนคิดว่าง่าย เพราะลักษณะใกล้กับรำพึงรำพัน พร่าเพ้อแต่จริง ๆ ร้อยกรองคือการคิดกลั้นกรองถ้อยคำนำมาแต่ง การที่ผู้แต่งบางคนเสนอบทกวีแบบพร่าเพ้อออกมานำทำให้นักวิจารณ์บางคนโجمติว่า “กลอนเปล่า” ไม่มีคุณภาพ ไม่สมควรเป็นกวี แต่ดันไม่เคยรังเกียจรูปแบบของร้อยกรองว่าเป็นลักษณะไหน สนใจว่าเข้าให้อะไร คนเขียนให้อะไรคนอ่านมากกว่า เพราะคนเขียนมีสิทธิอิสระในการเลือกรูปแบบที่จะเสนอความคิด เสนออารมณ์ตัวเองได้เต็มที่และต่อไปคนเขียนก็จะหารูปแบบที่ถูกต้องของตนเองได้ ในขณะเดียวกันถ้าเข้าเลือกรูปแบบไม่ถูกต้องก็เป็นความล้มเหลวของเขาวง ไม่ชอบให้ใครไปโجمติว่าเขียนกลอนเปล่าไม่ใช่กวีอะไรอย่างนี้ ไม่ควรยึดกับรูปแบบ ถ้ายึดแบบนี้แล้วคนรุ่นใหม่จะไม่มีใครแสดงความคิดของตัวเองออกมาน้ำหนึ่น ต้องให้อิสระแก่เขา ควรสนใจว่าเข้าให้อะไรแก่คนอ่าน

ที่กล่าวว่า วรรณกรรมย่อมผูกพันกับสังคมในขณะนั้น อย่างรุ่น เนวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ นิยมกลอนแปด ต่อมารุ่นติดสันกีซึ่งเป็นเยื่อของกลอนแปดอยู่ แต่เป็นสัมผัสดามใจตัวเอง คนรุ่นใหม่เข้าจะซื่นชุมโครา กลอนแปดก็ไม่ค่อยมีนัก อาจจะนิยมคุณเจาง แซ่ตัง หรือบทกวีแปลของคาวิล ยิบราวน ก็แต่ตาม อาจจะเรียกว่าเป็น กลอนเปล่า บางสันกีทำได้ดี บางสันกีไม่มีคุณภาพ เพราะอย่างที่บอกแล้วว่า กลอนแปดแต่ยัง จะนั้น การนิยม โคลง ฉันท์ กាបី กลอน ก็อาจจะกลับมาอีก เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงได้

สรุปแล้ว ดิฉันคิดว่าควรให้โอกาสกับเข้าแล้วแต่เขาจะเขียน สนใจว่าเขาให้อะไรเรา แต่อย่าไปสนใจว่าเขาให้อย่างไร ไม่ใช่ว่าไม่สนใจเลยเพียงสนใจให้น้อยลง อย่าไปผูกพัน อย่าไป กอร์ด ถ้าใครยกตัวเองว่าเป็นกวี ให้เข้าเป็นไป ใครอยากจะเป็นอะไรเป็น ใครอยากรู้จักเขียนอะไร ให้เข้าเขียน โลกนี้ต้องมีความแตกต่าง ความหลากหลายเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่ทำให้โลกน่าอยู่มากขึ้น”

รศ.รัตนฤทธิ์ “คุณอรินแสดงความเห็นได้ชัดเจนแล้ว จึงขอเรียนเชิญคุณอ่าดักษณ์ คุณนาท แสดงความเห็นในเรื่องนี้บ้าง”

ลงทะเบียน คำว่า “งานส่วนใหญ่ที่ได้รับจากคนเขียนหนังสือตัวยกันจะต่างจากคุณอริน คือได้ งานที่จริงจัง หมายถึงเป็นงานที่พูดถึงปัญหาต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม และเป็นงานฉันทลักษณ์เป็นส่วนใหญ่ ถึง 3 ต่อ 1 หรือ 4 ต่อ 1 ด้วยซ้ำไป ส่วนอีก $\frac{1}{3}$ หรือ $\frac{1}{4}$ เป็นงานที่ไม่มีฉันทลักษณ์ เรียกว่างานพวก คำร้อย หรือกลอนเปล่า และก็ไม่ใช่งานของคนอีกรุ่นหนึ่ง แต่เป็นงานของคนที่ทำงานฉันทลักษณ์มาแล้ว และพยายามที่จะมาทำเป็นงานเขียนแบบอิสระ พยายามหลุดพ้นจากฉันทลักษณ์อีกขั้นหนึ่ง สำหรับผมแล้วเห็นว่างานร้อยกรองในปัจจุบันเจริญ ก้าวหน้า ในเรื่องความสนใจตื่นตัวของร้อยกรองนั้น ผมยกจะพูดว่าอยู่ในเลือดของนักศึกษาที่เติบโตขึ้นในปัจจุบันด้วยซ้ำไป ทุกคนสนใจงานประเพณี แต่จะทำได้มากน้อยแค่ไหนอีกเรื่องหนึ่ง อย่างทุกคนในห้องนี้มาเรียนวิชาเนี้ย วรรณรุณกรรมปัจจุบันว่าเป็นอย่างไรหรือสนใจจะเขียน งานอย่างนี้ด้วยหรือเปล่า มนุษย์มีความสามารถในการคิด อย่างน้อยเมื่อเข้าคิด เขาก็ต้องการแสดงออก วรรณกรรมปัจจุบันเป็นวิชาที่ต้องการการแสดงออกอย่างมาก ร้อยกรองก็เป็นงานอย่างหนึ่ง ที่คนต้องการแสดงออกอย่างมาก เพราะฉะนั้นงานพวกนี้จะไม่มีวันตาย ส่วนใหญ่คิดว่างานฉันทลักษณ์จะตาย ผมคิดว่าไม่มีวันตาย ในขณะที่มีกลุ่มเขียนกลอนเปล่า แต่คนทำงานฉันทลักษณ์ ก็มีมากมาย ทุกคนเติบโตขึ้นมาจากการประพันธ์ที่เขียนมาจากมารยมเป็นกรอบรั้ดเราอยู่แล้ว เมื่อมาทำงานร้อยกรองทุกคนก็จะไปจับอยู่ที่ฉันทลักษณ์ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่เราศึกษามา จากนั้น ก็แสวงหาหนทางใหม่ที่เหมาะสมกับเวลา กับยุค กับความคิด กับตัวเราเอง และสภาพสังคมต่อไป

มาถึงปัญหาที่มืออยู่ ซึ่งผมขอใช้คำว่า “ปัญหาเง่า” คือคนที่ทำงานด้านฉันทลักษณ์ ส่วนใหญ่เปรังเกียจงานร้อยสำหรือกลอนเปล่าซึ่งกำลังเติบโตอย่างมากมายในระยะหลัง เขารังเกียจว่าถ้าคุณหนีจากฉันทลักษณ์ไปแล้ว คุณจะไม่สามารถเป็นกวีได้ การทำงานนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเขานอกจากคุณทำอะไร แต่ขึ้นอยู่กับว่าคุณรู้ตัวว่าคุณทำอะไรรออยู่ ทุกวันนี้โลกเปลี่ยนไปทุกอย่างเปลี่ยนไป เพราะฉะนั้นเรา่จะประยุกต์แต่ก็ไม่ทำ เราหลงติดกับความคิดเก่า อย่างที่คุณอธินพูดว่า แทนจะมองว่าเข้าทำอะไร เข้าพูดอะไร เข้าให้อะไร กลับไปมองว่างานเหล่านี้ มิใช่กวี ร้อยแก้วเป็นกวี มหาชาติก็เป็นกวี กวีไม่ใช่หมายความว่าต้องเขียนร้อยกรองอย่างเดียว ร้อยแก้วก็เป็นกวีได้ นั่นเป็นปัญหาที่เราไม่ควรใส่ใจมากนัก ถ้ารักจะทำงานด้านนี้

อีกสิ่งหนึ่งที่ผมจะพูดคือ การวิจารณ์เกี่ยวกับร้อยกรองในปัจจุบัน ผมคิดว่าเป็นปรากฏการณ์ด้านจริยธรรม เสียงโถ้แย้งเรื่องกลอนเปล่าเป็นเสียงโถ้แย้งที่รุนแรงมาก ด้านลบ ทั้งสิ้น ที่ว่าเป็นปรากฏการณ์ด้านจริยธรรม คือ สิ่งที่เราไม่ได้ฝึกฝนอบรม คือความขาดหายของความเมตตา เอื้อเพื่อเพื่อแผ่ เราไม่ได้มองว่า งานแต่ละชั้นอนออกแบบจากโครง วัยไหน ระดับใด ผมไม่เห็นว่าจะผิดตรงไหนที่เด็กวัยรุ่นของเราแทนจะเอาเวลาไปทำอย่างอื่นที่เราไม่อยาก กลับมาอ่าน มาเขียนหนังสือสาลีกไปในความละเอียดอ่อนของตนเอง มองสภาพสังคมแล้วมีความคิด แล้วถ่ายทอดออกแบบมาเป็นตัวอักษร แน่นอน อาจจะลืกอาจจะตีน เกี่ยวกับประสบการณ์แต่ละคน ทำไม่เรามีอีอีเพื่อเพื่อแผ่ให้กำลังใจ ประโลมใจสำหรับคนเริ่มทำงาน ให้เวลาเข้า ให้คำแนะนำ ถ้าเห็นว่ากลอนเขาวางเปล่า ทำไม่ไม่บอกเขาว่าจะทำให้เต็มได้อย่างไร สำหรับผมเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญ เพราะเราไม่มีใจแล้ว จิตใจเราหายไปหมดเลย เราลืมไปแล้วว่าครั้งหนึ่งเราผ่านเป็น เดือนนี้ เราไม่ผ่านแล้วนั้นเป็นสิ่งที่เยี่ยมสำหรับมนุษย์ เป็นสิ่งที่ร้ายกาจมาก ถ้าเราหวนกลับมามองตัวเอง แล้วก็เห็นว่าตัวเองไม่สามารถผ่านได้อีกแล้ว คุณก็จะพยายามนั่นเอง นี่เป็นปรากฏการณ์สำคัญ เพราะคนเริ่มทำงานด้วยความรู้สึกดึงมาระเอียดอ่อน วันหนึ่งเมื่อเขารีบตีขึ้นเข้าผ่านเวลาไป เขาก็ไปสุดตรัตระดับใดระดับหนึ่ง แล้วงานจากนั้นก็เป็นงานอีกประเภทหนึ่ง อีกขั้นหนึ่ง แต่ต่างไปจากการที่แล้วมา เป็นงานที่ให้ความรู้สึกอิ่ม แตกต่างจากงานที่เขารีบขึ้นมา สิ่งนี้เป็นเรื่องสำคัญ เพราะฉะนั้นวรรณกรรมร้อยกรองในปัจจุบัน ถึงอย่างไรก็ตามจะต้องเติบโตต่อไป เพราะเราไม่สามารถห้ามคนให้คิดได้นั้นสำคัญที่สุด”

รศ.รัตนฤทธิ์ “คุณอวักษ์พูดประเดิมที่สำคัญมากตอนนี้ คือข้อขัดแย้งระหว่างกลอนนี้ฉันทลักษณ์กับกลอน ไร้ฉันทลักษณ์ ค่าพูดของคุณอวักษ์คงจะให้กำลังใจแก่นักศึกษาบางคนที่ชุมชนกลอนอยู่ การแต่งกลอนเป็นเรื่องความผูก น่าดีใจที่รู้ตัวว่าเรา พัฒนา ให้อ่าย และขอให้พัฒนาความดีออกมานั่น ด้วยการสร้างสมประสบการณ์ในงานพื้นอันจะทำให้สิ่งที่ว่างเปล่าเต็มได้ในที่สุด ที่นักขอนให้มานำฟังคุณพิมูลศักดิ์บ้าง คุณพิมูลศักดิ์เป็นบรรณาธิการนิตยสารสู่ผู้อ่าน ที่มีบทกวีเป็นร้อย ๆ ที่น่าพ่านทราบให้อ่านเสมอ”

พิบูลศักดิ์

“ฉันคือชายหนุ่มแสวงหา
สัญญารามจากภาคเหนือ
ฉันผู้เรื่องเหมือนเรือ
ที่ไรทางเสือเป็นนาย
เพื่อนฉันคือความว้าเหว'
เหอกล่อมฉันเข้าใจสาย
เข้าผู้เดียวคือเพื่อนตาย
พยายามมั่นหมายดอกไม้
คราไดฉันอยู่ผู้เดียว
ความเปล่าเปลี่ยวสั่นไหว
ฉันถ้า...ฉันต้องการอะไร
ตอบไม่ได้เลยสักครั้ง
ฉันชายหนุ่มมีความรัก
ไม่เคยรู้จักความสมหวัง
ฉันบางครั้ง ฉันแสนชัง
คลั่งคลั่งทุนทราย
ได้โปรดยุติฉันที่
ด้วยรอยยิ้มของรัชนีนาย
อ้อมแขนความรักโอบกาย
ฉันขอถวายชีวิต

บทกวีนี้แต่งตั้งแต่ปี 2514 ซึ่งเป็นยุคที่ถูกกล่าวว่า เราช้าไปที่ไหนกัน มาจนถึงยุคความเจ็บ จนไปถึงสูญเสีย แล้วก็เป็นยุคที่กลับกันมา

กวินิพนธ์ไม่ใช่เรียงความ ไม่ใช่อะไรทั้งสิ้นที่มาบอกเรื่องราวได้ทั้งหมดอาจจะเป็นประสบการณ์ หรือความกระทบใจบางช่วง หรือความเหงาของอารมณ์ อย่างไรก็ตามศิลปะวรรณกรรมทุกสิ่งทุกแขวนก็มีข้ออยู่กับเงื่อนไขของสังคมที่เราปฏิเสธไม่ได้วามันเจริญเติบโตหรือเสื่อมถอยอย่างไร อย่างตอนนี้กระแสกลอนแปลรัมภ์มารยาทสูงสุดซึ่งถ้ามองจริง ๆ แล้ว ความล้มเหลวของฉันหลักฐานก็อาจจะมาจากอาจารย์ มากกมหा�วิทยาลัยส่วนหนึ่ง หรือระบบการศึกษาส่วนหนึ่ง กล่าวคือ ทำไม่แทนจะให้เด็กชาบซึ่งกับบทกวี

“ล้ำความพยายามจะด่วนไปก่อนแล้ว ทั้งเกดแก้วพิกุลยีสันศรี” กลับให้จำว่าครอพูดกับใครที่ไหนเมื่อไร

ผมมีความคิดว่างานร้อยคำที่ครอยากจะเขียนอะไรก็เขียนก็ไปเติบ อาย่าไปสนใจอะไรเลย ทำงานให้ดีที่สุดก็พอแล้ว และผมก็ไม่ติงกว่าภารินพน์มันจะไปไหน เพราะถึงอย่างไรมันก็มีขึ้นเมื่อง เพียงแต่มันเป็นคนละยุคสมัยเท่านั้น ขณะเดียวกันมันเป็นบันทึกประวัติการณ์ทางความคิดของคนรุ่นหนึ่ง บางทีงานมันก็เป็นผลการทบทวนสังคมในช่วงนั้น ๆ หรือแต่ละยุค จริง ๆ แล้ว มองอย่างให้คณหนุ่มสาวศึกษางานร้อยกรองเก่าอย่างจริงจัง ถ้าเราไม่ศึกษามาจากโบราณก่อน มาถ้าจะระโดด มองรู้สึกว่ามัน霍่วง ๆ จะบ่นว่ายังมักร้าย และโดดเดี้ยว”

รศ.รัตน์ฤทธิ์ “คุณพิมูลศักดิ์ มีความเห็นเหมือนคุณอริน ว่าบทกวีต้องให้อะไรแก่คนอ่าน อาจจะเป็นความกระทนงใจ อาจจะเป็นคำ ๆ เดียว หรือเนื้อความทั้งหมดก็ตาม อีกอย่างหนึ่ง การให้ความกระทนงใจ ก็เกิดจากสิ่งที่สะสมมา ซึ่งอาจจะเป็นคำตอบว่า ทำในกระบวนการศึกษาของเราจึงจัดให้เรียนรู้และคิดเก็บไว้เป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาต่อไปภายหน้า ต่อไปนี้หากให้วิทยากรแต่ละท่านเล่าถึงจุดเน้นในงานเขียน โดยเริ่มที่คุณอริน”

อริน “ก่อนอื่น ต้องขอบอกก่อนว่าอรินไม่ใช่คนดัง ไม่สนใจจะเขียนงานนำเสนอหรือเพ้อฝัน ตราบใดยังมีคนอ่านก็จะเขียน ไม่เขียนเรื่องการเมือง เพราะไม่รู้การเมือง คราวที่เขียนไม่สร้างสรรค์ ก็ไม่สนใจ เพราะปัจจุบันก็เป็นครู คิดว่าไม่จำเป็นต้องสร้างสรรค์สังคมด้วยวิธีการเขียนบทกวี อย่างเดียว ก็จะเขียนกลอนแสดงอารมณ์รัก ๆ แหง ๆ อย่างนี้ตลอดไป เมื่อรู้สึกอย่างนั้นก็อยาก สื่ออารมณ์ผ่านไปสู่เพื่อนร่วมอารมณ์อื่น ๆ ด้วย อย่างเช่น

คุณเคยเป็นเช่นนี้ไหม
แหงลึกในหัวใจ ให้...rophy
ทุกอย่างคล้าย ร่วงโรย
โดยมิรู้สาเหตุใด
และ...บางครั้งจะ
คุณอยากจะ....ร้องให้
แม้กระทั้งลมหายใจ
ก็อยากหยุดไว้เพียงเท่านี้
คุณเคยเป็นเช่นนั้นบ้างไหม
ผู้คน ผู้ใด ในทุกที่

เมื่อคนเปลกหน้าเต็มที่
 ไม่มี... ไม่มีอะไร ผูกพัน
 คุณเคยรักสักทีไหม
 ไม่มีใคร หรือใคร ให้ยืดมั่น
 ปล่อยชีวิตลอยไปในแต่ละวัน
 อย่างฉัน...อย่างฉัน เช่นวันนี้
 บทนี้ประสบความสำเร็จ เพราะมีคนมาปล้มว่าชอบ ก็พอใจแล้วว่าทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์
 ร่วมได้"

ลดไม่นาน คำนี้ “ไม่ทราบจะพูดกับตัวเองอย่างไรดี ผอมอย่างให้หลัก 2 อย่าง อย่างหนึ่ง คุณ อรินพูดแล้ว สำหรับคนเขียนหนังสือคือ เขียนสิ่งที่ตัวเองรักสัก ไม่ใช่เขียนเรื่องความทุกข์ยากของ ชีวนา หรืออะไรก็ได้ ที่คุณไม่รู้ จะนั่น เริ่มเขียนสิ่งที่ตนเองรักจริง ๆ จากนั้น เวลาที่จะพารา ไปเล็ก ๆ เอง อีกสิ่งที่สำคัญคือ การอ่าน เราไม่สามารถเขียนหนังสือโดยไม่อ่าน “อ่าน” ในความ หมายนี้ ไม่ใช่อ่านเฉพาะหนังสือ ต้องอ่านชีวิต เรียนชีวิต ที่สำคัญอีกอย่าง คือ อย่าไปกังวลว่า ตัวเราคิดแบบไหน เมื่อไหร่ หรือไม่ เมื่อไหร่ เพียงแต่ทำความเข้าใจกับตัวเอง ให้ตระหนัก ให้เชื่อมั่น แนวใจ มองให้รู้แจ้งแทงตลอดในสิ่งที่ตนเองเชื่อ คือ สู้เพื่อสิ่งนั้น เขียนอุกมา ใน งานเขียนที่ผอมต้องรับผิดชอบคัดเลือก ผอมไม่จำแนกว่า哪กลั่น น้ำเน่า ไม่แก่ไม่ว่าจะผิดชนกลักษณ์ หรืออะไร ผอมให้ความสำคัญกับความมุ่งมั่นในความคิด ความเชื่อ ของผู้เขียน

ส่วนงานของผอมเอง ไม่ทราบว่าอันไหนหนัก อันไหนเบา ลองดูสักอันครับ
 หินหยาบกระด้างบังตะตราต ใจล้ำชิด
 ห้องฟ้าว่างเปล่ายังหมูเมะกว้างสนิก
 หัวใจนุ่มนวลอ่อนไหว แล้วไยยังไว้แมรักสักนิด
 หรืออีกบทหนึ่ง
 เด็ดไม่กีดอก จึงได้ประดับพาณ 1 พุ่ม
 เด็ดไม่กีดอก จึงได้มาลัย 1 คู่
 ทุบชามกระเบื้องกีใบ จึงได้หน้าบันหลากสี
 ทุบชามกระเบื้องกีใบ จึงได้หลาวยูปหลากรวง
 โบสถ์สวย วิหารสง่า กินศรัทธาเกล้าน
 ช่อฟ้าผ่าเหลือง หรือที่เขาการากราน
 กิกชุ่ยอย จงปลงรอบไม้ ไม่ดูคงคืนใจ
 กิกชุ่ยอย ไหนธรรม ไหนทำ

ไม่ทราบว่าหนักหรือเบา เราก็ต้องการจะบอก คือ คนหนึ่งมองเห็นว่า คนเดียวเกิดมาอยู่โดยเดียวได้อย่างไร ต้องผ่านองค์ประกอบหลายอย่าง คนคนเดียวไม่ได้เวเศษ วิ唆ะไวเรเลย อีกความหมายหนึ่ง คือ สำหรับคนไทย คุณต้องทำลายเพื่อสร้าง คุณเด็ดออกไม่ ก่อน เพื่อทำเป็นพุ่ม เด็ดออกไม่ก่อนเพื่อเป็นมาลัย ไม่เหมือนการจัดดอกไม้ขึ้นอยู่ปุ่น เขานำ เอาธรรมชาติมา แล้วมาเสริมสร้างให้ดีกว่าเก่า คิด คิดสิ่งที่เราชื่อ เก็บสิ่งที่เราใช้ ต่อรองพิจารณา และเอียดรอบคอบแล้วกลับเป็นตัวหนังสือ ผู้พูดเสียดูเหมือนว่า งานผู้มีใหญ่โ�จริง ๆ “ไม่ใช่เช่นนั้น”

รศ.วันฤทธิ์ “พี่คุณว่างานหนักหรือเบา อาจจะเป็นด้วยแนวหนังสือก่อนของคุณอริิน ลงในนิตยสาร ลดนา ของคุณอารักษ์ลงในหนังสือพิมพ์ นิตยนุ ซึ่งมีแนวแตกต่างกัน นอกจากนี้ก็ส่วนหนึ่งจะเห็น ว่า บทกวีไม่ได้ขึ้นอยู่กับฉันทักษณ์ตามที่คุณตั้งค่า เสียงในการอ่านจะบอกจังหวะหนักเบา จุดเน้น ต่างกัน อย่างที่ได้ฟังจากที่คุณอารักษ์อ่านบทกวีของตนเองให้ฟังแล้ว ขอผ่านมาถึงคุณพิมูลศักดิ์ให้พูดเรื่อง ความสัมพันธ์ของก่อนกับเพลง เพราะนักก่อนปัจจุบัน ไปร่วมแต่งเพลงกันมาก”

พิมูลศักดิ์ “บทกวีเป็นเรื่องของใจของอารมณ์ กวีคือกวี ไม่ใช่บุพเพลง แต่บุพเพลงคือ กวี เพราเม้นมี melody ของมัน บางทีไม่จำเป็นต้องเป็นกลอนเพราฯ ถ้าเพราจะได้จะมีคุณค่ามาก ขึ้น แบบจะง่าย ๆ คนจะจำเพลงที่มีความสวยงามด้วยคำมากกว่า ที่ผู้มาทำเพลงก็คิดว่าอย่างจะ เอาภาษาสายฯ มาใส่ในเพลง อย่างเช่น “ครั้งนั้น...เหลือเพียงเคร้า” ผู้เขียนว่า

นานเหลือเกินที่เราจากกัน
หยุดอยู่ตรงนั้น ให้ฉันเห็นหน้า
ฉันอยากจ้องมองดูเธอให้เต็มตา
โปรดจงหันมา มิตรดวงใจ
นานเหลือเกินที่เราจากกัน
หยุดอยู่ตรงนั้น ฉันจะร้องให้
ช่างนานาเหลือเกินที่เธอจากไกล
วันนี้เธอได้นำผ้าของฉันกลับมา

ท่อนแรก แสงแดดສາດສ่อง
แตะตั้งช่วงหลัง
เธอหอบดอกไม้
ยิ้มสวยงามหน้า
ฉันมองภาพเธอผ่านม่านหน้าตา
ภาพเธอพรายพร

เพราะไม่มันใจว่าเชอกลับมาจริงหรือไม่
 นานเหลือเกิน ที่เราจากกัน
 หยุดอยู่ตรงนั้น ฉันขอร้องให้
 ขอร้องให้สักกับความอาลัย
 ช่างนานเหลือใจ ช่างนานเหลือเกิน ”

รศ.รัตนฤทธิ์ “เนื่องจากเรามีเวลา ไม่นาน ก็ต้องหาความเห็นจากท่านวิทยากรอีก จึงต้องขอ
 อนุกรรมการวิเคราะห์รังนี้เพียงเท่านั้น และขอขอบพระคุณท่านวิทยากรทั้ง 3 ท่านอย่างยิ่ง”

วรรณกรรมจากประสบการณ์
การอภิปรายพิเศษในวิชาวรรณกรรมปัจจุบัน วันที่ 21 สิงหาคม 2527

ดร.วินิตา ติสียนต์ (ว.วินิจฉัยกุล)	วิทยากร
ประวัติศาสตร์ เสวีกุล	วิทยากร
จิราพร เจริญเดช (วิสรรชนีย์ นาคร)	วิทยากร
ชาติ กอบจิตติ	วิทยากร
รศ.รื่นฤทธิ์ สัจจพันธุ์	ผู้ดำเนินการอภิปราย

รศ.รัตนฤทธิ์ “การอภิปรายพิเศษเรื่อง “วรรณกรรมกับประสบการณ์” ในวันนี้ ได้รับเกียรติจากวิทยากร 4 ท่าน คือ ดร.วนิดา วินิจฉัยกุล คุณประภัสสร เสวิกุล คุณจิราพร เจริญเดช และคุณชาติ กอบจิตติ ขอแนะนำท่านวิทยากรทั้ง 4 ท่านดังนี้

ดร.วนิดา วินิจฉัยกุล หรือนักเขียนนวนิยายชื่อดังซึ่งใช้นามปากกว่า “ว. วินิจฉัยกุล” อาจารย์วนิดา เริ่มงานเขียนมาตั้งแต่อายุ 12 ปี โดยเขียนเรื่องสั้นลงในนิตยสารลือชื่อมากสมัยนั้น คือ “ศรีสัปดาห์” จากนั้นก็ลงผลงานเขียนไปลงนิตยสารอื่น คือ สรรเสริญ หลังจากเข้าเรียน อดุลศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เริ่มงานเขียนอย่างจริงจังขึ้น หมายความว่า เขียนสำมำเสมอ และจริงจังในเนื้อหา เขียนโดยใช้ชื่อจริง จากการจะริบหัวใจให้อาจารย์วนิดาต้องขอลาออกจากคณะ รัฐศาสตร์ไปสมัครเข้าเรียนที่อักษรศาสตร์แทน อาจารย์ยังสร้างผลงานตลอดระยะเวลาที่เรียน ที่คณบดีอักษรศาสตร์ เขียนเรื่องทุกประเภทแต่ไม่เขียนเรื่องกระทบสังคมอีก เมื่อจบศึกษา ได้เข้าทำงานที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ทับแก้ว และไปศึกษาต่อปริญญาโทและเอกที่ประเทศ สหรัฐอเมริกา ปัจจุบัน อาจารย์สอนวิชาวรรณคดีวิจารณ์ วรรณกรรมปัจจุบัน และการเขียน บันเทิงคดี นามปากกาที่เปิดเผยได้ ได้แก่ ว.วินิจฉัยกุล - สำหรับนวนิยายชีวิต รักร้อย - สำหรับ เรื่องรักจุ่มจิ่ม แก้วแก้ว - สำหรับเรื่องลึกลับ ปรมิตา - สำหรับงานแปล และอักษรนิยม - สำหรับ บทความ บทวิจารณ์ ขณะนี้อาจารย์มีงานเขียนนวนิยายอุปนิธิส่วนใหญ่ในนิตยสารหลายเล่ม ที่รวมเล่มแล้วก กว่า 20 เรื่อง ได้แก่ หมาย ไว้เส้นทาง วงศานาญญาติ เพลงพรหม ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนวนิยาย ที่ถูกนำไปทำเป็นบทละครโทรทัศน์ทั้งนั้น

ประภัสสร เสวิกุล เป็นนักเขียนสุภาพบุรุษที่มีชื่อเสียงอีกท่านหนึ่ง คุณประภัสสร เสวิกุล ทำงานกรรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ จึงมีโอกาสได้เดินทางไปประจำอยู่สถานทูต ไทยในต่างประเทศหลายแห่ง เช่น เวียงจันทร์ เยอรมัน และเคยไปอบรมที่อสเตรเลีย ขณะนั้น ประสบการณ์งานเขียนของคุณประภัสสร น่าจะได้รับอิทธิพลอย่างมากจากประสบการณ์การ ใช้ชีวิตในต่างประเทศ คุณประภัสสรเริ่มงานเขียนด้วยการแต่งบทกวี แล้วก็เขียนเรื่องสั้นเรื่อง แรก ชื่อ กลืนน้ำและกลืนน้ำดอนดอกจิ้ว คุณ วงศ์ วงศ์สวรรค์ เป็นผู้ตั้งชื่อเรื่องให้ เรื่องสั้น อีกวันหนึ่งของตน เป็นเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลจากสมาคมภาษาและหนังสือ นานาชาติ ได้แก่ เมนบลัดง, ลับสุดยอด, ฯลฯ นอกจากจะเป็นนักเขียนและรับราชการกระทรวงต่างประเทศ แล้ว ยังเป็นเลขานุการสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยด้วย

คุณจิราพร เจริญเดช นักเขียนสรรผู้ใช้นามปากกว่า “วิสารชนีย์ นาคร” คุณจิราพร เป็นนักหนังสือพิมพ์ และนักเขียนเรื่องสั้น เคยทำงานที่หนังสือพิมพ์มาตรฐาน ปัจจุบันทำงาน อยู่ที่หนังสือนิตยสารไฮ-คลาส ผลงานที่มีชื่อเสียง คือรวมเรื่องสั้น ฉบับค้อผู้หนุ่น, รอยยิ้มระหว่างแนว ลมหายใจแห่งศตวรรษ และนานาชาติ เรื่อง ที่นี่ หวานมิกส์กัน

ชาติ กอบจิตติ เป็นนักเขียนเรื่องสั้น และนวนิยายที่มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดตอนนี้ เพราะเป็นนักเขียนนวนิยายรางวัลชีโรท์คัลล่าสุด คุณชาติ จบการศึกษาจากเพาเช่น สาขาวิชาพิมพ์แต่คุณชาติสนใจเขียนวรรณกรรมตั้งแต่มัธยม เรื่องสั้นที่นำมาร่วมพิมพ์เป็นเล่ม “ได้แก่ หวานมนุษย์ กันมาก ส่วนนวนิยายที่ได้แก่ คำพิพากษา ซึ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กล่าวชมญามาก กำลังจะถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ด้วย งานเขียนอื่นในระยะต่อมา ก็ได้แก่ เรื่องหมาน่าดอนน้ำ, เรื่องธรรมชาติ และรวมเรื่องสั้นล่าสุด มีค่าประจាត

เมื่อได้แนะนำท่านวิทยากรทั้ง 4 ท่านให้นักศึกษาได้รู้จักพอสมควรแล้ว ก็อย่างจะเรียนเชิญให้ ดร.วินิตา “ได้พูดเป็นคนแรกว่าประสบการณ์มีส่วนสำคัญอย่างไรต่อการเขียนวรรณกรรม”

ดร.วินิตา “ประสบการณ์เป็นส่วนจำเป็นสำหรับการเขียนหนังสือ ในขณะที่จินตนาการก็เป็นส่วนสำคัญ การหาประสบการณ์ทำได้ 2 วิธี คือ ทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือ การพบเห็นได้ด้วยตนเอง เช่น จากชีวิตในวัยเด็ก การประกอบอาชีพ เป็นเรื่องราวที่เคยรู้เคยเห็นด้วยตนเอง ทางอ้อม คือสิ่งที่เรารู้ผ่านมาจากตัวกลาง เช่น หนังสือ ตำรา วิทยุ โทรทัศน์ สื่อมวลชน คำบอกเล่ามาถ่ายทอดให้เราฟัง

การเขียนของฉันต้องใช้ห้องสองอย่าง บางส่วนก็รู้มาเอง บางส่วนก็ถ่ายทอดจากที่คนอื่นมาบอก อย่างไรก็ถือว่าประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็น เรื่องอะไรที่เขียนด้วยจินตนาการก็จะเป็นความเพ้อฝัน ขาดน้ำหนัก ขาดความสมจริง ถ้าเขียนจากประสบการณ์จะมีน้ำหนักกระจ่างชัดนักเขียนบางคนอาจใช้ประสบการณ์ตรงไม่ได้ อาจจะไม่สามารถเข้าไปสัมผัสได้ด้วยตนเอง ก็ต้องอาศัยคำบอกเล่าต่างๆ หรือจากหนังสือ ตำรับตำรา พร้อมกับสร้างจินตนาการให้เกิดภาพจนเป็นที่น่าเชื่อถือ ติดอกติดใจคนอ่าน”

รศ.รั่นฤทธิ์ “ดิฉันขอไม่สรุปนะครับ ขอเรียนเชิญคุณประภัสสรต่อไปเลยค่ะ”

ประภัสสร “ประสบการณ์ของมาริมแต่วัยเด็ก จากเพลงกล่อมเด็กที่คุณแม่ร้องให้ฟัง เมื่อโตรื้นก็ได้จากการอ่าน การพูดปะผู้คน ๆ ผสมเห็นด้วยกับอาจารย์วินิตา ว่า งานเขียนต้องประกอบด้วยศาสตร์และศิลป์เท่ากัน ลักษณะเฉพาะตัวของเรา ศาสตร์จะทำให้ศิลป์ของเรานักแห่งขึ้น ส่วนประสบการณ์อีกอย่างหนึ่ง คือ สังคม สังคมเป็นสิ่งที่สร้างนักเขียนมาทุกคุณสมบัติ สังคมทำให้นักเขียนเปลี่ยนแปลงไป และเป็นผู้กำหนดแนวทางของนักเขียน”

รศ.รั่นฤทธิ์ “ขอบคุณค่ะ พึงความคิดเห็นจากคุณวิสระนนท์ นักร ในการเรื่องเดียวกันนี้บ้างนะครับ”

วิสระนนท์ นักร “ดิฉันไม่มีสภาพแวดล้อมที่บ้านหรือครอบครัวจะช่วยในเรื่องประสบการณ์การเขียน ไม่มีหนังสือหนังหาช่วยหล่อหลอม ต้องเลือกหนังสืออยู่นานว่าชอบหนังสือแนวไหน

และแบบใหม่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของเราในเวลาต่อมา ประสบการณ์ที่มีอยู่เป็นด้านหนังสือพิมพ์ และมีส่วนช่วยในการเขียนวรรณกรรมอย่างมาก”

รศ.รื่นฤทธิ์ “เหลือคุณชาติ กอบจิตติ เป็นคนสุดท้ายที่จะแสดงความเห็น ขอเรียนเชิญค่ะ”

ชาติ “ประสบการณ์เป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะอาชีพการเขียนหนังสือ ประสบการณ์คือบทเรียนในชีวิตที่ผ่านมา จะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ทางตรง คือที่เราประสบมาเอง เช่นถูกตีหัวจะรู้ว่าเจ็บตรงไหน บวมอย่างไร แตกอย่างไร ทางอ้อม คือไม่ได้ผ่านมาเอง เช่นอยากรู้เรื่องการออกลูก ก็ต้องไปถามผู้หลักภูมิ ก็หามาอาจมาเขียนได้ ประสบการณ์เป็นเรื่องที่ศึกษาได้ บอกได้เล่าสืบต่อกันได้ ผสมใช้ประสบการณ์ตลอดเวลาที่เขียนโดย ragazzi กับ jin tanaka อาศัยว่าเป็นคนช่างไม้ ช่างฝอย เอามาขยายใหญ่โตได้”

รศ.รื่นฤทธิ์ “ท่านวิทยากรทั้ง 4 ท่านก็ได้ให้คำอธิบายกับนักศึกษาแล้วว่า ประสบการณ์คืออะไร มาจากที่ใด จำเป็นสำหรับงานเขียนหรือไม่ ในรอบสองนี้ จะขอเรียนถามวิทยากรแต่ละท่านว่า งานเขียนแต่ละขั้นสร้างจากประสบการณ์และจินตนาการอย่างไร โดยยกงานเขียนบางเรื่องเป็นตัวอย่าง ขอเริ่มที่อาจารย์วินิตานะคะ”

ดร.วินิตา “เนื่องจากได้ทราบจากอาจารย์รื่นฤทธิ์ว่าให้นักศึกษาอ่านเรื่อง “มายา” ก็ขอยกตัวอย่างจากเรื่องนี้

เรื่องมายาเป็นเรื่องที่เขียนจากประสบการณ์ของกับ jin tanaka การ สัดส่วน 50 : 50 เรื่องนี้ผูกเรื่องจากภารกิจที่ได้ไปศึกษาต่างประเทศ เห็นว่าสังคมที่นั่นมีลักษณะเฉพาะอย่างไรบ้าง คือสังคมนักเรียนไทยที่ไปอยู่ที่นั่น แต่ละคนจะไม่รู้ภูมิหลังกันมาก่อน เพราะอยู่ห่างไกลบ้าน ในรัฐที่ติดลิ้นโปงอยู่อาจจะแปลกด่าว่าที่อื่นคือ นักเรียนทุนไม่ค่อยโก ถ้าเป็นทุนส่วนตัว จะพูดได้เต็มปากเต็มคำกว่า ซึ่งมันกลับกับในเมืองไทย เรามักจะยกย่องคนที่สอบชิงทุนได้ ดิฉันจึงผูกเรื่องขึ้นมาได้ว่า การไปศึกษาต่อต่างประเทศ สำหรับบางคนอาจจะเป็นการแสวงหาวิชาความรู้อย่างจริงจังแต่บางคนมีลักษณะเหมือนไปชุบทอง อยู่ต่างประเทศทองอาจจะจับตัวหนาหน่อย ไม่ได้เข้าใจคุณค่าที่แท้จริงของการศึกษา รู้สึกว่าเป็นความโกรธที่นั่นเอง ประสบการณ์จากการอยู่ที่นั่น ทำให้สามารถบรรยายถึงชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนไทยในต่างประเทศได้ละเอียด อย่างที่สอง คือเป็นประสบการณ์ทางอ้อม คือการศึกษาจิตวิทยา ตอนนั้นไปศึกษาวิชาวรรณกรรมต่างประเทศเป็น วรรณคดีอังกฤษ และอเมริกันสมัยคริสต์ทศวรรษที่ 20 เช่นงานของ เวอร์จิเนีย วูฟ, ดี.เอช. ลอร์เรนซ์ จะอ่านหนังสือพากันให้รู้เรื่องต้องศึกษาจิตวิทยาก่อนจึงจะเข้าใจ ก็พบด้วยความประหลาดใจว่า วรรณคดีของเขามีลักษณะแปลกด่าว่างของเรา ของเราเคยแต่แบ่งตัวละครเป็น

2 อายุ คือ พวกรัก กับพวกรัก เช่น พระราม เป็นฝ่ายรุก ทศกัณฐ์เป็นฝ่ายผิด ถ้าเป็นวรรณคดี อังกฤษและอเมริกันยุคนี้ จะไม่สนใจความรุกความผิด แต่ดูว่าการที่ตัวละครทำพฤติกรรม เช่นนี้มีเหตุผลอะไรในใจ ฉะนั้น เหตุการณ์ตื่นเต้นจึงไม่มีเลย อย่างหนังสือเรื่องหนึ่ง ตัวละคร คือ Mrs. Dunaway ออกจากบ้านไปซื้อของ ผ่านสวนสาธารณะแห่งหนึ่ง ได้พบพูดคุยกับผู้ชาย คนหนึ่ง แล้วก็กลับมาบ้าน ต่อมาได้ข่าวผู้ชายคนนั้นตายแล้ว.... สิ่งสำคัญของเรื่องคือ ความรู้สึก นึกคิดของตัวละคร Mrs. Dunaway มีกระแสรสำนึกถึงสิ่งต่าง ๆ ยาวนานมาก แม้ระยะเวลาและ เหตุการณ์ในเรื่องจะสั้นนิดเดียว

ฉะนั้นเรื่องมายานี้ ตัวละครไม่มีดีหรือเลว แต่จะมองว่า เขาทำเช่นนั้นเพราะอะไร มีสิ่งใดน่าเห็นใจ หรือน่ารังเกียจอย่างไร เราจะไม่มองว่าเขาทำถูกหรือผิด แต่จะมองเขา เข้าใจเขา ว่าเขาทำ เพราะอะไร เรื่องมายาจะผสมผสานกันระหว่างประสบการณ์และจินตนาการ”

รศ.รัตนฤทธิ์ “นักศึกษาคงทราบเบื้องหลังการแต่งมายาพัฒนา วิทยากรอีกท่านเป็นผู้สร้างสมมาร์ทโฟน จากต่างประเทศเข่นกัน อยากขอให้คุณประภัสสรเล่าไว้ นี่เริงบันดาลใจในการแต่งเรื่องโดยให้ประโยชน์จากการจากต่างประเทศมากน้อยเพียงใด”

ประภัสสร “ผู้น้อยตัวอย่างจาก 3 เรื่อง คือ กลืนน้ำแคนดอกจิ้ว, พุกน์ และอ่อนอาช เรื่องแรก ผู้น้อยจากงานของคุณ รังค์ วงศ์สวัสดิ์ ก็สร้างตัวละครขึ้นมาเป็นหนุ่มเจ้าสำราญ คิดถึงแต่ วงศ์ ต่อมาเมื่อไปอยู่เรียงจันทน์ มีเวลาเป็นตัวของตัวเองมาก ก็มาเขียนเรื่อง พุกน์ ซึ่ง เป็นเรื่องคนแก่ที่ห่วงเพียงว่าเวลาลากลางวันลูกสาวไปโรงเรียนคงจะกลับมาบ้าน จะไม่หนีข้ามฝั่งโขง มาฝ่ายไทย เป็นความคิดของคนแก่คนหนึ่ง เป็นประสบการณ์ของผู้น้อย จากการที่อยู่เรียงจันทน์ 4 ปี ส่วนเรื่องอ่อนอาช สร้างขึ้นจากสถานการณ์ของโลก สมมติประเทศขึ้นมาเป็นประเทศในโลก ที่สาม ยากจน มีการซวยซิงอำนาจของนายทุน และการพึ่งพาอำนาจจากภายนอก อาศัยตัวละคร จริงที่มีอยู่ในโลกนี้ อาศัยสถานการณ์ที่เกิดในเอเชียบางแห่ง ยุโรป และอเมริกาใต้”

ทั้ง 3 เล่มนี้ประสบการณ์จะเปลี่ยนไปตามวัย ความคิด และสร้างสมมีนมา อาศัยการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมด้วย บางอย่างเป็นประสบการณ์ดีบ คือ เรากิตติเองตามลำพัง ไม่ทราบว่า คนอื่นเข้าคิดอย่างไร บางอย่างอาจจะผสมกันขึ้นมา”

รศ.รัตนฤทธิ์ “ประสบการณ์เป็นสิ่งที่รู้สึกจากหลายทาง นักเขียนจะย่อออกมานะ ผู้อ่านก็ต้องเอาประสบการณ์ของตนเองเข้าไป/บันคับ จึงจะรับรู้ได้ดี อย่างให้คุณวิสราชนีย์ นาคร พูดถึงเรื่องคนพลัดที่นา คาดว่า ที่เขียนในหลายเรื่อง กจะได้ประสบการณ์ของการเป็นนักเขียน”

วิสราชนีย์ “เริ่มจากความรู้สึกแล้วนำมามาเขียน ตีฉันเขื่อว่า คนเรามีที่มาไม่เหมือนกัน มีที่ไปไม่เหมือนกัน แต่เราจะรู้ก็กำหนดที่เราเป็นอยู่โดยคนอื่น ในแต่การเขียน เราจะเป็นคนตัดสินใจว่าเรา

จะเป็นเรื่องอะไรอีก ดิฉันไม่เคยประการตัวว่าเป็นนักเขียนวรรณกรรม แต่ความเป็นคนทำหนังสือมันอาจจะกว้างกว่าความเป็นนักเขียน หลายเรื่องของ我在ลักษณะที่ว่า เอาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้อง ในฐานะที่ตัวเองเป็นผู้เขียน เป็นเรื่องช่วยไม่ได้ที่ตัวละครจะมีความรู้สึกนึงคิดถ้ายกับตัวเรา มันอาจจะเป็นความใจแคบที่จะเรียกตัวเองว่า “นักประพันธ์” ดิฉันว่าดิฉันไม่ได้เป็นนักประพันธ์ อาจจะมีวิญญาณของความเป็นนักเขียนมากกว่านักเขียนด้วยซ้ำไป จินตนาการจึงไม่มีบทบาทในงานเขียนของดิฉัน

อย่างจะขอเล่าให้ฟังถึงเรื่องสั้นที่เขียนขึ้น และได้รับการตีพิมพ์เรื่องแรก เขียนจากประสบการณ์และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ดิฉันไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะได้ทำงานด้านหนังสือ เมื่อตอนทุกวันนี้ ดิฉันทำกิจกรรม และมีผลผลอยู่ได้ดี ได้รับรู้เรื่องการเมืองไปด้วย ธรรมศาสตร์ ตอนนั้นค่อนข้างจะได้เปรียบในเรื่องนี้

งานเขียนในยุครัตน์ เป็นบทกวีที่มีลักษณะเพื่อชีวิต หลักบนของกว่าคัลลาร์ กับงานของ ร.ว. โถมพระจันทร์ ซึ่งดิฉันไม่เคยอ่านงานของเขามาก่อน แต่อาจจะคล้ายกันเรื่องการใช้ถ้อยคำ รุ่นแรง และมีทำนองค่อนข้างรักประชาชน เมื่อผ่าน 6 ตุลาคมไปก็เปลี่ยนไป เพราะอ่านหนังสือปรัชญามากขึ้น ปี 23 เป็นปีแรกที่เขียนเรื่องสั้น หลังจากที่ได้มาทำงานสื่อพิมพ์ ได้มีโอกาสฝึกทำข่าวโดยไม่เคยเรียนมาเลย ได้ไปทำข่าวสัมภาษณ์ ข่าว พ.ค.ท และข่าวพวกลี้ภัยทางชายแดน ดิฉันจะหันหน้ามองโลกภายนอกในเชิงรัฐศาสตร์ เรื่องสั้นเรื่องแรกได้จากการที่พบกับผู้ลี้ภัยชาวกัมพูชาผู้หนึ่ง เข้าฝ่ากัดหมายให้ดิฉันส่งไปให้น้องชายที่อเมริกา ดิฉันก็เลยได้ข้อมูล แต่เดชะเนื่อง สมัยนั้นคิดว่าข้อมูลยังไม่ดีพอ ก็เลย apply มาเป็นเรื่องสั้นสำหรับหนุ่มสาว และได้ตีพิมพ์ออกมากันเป็นการเกิดอย่างไม่ได้ตั้งใจนัก ดิฉันได้มีโอกาสที่จะแสดงออกมากขึ้นเมื่อมาอยู่หนังสือพิมพ์ไทย มาตุภูมิ มีโอกาสใช้ภาษาไทย โดยใช้สำนวนของเราวง ดิฉันคิดว่าสำหรับตัวดิฉันเอง งานหนังสือพิมพ์มีส่วนช่วยอย่างมากที่ทำให้ดิฉันสร้างงานเขียนทั้งหมดที่เกิดขึ้นเป็นเชิงรายงาน ประกอบกับทัศนคติของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็น ลักษณะผู้หญิง ซึ่งไม่สามารถจะเรียกว่าเป็นบทความเรื่องสั้น หรือวรรณกรรม หรืออะไร ขอเรียกว่าปกิณกะ เขียนโดยสรุปจากปัญหาที่เราเจอ เอาความจริงบางอย่างมาเปิดเผย

เล่มที่สอง เขียนในลักษณะที่ถ่ายทอดจากจดหมายที่ดิฉันเขียนถึงเพื่อนทหารที่ชายแดนให้คนอ่านรับรู้ว่าจดหมายที่เขียนถึงนั้น ไม่ใช่จดหมายที่เขียนขึ้นเพื่อหาคู่หรือปลดปล่อย แต่เขียนจากความรู้สึกของคนที่ปฏิบัติงานทางภาคใต้ อำนาจที่มองไม่เห็นทั้งสองฝ่าย ดิฉันคิดว่ามันไม่ได้เป็นนิยาย และก็ไม่ใช่เรื่องจริงทั้งหมด

เล่มที่สาม เป็นนิยายการเมืองที่ได้รับผลกระทบจากทางตรงและทางอ้อม ดิฉันได้อ่านงานเขียนของออร์วิง วอลเลส หรือ ลินดา บาร์กเลย์, โอลิฟ์ ซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์

ระดับแนวหน้าของอเมริกา ดินนั่นคิดว่าอย่างจะเขียนงานประเกทนั้นหลังจากได้อ่านแล้วแต่ก็ยังกระท่อนกระแท่น เนื่องจากไม่ค่อยเข้าใจความหมายนักจากฉบับภาษาอังกฤษ แต่เมื่อได้อ่านฉบับแปลก็คิดว่าเข้าใจมากขึ้น ก็เลยคิดว่านั่นคือสิ่งที่เรารอยางจะเขียน สำหรับที่จะบอกว่าประสบการณ์ของเรานั้นได้จากการบังเรอาตัวเข้าไปพัวพันกับปัญหาของสังคมเราต้องได้รับอะไรบ้าง นี่คือแรงบันดาลใจและคิดว่ามันไม่ใช่สิ่งง่ายเลยที่จะเขียนออกมานี้รูปนิยายการเมืองที่คนอ่านจะรู้สึกว่ามันเป็นนิยาย สำหรับตัวเองคิดว่ามันไม่ใช่เรื่องง่าย มาอ่านเรื่อง อำนวย ของคุณประภัสสร ยังคิดว่าเขากำทำได้กลมกลืนกว่า นักวิจารณ์บางท่านบอกว่าดีฉันไม่ใช่นักผัน เป็นแต่นักเขียน

เล่มที่สี่ เป็นชุดรวมเรื่องสั้น เป็นบันทึกที่ไว้จากชีวิตประจำวันในกรุงเทพฯ ของดินนั่น บางเรื่องวางขึ้นมาทันทีเกิดจากการอ่านข่าวเพียงเรื่องเดียว เช่น “ป้ายเดียว” เกิดจากที่ดินชื่นรัตน์สาย 89 ทุกวันๆ เลยมีความรู้สึกว่ากรุงเทพคนที่อยากจะเขียนลง แต่ทำไม่ได้ เพราะรถไม่จอดทุกป้าย เลยคิดว่าถ้ามันเป็นคืนที่เปลี่ยวมาก ๆ ฝนตกจะทำอย่างไร หลายเรื่องได้จากรถเมล์ ถ้าไม่รับจดพลอต ก็จะจำไม่ได้และการที่จะนำข่าวมาเขียนเป็นเรื่องสั้นจะทำได้อย่างไร ในแง่วรรณศิลป์อาจทำได้ไม่ดีนัก”

รศ.รนฤทธิ์ “อย่างพึงคุณภาพตี่ วันที่จะสนับรณ์กับสังคมอย่างไร เรากูกันในหมู่นักอ่านวรรณกรรมกันว่า คุณชาตินองสังคมอย่างน่าหดหู่ น่ากลัว มันควรร้ายมากหรืออย่างไรจากประสบการณ์ที่ได้รับมา จึงนำมาเขียนในวรรณกรรม”

ชาติ “ผมขอพูดต่อจากที่พูดไปแล้ว ประสบการณ์ต้องอาศัยจินตนาการด้วย ถ้าขาดจินตนาการ จะเหมือนเป็นรูร่ายงานข่าว เช่น ถ้าเราเห็นคนสูบบุหรี่เดินมา กับมดเดินสวนทางกัน ถ้าเราวินตนาการเป็น คนสูบบุหรี่เดินมาช้า ๆ บุหรี่หมดมวนลง เข้าปูบุหรี่ทิ้งไปโโนนหัวด้วย นั่นเป็นจินตนาการจินตนาการสำคัญสำหรับงานเขียนเหมือนกับเป็นธุรส อาจจะไม่ได้นำมาใช้โดยตรง อาจจะเป็นการย้ายสถานที่ก็ได้ หรือแต่งเติมสีสันก็ได้

ขอเล่าถึงงานเขียนคำพิพากษา สมัยผมเด็ก ๆ ผมเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง ซึ่งมีการโรงที่มีภารยาสติไม่ค่อยดี ที่ผมจำได้ เพราะตอนพักกลางวัน แกชอนไปเล่นลิเกให้เด็ก ๆ ดูแล้วก็เบิดฝ้าให้ดู ผมก็ไปดูด้วย ก็เลยเอาคาดเตอร์นึ่มมาใช้ มีคนมาถามผมว่าสมทรงเป็นโรคอะไรรึบ้า ผมก็บอกว่าไม่รู้ เพียงแต่ผมเคยเห็น แล้วนำมาจินตนาการต่อ เข้าตามต่อว่า ในเรื่องทำไม่ผิดไม่ให้อาชญาอย่างนี้ไปส่งโรงพยาบาล ผมก็ตอบว่าแล้วจะสนุกหรือ เพราะไม่เอาไปโรงพยาบาล ลูกเลี้ยงแม่เลี้ยงอยู่ด้วยกัน จึงมีเรื่องสนุกขึ้นมา

ประสบการณ์ในการมองสังคมนั้น จริง ๆ แล้วผมคิดว่าทุกคนมองเหมือนผม แต่ผมเป็นคนถ่ายทอดออกมาย่างเช่นที่เหยียบกันตาย เพราะแย่เข้า เราถ้ามาดูว่าตรงจุดไหนสามารถจะฟ้องคนอ่านได้”

คำสอนถึงคุณ ว.วนิชณ์กุล

“เรื่องมาขานเขียนมือไว”

“เมื่อปี พ.ศ.2521-2522 ประมาณ 80 บทจน รวมเล่มปี พ.ศ.2523”

“คิดว่าบุคคลนั้นถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี บุคคลนั้นจะมีพฤติกรรมตามสิ่งแวดล้อมด้วยหรือเปล่า”

“ไม่จำเป็น สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมอาจจะเป็น สิ่งแวดล้อม พันธุกรรม หรือถ้าเป็นชาวพุทธก็ เรียกว่ากรรม ถ้าเป็นคริสต์บวกว่าเป็นตามความประسังค์ของพระผู้เป็นเจ้า มีหลายอย่างไม่จำเป็น ต้องเป็นสิ่งแวดล้อม”

“มีเกknิคอย่างไรในการตั้งข้อเรื่อง”

“จากหัวใจของเรื่อง แก่นของเรื่อง เช่นมาyahamyถึง การหลอกหลวง การใส่หน้ากากรเข้าหากัน เพลงพรหม ได้ให้ตัวละครอธิบายไว้ว่า ชีวิตแต่ละคนไม่เหมือนกัน การดำเนินชีวิตแตกต่างกัน เมื่อൺเพลงแต่ละประเภท จะให้เหมาะสมกันได้ก็ต้องดูความกลมกลืนกัน”

“การตั้งข้อตัวละครทำอย่างไร”

“ตั้งให้เหมาะสมกับนิสัย ชีวิตความเป็นอยู่ บางที่เพื่อนก็ช่วยตั้งให้ ดูให้เหมาะสม เช่น ถ้าเป็นคน บ้านนอกก็ไม่ควรจะซื้อวิลลามหารา ถ้าเป็นลูกเศรษฐี ชื่อยาว 5 พยางค์ ก็คงไม่เป็นไร”

“มีอะไรดีๆ ในการเขียนเรื่องของแก้วแก้ว”

“เป็นความสนใจส่วนตัว ได้สังเกตจากการที่เป็นนักอ่านมายةอะ พบร่วมเรื่องประเภทนี้ทำให้เกิด ความสนใจครั้นทำให้คนสนใจอ่านมาก ถึงตั้งนานาปักการเขียนมาโดยเฉพาะเรื่องประเภทนี้ สิ่งที่ ใช้เขียนมาจากตัวเรา คำบอกเล่า ไม่ได้มาจากประสบการณ์ตรง”

“เพลงพรหมมาจากเรื่องชิว หรือประสนากันนี้”

“ใช้ทั้งสองอย่างร่วมกัน ถ้าเขียนจากประสบการณ์เขียนได้คล่อง ถ้าจากจินตนาการรู้สึกจะฝิดบ้าง”

คำสอนถึงคุณชาติ

“ในกระบวนการของคุณ รู้สึกอย่างไรกับนักวิจารณ์”

“นักวิจารณ์ทำหน้าที่วิจารณ์ นักเขียนทำหน้าที่นักเขียน บางทีก็คิดคนละอย่าง เช่น เรื่องวงเล็บ บางคนวิจารณ์ว่าไม่น่าจะมี แต่ผมต้องการจะเล่นวงเล็บมองก็ไม่ฟัง แต่อันไหนที่ผมเห็นด้วยก็ นำมาปรับปรุงแก้ไข สรุปว่าอันไหนแผนผึ่นด้วยก็แก้ไข อันไหนไม่เห็นด้วย แผนก็ยืนยันความคิดผม”

“อยากรบกวนความรู้สึกต่อสังคมในปัจจุบัน”

“ผมมองเป็นเรื่องตลาด จึงมีเรื่องขับขันเสมอ”

“เรานำเขียนเรื่องสั้น เราคิดว่าคือแล้ว แต่บรรณาธิการว่าไม่ดี จะมีวิธีการอ่าย่างไรที่จะให้บก.ถูกใจ”

“ผมคิดว่ามันยาก ควรเขียนในสิ่งที่เราคิดว่าดี เขียนในสิ่งที่เรารู้สึก อย่าไปเขียนเอาใจบก.”

“อย่างทรายว่าคำว่า “จินตนาการ” ที่คุณหาติดใช้ รวมถึงการใช้อักษรคำสำหรับถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่านให้ทราบประสนกกรณ์ที่ได้มารือไม่”

“จินตนาการหมายถึง เรื่องที่เราคิดต่อจากประสบการณ์ ความสามารถในการใช้อักษรคำเป็นประสบการณ์ อาย่าeto 2 คำนี้รวมกัน ถ้อยคำคือประสบการณ์ เป็นเครื่องมือถ่ายทอดจินตนาการ”

คำ답นของคุณประภัสสร

“ถ้ามีความรู้ทักษะวรรณศิลป์และจินตนาการที่จำกัด การถ่ายทอดประสบการณ์จะทำให้การถ่ายทอดกระบวนการกรุณาก้าวให้ท้ากไม่กลมนกลืนให้หรือไม่”

“คงจะยาก แต่ถ้ามีความพยายามก็คงจะทำได้”

คำ답นของคุณวิสูรชนี้ย

“ในการเพ้นท์ภาพมีบ้างไหมที่ใช้จินตนาการต่อเดินไปในข่าว”

“ถ้าคุณไม่มีจินตนาการ การที่จะติดตามเรื่องก็ไม่สามารถเขียนข่าวได้ดี แต่ไม่มีสิทธิที่จะไปสรุปข่าว หรือคาดการก่อนการสืบสวน”

คำ답นของคุณ ว.วินิจฉัยกุล

“การก่อกรรมประเทกหน้า嫩่ากับสร้างสรรค์ในปัจจุบันกับตัวต่างกันอย่างไร”

“เมื่อก่อนเขาว่าเรียกวารณกรรมน้ำเน่าไว้ นิยาย 10 สถากร์ ในต่างประเทศก็มี เรียกว Dime-Novel ประเทกรักกันหวานจือย บู๊ล้างผลลัพธ์ แม้แต่เรื่องความพยายามฟรังก์ถือเป็นน้ำเน่า ในปัจจุบันนี้ก็ยังมีเหมือนแต่ก่อน แต่เพิ่มขึ้นอีกประเทกคือเรื่องلامก

ส่วนวรรณกรรมสร้างสรรค์เป็นคำว้างมี 2 ความหมายคือ เรื่องประเทกที่เสนอความคิดเห็น ต่อสังคมในแต่ที่ดีขึ้นเช่น เรื่องปีศาจ ของเสนีย์ เสาพงศ์ หรือเรื่องของครีบูรพา อีกประเทกคือเรื่องแนววิทยาศาสตร์ ในปัจจุบันนี้มีอยู่มาก เรื่องสมัยก่อนเช่น เรื่องเรือคำน้ำ ซึ่งเขียนก่อนที่เราจะรู้จักเรือคำน้ำจริง ๆ จึงเป็นการใช้จินตนาการสร้างสรรค์”

“ถ้าคุณจะนิยามของตัวเอกเป็นขอผู้ที่มันหรือเปล่า”

“ไม่ แต่ถ้าจะตามว่ามีลักษณะสัมพันธ์กันมากแค่ไหน เป็นคนที่ใกล้ชิดรู้จักคุณเคยลงกีช”

คำ답นของคุณชาติ

“แนวการเขียนเรื่องสั้น นวนิยายที่คุณมีจุดเริ่มต้นอย่างไร (ในฐานะที่ไม่เคยเขียนมาก่อน แต่ต้องการทราบจุดเริ่มต้นที่ดี เพื่อเป็นแนวทาง)

“เขียนเรื่องที่เรารู้จัก ทำให้เราเขียนได้”

“มีเรื่องกันดาวใจอย่างไร ในการเขียนเรื่อง เมืองคอนพิวเตอร์ ที่มีการเก็บภาษี หัวเรา ร้องไห้”

“ไม่ทราบว่าคุณทราบกันหรือ ที่จะมีการเก็บภาษี 9,000 ล้าน ผู้มองว่ารัฐบาลเปรียบกับคอมพิวเตอร์

ที่ไม่เข้าใจภาษาอามนุษย์ ประชาชนอดอยากก็ต้องมาเสียภาษี ผู้พึงแต่ใช้รูปแบบของวิทยาศาสตร์ มาสะท้อนปัญหาที่ผิดมอง”

“นักเขียนไทยจะยังคงอ้าปากหันสื่ออย่างเดิมเป็นอาชีพได้หรือไม่”

“นักเขียนจริง ๆ อยู่ได้ แต่ถ้าได้ค่าเรื่องครั้งละ 300 บาท นี้ก็อยู่ไม่ได้

คำถามของคุณประภัสสร

“ขอให้เล่าประสบการณ์ในลาว, ไทย”

“ผมไปอยู่ลาวเดือนกุมภาพันธ์ เมษายนกถูกยึด เกิดการขาดแคลนเพราะเบาะปิดด่าน ขาดแคลนน้ำมัน, ข้าว ทำให้ผมมีโอกาสอยู่ลำพัง ได้เห็นสถานการณ์รอบตัว จนกระทั่งเขียนเป็นเรื่อง ส่วนลาวอยพัฒนาเป็น 2 ตอน คือตอนที่คนลาวนี้ตايแตกตื้นมา ผมเคยพบคนที่หนีตايมาว่ายน้ำข้ามฝั่งไปมานับลูก, มีเมียแต่ลูกเมียตาย เหลือแต่ตัวเองเจอหน้า ผมก็เข้ามาไว้ด้วย ต่อมา ก็กล่าวเป็นว่าต้องการไปอยู่อเมริกาหรืออสเตรเลียกัน พอมีข่าวว่า อเมริกาจะรับคนเพิ่ม 300 คน ก็พยายามประมาณ 30,000 คน”

“อายุของนักเขียน, สังคม, การศึกษา มีส่วนสัมพันธ์ต่อนักเขียนอย่างไร”

“เป็นส่วนที่หล่อหลอมนักเขียนขึ้นมา อายุก็มีส่วนให้สุขุม การมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น มองเห็นโลกมากขึ้น สังคมเป็นสิ่งที่สร้างนักเขียนทุกสมัยอย่างก่อน 2500 ก็มีส่วนสร้างนักเขียนมาก เช่น คุณอิสรา อมันต์กุล ฤทธิลาบ สายประดิษฐ์ หลัง 14 ตุลาคม ก็มีนักเขียนอีกรุ่นหนึ่ง วัฒนธรรมลียงกุล การศึกษา ผมคิดว่าไม่ค่อยมีส่วน ศึกษาจากตนเองก็ได้”

คำถามของคุณวิสุวรรณนี้

“มีความรู้สึกอย่างไรกับการใช้คำ, ภาษา ของหนังสือพิมพ์ในการพาดหัวข่าว”

“เอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยหลักการแล้วยังไม่เหมาะสมในการพาดหัวข่าว อาจจะเป็นเพราะว่าภาษาไทยมีคำใช้มาก”

“ในฐานะที่อยู่ในสังคมเมือง มองสังคมบนทอย่างไร พฤติกรรมที่แสดงออกคุณเห็นว่าเป็นอย่างไร คุณในฐานะที่แสดงออก ได้คุณจะให้สังคมที่เห็นอกว่ากลับ ไปมองในสังคมแนววัฒนคติของคุณอย่างไร”

“ความจริงก็ไม่ต่างกันอย่างไร คนชนบทจะถูกคนเมืองรุกรานไปเรื่อยในแบบออนไลน์ และช่วยโอกาสครอบค่าเนียมต่าง ๆ ลงไป”

คำถามของคุณ ว.วินิจฉัยกุล

“เรื่องภาษา, ข้อความเรื่องบุคลิกของตัวละครชื่อ “มรกต” มรกตซึ่งทำตัวดื้ามแต่เม้ม ทำไนจึงมาทำตัวเหลว ให้กลไกนั้นถูกต้องได้ในตอนท้าย”

“ชอบกว่าถ้าอ่านเรื่องนี้ไม่ควรแบ่งตัวละครเป็น 2 ค่าย ตัวละครทุกตัวพยายามเลียนแบบตัวคน

จริง ๆ มรากตเป็นคนธรรมด้า สามารถทำอะไรผิดถูกใจได้เสมอ คนเราต้องได้ก็เลวได้ อายุพยาบาล
มองในแง่ที่เกิดหมด เลวเกิดหมด เพราะจะทำให้คุณไม่เข้าใจคน คนเรามีทั้งดีและชั่วนิคน ๆ
เดียว ที่ดีฉันสนใจก็คือ ที่เขาทำลงไปก็พระเหตุผลอะไรมากกว่า อย่าไปดูว่าเขาทำถูกหรือผิด
คนทุกคนก็มีเหตุผลในการกระทำทั้งนั้น”

วรรณกรรมกับสื่อมวลชน

การอภิปรายพิเศษในวิชาวรรณกรรมปัจจุบัน วันที่ 4 กันยายน 2527

อาจารย์นลินี สีตະสุวรรณ	วิทยากร
มยุรฉัตร เหมือนประสิทธิเวช	วิทยากร
รายุทธ มิลินทจินดา	วิทยากร
นพพล โภมาრชุน	วิทยากร
รศ.รื่นฤทธิ์ สัจพันธุ์	ผู้ดำเนินการอภิปราย

รศ. รัตนฤทธิ์ “ขอเรียนถ้าอาจารย์นัดนี้เรื่อง การเขียนบทโทรทัศน์”

อ.นลินี “โดยปกตินักเขียนบทโทรทัศน์จะรับเรื่องจากนักขัดซึ่งจะระบุเรื่องมา ถ้าเป็นเมื่อก่อน จากสมัยแรก ๆ ที่เริ่มมีภาพยนตร์โทรทัศน์ การเลือกเรื่องมาทำเป็นละครนั้น เลือกมาจากเรื่อง ที่ทำเป็นบทละครโดยเฉพาะ พорะยะหลังมีการนำเอาระบบกรรมคลาสสิกเข้ามานำไป ซึ่งอาจ นับว่าเป็นจุดเริ่มต้น”

การเขียนบท ขั้นแรกเราต้อง อ่านเรื่องให้เข้าใจก่อน เข้าใจแล้วชอบ ที่ว่าชอบนั้นเรื่องควรจะ ถูกใจเรา และเรื่องควรมีจุดยืน หรือจุดมุ่งหมาย แล้วจะทำให้เราอย่างถ่ายทอดไปสู่ผู้อื่น จากนั้น ก็คุยกับทางค่าแครอฟต์ของตัวละครแต่ละตัว ว่ามีพุทธิกรรมอะไรที่น่าสนใจ ถ้าตัวละครมี อะไรที่พิเศษกว่าคนธรรมดា บทก็จะเขียนได้ง่ายกว่า อันที่จริงตัวละครนั้นก็เพียงคล้าย ๆ คน จริง ๆ แต่คนจริง ๆ น่าเบื่อ กว่า จากนั้นก็ถือการเปลี่ยนแปลงของตัวละคร ว่าเปลี่ยนจากเดิมแล้ว หรือจะเป็นเดิมอย่างไร ซึ่งก็เท่ากับว่าเราคาดความน่าสนใจให้กับตัวละครตัวนั้น ที่สำคัญเราจะต้อง ดูพุทธิกรรม การกระทำอะไรบ้าง ถ้าไม่ได้ก็แก้ไข เช่น ถ้าพูดมากเกินไป กันแน่ให้มีการกระทำ มากขึ้น เพราะว่าเรื่องนั้นมาจากการหนังสือซึ่งใช้สำหรับอ่าน จากนั้นก็มาถึงการลำดับเรื่อง คือการ แบ่งเป็นชีนหรือตอน ๆ ซึ่งหลายตอนจบ แล้วกำหนดเวลาเป็น 25-30 นาทีต่อตอน บางที่จาก เนื้อเรื่อง เราไม่สามารถทำให้จบลงในตอนที่กำหนดได้ เราต้องแบ่งใหม่ แต่ต้องพยายามให้มี จุดเริ่มต้น และจุดจบเหมือนกัน ดังนั้น เนื้อเรื่องอาจจะเปลี่ยนแปลงได้จึงอาจไม่เหมือนหนังสือ ทั้งหมด เราต้องพยายามให้การดำเนินเรื่องช่วนติดตามในตอนต่อไป หลังจากนั้นก็เริ่มงมือ เขียนจริง ๆ ส่วนที่ต้องการมากที่สุดคือเขียนคำพูด บทสนทนา เจรจา กัน อันนี้บางที่การเขียน นิยายของผู้เขียน เขียนแบบตัวละครทุกตัวพูดเหมือนกันหมดคือสำนวนอย่างเดียวกัน การที่เรา จะนำมาเขียนบทละครเราจะต้องนึกว่าต้องมี “หน้า” ด้วย คือต้องมีการกระทำแสดงออกไปด้วย อย่างเช่นคุณพพพลแสดงเรื่องนี้ แล้ว “หน้า” อย่างคุณพพพลนี่จะพูดออกไปอย่างไร ซึ่งบาง ครั้งต้องแต่งใหม่หมดเลย คือต้องแยกให้แต่ละคนมีสำนวนเฉพาะของตนเองให้พูดตามบุคลิก ที่ตัวละครควรจะเป็น เมื่อเสร็จแล้ว เราต้องคิดถึงภาพที่จะปรากฏบนจอ เราต้องสอนให้ พุทธิกรรมการแสดงลงไว้ในตัวละครให้มากที่สุด ซึ่งบางครั้งเราไม่สามารถที่จะเขียนลงไว้ ยาว ๆ ได้ เพราะพูดมากก็จะเบื่อ สังเกตดูละครที่มีการออกท่าทางมาก ๆ จะสนุกกว่า ดังนั้น เราจึงพยายามดีความพยายามที่ต้องการจะบอกแก่ผู้ชมเป็นท่าทางมากกว่า”

รศ. รัตนฤทธิ์ “อย่างให้คุณมหุรนต์ร ในฐานะเป็นผู้จัดละคร อนิบาลให้ฟังว่ามีหลักเกณฑ์ในการเลือก เรื่องที่จะนำมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์อย่างไร”

นยุรนต์ “การทำละครให้คุณดูติดใจนั้น มันเริ่มจากขั้นตอนหลาย ๆ อย่าง ขั้นแรก หน้าที่ของผู้จัด” คือเลือกเรื่อง ซึ่งคิดว่าคนดูจะชอบ เมื่อก่อนนี้สัก 5 ปีที่แล้ว การเลือกเรื่องที่คนดูจะชอบนั้ง่าย

มาก เพราะนวนิยายทุกเรื่อง เรากำลังตัดสินว่าเรื่องนี้สนุก แล้วเรากำลังทำเป็นละคร ที่ประสบความสำเร็จได้ แต่มาถึงเวลานี้ เราไม่มีเสรีภาพในการเลือกเรื่องที่จะมาทำ ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะได้ละคร ซึ่งมีแนวแปลกและสนุกมากสุดสายตาผู้ชม เพราะต้องอยู่ในขอบข่ายของ กบว. ซึ่งเข้าจะบังคับเรามาก บางครั้งเรื่องที่เราเห็นว่าไม่ได้มีพิษมีภัยอะไรเลยแต่ไม่ทราบว่า สะดุด กบว. คนไหนเข้า ก็เป็นอันว่าทำไม่ได้ จะเห็นว่าอันนี้เป็นความอึดอัดใจของผู้จัดอย่างยิ่ง ที่จะต้องเสาะแสวงหาเรื่องใหม่ต่อไป ซึ่งมันก็ไม่ผิดไปจากแนวที่ทำ ๆ กันอยู่ทุกวัน เมื่อทุกคน ต้องการในสิ่งเดียวกันมันก็จะออกมานิแนวเดียวกันหมดเป็น ผู้มีเมียน้อย เมียน้อยมากไปหน่อย ก็ไม่ได้ ไม่ได้ ท่าน กบว. ท่านบอกว่าเมียน้อยไม่ดี และตอนนี้ท่านก็บอกว่า คำว่า เมียน้อยห้าม ออกอากาศแล้วล่ะ เรากำลังคิดกันว่า เราจะปัญญาติพัทธ์คำว่าเมียน้อย ให้มัวะไรดี จะใช่คำ ว่าคุณอนกា นจําเกิไม่กราบว่าจะผ่านหรือเปล่า นึกเป็นปัญหาอยู่ ท่านนักประพันธ์ท่านก็เขียนเรื่องออกมายةอย่างนี้ แต่จะไปบังคับให้ท่านเขียนเฉพะเรื่องที่ทำ ที่ว่า เรื่องของท่านก็จะขายให้สำนักพิมพ์ไม่ได้ มันเป็นการยากที่จะทำให้ทุกอย่างมั่นคงตัวกัน มัน เป็นคำสั่ง กบว. เมื่อเราเลือกเรื่องได้แล้ว ซึ่ง กบว. ก็เห็นด้วยเราก็ต้องมานั่งคิดเลือกตัวแสดง กันอีก หลังจากที่อ่านอย่างละเอียดตามตัวละครในเรื่อง นักแสดงคนไหนที่จะเหมาะสม ซึ่งก็เป็น การยากที่จะให้ตรงกับหนังสือ อันนี้ เรายอนโน้มให้เพียงไปได้ดีหน่อย เพราะนักแสดงเมืองไทย มีไม่มากนัก ที่พิเศษสุดก็คือการทำงาน และการเลือกตัวแสดงของผู้จัดนี้จะต้องไม่สนใจกับเพื่อน นักแสดงทั้งหลาย เพราะว่าไม่ย่องนั่นแล้ว ก็จะเป็นการเล่นพวก ความหมายสมกับหมายไป เรา จะต้องมีตัวละครจากหนังสืออยู่ในหัวเรา พอดีกับตัวแสดงของเรา เราก็จะให้คนเขียนบท ทำบท ออกมานั่นเอง ถ้าผู้อ่านว่าตามหนังสือตัวละครบางตัวมีบทบาทน้อย แต่เราเห็นว่าจะใช้นักแสดงมีชื่อ แล้วเพิ่มบทบาทให้เค้าก็ได้ เราก็ต้องคุยกับคนเขียนบท พอดีบทเสร็จ เรายังมีปัญหาอย่างหนึ่ง คือ คิวอัด คิวของตารางกับคิวอัดของเราริบบิ่งบางครั้งจะไม่ตรงกันนั่นสำคัญมาก บางที่เราพูดกับ เค้าว่าจะให้เค้าเล่น แต่คิวการอัดของเราริบบิ่งจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้นั่นไม่ตรงกับคิวอัดของเค้าซึ่ง ยังติดละครเรื่องอื่นอยู่ เราก็ต้องมาเปลี่ยนผู้แสดงถ้าพูดกันเข้าใจกันดีก็แล้วไป แต่ถ้าไม่เข้าใจ ผู้ จัดเองก็ลำบากใจ อันนี้ก็เป็นปัญหานึง"

รศ.รัตน์ฤทธิ์ “การทำละครเป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง ชั้งวุ่นวายขึ้นช้อนหอบสมควร อังอ热量ให้นักศึกษาได้ฟัง คุณไก่ หรือคุณวร หยุห เด่าให้ฟังว่า กระบวนการที่ทำธุรกิจการละครนั้นเป็นอย่างไร”

ราขุ “การทำธุรกิจการละครนั้นก็เหมือนกับการทำธุรกิจโดยทั่วไป แต่ทำละครที่ซอง 3 นี้ ทำ ทุกอย่างเลย ตั้งแต่สากกระเบื้องยันเรื่องรับ ขั้นแรกคือรับบทมาก่อน เราก่อตัว อ่านให้เข้าใจว่าผู้แต่ง ได้ไปแต่งอะไรมาบ้าง ให้เป็นที่สนุกสนานแค่ไหน และเราก็ต้องตัวละคร สมมติว่ายังไม่ได้วาง main ตัวละคร หรือวางแผนไปบ้างแล้ว มีส่วนประกอบอะไรอีกบ้าง เช่นตัวพระตัวนางวางแผนเรียบร้อย แล้ว ตัวประกอบอะไรอีกละ

จากนั้นก็มาถึงคิวอัด ธุรกิจก็จะทำการนัดคิว คิวอัด และคิวของตารางแต่ละคนนั้น แน่นอนจะต้องไม่ตรงกัน เรายังต้องเอาคิวทุกอย่างมาร่วมกัน แล้วก็ดูจากของล่าคร ว่าจากไหนที่มีตัวแสดงที่มีปัญหามากเราก็จะพักไว้ก่อน เอาตัวที่ไม่มีปัญหามาแทน เรื่องต่อไปคือเรื่องจาก “ไม่ทราบว่าท่านผู้เขียนบทนี้จะเนรมิตฉบากขนาดไหน ถ้าเกิดเนรมิตฉบากที่เกิดหายากในประเทศไทยนี้ก็ต้องหลอกผู้ชมไป เช่นเนรมิตฉบากชายทะเลภูเก็ตแต่ว่างบประมาณของเรามีเพียงหนึ่งที่ของธุรกิจ อีกนั้นแหล่ะว่าจะต้องหาที่เลส่วนใหญ่ที่มีนักลัทธ์ภูเก็ตมากที่สุด จากเรื่องสถานที่แล้วก็ต่อไปคือของประกอบจาก หรือของแต่งบ้านอะไรพวกนี้ เรายังต้องจัดหามา ต่อไปคือเรื่องเสื้อผ้า ธุรกิจก็จะต้องหาว่าร้านไหนที่เค้าจะให้เรายืมเสื้อผ้าได้บ้าง สมมติว่านางเอกนี้จะต้องใส่เสื้อผ้าดีๆ เรา ก็ต้องยืมเด็กมา มันจะได้เหมาะสมกับค่าเครื่องที่ผู้เขียนบทวางแผนไว้ ถ้าผู้จะให้ตัวละครใส่เสื้อผ้าตามสไตล์ของตัวเอง เค้าก็จะออกมานี่เป็นเด็ก ไม่ใช่ตัวละครที่ผู้เขียนบทวางแผนไว้ ”

รศ.รินฤทธิ์ “ ละครก็จะเป็นละครไปไม่ได้ ถ้ามีแต่คนขัดขวาง คนทำธุรกิจละคร สรุน ถ้าคุณอีกอย่าง ก็คือ พูดเดง คุณนพลด พระเอกยอดคนนิยมของเรานะ คงจะให้ข้อมูลให้คุณฟังว่า พูดเดง ละครจะมีหน้าที่อย่างไรในละคร ”

นพลด “ มองยากเปรียบเทียบในการสร้างละครหรือการสร้างเรื่องเหมือนกับการสร้างบ้าน ผู้จัดก็เหมือนกับเจ้าของบ้าน ผู้จัดต้องอาศัยสถาปนิก คือคนเขียนบทนี้ จะช่วยเติมแต่งเข้าไปว่า จะให้มีลักษณะอย่างไร ทั้งผู้จัดและคนเขียนบทนี้ จะส่งงานให้กับธุรกิจ ซึ่งเป็นคนติดต่อหาซ่าง ซึ่งจะพยายามหาให้มีความหลากหลายที่สุด ซึ่งต้องมากก็เป็นหน้าที่ของนักแสดง คือ นายซ่างที่จะก่อสร้าง เป็นคนสุดท้ายของการทำงาน จะเป็นผู้อยู่หน้าจาน ก็จะมีละครออกมานี่เป็นผลงาน คนดูก็จะมุ่งสนใจไปที่นักแสดง นักแสดงจะถ่ายทอดความรู้สึกของตัวละครนั้นออกมายังเขา เหมือนซ่างไม่ที่จะทำได้ตามความต้องการของสถาปนิกหรือไม่ เขาเขียนแบบมาอย่างไร ก็ต้องทำให้ได้อย่างนั้น ผู้จัดคือเจ้าของบ้าน เขายังต้องการบ้านออกแบบสวยงามน่าดู รายละเอียดของบ้านดีแค่ไหน นักแสดง ก็ต้องทำได้ ตามที่เจ้าของบ้านและสถาปนิกต้องการ ”

หน้าที่ของนักแสดง การถ่ายทอดความรู้สึกจากบทประพันธ์เป็นตัวละคร ความยากง่ายนี้มันขึ้นอยู่กับการที่ผู้เขียนบทเขียนมาให้เราแสดงกัน บางครั้งยกตัวอย่างง่ายๆ ละครเรื่องสีแผ่นดิน เป็นละครที่มีคนรู้จักกันมาก ทั่วประเทศไทยรู้จักตัวละครกันแล้ว ว่าใครเป็นใคร การที่นักแสดงไปเล่นบทที่คนอ่านมาก ๆ เช่นนี้ เป็นสิ่งที่ยากมาก เพราะว่าถ้าเราเล่นไปไม่ถูก “ไม่ตรงตามที่คนอ่าน คาดภาพเอาไว้” จะทำให้ตัวหนังเร้าได้ หน้าที่ของนักแสดงซึ่งจะต้องถ่ายทอดความรู้สึกออกไปนี้จะทำอย่างไร ขั้นแรก การเตรียมงานของตัวผู้แสดง ผู้จะอ่านจากหนังสือเล่มนั้นเสียก่อน ให้รู้ว่าเรื่องมันเป็นอย่างไร ดำเนินไปอย่างไรตั้งแต่ต้นจนจบ ตัวละครมีนิสัยอย่างไร เมื่อรู้เรื่องแล้ว ก็มาอ่านบทอีกที เพราะบางครั้งบทไทยทัศน์จะไม่เหมือนกับหนังสือ อาจมีการเปลี่ยนแปลง

บังเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่ออ่านเสร็จ ก็คุ่าว่ามันตรงกับเนื้อเรื่องที่เราอ่านไว้หรือเปล่า เราต้องเตรียมไว้ว่าเราจะเล่นอย่างไร เป็นใคร เป็นนักศึกษา เป็นนักธุรกิจหรือเป็นหมอ การเตรียมการต่อไปคือ อาศัยหลักการสังเกตของนักแสดง สังเกตรอบด้านทั่ว ๆ ไป อย่างผิดสังเกตนักศึกษา นักศึกษา มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร พากหมอมีลักษณะอะไรเด่น ดึงจุดเด่น ๆ นั้นออกมามา เมื่อคนดูแล้ว ก็จะได้รู้ว่า หมอเด็กทำกันอย่างนี้นะ หมอเด็กมีลักษณะนี้ หรือ จะเล่นบทจิก ก็ ดึงออกมามา ท่าทาง การเดินเช่นไร สังเกตชีวิตประจำวันได้เราก็ดึงออกมามาใช้ จากนั้นก็เตรียมเรื่องเสื้อผ้า ของประกอบอย่าง สวัสดิ์ หวาน นาพิกา ซึ่งเป็นหน้าที่ของธุรกิจจะต้องหมายให้เรา ขั้นสุดท้าย เป็นหน้าที่ของผู้กำกับการแสดง สิ่งที่เราเตรียมไปมันอาจไม่ตรงกับที่ผู้กำกับต้องการซึ่งเป็นหน้าที่ของเด็กที่จะซึ้งและให้เราอึกทึ่งนั่น ”

คำนำของ อ.นลินี

ในการเขียนบทบรรยายสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเขียนหรือไม่

ก็ต้องแล้วแต่ละคน แต่ที่สำคัญต้องมีスマทิ

การวางแผนเรื่องและขั้นตอนในการทำ合格คร ในแต่ละตอน เช่น ต้องการทำเรื่องพยายามให้สั้น จะทำอย่างไร จึงจะรักษาเด็กไว้เรื่องเดิมไว้ โดยไม่ขาดออกจากกันหรือคุณค่าของนักเขียนนั้น

เราต้องดูจุดของเรื่องแต่แรกแล้ว ว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร เราก็ต้องยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก การเขียนบทด้วยใจของนักเขียนนั้น จึงจะทำให้เด็กสามารถเข้าใจและสนับสนุนได้

การเขียนบทนั้นต้องการให้เนื้อเรื่องเน้นถึงไกด์แนวภาร์ และทำให้คนดูทราบว่ามีคือจุดสำคัญของเรื่อง จะต้องทำอย่างไร

ก็ไม่ต้องทำอย่างไร เรื่องมันจะดำเนินไป แล้วหมวดปมเอง เป็นความสนุกสนานมากขึ้น มันจะทำให้คนดูรู้สึกสนุกไปเอง

ถ้าผู้จัดเดือดเรื่อง ได้แก้ว แล้วเอาไปให้ผู้เขียนบทถ้าผู้เขียนบทไม่ชอบเรื่องนั้น จะทำอย่างไร ถ้าไม่ชอบจริง ๆ ก็จะบอกว่าเขียนไม่ได้ เท่านั้นเอง

คำนำของคุณราษฎร์

จะเป็นจุดหรือแรงบันดาลใจให้คุณเข้าไปทำธุรกิจ合格

ไม่มีอะไรเลย คือเริ่มทำงานโดยไปเป็นผู้ช่วยคุณภัทรราชดี เท่านั้นเองก็เกิดความมั่นในอารมณ์ เกิดความสนุก อย่างรู้อย่างเห็น

ตอนโภคทรัพย์ ให้กิจกรรมที่ทำอย่างไร

ใช้เทคนิค ถ้าโคนจริง ๆ ก็ตายซี

ช่วงที่ทำธุรกิจ合格 หวานยาแกบปัวคหัววันจะก้มือ

ไม่ทาน แต่ถ้าไม่ได้ดังใจก็เดินงุ่นง่านทั้งวัน

คำถานของคุณนบูรนัตร

การจัดทำลายกระนั้น จัดตามบทพูดประพันธ์ หรือมีการจัดตามอินเทอร์วิวที่ให้มาในบทประพันธ์ผู้เขียน แล้วเราก็ตกลงกันตามแค่ที่ควรจะเป็น การทำลายคร เกี่ยวข้องกับการทำไม้曇าอย่างไร

แคร์กับโฆษณามาก ถ้าลัศตรไม่สนใจรัมณ์สปอนเซอร์ เค้าก็จะไม่ลงโฆษณาเรา อย่างทรายว่าใช้การขอโฆษณา

บอกไม่ได้ เพราะเราเองมาจากช่อง 3 เค้าหาให้เสร็จ

ผู้เชื่นเรื่อง หรือโรงหนังมีเส้นกับ กบว. หรือไป/

คิดว่าไม่ เพราะ กบว. เค้าจะดูจากบทประพันธ์นั้นที่ออกมานแล้ว กบว. นี้มีคนทำหน้าที่ประมาณ 1,000 คน

กบว. กับคนเลือกเรื่อง กรมนักบทนาหากกว่ากัน

กบว.

ในละครแต่ละเรื่องบทของตัวละครแต่ละคน ส่วนมากจะมีแต่บทกินเหล้า สูบบุหรี่ เที่ยว คุณคิดว่า จะทำให้ภาพพจน์และค่านิยมของสังคมไทยเสียหรือไม่

อันที่จริงแล้ว การเที่ยว กินเหล้า สูบบุหรี่ เราไม่ได้ดูจากละครที่เห็นกันทุกวัน การที่เยาวชนจะ เอาอย่างละครไปทึ่งหมดนี้ ไม่จริงหรอก อันนี้มันเป็นเพียงความรู้สึกของ กบว. คือคิดว่า พ่อ ลัศตรออกแบบนี้ คงจะต้องเอาอย่างละครไปหมด พังแล้วมันเหมือนกับคนไทยปัญญาอ่อน คือ เห็นอะไรออกแบบก็จะต้องทำตาม ที่ไม่แฟร์เลยก็คือ ถ้าเป็นลัศตรต่างประเทศ เนย่าไซโอล์ก็ออกแบบได้ แต่ลัศตรไทย ตั้งวงไฟต้องยังโคนตัดเลย

เมื่อการเลือกเรื่องถูกจำกัดเสรีภาพจาก กบว. ผู้จัดมีแนวทางใดที่จะแก้ไขเพื่อสนองความต้องการของ ประชาชน

อันนี้แหละ คือความสำนักใจของผู้จัดแหละ

ค่าดำเนินการเดินทางคิดอย่างไร ตามบทหรือตามอัตราใบแพต์ต่อตอน

เขามีราคาของแต่ละคนไว้ คิดเป็นตอน แพงมากน้อยต่างกันไป
มีหลักเกณฑ์อะไรในการเลือกนักแสดง

ตามความเหมาะสม

คำถานของคุณนพพล

การเลือกบทของนักแสดง มีอะไรเป็นเกณฑ์

นักแสดงทุกคนต้องการเลือกบทมาก สำหรับผู้ที่รับงานละครนั้น เพื่อ

1. เงิน (อันนี้จำเป็นมาก)
2. ทำเพื่ออยากรเล่น เช่น เรื่องนั้นดีมาก ๆ
3. จำเป็น (หมายถึงคนชอบ ๆ กันทั้งนั้น เลือกบทไม่ได้)

คุณสอนอะไรที่มหัวิทยาลัยเกียกตาสตรี

สอนการแสดงครับ

คุณมีความรู้สึกอย่างไรกับบทที่ได้ใน “ฝ้ายแภเม”

ศีรษะ คือ เป็นบทคนบ้า ซึ่งไม่เคยเล่นมาก่อน การที่เราเล่นบทเดียวมาตลอด มันก็รู้สึกเบื่อ ซ้ำซากจำเจ พอว่ามันเป็นความรู้สึกของนักแสดงทุกคนนะ ใน การแสดงละครนั้น มีปัญหาเรื่องอารมณ์ร่วมในบทหรือไม่

ก็คงมีกับทุกคน แต่ที่ทำได้คือ พยายามลืมปัญหาส่วนตัวจะ

การแสดงของตัวละครจะมีการแทรกบุคลิกตัวเองไปหรือไม่

บางครั้งก็มี บางครั้งก็ไม่มี แล้วแต่ความเหมาะสม

การปรับอารมณ์ ในช่วงการแสดงละคร ต้องทำอย่างไร

ขึ้นอยู่กับสมารธ

การแสดงของคุณ ใช้วิชาที่เรียนมากหรือเปล่า

ไม่ ผมใช้ประสบการณ์ ผสมบวบวนคนดีและจิตวิทยามาครับ

เคยมีปัญหาการเข้าพระเข้านางหรือเปล่า

ไม่มี ก็เราต้องคิดว่ามันเป็นหน้าที่ เพราะนั่นคือการแสดง

นางเอกคนใหม่ ก็มีปัญหากับคุณพพลน้อยที่สุด

ไม่มี เพราะทุกคนเก่งกันไปคนละอย่าง อย่างคุณเตือนเต็มนี้ จะเล่นบทคนที่มีปัญหา มีความกดดันได้เก่งมาก

ปูนปิดทอง นานิยารังวัลชีโรท์ ปี.28

การอภิปรายพิเศษในวิหารรัฐธรรมนูญจุนัน วันที่ 20 สิงหาคม 2528

ศาสตราจารย์คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร	วิทยากร
ศาสตราจารย์กุหลาบ มัลลิกะมาส	วิทยากร
ชัยพร แสงกระจ่าง	วิทยากร
อาจารย์วิญญา กองทอง	วิทยากร
รองศาสตราจารย์รื่นฤทธิ์ สัจพันธ์	ผู้ดำเนินการอภิปราย

รศ. วันฤทธิ์ “ในการบรรยายวิชาวรรณกรรมปัจจุบัน พูดถึงนานินิยาร่างวัลชีโรท์ประจำปี 2528 คือนานินิยาร์ ปุนปิดทอง จะนั่งจัดการอภิปรายครั้งนี้ขึ้น วิทยากรพิเศษซึ่งจะบรรยาย ในวันนี้ มีทั้งหมด 4 ท่าน ท่านแรกคือ ศาสตราจารย์คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร ท่านเป็นอาจารย์สอนวิชาวรรณคดีฝรั่งเศสที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเป็นคณะกรรมการตัดสินรางวัลชีโรท์ในปีนี้ด้วย

ท่านที่สอง คือ ศาสตราจารย์กุหลาบ มัลลิกานาศ ท่านเป็นอาจารย์ของเราเช่นกัน ท่านเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาไทยและวรรณคดีไทย และท่านเป็นคณะกรรมการตัดสินรางวัลชีโรท์ในปีนี้ด้วย

วิทยากรสุภาพสตรีทางชัยมีอสุจน์คือ ‘คุณชนบพร แสงกระจาง’ คุณชนบพรเป็นนักวิจารณ์วรรณกรรมในนามปากกาที่รู้จักกันดีคือ ‘ไฟลิน รั้งรัตน์’ และยังมีนามปากกาอื่น ๆ อีกซึ่งไม่ทราบว่าคุณชนบพรอย่างให้เปิดเผยหรือเปล่า ฉะนั้นก็ออกเพียงนามปากกาเดียวแก้แล้วกัน งานที่คุณไฟลินเขียนเป็นประจำคือ คล้มนิวิจารณ์ ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ และก็เป็นคนหนึ่งในกลุ่มวรรณกรรมวิจารณ์ที่เรียกว่ากลุ่มวรรณกรรมพินิจ ซึ่งเคยมีผลงานเป็นที่เชื่อถือในวงของนักเขียนวรรณกรรมมาแล้วมากมาย ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องของการวิจารณ์วงการวรรณกรรมปัจจุบันนี้ยอมรับนับถือในผลงานวิจารณ์ของ ‘ไฟลิน รั้งรัตน์’ หากที่เดียว คุณชนบพร เป็นกรรมการตัดสินวรรณกรรมชีโรท์เป็นเวลาติดต่อ กันหลายปีที่เดียว จึงมีความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมชีโรท์เป็นอย่างดี

อีกท่านหนึ่งที่เป็นสุภาพบุรุษคือ อาจารย์กิญญา กองทอง อาจารย์กิญญา เป็นอาจารย์อยู่ที่มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย สอนทางด้านวรรณกรรมเหมือนกัน และอาจารย์ก็บอกทางด้านภาษาและวรรณคดีไทยโดยทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องวรรณกรรมปัจจุบัน เราก็ยังอาจารย์มาพูดในวันนี้ในฐานะที่เป็นคนอ่านนานินิยาร์ ปุนปิดทอง โดยที่ไม่ได้ทำหน้าที่ตัดสินหรือเป็นกรรมการใด ๆ แต่ว่าเป็นตัวแทนของนักอ่านโดยทั่ว ๆ ไป

ก่อนที่จะเรียนเชิญคุณชนบพรพูดถึงนานินิยาร่างคุณกฤษณา อโศกสิน หลาย ๆ ท่านคงจะได้อ่านงานของคุณกฤษณา อโศกสินมาแล้วมากกว่า 1 เล่ม แต่บางท่านก็อาจไม่เคยอ่านเลย ก็ขอพูดเสียนิดหนึ่งเกี่ยวกับคุณกฤษณา คุณกฤษณาเป็นนักเขียนที่ได้รับรางวัลชีโรท์ด้านนานินิยาร์ สาม คนแรกคือ คุณคำพูน บุญทวี จากเรื่อง ลูกอีสาร และคนที่สองคือคุณชาติ กอบจิตติ จากเรื่อง คำพิพากษา ก่อนหน้าที่จะได้รับรางวัลชีโรท์ คุณกฤษณา เคยได้รับรางวัลชีโรท์หรือ สปอ. เป็นคนแรกด้วยจากเรื่อง เรือนนุษย์ และต่อมาได้รับรางวัลจากเรื่อง ตะวันตกดิน และยังได้รับรางวัลชีโรท์ในปีนี้ ก็ถือว่าเป็นนักเขียนผู้หญิงคนแรกที่ได้รับรางวัลชีโรท์ เรยก็ได้ว่าเป็นการฉลองการสิ้นสุดทศวรรษสตีลากลหรือการพัฒนาสตีลากลเลยที่เดียว อันนี้เป็นประวัติโดยย่อ ๆ ของคุณกฤษณา ให้เราได้รู้จักกัน ที่นี่ขอเชิญคุณชนบพร พูดถึงเรื่องของความเป็นมาของการให้รางวัลชีโรท์ ”

ชนยพ “ขอบคุณค่ะ ที่จริงวันนี้ตั้งใจจะมาพูดเรื่องชีไรท์ แต่พอดูหัวข้ออีกที่ให้พูดร้องปูน-ปิดทอง ก็เลยเลือกเอาคู่มือสำคัญที่เคยวิจารณ์เรื่องปูนปิดทองไว้ และคู่มือสำคัญนี้กำลังตีพิมพ์ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ เพราะฉะนั้นถ้าใครนั่งอยู่ในห้องนี้และถูกบังคับให้ทำรายงานอย่างได้ไปลอกเป็นอันขาด อาจารย์จะจับได้ เรา yangไม่ถึงปูนปิดทอง เรามาเริ่มกันที่ชีไรท์ หลายคนคงได้ยินมานานแล้วว่า เอ๊ะ ชีไรท์เนี่ย อาจตั้งกันแล่นว่า วันไหนวันนึงเราอาจได้รางวัลชีไรท์ เราไม่ได้ชีไรท์ก็ขอให้ได้ชีฟูดไปก่อนก็ยังดี แต่ว่าชีไรท์จริง ๆ มาจากคำย่อภาษาอังกฤษ คือ S.E.A คำเต็มคือ SOUTH EAST ASIA และไรท์ก็ไม่ใช่ตัวอื่น คือ WRITE ที่แปลว่าเขียน ชื่อรางวัลภาษาอังกฤษคือ S.E.A WRITE AWARD นั้นเอง ภาษาไทยเขามีชื่อเพราะมาก และ jemand ก็อธิบายว่า รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน แต่ปรากฏว่าไม่มีครรภ์จักเลย ถ้าบอกว่าคนนั้นได้รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ก็ไม่รู้เหมือนกันว่าได้รางวัลอะไร แต่พอบอกว่าได้รางวัลชีไรท์ปูบก็รู้จักหมด รางวัลนี้เริ่มต้นมาจาก 5 ประเทศคือ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย พลิบปินส์ สิงคโปร์ ตอนนี้เป็นสุดท้ายพยายามจะเอาบูรุญเข้ามาด้วย แต่ยังเกี้ยวไม่สำเร็จ แต่ปีนี้จะมาร่วมงานโดยยังไม่ส่งผลงานเพื่อซึ่งรางวัล

เริ่มแรกที่เดียวก่อนที่ชีไรท์จะเกิดขึ้น ประมาณปี 2522 เราต้องยอมรับว่าบทบาททางด้านวรรณกรรมของบ้านเราไปตกอยู่กับเอกชนมากกว่า เพราะทางฝ่ายรัฐบาลไม่มีหน่วยงานหน่วยไหนเลยที่จะสนับสนุนวรรณกรรมโดยตรง จะพูดว่าเรามีกองวรรณหรือกองอะไรอย่างนั้นก็ไม่มี ถ้ามีเช่นกรมศิลปากรก็ไม่ค่อยจะเกี่ยวเท่าไหร่นักหรือมีสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติอยู่ก็ไม่ค่อยจะเกี่ยวอยู่ดี ไม่มีอันไหนเลยที่จะพูดว่า ถ้าหากเขียนกำลังจะอดตายแล้วเราจะไปหาหน่วยราชการหน่วยไหนดีที่จะให้ความช่วยเหลือก็ยังไม่มี เพราะฉะนั้นรางวัลชีไรท์นี้ ก็เป็นของเอกชนก่อตั้งโดย โรงเรียนโอลิมปิกตลด ร่วมกับ การบินไทย และ บริษัทพิพิธย์ไทย และปัจจุบันนี้ก็กำลังจะรวมบริษัทอีกแห่งหนึ่ง ไม่ใช่บีจูบันหารอ ปีที่แล้วนี้เอง รวม กนกฯ กุฎีแพะ เข้าด้วย ปีนี้จึงเข้ามาเป็นผู้อุปการะด้วย กมีนายทุนกันหลายคนเจ้า แต่โอลิมปิกก็เป็นผู้จัดการใหญ่ คือจัดการเกี่ยวกับสถานที่อะไรต่าง ๆ และ บริษัทอื่น กอนซีสัน ร่วมให้เงินรางวัลและสนับสนุนในการจัดงาน วัตถุประสงค์ที่เข้าตั้งไว้อย่างสวยงามก็คือว่า ให้เป็นที่ประจักษ์ถึงความสามารถด้านสร้างสรรค์ของนักเขียนในกลุ่มประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงโภคทรัพย์ทางวรรณกรรมทัศนคติทางปรัชญาวรรณศิลป์สู่ประเทศไทยอาเซียนฟังแล้วหูมากเลยเพื่อรับทราบรับรองส่งเสริม หรือจารโลง เกียรติอัจฉริยะทางวรรณศิลป์ต่าง ๆ กัน จากกลุ่มประเทศไทยมาร่วมกัน นี่คือหลักการที่ตั้งไว้อย่างสูง แต่ถ้าหากว่าใครติดตามเรื่องรางวัลชีไรท์มาติดต่อ ก็จะเห็นว่า หลักการอันนี้อยู่ในกระดาษเท่านั้นเองจริง ๆ แล้วนายทุนก็หวังเพียงเพื่อการลงทุนประชาสัมพันธ์ โรงแรม ทำให้โรงแรมเป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติเป็นที่มีชื่อเสียง เป็นที่มีชื่อว่าสนับสนุนไทย

ยังไม่ได้ให้ความหมายอะไรกับคนไทยอย่างจริงจังอย่างหลักการที่ให้ไว้ เราฟังแล้วก็นึกชื่นใจในหลักการ แต่พอถึงพุทธิกรรมแล้วก็ว้าวันเย็น ไปขอบกล

ในการจัดการจัดงานครั้งนี้ ก็มีคณะกรรมการจัดงานเรื่องรางวัลชีโรท์คณะหนึ่ง คณะนี้ก็จะไปปักความซ่อนหือหรือข้อความร่วมมือจากสมาคมสองสมาคม คือสมาคมภาษาและหนังสือกับสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ให้จัดคณะกรรมการตัดสินขึ้นมา 1 คนละ เพื่อจะเลือกว่าใครจะได้รางวัลชีโรท์ของประเทศไทย ส่วนประเทศอื่น ๆ เขา ก็จะจัดของเขาก่อน เท่าที่ทราบมาประเทศอื่น ๆ เขายังไม่ต้องจัดมากอย่างของเรา อาจจะเป็นเพราะว่าเขากำจดใช้วิธีอะไรกันก่อน สมมติว่าปีนี้เขาจะให้ประธานก็เอาประธานออกไปก่อน แล้วก็ให้ประธานจะ แล้วพอบีหน้าตัวประธานนี่ก็กลับมาเป็นกรรมการชีโรท์ใหม่และใครที่จะได้ก็เยือนออกไปก่อน คณะกรรมการซึ่งปัจจุบันเป็นอยู่ ทุกคนได้ชีโรท์หมด เช่น เอ็ดวิน ทัมบูร ซึ่งเป็นประธานคนแรก นี่ได้ชีโรท์คนแรก ส่วนประเทศไทยเราใช้หลักเกณฑ์ไม่เหมือนกันที่อื่น ๆ คือเรามีคณะกรรมการจากสมาคมภาษาฯ กับสมาคมนักเขียนรวมกันตัดสินอีกที่หนึ่ง ที่นี่ก็เป็นที่ประจักษ์กันแล้วว่าเมื่อปีที่แล้วที่คุณวานิช จุรงกิจอนันต์ ซึ่งเราจะพบในอาทิตย์หน้าเป็นที่อืหามากเมื่อได้รับรางวัลชีโรท์ เพราะว่ามีเสียงค้านและมีเสียงสนับสนุน 多了ดังมากเหลือเกิน และจากการณ์ของคุณวานิช ทางสมาคมภาษาและหนังสือ และสมาคมนักเขียนก็ปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับเรื่องการตัดสินรางวัลจะใหม่จากคณะกรรมการตัดสิน แบ่งคณะกรรมการเป็น 2 ชุดคือคณะกรรมการตัดเลือก 1 ชุด และคณะกรรมการตัดสินอีก 1 ชุด เพราะฉะนั้นปีนี้คือปีที่บูนปักกอกของคุณกฤษณาได้รางวัลนี้ เป็นปีแรกที่คณะกรรมการมี 2 ชุด และ รศ.รุ่นฤทธิ์เป็นหนึ่งในคณะกรรมการตัดเลือก ประธานกรรมการตัดเลือกจะต้องเข้าไปเป็นคณะกรรมการตัดสิน อ.นิตยา มาศะวิสุทธิ์ เป็นประธานฯ ซึ่งท่านบังเอิญไปต่างประเทศ ที่ประชุมก็เลยให้ดิฉันไปเป็นคณะกรรมการตัดสินแทน อ.นิตยา ปีนี้ก็เลยได้เป็นทั้งคณะกรรมการตัดเลือกและคณะกรรมการตัดสิน

ส่วนรางวัลชีโรท์ก็จะเยือนกันเพื่อทำการตัดเลือกรางวัลคือ นวนิยาย, เรื่องสั้น ส่วนบทละครนั้นไม่ได้รับการเสนอโดยพระยังไม่พบการเขียนบทละครเป็นล้ำเป็นสันได้มากพอที่จะนำมาตัดสินรางวัลชีโรท์ ส่วนสารคดีนั้นก็ประกาศไว้เลยในฐานะที่เป็นคนร่างระเบียบ ว่าที่ยังไม่นับสารคดีเข้ามาเพื่อเสนอรับรางวัลชีโรท์ เพราะว่า ทางคณะกรรมการติว่าสารคดีนั้นเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง ถ้าผู้ผิดพลาดในเรื่องข้อเท็จจริงขึ้นมาจะเกิดการเสียหายอย่างใหญ่หลวง และถ้าหากจะให้มีประสิทธิภาพจริงต้องตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงขึ้นมาอีกชุดหนึ่ง และคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงต้องมีการจ้าง และทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงซึ่งเรา

จะตั้งขึ้นเหมือนกับคณะกรรมการที่เราทำการตัดสินที่ตั้งกันง่าย ๆ อย่างนี้ไม่ได้ อย่างคณะกรรมการคัดเลือก คณะกรรมการตัดสินที่ผ่านมาทุกปี ไม่เคยมีใครได้รับผลตอบแทนเลย หมายความว่าไม่เคยมีเงินให้ “ไม่เคยมีอะไรต่าง ๆ ให้หั้งสิ้น” นับว่าเป็นความเสียสละของคณะกรรมการจริง ๆ เพราะฉะนั้นสิ่งที่กรรมการได้ หรือที่คิดว่าได้มากที่สุดคือก้อนอิฐเนี่ยมากที่สุด และปีนี้ก็รู้สึกว่าจะได้มากกว่าปีที่แล้ว นอกจากนี้มีคุณสมบัติของงานเขียน คืองานเขียนนั้นต้องเป็นภาษาไทย ต้องเป็นงานที่เริ่มโดยผู้เขียนเอง ไม่ใช่แต่ง แปลง จากผู้อื่น และผู้เขียนต้องมีชีวิตอยู่ในระหว่างส่งงานเข้าประกวด เป็นงานที่ตีพิมพ์เป็นเล่มเผยแพร่ย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี หมายความว่า จะเขียนเมื่อไรก็ได้แต่ตัวถ้าตีพิมพ์รวมเล่มต้องไม่เกิน 5 ปี ย้อนหลัง นับเป็นปีที่จะเลือกสร้างที่เคยได้รับรางวัลรองชนะเลิศตามจะได้รับการเสนอเข้าชีวีเรทได้ทั้งนั้น อันนี้เป็นระเบียบหรือหลักเกณฑ์คร่าว ๆ ก็คงให้รายละเอียดเกี่ยวกับชีวีเรทพอสมควร”

รศ. รื่นฤทธิ์ “ขอบคุณมากนะครับ คุณนายพรพูดอีกหน่อยความเป็นนาของชีวีเรทให้เราได้ฟังและพอก็คงหลักเกณฑ์ว่า เขาใช้หลักเกณฑ์อะไรในการตัดสิน รวมทั้งเรื่องของการคัดเลือกกรรมการและให้กรรมการจากที่ไหน ที่นี่มาถึงเรื่องของรางวัลชีวีเรทของชีวิช ฯ แล้ว วิทยากรที่จะกล่าวถึงเรื่องนี้ ก็คือ ค.คุณหญิงจันตนา ยศสุนทร คงไม่มีใคร ไม่รู้จักท่าน เป็นบุคคลที่มีอุปการคุณอย่างมากในด้านข้องภาษา วรรณคดี และงวีกากรทั่วไปด้วย ในปัจจุบันเป็นคณะกรรมการในการตัดสินนานมายาวนาน ท่านมีหลักเกณฑ์ที่เป็นหลักวิชาในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาวรรณกรรม จึงขอเรียนถาม ท่านว่า ในความเห็นของอาจารย์ชีวิช ฯ ที่คัดเลือกวรรณกรรมเพื่อที่จะได้รับรางวัลชีวีเรท หนังสือปูนปั้นปิดทองคำวายกันท่านหนึ่ง ท่านอาจารย์คุณหญิงสอนวิชาทางค้านภาษาและวรรณคดีร่วมกัน ท่านมีหลักเกณฑ์ที่เป็นหลักวิชาในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาวรรณกรรม จึงขอเรียนถาม ท่านว่า ในความเห็นของอาจารย์ชีวิช ฯ ที่คัดเลือกวรรณกรรมเพื่อที่จะได้รับรางวัลชีวีเรท หนังสือปูนปั้นปิดทองนี้จะ ไร้ที่เด่นที่อาจารย์สะคุณใจในการที่จะคิดว่าเล่มนี้จะเป็นเล่มที่น่าให้รับรางวัล”

ค.คุณหญิงจันตนา “คุณรูใจได้อ่ายไว้ว่าดิฉันคิดว่าหนังสือเล่มนี้ควรจะได้รางวัล คือ ต้องพูด ทำความเข้าใจเสียก่อนว่า กรรมการนี้ไม่ใช่จะมีความเห็นพ้องตรงกันไปหมดทุกประเด็น แต่ว่า เราถือหลักว่า เราไม่คัดค้านแยกกัน เราจะต้องเอาเหตุผลคือเราไม่ลงคะแนน อันนี้เรามีลงคะแนนก็ เพราะเหตุว่าพวกรเราที่อยู่ในที่นี้อาจจะไม่เคยมีใครได้ยินชื่อหรือรู้จักพระเจ้าวรวงศ์ฯ หรือพระองค์เจ้าเปรมบูรณะมาก่อนเลยก็ได้ ท่านสิ้นเชิงตักชัยไปแล้ว แต่ท่านเป็นผู้ริเริ่มเรื่องนี้และท่านเป็นผู้ริเริ่มการประกวดชีวีเรทต่อ มีอะไร ให้รายละเอียด ตลอดจนงานตึกตาทาง รางวัลวรรณกรรม รางวัลรองชนะเลิศชีวีเรท อย่าง ท่านตั้งหลักไว้อย่างหนึ่งแล้วสอนพวกรานนี้ได้รู้จักก็คือว่า อย่าได้ใช้วิธีออกเสียงจากคะแนนเพื่อหักล้างกัน เพราะในบางครั้ง มันอาจจะแพ้ชนะกันด้วยคะแนนเพียง 1 คะแนน ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเป็นสิ่งที่ตัดสินได้เป็นเด็ดขาด เพราะฉะนั้น ท่านจึงให้ใช้เวลาและกีพยาภรณ์ให้เหตุผลชี้กันและกันและกีไปหักล้างกัน เพราะฉะนั้นในการประชุมครั้งนี้ ติฉันคิดว่าคณะกรรมการก็ได้ถือหลักอันนี้ด้วย คือพยายามไม่มาเร่งรัดว่า “เอ้า

ให้ตักน้าไปว่า “ครูจะเอาเล่นไห่น” ไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้น แต่เราใช้เวลาตัดสินใจ 3 รอบ ใช้เหมือนชัยพรทั้งหมด คณะกรรมการรุ่นสุดท้ายใช้เวลาอยู่ถึง 3 รอบ เพื่อจะทำให้คนไม่เห็นด้วยต้องยอมรับว่า สิ่งนี้ดีหรือคนที่เห็นว่ามีอะไรผิดพ้องออกไป ก็จะทำให้มองเห็นด้วยว่า ความที่ผิดແ gag ออกอย่างไรเป็นสิ่งที่ด้อยความสำคัญกว่า สิ่งที่เราจะทำให้ ในที่สุดความเห็นที่ออกมานี้ ก็จะต้องเรียกว่า เป็นเอกฉันท์ คือหมายความว่าไม่ใช่ข้อแยกกัน เอกฉันท์คือ คณะกรรมการทุกคนยอมรับความคิดเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งที่ในตอนต้นนั้น อาจจะมีความเห็นแตกต่างกันออกไป เพราะฉะนั้นถ้าจะให้พูดถึงในเรื่องของการพิจารณาว่า “บูรปีกทองมีดีอะไร” ดีนั้นมาก แต่ถ้าสมมุติว่า สามีดีฉันว่า ดีฉันเลือกอันนี้เด่นเป็นอันดับหนึ่งมาหรือเปล่า ดีฉัน ก็จะได้เรียนตามใจที่ฉันเรียนกับคุณกฤษณะตัวยัตน์เองแล้วด้วยซ้ำไปว่า ในตอนต้นนั้นไม่เลือก ปูนปีกทองเป็นหนึ่งขึ้นมา เหตุผลของดีฉันมีว่า มันยาวเกินกว่าที่จะเป็นนานนิยา เกินกว่าที่จะมีความกระชับได้ คือ นานนิยาตามธรรมชาติก็ยาวแต่ความยาวของมันต้องมีความกระชับคือมีความสัมพันธ์กับแกนกลาง หนังสือเล่มนี้อ่านไปแล้วหนาเท่านี้ (ทำมือให้ดู) ทำทำว่า ทุกอย่างดี ดีมากจนไม่รู้ว่าจะบอกได้อย่างไร เพราะเหตุว่าคุณต้องเชื่อในฝีมือของคุณกฤษณะ อโศกสิน ในการดำเนินเรื่อง ก็ต้องมีความกระชับ สาระหรือจุดประสงค์ของเรื่อง ก็ต้องตลอดจนภาษาหน้านั้นไม่ต้องพูดอีกแล้ว หมายความว่า มันบริสุทธิ์หมายความว่า มันสมบูรณ์แบบเสียจนติดยากมาก ที่นี่มันเป็นอย่างนั้น เมื่ออ่านมาแล้ว 1 เล่ม 400 หน้า มันก็จะอ่านจบได้ในบทต่อไปแต่ มันไม่จบ มันต่ออีก 400 หน้า เพราะฉะนั้นในความรู้สึกของดีฉัน มีความรู้สึกว่า นานนิยาเล่มนี้ มันมีลักษณะเหมือน หีบเพลงมันยืดออกไปได้ ซึ่งอันนี้ คุณกฤษณะเชื่อเออง ก็คงจะยอมรับว่า การเขียนนานนิยาเล่มนี้ เขียนเพื่อลองเป็นตอน ๆ ไปนานิตยสาร มันก็เลยเกิดความยืดยาด ความยืดยาดอันนี้เป็นสิ่งที่ทำให้มาสุดใจดีฉันมากที่สุด สำหรับตัวดีฉันเองในขั้นแรกนั้น 5 เล่มสุดท้ายที่เข้ารอบนั้น ดีฉัน เอาบูรปีกทองไว้ท้ายสุด หมายความว่า ดีฉันยังไม่พิจารณาสิ่งอื่น เรายังพิจารณางานเขียนที่มีรูปร่างที่เป็นนานนิยาสมบูรณ์แบบที่สุดขึ้นมา อันนี้จึงไปอยู่ในอันดับที่ 5 แต่ว่าหลังจากที่เราพิจารณา ก็แล้ว ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 ดีฉันเป็นคนใจง่ายนั่น เป็นอย่างหนึ่ง แต่ว่าอันนี้ ก็พูดเล่นให้คุณหัวเราะกันเท่านั้น แต่คุณลองพยายามที่จะมาทำให้ดีฉันเชื่ออะไรสักอย่างหนึ่ง มันเชื่อไม่ได้ง่าย ๆ หรอก แต่ความง่ายก็คือว่า เชื่อในเหตุผลที่สมควร เพราะฉะนั้นเวลาเราหักล้างกันด้วยเหตุผล จริงอยู่มีข้อบกพร่องอย่างนี้ แต่ในประเด็นอื่น มีอะไรที่ดีกว่า คือมันยอมรับ คือเมื่อเรายอมรับทำเป็นรายละเอียดกันเข้ามา ใช้เวลาอยู่ถึง 3 รอบ แต่ 3 ครั้งก็วันครึ่งล่ะ ต้องเรียกว่าอย่างนั้น มันก็ตกลงกันได้ว่าน้ำหนัก มันจะต้องมาหนักอยู่ที่เล่มใดเล่มหนึ่ง เพราะฉะนั้น ก็เห็นว่า น้ำหนักของมันอยู่ที่เล่มนี้ เพราะฉะนั้นความเห็นของเรามันเป็นเอกฉันท์ในเชิงนั้น แต่ ถ้าจะถามในทุกกรอบ บีดหนึ่นไม่ใช่ว่าจะเห็นพ้องกันไปหมดทุกอย่าง เอาแค่นี้พอไหม แค่นี้ ก่อนนะครับ”

รศ. รัตนฤทธิ์ “ขอบพระคุณอาจารย์ได้พูดถึงงานเขียนขั้นหนึ่งที่ได้รับรางวัลมาแล้ว ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงว่ามันไม่มีงานอะไรที่จะสมบูรณ์แบบไปทุกอย่างจะต้องมีจุดบกพร่อง ในแง่ที่เป็นผู้พิจารณาจะต้องนำเหตุผลที่สามารถจะทำให้ตนับสัมผัสร่วมกันตัดสินได้ด้วย วิทยากรอีกท่านหนึ่งที่เพิ่งมาถึงคือ ท่านศาสตราจารย์ ฤทธิเวช มัลลิกะนาถ ได้ออกແล้าว่าท่านสอนอยู่แต่ท่านสอนสละเวลาในการสอนช่วงหนึ่งเพื่อจะมาพูดให้นักศึกษาฟังในแง่ของการตัดสินเรื่องปุนปิดทองนี้ ก็อย่างจะขอเรียนเชิญอาจารย์พูดถึง จุดดี หรือจุดด้อยในงานเรื่องปุนปิดทองนี้ โดยการเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่น ๆ ระหว่างที่อาจารย์อ่าน อาจารย์ตัดสินอยู่ อาจารย์ฤทธิเวชท่านเป็นกรรมการตัดสินรางวัล ชีวิตอุทุกคลายนี้และมีประสบการณ์มากในการที่อภิปรายเชิงเทียบความคิด หรือพูดถึงการเปรียบเทียบกับวรรณกรรมอื่น ๆ ที่ท่านได้เคยตัดสินมาแล้วด้วย ขอรานเรียนเชิญ”

ศ.ฤทธิเวช “ขอบคุณค่ะ และขอประทานโทษที่มาช้าไป อาจารย์พูดถึงว่าปุนปิดทองมีดีอะไรบ้าง มีดีมากล่ะค่ะ สิ่งที่ไม่ดีนั้น เราจะนำมาพูดกันก็เพื่อที่ว่าจะคุ่าว่ามีจุดอ่อนอะไรที่จะไปเทียบกับจุดดี หนังสือที่คณะกรรมการฝ่ายคัดเลือกส่งขึ้นมาให้ฝ่ายตัดสินพิจารณาันนั้นดีเด่นหมวดใดก็ตาม ถือเป็นการยากที่จะพิจารณาลงไปว่าอันไหนดีมากน้อยเพียงไร

ที่นั่นก็พูดถึงข้อดีของปุนปิดทอง ที่จริงคุณหญิงฯ ก็พูดมาบ้างแล้ว ปุนปิดทองนี้เป็นนานาภัยแห่งความสมปรารถนา คือสมใจคนในวัฒนธรรมแบบไทย ๆ เราจะละ เป็นเรื่องของลงอย่างสดชื่น เรายังอ่านเรื่องหลายเรื่องที่ต้องคิดหนักก็ดี หรือจบลงด้วยน้ำตา ก็ดีค่อนอ่านทั่ว ๆ ไปนั้น ถ้าจะชอบอาจจะพอใจ แต่ว่าคนส่วนใหญ่นั้นต้องการจะให้จบด้วยความสดชื่น พระเอกนางเอกแต่งงานกัน จบเรื่องจบกัน ก็ชอบมาก เรื่องอย่างนี้ก็เป็นความปรารถนาของผู้อ่านที่จะเห็นความสดชื่นแจ่มใสในโอกาสของตัวละครในเนื้อเรื่อง ที่จบลงอย่างดงาม คนดีทั้งหลายก็ได้รับรางวัลของชีวิตไปและมีความสุขไป แม้ว่าจะย่อยับไปในระยะตั้น ๆ มีความทุกข์ความเดือดร้อนบ้างในระยะตั้น ๆ แต่ก็เหมือนพระเอกนางเอกในเรื่องจักร์ ๆ วงศ์ ๆ ทั้งหลายพลัดพรากจากกันแล้ว จะทุกน้ำร้อนหากันสักแค่ไหนนั้นในที่สุดก็จบลงด้วยความดี เรื่องนี้นั้นอยู่ในนิสัยอ่านของเราระยะมหึมาที่ว่าเมื่อคนใดได้รับรางวัลชีวิตแล้วนี่ เราก็สบายใจ ไปนอนหลับได้เต็มอิ่ม มากกว่าที่จะนอนหลับด้วยน้ำตาของหมอน ส่วนคนซึ่งได้รับการลงโทษลงทัณฑ์ไป งานปลดปล่อยติดคุก เรื่องรามเกิดติดคุก บุญทรัพย์ใช้ว่าจะดีนัก นี่อ่านกันเรียบล่าไม่ทราบ ฝ่ายบิดามันก็เช่นกัน ก็ได้รับ อย่างน้อยลูกก็ได้รับมัดขึ้นมาดีไว้ในห้องน้ำอยู่พักหนึ่งเหมือนกัน ต้องไปโรงไปศาลบ้าง เจ็บช้ำน้ำใจที่เห็นสายเลือดของตนนั้นต้องไปติดคุก ซึ่งไม่ใช่เรื่องความเบิกบานใจเราก็ต้องยอมรับ คนซึ่งผิดพลาดไปก็ต้องได้รับรางวัลไป ในตอนท้ายพ่อแม่ก็หันมาเห็นข้อมูลของตัวเอง และก็พยายามจะแก้ไขความผิดของตนเอง โทษทั้งหลายจะได้ผ่อนคลายไป อย่างเช่น

แม่ของสองเมือง พ่อของบาลี ในที่สุดก็เรียกได้ว่ากลับเนื้อกลับตัว กลับมาเป็นพ่อแม่ที่ดีที่มีความเข้าใจ และหาดแทนสิ่งที่ผิดพลาดไปในอดีต สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการให้อภัยกัน เป็นการตั้งต้นใหม่ และมีความคาดหมายแห่งความหวังอยู่ในอนาคตว่าเด็กนี้เกิดมาอีกในช่วงใหม่ คือลูกของบาลี และลูกของสองเมืองนั้นก็จะเป็นเด็กซึ่งเพียบพร้อมด้วยความสุข จะไม่ผ่านพบข้อบกพร่องของพ่อแม่ เมื่อน้อย่างที่สองเมืองและบาลีได้พบมา ก็เรียกได้ว่า งานประ斯顿ความสุข สมบูรณ์อย่างแท้จริงที่เดียว ที่สำคัญที่สุดคือจบลงด้วยความหวัง อะไรก็ตามที่มีความหวังหรือเรื่องที่งมงายไปซะหมด คนเราพอใจทั้งนั้น ศาสนาพุทธนี้เราก็นิยมยกย่องว่าดีแล้ว แต่เรายังหวังพระศรีอริย์ เรายังหวังที่จะให้โลกเรานั้นข้าวสาลีถูกกลามเม็ดเดียว แตกอกรามาเป็นทองเป็นต่างๆ สุกมาใส่ชามให้เราทานเอง ไม่ต้องสั่งแห้งสั่งน้ำล่าสั่ง แม้นมาตรฐานที่เราราบกวนหมดทุกอย่าง นี่เรายังหวังว่าอย่างนั้น อะไรมีบางที่จะสำคัญกว่าความหวังของชีวิตโดยเฉลี่ยว้างน้อย ๆ เพราจะฉะนั้นจะสามว่าโดยลักษณะส่วนรวมของปูนปิดทองแล้ว มันเป็นที่พอใจของผู้อ่านโดยทั่วไป ดังที่ว่ามันนี่แหลกจะเรียกได้ว่านี้คือข้อดีที่ดีฉันแลเห็นในเรื่องของปูนปิดทอง

ที่นี่มาพูดในแง่ของการแต่ง กีสอนวรรณคดีวิจารณ์ก็ต้องพูดในแง่ของการวิจารณ์สักหน่อยหนึ่งว่า ข้อขัดแย้งหรือ conflict สำคัญของเรื่องนี้ก็ขัดเจนที่เดียวเข้าใจ คืออะไรที่มันขัดเจนແຈ่มแจ้งเราก็ตามเข้าไปตลอดจนมันเป็นความสนับน้ำใจของผู้อ่าน และต้องการจะแสดงภาพอะไร ต้องการจะชี้นำต้องการจะสื่อสารนิดใด เพื่อมาถึงเราได้ขัดเจนยิ่งขึ้นเพราเราเห็นข้อขัดแย้ง อันเนื่องจากถ้าจะเขียนเป็นฟุตบอลก็เปรียบว่าลูก V.S. พอแม่ หรือพ่อแม่ V.S. ลูก อะไรก็ตาม แต่ในระยะแรก ๆ ก็เปลี่ยนเครื่องหมาย V.S. อันนั้น ให้เป็นเครื่องหมายบวกจะมันก็ลายเป็นความสัมพันธ์อันเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามมันเป็น conflict กัน ตัวละครทุกตัวที่เข้าส่วนมา คนบางคนนั้นมีความเข้มแข็งอยู่ในนิสัยอย่างเช่นสองเมือง กับบาลี มีความละเอียด มีความละเมียดละไมในนิสัยและทางจิตวิทยานั้นเราก็รับว่าคนบางคนนั้นเปลี่ยนสภาพด้วยของตัวให้กลายเป็นคนเด่นไปได้ หรือเช่นคนพิการบางคนจะทำงานเก่งกว่าคนบ้างคน เขาก็สามารถจะเปลี่ยนข้อด้อยให้เป็นข้อดีของตนเช่นสองเมืองกับบาลี แต่ถ้าคุณได้ซึ่งจิตใจอ่อนแอบอกไม่ถูก ก็จะต้องเป็นไปอย่างเรื่องราม, งามปลด, และสกรรจ์ สามคนนี้ เพราะฉะนั้น กลวิธีของเรื่องก็เสนอให้ติดตามได้อย่างสะดวก เราอ่านอะไรแล้วเราเข้าใจติดตามได้ง่ายและไม่ซับซ้อนจนเกินไป เราก็พอใจและอิ่มเอมใจว่าในที่สุดนั้น เป็นที่น่าพอใจทุกประการ

ที่นี่พูดถึงความยาว จริงเรื่องนี้ยาว ออกจะยืดเยื้อ มันเป็นเรื่องที่กรรมการพูดกันทุกคนแต่่ว่าถ้าคุณอ่านจะพบว่าที่ยาวเพราะมีภาคหลังอีก ส่วนภาคหลังนั้นเป็นแอนตี้คลิแมกซ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม ภาคที่เปลี่ยนไปจากเดิมนั้นเป็นโครงเรื่องรอง เป็น sub plot ของเรื่อง อันนี้พูดกับอาจารย์ชมัยพรแล้วว่าไม่ใช่คลิแมกซ์จะไปตั้งนานแล้วทำไม่โครงเรื่องยังไม่จบ อาจารย์ชมัยพรบอกก็ตามปลดมันยังไม่ได้ปล้น ถูกต้อง เพราะนั้นคือตอนที่เป็น sub plot ของเรื่อง

sub plot คืออะไร คือเรื่องที่เข้ามาสนับสนุนเรื่องใหญ่เพื่อที่จะให้บรรลุซึ่ง theme ของเรื่อง หรือแก่นของเรื่อง เป็นเรื่องของข้อบกพร่องในครอบครัวอันเนื่องมาจากพ่อแม่และลูก เรื่องของเรื่องรามเกินของเรื่องสนับสนุน sub plot ชัดเจนยิ่งขึ้น แม้จะเป็นเรื่องยาวยั่ว แต่เราได้ยอมรับกันในเรื่องของวรรณคดีป่าในแห่งของการวิจารณ์ นี้ก็ขอพูดในตอนนี้ไว้ตรงนี้” รศ.รัตนฤทธิ์ “นักศึกษาและผู้ฟังคงจะเข้มข้นในงานเรื่องปูนปิดทอง ว่ามีส่วนที่เด่นคือ กลวิธีในการแต่งในเรื่องการสร้างตัวละครหรือในเรื่องการสร้างอนต์ไคลแมกซ์ของเรื่อง ให้คืออย่างไร อยากจะให้อาจารย์กิษณิ์โดยพุดถึงในเรื่องของนักอ่านวรรณกรรมว่าเป็นอย่างไร อาจารย์มีความเห็นในเรื่องของสุภาพนุรุ่งว่าอย่างไรบ้าง”

อ.กิษณิ “ในฐานะของสุภาพนุรุษที่อ่านวนนิยายของสุภาพสตรี ก็ขอสารภาพว่าผมค่อนข้างจะห่างเหินนวนิยายเล่มใหญ่ ๆ ด้วยเห็นความยาวแล้วห้อ แต่ในงานเขียนของกฤษณา ผมกล้ายืนยันได้ว่า กฤษณาเป็นนักเขียนสตรีที่ตนเองชื่นชอบมากที่สุด ก็อ่านของเธอหลายเรื่องโดยเฉพาะเรื่องนี้ เข้าอกกว่าเด่น เรื่องปูนปิดทอง ได้รางวัลซีไรท์กอ่าน พ้ออ่านแล้วปูนปิดทอง นั้นมีความยาวถึง 52 ตอนด้วยกัน และมีความยาวมากกว่า 700 หน้า ผมใช้เวลาอ่าน 1 วันจบเรื่องความยาวของปูนปิดทอง ผมมีความเข้าใจว่า คุณกฤษณาเขียนเรื่องนี้ลงในนิตยสารเป็นตอน ๆ เพราะฉะนั้นจะทำอย่างไรให้ผู้อ่านติดตามวนนิยายของกฤษณาไปจนจบได้ ด้วยเหตุนี้เองกฤษณาจึงมุ่งให้ความสำคัญกับตัวละครเอก และให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวจากตัวละครเอก เพราะฉะนั้นโครงเรื่องหรือกลวิธีนำเสนอในความเห็นของผมดูจะเป็นเรื่องรองกว่ากลวิธีการวางแผนตัวละคร และดูเหมือนว่าวิธีนี้จะกล้ายเป็นสีไตล์ของกฤษณา อโศกสิน เช่นกระเช้าสีดา ก็จะมีตัวสำน้ำเป็นผู้เดินเรื่อง หรือว่าเนื้อนarrator มีพลับพลาน หรือເກົ່າຜູ້ນົກມື awan ປາການເທັກມີ รໍາພຣ ເພະຈະນັ້ນຜູ້ອ່ານຈະສູນໄຈເຮືອງຮາວທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບຕັລະຄຣເປັນສຳຄັງ

เมื่ออ่านจบแล้วก็ถูว่า กฤษณา ต้องการเสนออะไรกับผู้อ่านก็คือว่าการศึกษาปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาเด็กบ้านแตกที่กำลังมีขึ้นในสังคม เพื่อที่จะชี้ปัญหานี้ให้เห็นอย่างชัดเจน กฤษณาจึงสร้างตัวละครขึ้น 2 กลุ่มด้วยกัน คือกลุ่มที่เป็นพ่อแม่กับกลุ่มที่เป็นตัวลูก ขึ้น 2 กลุ่ม ด้วยกัน กลุ่มที่เป็นพ่อแม่ก็เป็นกลุ่มที่สร้างปัญหา ส่วนกลุ่มที่เป็นลูกก็เป็นกลุ่มที่ รับผลกระทบจากปัญหาของพ่อแม่ กล้ายเป็นภาระของสังคม ที่นี่ในกลุ่มลูกก็มีตัวละครเอก 2 ตัว จำเนินเรื่อง คือ สองเมืองกับบาลี ซึ่งตัวละครของกฤษนาค่อนข้างจะเก่าแก่ สองเมืองกับบาลีเป็นคนดำเนินเรื่อง เพราะฉะนั้น เรื่องปูนปิดทองนั้นจึงเป็นเรื่องที่ใช้ให้เห็นถึงการพัฒนาของตัวละครคือ จากกลุ่มลูกซึ่งเป็นตัวละครที่ก้าวร้าว เป็นคนที่ป่วยทางใจ เป็นคนที่มีปัญหาให้พัฒนาไปสู่เป็นบุคคลที่มีความเข้าใจ มีความมั่นคงทางจิตใจ พร้อมที่จะสร้างครอบครัวใหม่ คือสร้างความหวังอย่างที่อาจารย์กุหลาบได้กล่าวแล้ว ตัวละครที่เป็นพ่อแม่นั้นพัฒนาเข่นกัน คือพัฒนาจากเป็นคนสร้าง

ปัญหาที่ลังทึ้งครอบครัวนั้นให้ไปสู่คนที่พร้อมที่จะยอมรับและทำความเข้าใจกับคนรุ่นใหม่ และแก้ตัวใหม่ เมื่อแลเห็นความสำคัญของตัวละครกลุ่มนี้ กฤษณาภิจารย์ความสัมพันธ์ของตัวละครหลายตัวในเรื่องนั้น ให้ไปสู่จุดจบคือระหว่างกลางกับตัวละครพ่อกับกลุ่มลูก

แต่เมื่อพิจารณาไปแล้ว ก่อนที่ผมจะมาพูดวันนี้ ได้ถามความเห็นจากคนหลาย ๆ กลุ่ม ที่อ่านเรื่องปูนปิดทองว่า ชอบตัวละครไหนมากที่สุดในเรื่องนี้ เขาก็ตอบว่าชอบบาลีซึ่งเป็นนางเอกในเรื่อง ทุกคนจะตอบเหมือน ๆ กัน แต่สำหรับผมผมชอบสองเมืองซึ่งเป็นพระเอก อันนี้ไม่ได้หมายความว่าผมชอบตัวละครที่เป็นผู้ชายแต่ผมมีความรู้สึกว่า ความสัมพันธ์การพัฒนา ระหว่างสองเมืองกับพ่อและแม่ของเขา ค่อนข้างจะมีเหตุผล มีข้อตอนน่าสนใจ น่าติดตามมาก กว่าบาลีกับนายบุรีซึ่งเป็นพ่อ คือเราจะแลเห็นอย่างชัดเจนและรู้สึกว่า่านใจ การที่จะสองเมือง ยอมรับว่าสายทองเป็นแม่และมีความสำคัญกับตนนั้นก็เมื่อผ่านอุปสรรคหลายขั้นตอนที่เดียว กว่าจะยอมรับได้ ในขณะที่บาลีกับพ่อการพัฒนาไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันนั้นค่อนข้างที่จะอ่อนไป และรู้สึกว่าบาลีนั้นเป็นคนที่เข้าใจโลกเข้าใจชีวิตมีเหตุผลและลงทะเบียนทิ้งทิฐิของตัวเองได้ชัด จนกลายเป็นตัวละครที่มีบทบาทในด้านประสานความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกลุ่มลูกกับตัว ละครกลุ่มพ่อแม่มากกว่าที่จะซึ่งให้เห็นถึงปัญหา นอกจากนั้นยังมีตัวละครกลุ่มลูกคือเรื่องราม งามปลดอด และสกรรจ์ กฤษณาสร้างตัวละครห้อง 3 นี้ขึ้นมาเพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง ส่องเมืองและบาลี เรื่องรามพอมมีปัญหาแล้วก์ทำร้ายตัวเองเสียจนยับเยิน ส่วนสกรรจ์ก็ตกเป็น ทาสของสุรา กฤษณาสร้างตัวละคร 3 ห้องนี้ให้มีพุทธิกรรมตรัษฎ์กับตัวละครเอกคือ ส่องเมือง และบาลี ส่วนตัวละครเอกกลุ่มพ่อแม่นั้น กฤษณาทำได้ดีในด้านของให้เป็นความสำนึกรู้สึก อย่างจะแก้ตัวโดยเฉพาะตัวละครซึ่งสายทอง ซึ่งน่าประทับใจที่เดียวในเรื่องนี้

สิ่งหนึ่งที่พูดกันมากจากปูนปิดทองนี้ก็คือกฤษณาต้องการเสนออะไร ทำไม่ตัวละคร เป็นตัวละครที่ค่อนข้างจะก้าวหน้า ผิดกับตัวละครทั่วไปในวัฒนธรรมไทย คือนิยามไทยแต่เดิม นิยมให้นางเอกจะต้องบริสุทธิ์ผุดผ่องแต่เรื่องนี้บาลียึดธรรมเนียมทางเพศของตะวันตก คือเคย เสียตัวมาก่อนและไม่ได้บริสุทธิ์ผุดผ่องเหมือนนานินิยมไทยทำไป อย่างไรก็ตามกฤษณาจะถือ ธรรมเนียมไทยอยู่มาก กฤษณาจะพูดถึงผู้หญิงที่เสียปรีริบไว้ในเรื่องเสมอ และเชื่อของเขาว่า ว่าธรรมเนียมทางเพศของไทยนั้นถือว่าตัววันตก ผมจะอ่านให้ฟังจากตอนหนึ่งของเรื่องที่บาลี นึกถึงตัวของเขาว่า “หล่อนอยากให้คนอื่นรู้จักปรับตัวอย่างหล่อน ชีวิตสามstonไม่มีกฎระเบียบ นั้นก็เหมือนไม่มีอะไร มันเหมือนหมดเทียรติ ไร้ศักดิ์ศรีโดยสิ้นเชิง นึกอย่างจะนอนกับครรภ์ นอน เลิกกับครรภ์เลิก เล่าแสร้งหาคนใหม่ไปอีก นานไปต้นเองนั่นเองจะค่อย ๆ รู้สึกว่าตน นั้นโสโครกขึ้นทุกวัน เป็นผู้ที่ไม่สมควรจะให้ครรภ์ร่วมด้วย” และในตอนท้ายบาลีพยายามจะซึ่งให้เห็นว่า พุทธิกรรมที่ตัวเองเคยประพฤติมาหนึ่นเป็นสิ่งที่ไม่ดี นอกจากนั้นกฤษณาังเชื่อเรื่อง

กรรมและวงจรชีวิตตามกฎหมายเสมอ คำว่ากรรมนั้นคือ กฤษณาเชื่อว่าถ้าลูกทำไม่ดีต่อพ่อแม่ มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ ถ้าลูกนั้นไปมีลูกคือพอมีลูก ลูกของตัวเองนั้นแหละที่จะทำไม่ดีกับตัวเหมือนกับที่ตัวเองคิดไม่ดีกับพ่อแม่หรือในกรณีที่นายบุรีเคยล่องหลวงทำลายผู้หญิงสาว ๆ มาหากเขาเองก็รู้สึกเจ็บปวดเมื่อได้ยินพฤติกรรมของบารี ที่ทราบว่าลูกสาวตัวเองนั้นเหลาแหลกเพียงใด และเริ่มนึกถึงลูกสาว 2 คนของตัวเอง ก็นึกถึงกัน ถ้าจะพูดไปแล้วสาระที่กฤษณานำเสนอผมเองก็พอใจ ถ้าเทียบกับนักเขียนหญิงโดยทั่วไปคงก็เห็นว่ากฤษนา มีความคิดทันสมัยเสมอคือพยายามที่จะเสนออะไรใหม่ ๆ สร้างบุคลิกของตัวละครเปลก ๆ หนึ่งจากธรรมเนียมนิยมจากเดิม

ข้อที่ไม่ชอบในเรื่องของปูนปิดทองไม่ชอบมาก ๆ เลยก็คือ กฤษณาสร้างตัวละครประกอบขึ้นมา 2 ตัวคือกำไลวงกบเพชรเรือง ค่อนข้างจะเป็นตัวละครแบบฉบับในแบบนวนิยายเก่า ๆ คือเป็นทางผู้ร้ายไม่ค่อยมีเหตุผล ถือเป็นตัวละครที่มีบุคลิกภาพด้านเดียวคือขี้อิจฉา ผมมีความเห็นเช่นเดียวกับอาจารย์jin tonava ปูนปิดทองควรจะกระชับและเนื้อหาควรจบลงในเล่มเด็ก แต่เมื่อฟังอาจารย์กุหลาบแล้วก็ซักจะเห็นด้วย ต้องมานั่งฟังอย่างนี้ก็เลยคิดว่าหรือว่ากฤษณาต้องการจะชี้ให้เห็นว่าความเข้าใจระหว่างสองเมืองกับบารีที่พระเอกกับนางเอกจะอยู่ด้วยกันแล้วมันก็จะจบแบบ Happy ending และ พ่อแม่ก็เข้าใจกันแล้ว แต่แค่นั้นยังไม่จบในชีวิตของคนเรา เพราะว่าชีวิตคุณนั้น ไม่ได้หมายถึงว่าเวลาไปอยู่ด้วยกันแล้วทุกสิ่งทุกอย่างมันจะสิ้นสุด แต่ในขณะเดียวกันสองเมืองยังต้องผจญภัยห้ามี ฯ อีก บารีต้องผจญกับปัญหาต่าง ๆ อีก คนที่เคยมีแพลงในใจอย่างสองเมืองและบารีนั้นจะอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขนั้น ก็จะต้องผ่านพบกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิตด้วย เขาจึงจะมีความมั่นคงและมีความหวังในชีวิตครอบครัวว่าเขาจะทำตัวให้ดีในสังคมอย่างไร คนเราต้องผ่านพบสิ่งนี้มาด้วยในชีวิต คงมีแค่นั้นนะครับ”

รศ.รัตนฤทธิ์ “ในใช่ว่าอาจารย์กิญโญคุณเดียวที่จะใจร้ายเช่นตานอาจารย์กุหลานะ เชื่อคืนนี้จะเนื่องอ่านตอนแรกก็ยังไปพูดกับคนอื่นว่า ก็ไม่ชอบตอนท้ายเหมือนกันและที่ไม่ชอบก็คือตัวละครกรุกกระหนาบขึ้นต้น แต่พอได้ฟัง อาจารย์กุหลานก็ได้มองเห็นถึงธรรมที่มากกว่าก็จะชิ่งอย่าง อ.กิญโญ ว่าชีวิตครอบครัวทั้งนี้ไม่ได้จบลงที่ว่าสองคนเข้าใจกันเท่านั้น แต่ยังต้องอยู่กับญาติใหมามากน้ำด้วยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คุณหมายพร ได้เขียนไว้ในบทวิจารณ์ตอนที่ปูนปิดทองจะได้ร่วงวัลลีไรท์ด้วยข้าไปคุณหมายพรจะได้พูดถึงความทิ่มความเห็นที่เชื่อว่าปูนปิดทองเป็นคนสุดท้าย ขอเชิญค่ะ”

ชนัญพร “ก็พูดกันไปหมดแล้ว สงสัยไม่มีอะไรจะพูด เอาเป็นว่าทำไม่ถึงเป็นบ้าเชียร์ปูนปิดทองอยู่ เคยมีคนเล่านิดนึงว่ารัตน์ที่ตัดสิน มีนักข่าวมารอที่หน้าประตู พอดีกันหน้า ก็มายืนตรงหน้าแล้วก็ว่า ไหนยิ่งซี ชนัญพรก็ยิ่งไปเห็น 32 ชี นักข่าวกับอก อ้อรู้แล้วว่าเรื่องอะไรได้เราเก็บไว้ ตะกวดกับคบผู้ใจดี เพราะเห็นชนัญพรยิ่ง 32 ชี เพราบีที่แล้วชนัญพรหนังออกรถจากห้องอย่างที่อาจารย์คุณหญิงได้พูดไปแล้วว่าเกณฑ์ในการตัดสินว่าถ้าในปีที่แล้วสามารถหักล้างด้วย

เหตุผลอย่างนี้ชั้นยังไม่สามารถอธิบายได้ แต่จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดูเหมือนว่าเหตุผลนี้จะมีสาเหตุมาจากความต้องการของคนอ่านที่ต้องการความบันเทิง ความสนุกสนาน และความตื่นเต้น ซึ่งเป็นจุดเด่นของนักเขียนสตอรี่ลัคชั่น ที่สามารถสร้างเรื่องราวที่น่าสนใจและน่าติดตาม ทำให้ผู้อ่านต้องติดตามเรื่องราวจนจบ แม้กระทั่งตอนท้ายที่ไม่ได้ระบุว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป นักเขียนสตอรี่ลัคชั่นจะพยายามสร้างความตื่นเต้นและน่าสนใจให้กับผู้อ่านอย่างต่อเนื่อง ไม่ให้ผู้อ่านเบื่อหน่าย หรือรู้สึกว่าเรื่องนี้ไม่สนุกสนาน นักเขียนสตอรี่ลัคชั่นจะใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสถานที่ เวลา หรือตัวละคร ตลอดเรื่อง ทำให้ผู้อ่านต้องติดตามเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถหันหลังไปได้ นักเขียนสตอรี่ลัคชั่นจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ในการ安排เรื่องราว ตัวละคร และสถานที่ ให้เข้ากันได้เป็นอย่างดี ไม่ให้เกิดความประ_ETH 431 227

อาจต่างกัน เพราะฉะนั้นมันไม่ใช่เรื่องแปลกเลยที่ปูนปิดทองจะตกรอบจากที่อื่นแล้วมาได้ร่างวัล อีกจุดหนึ่งที่นึกได้คือเรื่องความเป็นแบบอย่างที่ประทับใจมาก็คือ แม้ว่ากฤษณา จะผูกเรื่องให้ตัวละครมีความสุขกันทุกตัวคนแล้ว เมื่อนักบุญว่าไม่น่าจะเป็นชีวิตจริงขึ้นมาได้ ครอบครัวใหญ่ที่กำลังเป็นเด็กบ้านแตกอยู่ด้วยนี่ ไม่น่าจะเป็นจริงที่จะทำให้นีชีวิตไปอย่างบูนปิดทองนี้ได้ แต่ความสมจริงที่สร้างไว้ทำให้มีความรู้สึกว่าถ้าหากจะมีครอบครัวอย่างนี้ขึ้นมาและคนที่กำลังจะเป็น พยายามที่จะทำแบบที่ปูนปิดทองเป็น หมายความว่าพยายามเพื่อแผ่ความเข้าใจ พยายามเข้าใจเข้าใจแม่ พ่อแม่ก็พยายามเข้าใจลูกหน่อย อันนี้ก็จะเกิดเป็นลักษณะครอบครัว สมบูรณ์อย่างที่เคยเรื่องของปูนปิดทองก็ได้ เพราะฉะนั้นเรื่องของ การให้สำนึกกับเรื่องของการให้เป็นแบบอย่างได้ เป็นจุดเด่นของเรื่องปูนปิดทอง การเกิดเรื่องอื่น ๆ ตามหลักเกณฑ์ของการประพันธ์นั้นก็เป็นที่รู้กันอยู่แล้ว เพราะอาจารย์ทั้ง 3 ท่านพูดไปแล้ว ข้อต่อynนี้มีอยู่แล้วโดยไม่ต้องพูด ”

รศ.รัตนฤทธิ์ “คุณนายพรก็ได้ให้ความเข้าใจที่ดีแก่พวงเราในเรื่องปูนปิดทอง ทำให้มีการกระจัดขึ้น ที่นี่มีคำสอนที่อياกจะเรียนถกานอาจารย์กุหลาบกับอาจารย์คุณหญิงในเรื่องปูนปิดทองนี้ ก็เรียบดี เรื่องปูนปิดทองในแบบปัญหาบ้านแตก เด็กบ้านแตก นามอีกปัญหานั่งที่ดูจะข้อนอยู่ในนั้น ด้วยก็คือ ปัญหารื่อง... จะเรียกว่าสิทธิสตรีก็ไม่ทราบว่าจะใช่หรือเปล่า คือการที่หมุนสาวอยู่กันแบบลั้น ๆ มีความสัมพันธ์กันแบบทดลองกัน โดยที่ยังไม่เด่งงาน เรื่องนี้แสดงความทันสมัยของผู้เด่งพอกสมควร มันได้สะท้อนอะไรต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องทางสังคมอุตสาหกรรมอย่างไรย่างที่อาจารย์ได้มีการสนับสนุนนี้จากการเป็นจินตนา 2 มนต์”

ศ.คุณหญิง “คือจะว่าเป็นสิทธิสตรีก็ได้ แต่ว่าถ้าจะคิดถึงว่าสิ่งนั้นทำให้ดีขึ้นเห็นว่าเรื่องนี้มีค่า ขึ้นมาก็ไม่ใช่ ตรงข้าม ดิฉันมองในเรื่องนี้ เมื่อก่อนที่จำกัดสิทธิมีคุณถามว่าอ่านแล้วหรือยัง ดิฉันตอนนั้นก็กำลังอ่านอยู่ ก็บอกว่าอ่านแล้วเนี่ยถ้าอาจารย์อยู่ข้างฝ่ายที่ชอบเรื่องที่มีความทัน หรือผ่อนปรนได้ ที่จะให้กับเรื่องปูนปิดทองจะให้เรื่องนี้ อันที่จริงจะบอกว่าสะดุดใจตรงไหนว่าเป็น “ไม่ถึงใจเลย” นี่พูดความจริงนะไม่ได้พูดเล่นว่าไม่ถึงใจ ที่สะดุดใจตรงที่เขานอกกว่าเป็นเรื่องที่ “ได้อาริ” บอกมาเกินกว่าที่จำเป็น ซึ่งพิสูจน์ว่ากฤษณา โอโถกสิน เป็นคนสมัยใหม่ และดิฉันก็ “ไม่ได้เท่ากษัณชาด้วยคือยังมองไม่เห็นสิ่งเหล่านี้เป็นปมอะไร” ตรงกันข้าม ดิฉันกลับไปมองว่า กษัณชาดสอนมากเกินไป ดิฉันเป็นโรคไม่ชอบการสอน คือถ้าจะพูดให้เข้าใจว่า “รากันได้ทึ้งเอาไว้ให้คิดอย่างนี้เอา อย่างชนิดที่สั่งสอนกันนี่บางทีก็บอกว่า การที่มาอยู่กับการที่มาสมสู่สามส่อน 乃是มันทำให้ชีวิตหมดค่า ไม่จำเป็นต้องบอกกับคนอ่านด้วยนะ เรื่องอย่างนี้ไม่ต้องบอกมาเป็นคำพูด สมัยก่อนดิฉันอ่านวนนิยายดอกไม้สดในสมัยที่ดิฉันยังเป็นเด็กดิฉันชอบมาก พอโต้ชั้น มาดิฉันไม่อ่านทั้งหมด เรื่องอะไรสอนกันอยู่ได้ อันนี้ที่พูดถึงโดยเฉพาะประเด็นนี้น่ะ ว่า

ทำไม่การที่ผู้หญิงผู้ชายทดลองไปอยู่ด้วยกันนี้ เข้าบอกมาแล้วว่ามันไม่ดี มันทำให้คุณรู้สึกหมดค่าในตนของแต่ถ้าสามาความเห็นของคนสมัยใหม่อย่างเดินนี้ กับอกให้ได้ว่าการทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานสมัยนี้เป็นเรื่องเล็กมาก ไม่ว่าคุณจะชอบหรือไม่ชอบ สิ่งแวดล้อมก็ดี การดำเนินชีวิตก็ดี ในสมัยนี้มันทำให้สิ่งนี้กล้ายเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติแล้ว และเราที่ทำเป็นคนว่า แม้ ถูกต้อง ขยายเสียงเลียงเสียงไม่ได้ แต่ว่ามันจะต้องอยู่ในขอบเขต ที่รู้ว่าอะไรควรไม่ควร หมายความแค่ไหน มีเรื่องของศักดิ์ศรีอยู่ สิทธินั้นแน่นอน สิทธินั้นต้องมากับศักดิ์ศรี

ที่จริงอยากให้สามาดินน่าว่าดินนชอบตรงไหน ที่ชอบมากที่สุดคือเรื่องของภาษา ดินน เป็นนักภาษาเพราจะน้ำหนานเวลาอ่านดินนจึงได้แคร์เรื่องภาษา สมัยที่เป็นนักเรียนเป็นครูก่ออ่านของเอนรี ฟิลลิปส์, ริชาร์ดสัน อะไร 4 เส่งจบ จะบ้าตายเหมือนอย่างนี้ จบแล้วมาเริ่มอีก 1 เล่มเป็นแอนดี้ โคลล์แมกซ์อย่างอาจารย์กุหลาบว่า เราเลยสอบตก เพราะไว้อัตตอนแอนดี้ โคลล์-แมกซ์นี้ไม่อยากอ่าน แต่ที่แท้จริงแล้วไปอ่านในด้านที่ดู กฎหมาย อโศกสิน คิดว่าเป็นคนที่มีสายตาสัก 100 คู คือจับมองดูทุกสิ่งรอบตัวได้ และก็จับดู และถ่ายทอดมาเป็นภาษาที่เราเข้าใจ และตื่นเต้น จำและจดด้วย อย่างในเรื่องนี้ ใช้คำว่า “บ้านติดลูกไม้” บ้านก็ติดลูกไม้ คุณหลับตามองเห็นไหม่จะ บ้านติดลูกไม้จะจะ ไม่เช่นนั้น คือมองเห็นแลยก็เดียวในสมัยใหม่ว่าบ้านที่มีชายคาสลักเสา เข้าพูดอ้างอิงไว้ในที่ดินนจดได้ว่า “ไว้หมอนนั่นนั่นเหมือนกับชามกวยเดียว กันมันลึก ๆ แล้วก็หนา” อย้มันสะใจ จนไม่รู้ว่าจะพูดว่าไง จะจำไปใช้เวลาครีมันมา... หรือบางที่เข้าบอกว่าอะไรที่มันเนียดฉีดฉีดก็ใจเรา ว่า “แหมผู้หญิงคนนี้เป็นเนื้อที่เราเอามาทำเมียได้อย่างเด็ดขาด” สะใจไหม มีความรู้สึกว่าชอบในสิ่งนี้ เวลาอ่านแล้วไม่เคยเบื่อเลย หรือ “อย่างบ้านนี้มันน่าตักลมไปขาย” คือมันสวยงามเสียเหลือเกิน เพราจะนั่นดินนให้คุณค่าของเขานะในเรื่องนี้มากกว่าเรื่องโครงสร้าง หรือการสร้างเรื่องขึ้นมาอีกเรื่องคือการสร้างชื่อคนดินนจำไม่ได้เลยที่อาจารย์กุหลาบอ่าน คือ บาลี, สองเมือง อะไวจำไม่ได้เลย มันมีความตื่นยุ่งที่สร้าง Character ขึ้นมาไม่ซ้ำกันเลย เราที่ก่ออกหันที่ว่า “อัตวนนั่นมันพี่ มันน้อง มันป้า มันอา พระเอก พระรอง ไม่รู้ซื้อขายเพราจะซื้อมันพิสดารทุกคน ชอบแต่ว่า Character นั่นมันดีเสียเหลือเกิน”

ดร.รินฤทธิ์ “พูดเรื่องภาษา อาจารย์คิดว่า ชื่อรื่อง “บูนปีกดทอง” มีความหมายว่าอะไรกันแน่ กะบูนปีกดทองไว้ หรือเอาห้องปีกดบนบูนกันแน่”

ศ.คุณหญิง “เรื่องนั่นนั่นมันอยู่ที่การตีความหมายแตกต่างกันไป อ.กุหลาบอธิบายให้ฟัง ดินนไม่เชื่อไม่ค่อยรู้สึกว่า มันเห็นจริงเห็นจังเท่าไร จะบอกว่าภาษาฝรั่งมีคำว่า plaster parents คือพ่อแม่ที่ทำด้วยปูนปลาสเตอร์ เป็นฝรั่งเลยที่เดียว หมายความถึงลักษณะของพ่อแม่ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นพ่อแม่ที่ดี มีค่าอะไรอย่างนี้ เข้าใจคำนี้เลย เพราจะนั่นก็เลยไม่แน่ใจว่าคำนี้มา

จากฝรั่งหรือว่ามีความคิดขึ้นมาเอง ในขณะที่ปูนปิดทองใช้คำง่าย ๆ 3 คำมารวมกัน แล้วสืบอความหมายได้ก็เรียกว่ามีคุณค่ามากที่เดียว”

อ.กุหลาบ “ดูเหมือนว่าจะอธิบายว่าอะไรที่เป็นทองแวรัวว่าทั้งหลายที่มันจะเป็นทองเนื้อเดียวกัน ทั้งผิวน้ำและข้างใน ของบางอย่าง มันตีแตกผิวน้ำเท่านั้น เช่น พ่อแม่ที่ได้ชื่อว่าเป็นพ่อแม่ เป็นปู่ชนนี้บุคคล แต่ไม่ได้ทำหน้าที่ของตัวหรือ มันไม่ใช่ของแท้ มีปริยบเสมือนปูนเท่านั้น แต่ว่าเอาห้องมาจับหากิจลักษณะที่เป็นพ่อแม่หรือสภาพที่เป็นพ่อแม่ คุณค่าที่เป็นส่วนหนึ่งของพ่อแม่ควรเป็นปู่ชนนี้บุคคลหุ้มทองทั้งตัวมันไม่ได้”

รศรีนฤทธิ์ “กราบเรียนเชิญศาสตราจารย์กุหลาบพูดปรึกษาที่นี่ระหว่างปูนปิดทอง กับตะกาคกับกบพุ รู้สึกจะเป็นคู่ต่อสู้ที่อ่อนมาก”

อ.กุหลาบ “ที่จริงเรื่อง 5 เรื่องก็เป็นเรื่องเดิมทั้งนั้น ต้องฟังว่าเรื่องใดมันดีมากน้อยกว่ากัน ที่นี่เรื่องของตะกาดนี้เป็นการใช้สัญลักษณ์ของการแต่ง โดยใช้ตะกาดนั้นทำได้ด้วยการทำให้ดี และคิดว่าที่ผู้เขียนทำได้ดีกว่าคนอื่น คือเรื่อง คลังสูง ชุมชนก แต่น่าเสียดายว่าความพยายามนั้นไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดด้วยไม่ให้ผ่านความพยายามถึงเกณฑ์อันนั้น สงสัยเอาว่าเรื่องตี่ ๆ ทำไม่ถึงตัดทิ้งเสียคิดแล้วก็เสียดายเหมือนกัน แต่ก็ตอบไปว่า คราวนี้ไม่ได้ทะเลาะกับกรรมการ แต่ทะเลาะกับหลักการที่นำมาใช้ คือไปเล่าเรื่องขนาดยาวเกินไป เรื่องสัญลักษณ์ทำได้ดีพอใช้ที่เดียว style การเขียนแปลกออกไปในลักษณะสัญลักษณ์มีความกระชับรัดกุมพยายามสร้างความแปลกใหม่ อีกภายนอกของการเขียนจะรู้สึกว่าพยายามที่จะรักษา เอกภาพของเวลา หรือ unity of time อย่างในเรื่องกรีก เรื่องโรมันนี่ เวลาจะจำกัดอยู่ในช่วง 1 วัน หรือจะลองเขียน ในลักษณะที่เป็นอนุทิน จะบันทึกรายละเอียด คือกำลังนั่งกินข้าวหรือจัดเตรียมแล้วก็กลับมาอีกใหม่ กินอีก 7 คำ สามารถ สามารถซื้อ.... คนจริง ๆ มันมีรายละเอียดเหมือนการบันทึกอนุทิน เป็นความแปลกใหม่ของวงการนี้แต่ตะกาดกับคนมุ่งดูอ่อนตรงที่ว่า ส้มพันธภาพ ไม่ค่อยดีคือทำให้ภาพนั้นเป็นประจักษ์พยานเกินไป ภาพที่ให้มันนั้นที่จริงมันเป็นวิธีการเขียนใหม่ ซึ่งเขาจะเขียนภาพเหมือนกับสไลด์ ที่จริงอย่างจะพูดว่ามันเหมือนภาพ ภาพต่อแต่ละอันนำมาต่อทีละภาพ เขาพยายามจะให้มาทีละภาพ ๆ กระชัดกระจายไป เมื่อได้มาครบแล้ว จึงจะได้ภาพใหญ่รวมต่อกันเข้า กลายเป็นเรื่องราวทั้งหมด นี่คือเจตนาที่จะได้จากการดูกับคนผู้ นี้เป็นเทคโนโลยีที่ในวิธีการที่ถูก แต่ว่าการสร้างสัมพันธภาพระหว่าง ส้มพันธภาพเล็ก ๆ เหล่านี้ไม่ได้ ทำให้เรื่องกระชัดกระจาย และขาดความเด่นชัด มันไม่คุ้ม มันไม่ได้วรรณคดิลป์และไม่เห็นรูปร่าง จึงเป็นข้อใหญ่ นี่ค่อนข้างจะสำคัญมากพอใช้ทำให้เสีย ในด้านวรรณคดิลป์อย่างย้อนไป ข้อดีของตะกาดนั้นอยู่ที่ว่า กระตุ้นความคิด กระตุ้นความสำนึกของคนเรา conflict ของเรื่องนั้น มันซ่อนมาในเรื่องของนามธรรม ซึ่งซ่อนมาในรูปของรูปร่าง นี่ก็คืออาตมาตนนั้น เป็นเครื่องหมายเป็นสัญลักษณ์”

แห่งความเลวร้าย แต่อันที่จริงนั้นกว่าที่ตัวละครจะมารู้ ในขั้นสุดท้าย ว่าไม่ใช่ตะกวดหrog ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เลวร้ายหrog สิ่งที่มันเลวจริงๆ มีพิษมีภัยจริงก็คือคนผู้ต่างหาก คนผูกได้วางภาพเล็กๆ น้อยๆ กระจายไว้ ตั้งแต่ความเห็นแก่ตัว ตลอดไว้ทั้งเรื่องเลย “ได้วางภาพเห็นแก่ตัวไว้ตลอด แสดงถึงการปักครองที่ยอดเยี่ยน ถนนหนทางที่ล้อมมาก การทำมาหากินซึ่งลำบากยากแค่นั้น ต้องมีคนเรียกร้องความคุ้มครอง ความปลดปล่อยในชีวิต สิ่งเหล่านี้คูเมื่อนเป็นแต่ละภาพ แต่ละภาพของคนผู้รวมตัวกันเข้าเป็นสังคม แม้แต่ความสามัคคีของตน ที่อยู่บ้านใกล้เรือนเคียง กับสองหมู่บ้านนี่ก็ไม่มี ออยด์ๆ กันอนเจ็บอนตายกันระเกะระกะไปหมด นี่คือลักษณะที่เป็นคบคุ้น แต่คนก็ไปหลงผิดไปลงโทษสัตว์ที่ชื่ออัปมงคล โดยที่ว่าตัวมันจริงๆ นั้นไม่ได้เป็นอัปมงคล เมื่อนกับช่วงสำนึกของเรา ทำให้เราห่วงคิดว่า เราได้มอง เราได้คิดทุกอย่างอย่างถูกต้องแล้ว หรือ อะไรที่เป็นข้อบกพร่อง เราจะรังความผิดรึยัง เราแก้ความผิดนั้นรึยัง เป็นสิ่งซึ่งกระตุ้นความผิดอันนี้แหล่ะ ที่ถือว่าเป็นเรื่องดี อีกอันหนึ่ง หรืออีก้าวหนึ่งของการเขียนนวนิยาย แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องตะกวดนี้ไม่เหมือนกับปูนปิดทอง ปัญหาทุกอย่างไม่ได้รับการแก้ไขทุกอย่าง ยังคงสูงบเรียบเหมือนเดิม เป็นแต่เพียงคนบางคน หรือตัวเอกของเรื่องนั้น จะได้สำนึกขึ้นมาว่า เราควรจะดูแลกันใหม่อีกที เราอย่าไปหลงผิด คือสิ่งที่เราคิดว่าชั่วนั้น ไม่ช่วยอย่างที่เราคิด สิ่งที่เราคิดว่าเฉยๆ นั้น ที่แท้คือสิ่งที่เลวร้ายที่สุดในชีวิตของเรา แก้ให้ตรงจุดเลย ในการที่จะคลี่คลายไปสู่การได้รับการแก้ไข ได้รับความสนใจ อ่านปูนปิดทองแล้วมันสบายใจจริงๆ แต่ตะกวดอ่านแล้วอืดอัด เครียด อ่านแล้วไม่สบายใจ อ่านแล้วเราจะทำอย่างไรกับชีวิตเรา ว่าเรามองนั้นถูกนี่ถูก เจอคนผู้เต็มไปหมดนี่เราจะทำอย่างไร ถูกทึ้งไว้ในที่มีดินี่เราทำอย่างไรบัญหาทุกอย่างไม่ได้รับการแก้ไข ถ้าจะพูดเปรียบกันก็เป็นอย่างนี้ แต่ถ้าพูดถึงปูนปิดทองนั้นคงจะช่วยเราในขั้นปฐม ถือว่าครอบครัวนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ก็ยังอยากให้ปูนปิดทองเป็นอย่างนี้”

รศ.รินฤทธิ์ “มีคำสอนขึ้นมาจะหยอกความวิทยาการแต่ละท่านนะครับ คำสอนแรกคือว่า 5 เรื่องที่ห้ารอบนั้นมีอะไรบ้าง ขอตอบโดยเลยว่า นอกจาก ปูนปิดทอง ตะกวดกับคนผู้ 2 เรื่องนั้นก็ รักและหวังของ วัฒนธรรมอย่างถูก อ่านจากของ ประวัติศาสตร์ เกวิคุณ กันดีหรือยุคของ เสนีย์ เก่าวพงษ์

มีคำสอนว่า นวนิยายชั้นเริ่ด ห้อง 3 เล่มที่ผ่านมา คือว่าเล่นได้แต่ให้ลึกซึ้งและกินใจมากที่สุด ผู้เขียนคงหมายถึง ถูกอีสาน, คำพิพากษา, ปูนปิดทอง”

ชุมยพ “แล้วแต่ว่าใครจะชอบเล่มไหน ห้อง 3 เล่มนี้คงจะเอามาเทียบว่าเล่นได้ดีที่สุดไม่ได้ ถ้าใครชอบบรรยายภาคแบบอีสานก็คงจะชอบความละเอียดในเรื่องสารคดี หมายความว่าไม่ชอบเรื่องจักร์ๆ วงศ์ๆ ไม่ชอบเรื่องที่เป็นแนวนิยายมากเกินไป อาจชอบเรื่องถูกอีสาน ถ้าใครที่ชอบเรื่องแปลงๆ ต้องคิดมากๆ ก็คงจะชอบของคุณชาติ กอบจิตติ ถ้าชอบในด้านภาษา ชอบในด้านตัวละครคงจะชอบปูนปิดทอง ของกฤษณา อโศกสิน เพาะฉะนั้นห้อง 3 เล่มก็คงบอกไม่ได้ว่าเล่มไหนดีที่สุด ดิฉันเองก็ไม่ชอบกว่าชอบเล่มไหน เพราะไม่สามารถพูดออกไปได้”

ร.ค.รั่นฤทธิ์ “มีคำอ่านว่าเรื่องปูนปิดทองที่เข้าใจความหมายแตกต่างกัน ไปมีคนเข้าใจความหมายในแบบที่ว่า เป็นปูนที่ขอนอยู่ข้างในกุ่มหนึ่ง และอีกพหกหนึ่งเป็นว่าอานาแฟ่นทองไปปิดบนปูน มีนักศึกษาเนิร์ว่า อ่านปูนปิดทองแล้วไม่น่าตั้งชื่อว่าปูนปิดทองเลย อยากให้แสดงความเห็นว่าทำในจึงไม่น่าตั้งชื่อเป็นปูนปิดทอง อាជจะเป็นความไม่เข้าใจในภาษาไทยที่เราใช้อัญเชิญว่าปูนปิดทองปูนคำแรกไม่ได้หมายความว่าเป็นประชานของคำว่าปิด แต่เป็นสำนวน

อ.ภิญโญ “คุณกฤษณาได้เขียนไว้ในเล่มที่ 2 ตอนกลางเล่ม คือกล่าวถึงปูชนียบุคลก่อน และเปรียบเทียบกับพ่อแม่ที่เรานับถือว่าเป็นปูชนียบุคล แต่พ่อแม่บางประเกทก็ไม่ควรจะเรียกเป็นปูชนียบุคล และก็เชื่อว่าปูนปิดทองขึ้นมา ถ้ายังจะทราบรายละเอียดก็ต้องไปเปิดดู”

ร.ค.รั่นฤทธิ์ “ตามเรื่องแล้ว เป็นไปได้หรือที่บาลีและสองเมืองจะอยู่กันได้ต่อครอคฟ์”

ศ.กุหลาบ “ระหว่างความเข้าใจความทุกข์ยากในชีวิตระหว่างคนสองคน จะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความคงที่ที่จะอยู่คู่กัน คนที่มีประสบการณ์เบื้องหลังชีวิตที่แตกต่างกัน ความเป็นไปได้ไม่ใช่ของหายากในชีวิต แต่ว่ามีอยู่ข้อหนึ่งสำหรับที่จะบอกไว้ให้ร่วงไว้ว่า ไม่ใช่ว่าการทดลองอยู่จะสะดูกระสายเหมือนอย่างที่บาลีกับสองเมือง อาจมีผู้อื่นไม่ลงเอยอย่างนี้ แม้แต่บาลีก็ยังเสียใจที่กว่าจะได้พบความรักที่แท้จริง วิญญาณแห่งความรักและความโดยหาความรักได้มาประจับพบกันอีกราหนึ่ง ระหว่างสองเมืองกับบาลี เมื่อนั้นบาลีก็หวนนึกเสียดายตัว อย่างที่จะสะสมบริสุทธิ์ อย่างที่จะรักษาความมุดฝ่องไว้ให้สองเมืองเหมือนกัน ก็มีเหมือนกัน อย่างนี้คุณกฤษณาได้ล้อมรั้วไว้เหมือนกัน ไม่ได้ชวนหนุ่มสาวอกไปทดลองเลย

(คำถก) “กรอบกรอบบาลีกับสองเมืองในอนาคตจะเป็นอย่างไร”

(ศ.กุหลาบ) “คาดว่า 2 คนมาให้ดูซึ่ง ให้ตอบตอนนี้ตอบไม่ได้”

ร.ค.รั่นฤทธิ์ “คำถามต่าง ๆ ก็เป็นคำถามระหว่างสองเมืองกับบาลีว่าจะอยู่รอดหรือไม่รอดอย่างไร ที่น่าคิดอย่างหนึ่งคือผู้เขียนนั้นมองผิวเผินดูเป็นคนที่กันลมยามาก ให้น้ำเอาสิ่งที่สักคมปัจจุบันมาใช้เพียงแต่ผู้เขียนดักเอาไว้ทุกทางโดยลำดับ นี้เป็นอนุรักษ์ที่ยังทึบสืบ

นี้คำถกของผู้อ่านตระกวักกับคุณ เป็นคำถกประเกทของคนที่อ่านและเขียน ถ้าว่าขึ้นก้าวในตระกวัฒนาภัยถึงอะไร”

ศ.กุหลาบ “ขึ้นก้าวในตระกวัฒนาภัยไม่เคยเห็น แต่เข้าใจว่าคือขึ้นเรื่อง แล้วที่เข้าไม่ต้องการแล้ว เมื่อหลายปีที่แล้วเนี่ยก็ยังไม่เคยเห็นคุณค่าของขึ้นก้าวก็เลยนำขึ้นก้าวเนี่ยเอาไปปักพินดิน เพื่อให้พื้นฐานมั่นแน่นหนา เวลาขึ้นแบบจะรีอ่องแรมเพื่อชุดเจ้าขึ้นก้าวมายัง คงจะพอให้เดันนะคระ”

ร.ค.รั่นฤทธิ์ “มีคำถกว่าทำไม่เรื่องนี้จึงให้ตระกวัดเป็นสัญลักษณ์ของความแล้วร้าย”

ศ.กุหลาบ “ที่เข้าใช้ว่าตระกวัดนี้ความจริงตระกวัดมันอยู่ใน family เดียวกันกับ.... ซึ่งความจริงเนื้อมันเอ้าไปแกงเผ็ดซีอิ๊วอยู่ที่สุดเลย แต่พอพูดถึงตระกวัดนี้มันที่สุดของความแล้วร้ายไม่ต้อง

พูดถึงอะไรอีกแล้ว แต่ตະກວດมันไม่เหมือนแท่นะ ตະກວດมันมีลายเห็นใหม่ถ้าอ่านหนังสือ เล่มนี้มันเขียนไว้เป็นตารางเป็นเลื่อม เข้าใจนตามแบบลายตະກວด ถ้าตัวเหยี่มันไม่มีลาย มัน บริสุทธิ์”

รศ.รัตนฤทธิ์ “นี่คือความว่าตัวละครใน ตະກວດกับคนผู้ จะเป็นไปได้มากแค่ไหนในบื้อจุบันตามที่มี การทำร้ายกันตลอดเรื่อง เป็นคั้นนั้นไข่ไหน”

ศ.กุหลาบ “เรื่องตະກວດกับคนผู้นั้น ต้องขึ้นกับสถานที่ตัวยังจะ คือนอกจาสถานที่ เขาจะเลือกเอาเหตุการณ์เหล่านี้ซึ่งมันเกิดขึ้นกับตัวละครเหล่านี้ เขาได้เลือกเอาสถานที่ภาคใต้ ใจเรา ก็ไม่เคยอ่าน แต่บางอยู่ผู้เขียนนี้ได้ทราบว่ามีประสบการณ์ที่แท้จริง คือได้ไปอยู่ภาคใต้ก็จะได้เรื่องเหล่านี้มา ดิฉันเองก็ได้ไปปักช์ต่ออยู่สม่ำเสมอ และก็ได้ทราบเรื่องราวเหล่านี้ เวลาที่อยู่ที่กรุงเทพฯ คนปักช์ไม่มา ก็มาคุยกันฟังว่าเป็นอย่างไร เหตุการณ์ทางปักช์ได้เป็นอย่างไร ถ้าผู้อพูดตามสำนึกกัน่าจะเป็นไปได้ ในขณะที่เรื่องนั้นตึงเครียด ช่วงที่ พล.อ.หาญ ทำได้ให้ร่มเย็น หรือหลังจากนั้น ดูเหมือนจะเป็นก่อนที่ พล.อ.หาญจะทำได้ให้ร่มเย็น ทำให้บื้อจุบัน เป็นดังนี้”

เข้าแข่งขันกอล์ฟอย่างไร

การบรรยายพิเศษในวิชาการณกรรมปัจจุบัน วันที่ 27 สิงหาคม 2528

วานิช จรุงกิจอนันต์	วิทยากร
อุดร ฐานโนสก (คนเดิม)	วิทยากร
“เพลิน รัตน์”	วิทยากร
รศ.วีระฤทธิ์ สัจพันธุ์	ผู้ดำเนินการอภิปราย

รค.รั่นฤทธิ์ “การบรรยายพิเศษวิชาวรรณกรรมมีจุบันครั้งที่สอง เป็นเรื่องที่วิทยากรหั้งหลายจะพูดถึงเรื่องของการเขียนคอลัมน์ ซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งที่เราเขียนกัน เป็นเรื่องของสารคดี และอยู่ในส่วนของประเกตต่าง ๆ ของสารคดี สารคดีประเกตที่นักศึกษาคงจะได้อ่านกันบ่อยที่สุดที่เห็นก็คงจะเป็นเรื่องของการเขียนคอลัมน์ หวังว่าคงจะไม่มีใครตอบครู่ว่าไม่รู้ว่ากอลัมน์คืออะไร ในวันนี้ผู้ที่ให้เกียรติเป็นวิทยากรแก่เราท่านแรกเป็นอุปภาพสตรี ซึ่งนักศึกษาได้เห็นหน้าตั้งแต่คราวที่แล้ว คราวนี้เชยoma ในชื่อว่า “ไฟลิน รัชรัตน์” (ปรับนือ) ส่วนท่านอุปภาพนุสุกที่นั่งอยู่ข้าง ๆ ครู คือ คุณอุติ ฐิตา/ในสอด (ปรับนือ) มีนามปากกาว่า “คนเดิม” แล้วท่านสุดท้ายที่นักศึกษาอยากรับมาก คือ คุณวนิช ชูงกิจอนันต์ (ปรับนือ) ครุยงจะขอแนะนำท่านวิทยากรด้วย เพราะนักศึกษาทุกคนจะรู้จักกันดีเกือบทุกท่านแล้ว

คุณไฟลินรัชรัตน์เป็นคุณเพียงคอลัมน์ทางด้านวิชาณั้นวรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหนังสือสภามรรษ สีปาหัววิชาณั้น และก็วิชาณั้นวรรณกรรมมีจุบันนี้มากหมาย หลาย ๆ ขั้นนักศึกษาคงอ่านแล้ว รวมทั้งหนังสือต่าง ๆ ที่เราจัดให้นักศึกษาอ่าน เพื่อจะทำรายงาน หรือว่าเพื่อที่จะอ่านประกอบการสอนอะไรก็ตาม คงต้องพึ่งพาได้จากข้อเขียนของ คุณไฟลิน รัชรัตน์ ซึ่งวันนี้คุณไฟลินก็จะมาบอกว่า การเขียนคอลัมน์วิชาณั้นวรรณกรรมเป็นอย่างไร

ส่วนคุณ “คนเดิม” หรือคุณอุติ ฐิตา/ในสอด มีงานเขียนคอลัมน์อยู่ในนิตยสารสำหรับเด็กวัยรุ่นหลายต่อหลายเล่ม เช่น หนังสือเบรีย หนังสือสุคุณ แล้วก็ยังเขียนในหนังสือเฟอร์นิเจอร์อีกด้วย

ส่วนคุณวนิช ชูงกิจอนันต์ ท่านทำงานทางด้านวรรณกรรมมากหมายอย่าง คือ เขียนเรื่องสั้น เขียนนวนิยาย...เขียนเรื่องสั้นก็เขียนได้ค่อนขาน จนกระทั่งได้รับรางวัลชีไรท์เมื่อปีที่แล้ว จากเรื่อง ขอบเดียวกัน คงจำได้ แล้วก็นวนิษย เคหาสน์ดาว กีไประวีเป็นภาพนثر และตอนนี้กำลังเขียนนวนิยายเรื่องใหม่อยู่ในสตรีสารด้วย...นอกจากนั้นก็ยังเขียนหนังสือสำหรับเด็ก เขียนบทโทรทัศน์ แต่วันนี้คุณวนิช จะมาพูดให้เราฟังเรื่องของการเขียนคอลัมน์ต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก คุณวนิชบอกว่าหนังสือที่ออกมาก็หมดประมาณ 80% เป็นเรื่องของการเขียนคอลัมน์ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นคุณวนิชก็จะพูดถึงเรื่องของการเขียนคอลัมน์ว่าทำอย่างไรกัน

จะขอเชิญ “คุณไฟลิน รัชรัตน์” เป็นผู้พูดก่อนเป็นท่านแรก เพราะว่าท่านมีรากการจะต้องขอกลับไปก่อน ขอเรียนเชิญให้พูดถึงในเรื่องของการเขียนคอลัมน์ทางด้านวิชาณั้น”

กุณไฟลิน “ขอบคุณค่ะ ว่าจะไปตัดผมแล้วลืมไป ขอโทษที่ สัญญาภัยไว้ว่าจะเปลี่ยนหน้ามาใช้ใหม่ แต่ลืมเปลี่ยน แต่ก็เปลี่ยนนิด ๆ นะ คือวิ่งกระหึ่ดกระหอบเข้าลิฟท์มาเดี่ยววันนี้เอง และก็จะวิ่งกระหึ่ดกระหอบกลับไปใหม่ด้วย เวลาที่อาจารย์บอกให้พูดถึงเรื่องเขียนคอลัมน์อาจารย์ทำเสียงชีเรียสมาก แต่จริง ๆ แล้ว การเขียนคอลัมน์จริง ๆ แล้วไม่ใช่เรียส แต่พอเขียนเสร็จแล้ว คนอ่านชีเรียสมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเขียนพօอ่านคอลัมน์วิชาณั้นก็ไร จะต้องมีอาการขับเขี้ยว

เคี้ยวพัน ทำหน้า ทำตา มีเสียงอะไรต่าง ๆ เยอะแยะเลย ครรที่เป็นนักเขียนและนั่งอยู่ที่นี่สักวันอาจจะต้องทำหน้าแบบนั้นเวลาอ่านงานวิจารณ์ และขาดผู้ดกันว่าไม่ใช่ความจริง เป็นความเห็จ เข้าอกกันว่า “เพลิน รุ่งรัตน์” เป็นคนที่ปากหมายสุดเลย ในจำนวนนักวิจารณ์ เขียนอะไรก็ไม่รู้ ปากร้าย แต่ความจริงแล้วในข้อเขียน “เพลิน รุ่งรัตน์” ไม่เคยเขียนขออย่างนั้นเลย ไม่เคยเขียนร้าย ๆ เลย ไม่เชื่อลองไปอ่านได้ เป็นต้น ๆ ทั้งนั้น แต่ปากตัวจริง ไม่แน่ แต่คุณเวลาฟังก็จะรู้ว่าอักษรสมกัน ก็เลยกลับเป็นว่า “เพลิน รุ่งรัตน์” พอดอบไปใช้นามปากกาอื่น ไม่มีใครรู้ว่าเป็น “เพลิน รุ่งรัตน์” ไม่มีใครต่าคนนั้นเลย คนนั้นได้รับคำชี้ว่าเป็นคนเขียนหนังสืออะไร ล้วนเป็นคนอย่างนั้นเป็นคนอย่างนั้น แต่อย่าให้รู้ว่าเป็นคนเดียวกับ “เพลิน รุ่งรัตน์” รับรอง นามปากกาที่ปากไม่ได้ เพราะฉะนั้นมันเป็นการประสาหอย่างหนึ่ง ระหว่างตัวบุคคลกับงานเขียน หลักในการเขียนวิจารณ์จะสืบอาไว้ 3 ข้อ เวลาเขียนลงหน้าสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ หรือที่หน้าอื่น ๆ ที่มีครก์ตามขอมา ข้อแรก จะต้องมีสาร สารที่จะส่งไปยังผู้อ่าน จะพิจารณาเป็นอันดับแรก เห็นหนังสือสักเล่มหนึ่งไม่ใช่หมายความว่าจะต้องวิจารณ์ทันที หนังสือเล่มนี้เป็นตายร้าย ดีอย่างไรจะต้องวิจารณ์ให้ได้ ทำไม่ได้ จะต้องมาอ่านก่อน แล้วถ้าหากไม่มีอะไรจะต้องวิจารณ์ เพื่อไปสู่คนอ่านก็จะไม่วิจารณ์ แต่ถ้ามันมีอะไรไม่มีอะไรในที่นี้คงยากความมากถ้าอธิบายว่าอะไรในที่นี้คืออะไร แต่ต้องวิจารณ์ให้ได้ทำไม่ได้ จะต้องอ่านเสียก่อนเพื่อจะดูว่าเมื่อเราพิจารณางาน ขึ้นนี้ออกไปให้คนอ่านได้อ่านกันแล้ว คนอ่านได้รับอะไรเพิ่มมากขึ้น ได้รับข้อคิด แง่คิดอะไร ต่าง ๆ ที่เราประณีตจะให้ หรือว่าคนเขียนเขามีอยู่แล้วเขาจะสื่อออกไปมีหรือเปล่า ถ้าไม่มีเลย คือว่าไม่ได้ทำหนนิ ไม่ได้หมายความว่าหนังสือหลาย ๆ เล่มที่ไม่ได้วิจารณ์เป็นหนังสือที่ไม่ได้มีสาระ บางเล่มก็วิจารณ์ไม่ทันจนกระทั่งตกรอบไปเลย หมายความว่า มันหมดจากตลาดไปแล้ว หรือว่ามันล้าสมัยไปเสียแล้วก็เลยวิจารณ์ไม่ทัน เพราะฉะนั้นอย่าเพิ่งเข้าใจผิดแต่ผู้ดให้ฟังก่อน ว่า สาระหรือสารเป็นสิ่งแรกที่พิจารณา มีหลายเล่มเลยที่อ่านดูแล้วมีความรู้สึกว่าไม่ต้องเขียน ก็ได้มั้ง เพราะว่าคนอื่นเข้าใจในประเท็ชนเหล่านี้เอาไว้แล้ว แล้วก็ไม่มีอะไรมาก หรือวิจารณ์ไปแล้วอาจจะทำให้คนเขียนหมดกำลังใจไปเลย แล้วคนอ่านก็จะถามว่าแล้วเขียนมาทำไม เมื่อันกับที่อาจารย์บุญเหลือผู้ดไว้ว่า ถ้าหากมีหนังสือวรรณกรรมสักเล่มหนึ่ง แล้วก็เป็นหนังสือที่มันไม่มีอะไรดีเลย ไม่จำเป็นต้องวิจารณ์ เพราะถ้าวิจารณ์ไปก็เหมือนกับว่าคนนั้นเขีริวัจจ์เลย ชีริวัจจ์แต่หัวรถแท้ ตรงนั้นก็ไม่สายตรงนี้ก็ไม่สาย เป็นสารออย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าเราอภิคนอ่านว่าไม่มีอะไรดีเลยเล่มนี้ คุณไม่ต้องอ่านหรอก เพราะฉะนั้นคุณมาวิจารณ์ทำไม่ เช่นมาทำไม่ จะไม่ใช่ คนอ่านเข้าซื้อหนังสือเล่มนี้ใช่ไหม ถ้าหากมีหนังสือแบบนั้นจะไม่วิจารณ์ แต่ถ้าวิจารณ์แล้วมีข้อต້าหนนิด้วย หมายความว่าข้อต້าหนนินั้น หรือสิ่งซึ่งเขียนลงไปเขามีข้อนี้จริง แต่ถ้าวิจารณ์แล้วมีข้อตีอีกมาก many หรือมีข้อที่อยากจะทำหนนิจริงเหมือนกับบางเล่มเข้าลักษณะที่ว่า มันไม่ดี แต่

เมื่อถ้าเราไม่พูดถึงเรื่องนี้เลย ก็จะมีการเขียนตามกันอีกเป็นร้อย ๆ เล่ม จึงต้องทำอะไรสักอย่างที่เราจะบอกเขาว่า สารที่คุณเขียนออกมานั้นจะก่อให้เกิดผลอย่างไรในสังคม แต่ไม่ได้หมายความว่าเอามาเขียนด่า มันไม่ดีอย่างไร แล้วมาแจ้งเจกรายละเอียด ไม่ใช่ แต่อาจจะเอามาเขียนว่าคุณกำลังเขียนเรื่องแบบนี้มากเกินไปแล้วละ เลิกเขียนได้แล้ว

เมื่อถ้าสาระหรือสารจากงานเขียนชิ้นนั้นแล้ว ยังไม่พอสำหรับที่จะเขียนคอลัมน์วิจารณ์ในหนังสือพิมพ์ หนังสือนิตยสาร ยังต้องดูว่าคอลัมน์ที่เราได้มันมีขนาดหรือจำนวน หรือความยาวที่เขากำหนดประมาณสักเท่าไหร่ ไม่ได้หมายความว่าเราจะเขียนวิจารณ์ทุกเล่มได้ยาวเหยียดทุกชั้นเสมอไป บางชิ้นเรารอหากเขียนยาวมากเลย แต่มันจำกัดว่าจะเขียนชิ้นนั้น สารนี้ ลงที่ไหน ลงที่หนังสืออะไรสักเล่ม แล้วเล่นนั้นมีหน้าให้เราแค่สามหน้าเท่านั้นเอง เราอ่านลง 20 หน้าเขียนไม่ได้ อยากจะเขียนลง โลกหนังสือ 15 หน้าเขียนได้ สมัยหนึ่งเคยเขียนลง 15 หน้าได้แต่ 15 หน้านี้เขียนลง สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ไม่ได้ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์รับได้มากที่สุด 5-6 หน้า เคยส่งเรื่องไป 7 หน้า ต้องวนให้รักกันขอให้ลงที่เดียวหมดเลย เพราะถ้าไม่ลงที่เดียวหมดเลยจะไม่สนุกอะไรมากนัก แต่ก็ต้องไปบังคับ บุ๊ฟฟุ๊บ เป็นดัง อะไรต่าง ๆ นานาเข้า เพราะฉะนั้นขนาดหรือจำนวนเป็นเรื่องสำคัญในการเขียนคอลัมน์ หนังสือบางเล่มงานวิจารณ์ขอให้สั้น ๆ มันก็เกิดผลเสียเพราะการขอให้สั้น ๆ มันจะทำให้เราไม่สามารถจะพูดรายละเอียดได้ทั้งหมด บางเล่มซึ่งจำเป็นต้องพูดยาวเหลือเกินอย่างเช่น ตลาดสูงชุงหนัก อย่างจะพูดยาว ๆ สำหรับเรื่องนี้ก็เลยต้องขอเนื้อที่เป็นสองฉบับ ซึ่งนาน ๆ ครั้ง และบรรณาธิการก็คงจะไม่ยอมเสมอไปสำหรับเรื่องการวิจารณ์หนังสือ หรืออย่างเรื่องปูนปิดทองกิจกรรมสองฉบับ

นอกจากสาร ความยาวแล้ว มีอีกอันหนึ่งซึ่งเป็นอันที่ทำให้งานวิจารณ์น่าสนใจมากขึ้นก็คือ กลวิธีในการวิจารณ์ กลวิธีในการวิจารณ์หรือการเขียนคอลัมน์วิจารณ์ พยายามเหลือเกินที่จะดูว่าเรากำลังจะส่งสารอะไร และสารอันนี้ควรจะใช้ริธีไหน ถ้าหากว่าเป็นการวิจารณ์หนังสือ สมมติว่าวิจารณ์นวนิยายสักเล่มหนึ่ง ลักษณะที่นิยายเล่มนี้คนเขียนค่อนข้างเป็นคนเก่าแล้วก็มีชื่อเสียงอยู่แล้ว ถ้าเราจะวิจารณ์หนังสือเล่มนี้เราจะใช้กลวิธีแบบไหน จะต้องดูว่าคนเขียนคนนี้มีชื่อไม่บินมากแล้ว ถ้าจะพูดตรง ๆ กับท่านออกไปว่า ไม่ดีเลย ไม่สนุกเลย ไม่มีอะไรเลย แต่ถ้าหากว่ากรณ์ที่หนังสือเล่มนั้นเป็นหนังสือที่เหมือนกับไม่อ่อนโผล่ในวรรณพิภพ อะไรมากองนี้ ถ้าหากว่าตั้งท่าไว้เลยว่าไปให้เรียบร้อยเลย พูดไปเลยว่า ใช่ไม่ได้ คนเขียนคนนั้นจะรู้สึกเหมือนกับปลาในบ่อสูกตีแรง ๆ ก็จะจะแบบแต่ตัวไปเลย เป็นเทคนิคส่วนตัวที่จะดูว่าคนเขียนเป็นใคร อาจจะเป็นด้วยสาเหตุนี้ก็ได้ที่ “เพลิน รุ่งรัตน์” ได้ชื่อว่าเป็น นักชุมพิศวนะ คือเป็นจุนที่ทำให้ตายไปเลย หมายความว่า “เพลิน รุ่งรัตน์” จุบเมื่อไหร่คนนั้นก็ตายไปเลย เมื่อไหร่ที่บอกว่าเล่มนี้ดี คนนั้นก็ตายไม่ต้องเกิด เพราะว่าช่วงเวลาแล้ว ช่วงเวลาดีมากนี่คนเขียนใหม่ ๆ ที่ได้

คำชี้มูลก็ผ่องหรือว่าลีบตัว หรือว่าเหลิง ก็เป็นอันว่าเลิก ไม่ต้องเกิดกันอีก เขานอกกันว่านาคนี่ใหม่ ๆ ที่ได้คำชี้มูลให้ร่วงให้ดีจะเป็นจุมพิตมราชนะเพราจะชนะนั้นตัว “เพลิน รุ้งรัตน์” ระยะหลังนี้ต้องระวังเพราจะไม่ว่าเขียนอะไรเดียวจะกล้ายเป็นจุมพิตมราชนะ หรือปากหมาได้หึ้งสองด้านไม่รู้เป็นอะไรกันแน่ ในกรณีที่เราเรียนนวนิยายคดีวิจารณ์แต่เราจะทำอย่างไรให้มันเหมาะสมที่จะเป็นงานที่คนทั่วไปอ่านมากกว่าที่จะเป็นงานสำหรับให้อาจารย์ตรวจ เพราะเวลาให้อาจารย์ตรวจมีอะไรหน้าไหน ต้องใส่ละเอียดหมวดโดย เรียกว่าพูดถึงเรื่องภาษาตั้งแต่หน้าที่ 1 ถึงหน้าที่พัน เราไม่ว่าเน้นสักคำเดียวในรายงานมี 55 หน้า ซึ่งไม่สามารถลงนิตยสารได้ หรือว่าเขียนเป็นข้อหมวดโดย ข้อหนึ่ง ข้อสอง ข้อสาม ข้อสี่ พอยไปลงนิตยสารมันคงแบ่งๆ เพราะจะนั้นวิธีดึงหลักการหึ้งหมวดเอามาเข้าเป็นคอลัมน์ เราจะทำอย่างไร คือก่อนที่ทำงานวิจารณ์ชิ้นแรกในชีวิตที่เป็นหนังสือหรือเป็นคอลัมน์ เป็นงานที่วิจารณ์คุณสุชาติ โดยใช้namปากาอื่นและเป็นงานที่ลือลั่นมากในยุทธจักร เพราะว่าไม่มีบรรทัดไหนที่ชุมเหลย เชอด่าทุกบรรทัดโดย และไม่รู้ตัวเองว่าด่า เพราะอะไร เพราะว่าต่อหน้าที่ทำงานวิจารณ์ชิ้นนั้นทำด้วยไฟ ทำด้วยความรู้สึกที่ว่า หันทีที่อ่านหนังสือเล่มนี้แล้วมันไม่ถูกใจ เพราะจะนั้นจะต้องทำอย่างไรที่จะให้คนเขียนรู้ให้ได้ โดยไม่สนใจคนอ่านเลยช่วงนี้ คนเขียนต้องรู้ว่าเราไม่ชอบใจ ไม่พอใจขนาดหนัก และเราต้องเขียนทุกอย่างที่เราพอใจลงไป มาอ่านตันฉบับชิ้นนี้ดู มีบรรทัดชม 2 บรรทัด ที่ว่ามันก็มีดีเหมือนกัน แหลก ในจำนวน 40 ชิ้นมีดีอยู่ 5 คือ หนึ่ง ส่อง สาม สี่ ห้า จบเท่านั้น นอกนั้นก็เป็น โวโว ไม่เก็บเลยว่าจะเป็นอย่างนี้ อย่างนั้น อะไรก็ไม่รู้จะอย่างไประบดหนึ่นเป็นงานนวิจารณ์ชิ้นแรก ทำขึ้นมาโดยอุกมาจากข้างในอย่างเดียว หมายความว่าถ้าจะเกลียดเราต้องแสดงออกมา “ไม่ได้นึกถึงหลักวรรณคดีวิจารณ์ที่เรียนมาแม้แต่นิดเดียว พูดมาด้วยความรู้สึกหึ้งหมวด เพราะจะนั้น อันหนึ่งที่เราจะต้องประยุกต์ให้เข้ากันคือ ไฟความกล้ากับหลักการที่เราเรียนมา จับสองอันนี้มารวมกันได้เมื่อไหร่ แล้วกอดเครื่องทรง หนึ่ง ส่อง สาม อะไรต่างๆ อกใจไปให้ได้ ถ้ากดอีกตัวที่ทำให้ธีเรียสออกไปได้ เพราะจะนั้นเรื่องของไฟ เรื่องของความกล้าที่จะเขียนมาประยุกต์เข้ากับเทคนิคของวรรณคดีวิจารณ์ที่เราเรียนมาก็จะอุกมาเป็นคอลัมน์สำหรับการวิจารณ์ได้ กลวิธีอันนี้ที่ว่าค่อนข้างซีเรียส ค่อนข้างเป็นเรื่องเป็นราว เราอาจจะปรับโดยไม่พูดถึงหนังสือแต่จะเป็นคอลัมน์ในการแสดงความคิดเห็น而已 เช่น แสดงความเห็นที่เกี่ยวกับเรื่องการวิจารณ์แสดงความเห็นเกี่ยวกับคนนั้นคนนี้ พูดว่ายังนั้นอย่างนี้ หรือให้สัมภาษณ์ว่าอย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งถือว่าเป็นคอลัมน์วิจารณ์ด้วยเหมือนกัน ถ้าไม่วิจารณ์ตามหนังสือก็อาจจะอุกมาในรูปของ การเขียนจดหมาย ก็อาจจะเขียนว่า คุณนักอ่านที่คิดถึง แล้วก็พูดไป แล้วลากซึ้ง “เพลิน รุ้งรัตน์” เพื่อบอกว่าเกิดอะไรขึ้น เป็นวิธีหนึ่ง หรืออาจจะทำเป็นการถาม การตอบ เป็นลักษณะของ การสัมภาษณ์ ซึ่งส่วนมากจะอุกมาจากความรู้สึกส่วนๆ มีเป็นบางชิ้น โดยเขียนอุกมาค่อน

ข้างพิธีพิสันและตั้งใจจริง ๆ โดยสื่อในเรื่องอารมณ์ออกมานะ และอีกอย่างหนึ่งที่ใช้เป็นประจำคือในเรื่องของภาษา มักใช้ภาษาผิด ๆ เป็นประจำ ไม่อาจใช้ภาษาให้สวย ๆ ได้ หรือเกิดภาพพจน์อย่าง วงศ์ วงศ์สวาร์ค์ เดย์มอาจารย์ บอกว่า “เพลิน” เชียนหนังสือประหลาดชอบมีสำนวน แปรร่วง ๆ อยู่เสมอ เพราะชอบเล่นภาษาซึ่งเป็นความตั้งใจของตัวเอง รวมทั้งชื่อบทวิจารณ์ ถ้าใครสังเกตจะบอกว่าเชียนได้อย่างไร 俨ว่าตั้งวันหนึ่ง ถ้าจำไม่ผิดเรื่องที่芽ที่สุดคือเรื่องผลพวงแห่งความคับแค้น”

รศ.รัตนฤทธิ์ “ต้องขอบคุณคุณ “ไฟลิน” ที่ให้ความรู้เรื่องการเขียนคอลัมน์ให้หมดเช่าที่มีเวลาพออยู่กับเราได้” วิทยากรอีกท่านหนึ่งก็อีกคุณอุดร หรือคุณ “คนเดิม” อย่างให้นักศึกษาได้ฟังการเขียนคอลัมน์อีกแบบหนึ่ง ไม่ได้เป็นการวิจารณ์หนังสือแต่เป็นคอลัมน์ที่... ไม่รู้จะเรียกอะไรดี แต่เป็นคอลัมน์แบบที่คุณคนเดิมเขียนตั้งหลายเล่ม ที่ว่างข้างหน้าอยู่ตอนนี้ อย่างเช่นหนังสือวิว伽แฟ เกย์ลงในหนังสือเบรี่ยวนเป็นต้น และ กรณีนี้แหลรรบไม่รู้เรื่อง และเล่นสุดห้ำหายเพื่อออกคือ บุคลสมบัติในป้าชาเวatal ขอเรียนเชิญคุณคนเดิม พูดถึงเรื่องของการเขียนคอลัมน์ และก็ประสบการณ์ต่าง ๆ ”

“คนเดิม” “ก่อนที่คุณไฟลินจะไปผมก็ตั้งข้อสังเกตว่า ความจริงก็เป็นหลักเหตุผลง่าย ๆ ว่า คุณไฟลิน “ปากหมาย” เพราะเหตุนี้จึง “อุบมรณะ” ปากหมายจะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ อุบตันคอและผมก็อยากจะได้อุบสักจุบ ถ้าให้ผมพูดในนามของ “คนเดิม” หรือของคุณอุดร ฐานโนสตอร์สีก้มันขัดแย้งกันอยู่สองคนนี้ ผมเชียนคอลัมน์ลงใน บริวิว เป็นการตอบจดหมายวัยรุ่น และเดียวันนี้รู้สึกว่าวัยรุ่นนิยมอ่านแนวปรัชญา วัยรุ่นเริ่มเชื่อเริ่มมากขึ้น อีกเล่นเชียนลงหนังสือเพอร์นิเชอร์ และเชียนลงในนิตยสารไปเหมือนกัน เชียนโจคติก แต่ว่าไม่ได้ลงชื่อ “คนเดิม” แต่เชียนครั้งเดียวนิตยสารเจิงไป ผมสงสัยว่าผมจะเป็นตัวการ ที่นี่ผมไม่ทราบว่าจะประஸค์ของอาจารย์จะให้ผมพูดอะไร”

รศ.รัตนฤทธิ์ “เวลาที่เขียนคอลัมน์ทำอย่างไร หาวัตถุคืนจากไหนกะ”

คนเดิม “ไม่ยากเลย ก็ชุดเอา... หนังสือที่คุณยังไม่ได้อ่านหรือว่าหนังสือภาษาอังกฤษ แล้วเรา ก็เลือกเรื่อง วิธีการเลือกเรื่องมี 2-3 อย่าง คือ หนึ่ง เป็นเรื่องที่สนใจของคนทั่วไป สอง เรื่องที่มันอยากรู้ สาม เรื่องที่มันแปลกลanguage ทั้งหลาย เช่น คนมี 2 หัว สำหรับในคอลัมน์ลงนาก็อาศัยการอ่านมาก”

รศ.รัตนฤทธิ์ “แล้วเรื่องที่ใช้อารมณ์ขึ้นในการเขียน จำเป็นไหมในการเขียนคอลัมน์”

คนเดิม “คือว่าถ้ามันเชื่อส่วนมากไปอ่าน คือเราต้องทำเรื่องที่ยกที่สุดให้กล้ายมาเป็นเรื่องที่อ่านง่ายง่าย ผมคิดว่าเป็นเทคนิคแต่ละบุคคล”

รศ.รัตนฤทธิ์ “นี่ตกลงว่าในคอลัมน์ต่าง ๆ ที่คุณคนเดิมเขียน ส่วนมากจะมาจากหนังสือของ蕨江เป็นตัวอ่านใช้ไหม อย่างเช่นเรื่องอะไรมาก”

กนเดิม “ขณะนี้ผมรับหนังสือประจำรายวันก็เป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด คือ บางกอกโพส เดอะเนชั่น นิตยสารกรีบ “ไทม์ กับ นิวส์วีด”

รศ.รุ่นฤทธิ์ “วิทยากรห่านที่สามนี่ท่านกรุณาพูดอยู่นานแล้ว ห่านก็เป็นวิทยากรที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งมากครับไป และหากถูกล่าท่านได้พูดเป็นคนสุดท้ายก็ได้ ก็คุณภานุช ชูงกิจอนนัตต์ คุณภานุช มีงานเขียนยอดเยี่ยมมาก呀ไปหมด เดี๋ยวหายใจที่ว่าไม่ได้หันหนังสือของคุณภานุชมาให้ด้วย” ภานุช “เพื่อให้เหมาะสมกับนักศึกษา ผมก็จะจดเป็นหัวข้อ ๆ เอาไว้ว่าจะได้สะ叨กับการจดว่ามีอะไรบ้างเกี่ยวกับการเขียนคอลัมน์ ผมไม่เคยคิดว่าจะเป็นคนเขียนคอลัมน์มาก่อน มันเกิดขึ้นโดยบังเอิญ คือตอนนั้นเริ่มเขียนเรื่อง นักเขียนไทยเวลาเริ่มมีชื่อ มีคนอ่าน มีคนรู้จัก ก็มีคนชวนให้มาเขียนคอลัมน์ประจำ ตอนผมกลับจากเมืองนอก งานคอลัมน์ขันดับแรกก็คือ สนทนาประจำสถาน คุณสุวรรณี สุคนธารชวนให้มาเขียนคอลัมน์ด้วยกัน ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความรู้ว่าตัวเองควรเขียนคอลัมน์อะไรได้ หรือจะเขียนเรื่องทำหนองในก็กลับไปนั่งคิดว่าถ้าตัวเองเขียนคอลัมน์ประจำจะทำอย่างไร

ประการแรกจะต้องหาเรื่องที่จะทำให้ตัวเองสามารถเขียนไปได้ตลอด หมายความว่าไม่ใช่แค่รังสรรค์ เดียวหรือสองครั้งจบ สามครั้งจบ จะนั่งก็ต้องสร้างเป็นตัวละครขึ้นมาคร่าว ๆ และยึดงานออกไว้เป็นหลัก ว่าเรื่องของนักเขียนสัพเพเหรา หรือเป็นเรื่องส่งเดช โภหก อะไรต่อมิอะไรสารพัดในการเขียนคอลัมน์ครั้งแรก คือ คอลัมน์สนทนาประจำซึ่งไป ๆ มา ๆ แล้วกลายเป็นคอลัมน์ที่รู้สึกว่าตัวเองพอใจที่สุด มากกว่าคอลัมน์อื่น ๆ แต่พอเขียนไประยะหนึ่งก็เบื่อ การเขียนคอลัมน์เนี่ยความจริงแล้วสมัยก่อนนั้นไม่มีหรอ กามาเริ่มที่หน้ากระดาษมาก ๆ สมัยก่อนเวลาที่เขียนคอลัมน์อะไรต่าง ๆ เขาจะทำในลักษณะของหนังสือไม่ให้คอลัมน์ตัวบุคคล ส่วนใหญ่ไม่มีนามปากกาว่าจะกำหนดด้วจะเป็นคนนั้นคนนี้ พอระยะเวลาลัง ๆ มา หนังสือมันมีหน้ามากขึ้น โอกาสว่าหน้ามากขึ้นก็ต้องการให้รู้สึกขณะคนเขียนขึ้นมา คือมันมีคนติดคอลัมน์ ว่าพอเปิดหนังสือจะต้องอ่านหน้านี้ เพราะหน้านี้คือนี้เป็นคนทำคนเดียว แล้วก็ยกเป็นคอลัมน์ประจำ การเขียนคอลัมน์ก็แพร่หลายขึ้นมา ที่นี่หนังสือก็ออกมากขึ้น ๆ ในระยะเวลาลัง ๆ ก็ต้องการคนเขียนคอลัมน์มากขึ้นเพราะมันง่ายกว่าที่จะไปหาเรื่องอะไรมาลง พอเขียนคอลัมน์ไปลงแล้วปรากฏว่า บางคนยังไม่ทันจะเขียนหนังสือเป็นเลย เขายังคงอ่านคอลัมน์ไว้ให้แล้ว คอลัมน์จึงค่อนข้างทรุดโกร姆 ก็พูดถึงคือหนังสือพิมพ์รายวันและ แมกกาซีนหลาย ๆ ฉบับ คนเขียนคอลัมน์ได้ประการแรก ต้องมีความเชื่อมั่นบางประการว่า ตัวเองสามารถจะเขียนไปได้ตลอด อย่างน้อยที่สุดจะต้องดูว่า คน ๆ นี้ สามารถจะเขียนคอลัมน์นี้ได้ตลอด ไม่ใช่ว่าเขียนได้ 3 บท พอหลังจากนั้นไม่รู้จะเขียนอะไรแล้วเนื้อที่เขากำหนดไว้ให้แล้ว มันไม่ได้ เพราะฉะนั้นจะต้องรู้ โดยบรรณาธิการหรือคนเขียนเองว่า คน ๆ นี้สามารถจะเขียนไปได้เรื่อย ๆ ตลอด ถึงเวลาส่งต้นฉบับก็ต้องได้ต้นฉบับ

ไม่ใช่พ่อถึงเวลา ก็ผลัดไปอพาริท์หน้า อพาริท์นี้เว้นไว้ก่อน หากคนเขียนแทน มันมีปัญหามาก และเขาจะต้องเข้าใจว่าคนนี้เขียนไว้แล้วคนอ่านพอใจน่าจะมี ไม่ใช่เขียนไว้แล้วประกูลว่าไม่มีใครอ่าน หรือไม่รู้ว่าคนเขียนคอลัมน์นี้คือใคร เขียนเรื่องอะไรไว้บ้าง

อีกประการคือหนังสือเขามีเนื้อที่ไว้ให้เสมอ มีเนื้อที่ว่าบริเวณนี้หน้า 4 คอลัมน์ซ่างนี้ จะเป็นเนื้อที่ของคนนี้ ในวันนั้นวันนี้ จะต้องมีบางคนเขียนทุกวัน อย่างคุณ ชุม ในไทยรัฐ เขียนทุกวัน เว้นวันอาทิตย์อะไรทำนองนี้ มันจะมีเนื้อที่ไว้ให้ว่าเปิดมาปูบจะต้องเจอ มันจะต่างกัน การเขียนคอลัมน์มันจะต่างกับงานเขียนที่ไม่ได้ลังชือ ประการแรก คือประการว่า คอลัมน์นี้คือใคร เป็นคนเขียน คอลัมน์นี้มันมีลักษณะเฉพาะว่า เมื่อเปิดถึงหน้านี้ เปิดไทยรัฐขึ้นมาหน้านี้จะต้องเจอกับ จะต้องเป็น มั่กรห้ามกัน ซึ่งเป็นว่า เป็นไทยรัฐหรือเป็นมังกรห้าเล็บก็ได้ แต่ขณะที่คุณประสบความมั่นจะเป็นหนังสือเล่มนั้น ไม่ใช่ตัวคนเขียน ขณะที่คุณเปิดหน้าข้างหลังหรือหน้าอะไร ขึ้นมาหนึ่งจะเป็นใครคนใดคนหนึ่ง แต่ถ้าเป็นคอลัมน์มันจะเป็นตัวบุคคลนั้น คนเขียนคอลัมน์ที่มีคนอ่านติดมาก ๆ มีคนให้ความเชื่อถือมาก ๆ มันจะค่อนข้างที่จะไว้เนื้อเชื่อใจ ให้ความไว้วางใจ มีครั้งน่า ประยิบได้ว่า สมมติว่า มั่กรห้าก็จะพูดอะไรให้คนฟัง คนจะอ่าน คือเป็นตัวบุคคล และก็คน ๆ นั้นอันนี้เป็นเรื่องที่ไม่ใช่สร้างขึ้นมาง่าย ๆ ไม่ใช่ว่าใครสามารถจะทำได้ เกณฑ์ในการเขียนคอลัมน์ก็มีเท่านี้

ที่นี่ก็มาถึงตัวผู้ ว่ามีหลักเกณฑ์อะไร ความจริงแล้วหลักเกณฑ์ผมมีคร่าว ๆ ในใจว่า หนังสือเล่มนั้นมันเป็นหนังสืออะไร คนอ่านวัยใด อันนี้เราดูก่อนที่จะเขียนว่าคนอ่านคือใคร ผมเขียนคอลัมน์มายังไง ประเกทเดียวกับที่คุณอุดร คือเขียนแล้วเจ็บปวดมือนี้ผมทำมากกว่า คือเขียนหลายฉบับขึ้นกันบ้าง หนังสือประเกทนี้พอเขียนขึ้นมาเล่มหนึ่งก็เขียนตาม ๆ กันขึ้นมา และก็ไม่เปลี่ยนวิธีการคือคนทำหนังสือก็ซังกะตายทำ ส่วนใหญ่อยากจะทำหนังสือแล้วก็เชิญนักเขียนดัง ๆ มาเขียน ซึ่งผมว่ามันไม่ได้ช่วยหนังสือเล่มนั้นเท่าไหร่ นักเขียนที่มีชื่อชื่อนั้น เป็นตัวประกอบเท่านั้นเอง คนทำต้องเก่ง การที่เปิดหนังสือขึ้นมาแล้วบอกให้ช่วยเขียนคอลัมน์ให้หน่อย มันไม่เกิดประโยชน์ คนไม่ได้ชื่อหนังสือเล่มหนึ่งเพียง เพราะว่ามีใครคนใดคนหนึ่งไปเขียนคอลัมน์มันเป็นจำพวกสร้อยประดับอะไรมากกว่า แต่คนยังไม่ยอมเปลี่ยนความคิดอันนี้ ผมก็ไม่เข้าใจเหมือนกัน คนทำหนังสือน้อใจเรียกได้ว่าไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง เพราะถ้ามีความเป็นตัวของตัวเอง ทุกคอลัมน์นี่คนจะสร้างมามาก นี่เป็นปัญหาแรก ต้องรู้ว่าแนวโน้มอย่างที่แน่นอนแน่ชัดก่อนไม่ใช่ว่าคิดว่านี้มันแก่ มันอยู่ในหนังสือเล่มนี้ ตรงนี้มันควรจะมีก็มาตามคนเขียนอ้างความจำเป็น เนื่องอย่างทำหนังสืออะไรขึ้นมาไม่รู้ทำหนังสือไป มาตาม “คนเดิม” ไปเขียนจะเขียนได้ตลอดหรือ นี่เป็นปัญหาอยู่เวลาหนึ่ง และตลาดหนังสือ วงการหนังสือ การทำหนังสือมันเปลี่ยนไปมากกับในสมัยที่ผ่าน ๆ มา ใครคนใดคนหนึ่งที่จะรักกันเหลือเกิน มีจิตใจ มีอดมศติ

ร่วมกัน อุดมการณ์สอดคล้องกัน อย่างจะทำหนังสือเล่มหนึ่งให้มันอยู่ได้ด้วยตัวเอง เดียวนี้ทำไม่ได้แล้ว ทำได้ก็เป็นเรื่องมหัศจรรย์มาก หนังสือเดียวมีผู้สามารถจะทำได้มากจะคือโรงพิมพ์ ส่วนใหญ่หนังสือออกแบบสังเกตซึ่เป็นของโรงพิมพ์หรือเป็นของเจ้าของโรงพิมพ์ เป็นของครุต่อครุทั้งหลาย แต่นัมันว่างเข้าต้องการจะให้มีงานเผยแพร่อยู่ตลอดเวลา สังเกตดูซึ่ หนังสือใหม่ ๆ เป็นของโรงพิมพ์ส่วนใหญ่ 80% เห็นจะได้

ที่นี่ ก่อนที่จะลงมือเขียนคอลัมน์ เราควรจะรู้ว่าหนังสือนั้นเป็นหนังสืออะไร คือถ้าเป็นหนังสือผู้หญิง ควรจะเขียนอย่างไร ถ้าเป็นหนังสือผู้ชายเราควรจะเขียนอย่างไร หรือแมกกาชีนเล่มนี้ วัยรุ่นอ่าน เราควรจะเขียนลักษณะไหน หนังสือรายวันอันนี้ชาวบ้านอ่าน อันนี้ปัญญาชนหน่อย อ่าน เราควรจะต้องรู้ในใจเพื่อที่จะคิดว่าเราจะได้ไม่หลง

ผมไม่ค่อยเห็นด้วยกับการวิจารณ์ของคุณไพลินเท่าไหร่ การวิจารณ์ผมว่ามันน่าจะต้องมี คือ คนวิจารณ์จะต้องมีจุดยืนนี้แน่นอนและมั่นคง และอยู่ที่เดียวในภาวะในการวิจารณ์งานเล่มนั้น ๆ อยู่ที่เดียว คือจะเอาอะไรไปอยู่ในหนังสือเล่มนั้น ตัวเราเองมีความเคยชิน ในแบบปรัชญา ในแบบจิตวิทยา ในแบบของสุนทรียภาพ ในแบบอะไรสักอย่าง ต้องจะเข้าไปตรงนั้น ส่วนอื่นเป็นส่วนประกอบไม่ใช่พูดถึงกิจวัตร เหมือนขับปลาโนยลงไปในแปลงแล้วก็ตี ไม่ได้ ไม่ใช่การวิจารณ์ ที่ถูกต้อง ผมว่ามันไม่เกิดสติปัญญาทั่วคนอ่าน การวิจารณ์น่าจะคิดถึงคนอ่านก่อนคนอื่น ไม่น่าคิดถึงนักเขียน นักเขียนก็ไม่เกี่ยวอะไรกับหนังสือวิจารณ์ได้ ๆ ทั้งสิ้น ตัวนักเขียนเองก็ไม่ควรจะรู้สึกว่าเกี่ยว การวิจารณ์นี้พบว่าเราต้องทำความเข้าใจกันอีกเยอะ เรื่องการวิจารณ์มีข้อดีที่อ่านแล้วจะทำให้เกิดสติปัญญาในกว้างว้าง อย่างน้อย คือ มันต้องรู้ตัวเองแน่นอน รู้เข้ารู้เรา ว่าเป็นใครอย่างไร และดูหนังสือที่เขียน คือถ้าหนังสือเล่มนี้เขียนให้วัยรุ่นเข้าอ่าน วัยรุ่นเนี่ยเป็นคนที่.... คืออย่างหนึ่งที่ผมอยากรู้นักก็คือ เมื่อเราเขียนคอลัมน์ได้ ๆ ก็ตาม หรือเขียนหนังสือได้ ๆ ก็ตาม เราจะต้องพยายามหาเสนอห์ของตัวเราให้ได้ คือถ้าเราเขียนไปโดยที่ตัวเองไม่รู้ว่าเราเขียนให้ใครอ่าน เขียนไปทำไว้ เขียนไปเพื่ออะไร เขียนไปแล้วคนเข้าจะชอบตรงไหน หรือไม่ อ่านหรือเราเองไม่รู้สึกชอบที่เราเขียน อ่านเราทำไม่ได้ คือจะเขียนมันก็พังจะเปล่า คือพอจะลงมือเขียน มันควรจะต้องรู้ว่า ไอ้ที่เราเขียนถ้าเกิดคนเข้าชอบตรงไหน การเขียนหนังสือวัยรุ่น การเขียนภาษา การเล่นถ้อยคำ การคดเคี้ยวมั่ง เปี้ยวมั่ง การพูดไส้เลือกบ้างมันเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับอารมณ์ สอดคล้องกับชนนิยมของเข้าสิ่งที่เราอาจจะต้องคิดถึงไว้ เหมือนกับการเขียนลงหนังสือเปรี้ยว หนังสือสตรีสาร จะใช้ลักษณะอันเดียวกันไม่ได้ เพราะคนอ่านเขากูกัน พอกเป็นของระดับผู้ใหญ่ เป็นพวกที่อ่านสตรีสาร ลงนาเป็นระดับผู้ใหญ่ขึ้นมา เราต้องรู้ว่าเรามีอะไรowardเขารีเปล่า คนที่จะเขียนหนังสืออย่างนั้น อาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นคนอ่าน เช่น อ.รีนฤทธิ์ สัจจพันธุ์ เพราะฉะนั้นเขียนอะไรไส้เลือกในหนังสือมันไม่ได้ เขาจับผิดเราได้

ตลอดเวลา เมื่อไหร่ก็ตามที่คุณอ่านรู้สึกว่าคุณด้อยกว่าเขา เขาไม่อ่านเด็ดขาด เมื่อไรที่คุณอ่านรู้สึกว่ารู้ภูมิใจไม่ไหว คุณอายุน้อย ใช้ไม่ได้เข้าไม่ถูก เพราะฉะนั้นถ้าเขียนคอลัมน์นี้เขียนไปแล้วก็สั่งลูกตัวเองดูปฏิทินทุกวัน ๆ นื้ออาจจะยังมีอยู่มากเป็นพระราชน้ำพยาามหวานขวย ศึกษาเท่าที่ควร และไม่เรียนรู้โลกภายนอกเท่าที่ควร อันนี้ ผู้พูดถึงการรู้จักตัวเองรู้เข้าใจเรา ที่นี่ในวิธีการที่เขียน วิธีการคือการหาข้อมูล มันเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะน่าหนักใจอยู่มาก คือ ประการแรกการเขียนคอลัมน์นี้คุณต้องแต่ง สามารถจะเขียนและก็เสร็จได้ในเวลาที่จำกัด แน่นอนเดียวพรุ่งนี้ผมส่งต้นฉบับ ผมยังไม่ได้เขียน ผมขับรถไปหรือผมเดินมา หรือผมนั่งพูดอยู่นี่ ผมก็คิดว่าผมจะเขียนเรื่องอะไร ถ้ารู้สึกว่าห้องหน้าก่อนสัก 2 วันนี้แ昏สบาย อาจรมณ์ปลดปล่อย มาก เพราะรู้ว่าจะต้องเขียนอะไร แต่ว่าเราจะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม เมื่อจะเขียนแล้วคุณจะต้องเขียน มันได้ภายในเวลาที่จำกัด หมายความว่า ถ้าจะต้องการภายใต้ 1 ชั่วโมงมันก็ควรจะเสร็จได้ ไม่ใช่ว่าพอจะใช้จริง ๆ ขึ้นมา โอบให้ ไม่มีอารมณ์ ไม่มีไฟขึ้นมา ไม่รู้จะเขียนเรื่องอะไร จะต้องไปเดินเล่นก่อน จะต้องออกต่างจังหวัดก่อน 5 วัน ถึงจะเขียนได้ อยากจะเขียนคอลัมน์ เขียนอะไร ก็ตาม เขียนนิยาย ก็คอลัมน์ เพราะฉะนั้นมันบังคับคุณ ว่าหนังสือวันสาร์เข้าออก เขาจะต้องมีหน้าของคุณมีเรื่องของคุณลง เพราะฉะนั้นประการแรกคือการเขียนมันไม่ควรจะมีปัญหาอยู่ ก่อน เมื่อหยิบกระดาษใส่พิมพ์ติด แล้วเนยก็ไม่ได้จะเข้าจะเร็ว ยังไม่รู้มันต้องเสียง เมื่อมีอันนี้แล้ว เรื่องต่อมาคือ เรื่องการหาวัตถุดิบในการเขียน ซึ่งมีหลายทางอย่างที่คุณอุดรพูด คือการอ่าน การอ่านที่ผมคิดว่าจะเป็นประการแรกเลยที่เดียวในการที่จะหาวัตถุดิบ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ได้ต้องการอะไรมากไปกว่าการนั่งอยู่เฉย ๆ แล้วก็อ่านหนังสือ ขอให้เป็นคนที่ชื่อหนังสืออย่างหน่อย ประเภทที่หายเมื่อนไม่ได้แล้วไม่อ่านนี่มันก็แย่หน่อย กลับบ้านพี่ให้ชื่อหนังสือพิมพ์ติดเข้าบ้าน มันต้องเป็นนิสัย เป็นชีวิตจิตใจ ชื่อหนังสืออย่าง ๆ ผมเนี่ยค่าหนังสือเดือนหนึ่งหมดเยอะ เพราะฉะนั้นคนขายหนังสือปกชอยแปลกใจว่าทำไม่ผิดถึงต้องลงทุนขนาดนั้น หนังสือเล่มละร้อย สองร้อย ผมซื้อมา บางทีผมไม่ได้อ่าน แต่อ่านแล้วก็หวังว่าอาจจะมีอะไรบ้าง เพราะเราไม่รู้ว่าเราจะเขียนอะไรเมื่อไหร่ ฉะนั้นการอ่านนี่สำคัญมาก และการอ่านภาษาอังกฤษได้นั่นผมถือเป็นการได้เปรียบอย่างสูง เป็นข้อได้เปรียบที่ไม่ต้องการอะไรมากไปกว่าความพยายามในการศึกษา เราถ้ามีโอกาสมากเหมือนกัน แต่ไม่ยอมศึกษาไม่ยอมอ่านภาษาอังกฤษ ไม่ยอมรับอะไรมันเป็นภาษาอังกฤษเรียกว่าอะไรมัน second experience คือไม่สามารถอ่านจากภาษาอังกฤษได้ ถ้าคุณอ่านภาษาอังกฤษออกคุณจะรู้เลยว่าหนังสือบางเล่มแปลมาจากภาษาอังกฤษ แปลมาตาก ๆ หล่น ๆ ด้วย ผมคิดว่าทุกคนควรจะฝึกฝนและควรจะอ่านภาษาอังกฤษได้ วันนี้ผมฝึกไว้ด้วย

ประการแรกคือ การอ่าน อ่านโดยไม่จำเป็นต้องเจาะจงว่าเป็นหนังสืออะไร ควรอ่านทุกวัน

หนังสือพิมพ์รายวันควรอ่านทุกวัน ควรจะรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามันคืออะไร แม่ชีม้อยล้มอย่างไร แม่นกแก้วหายไปไหน ต้องรู้ว่าพ่อเหตุการณ์นั้นมันเกิดขึ้นแล้ว เราควรจะสรุปเหตุการณ์นั้นได้พอสมควรว่ามันเกิดจากอะไร อาจจะเป็นชิ้นต่อไปว่าใครกระทำได้ว่า ทำไม่มันถึงเกิดอันนี้ มันเป็นสิ่งที่ควรจะรู้แน่ๆ

ประการต่อมา ผู้คนดูว่าการเดินทางเป็นการช่วยอย่างมหาศาล ในการที่จะหาวัตถุดีบ หาประสบการณ์ ผู้เชื่อว่าคนที่เดินทางตลอดนี้ไม่มีวันอับจนวัดถุดีบ ในการที่จะเขียนคอลัมน์ ประการแรกที่คุณควรจะรู้ก็คือคอลัมน์อะไร พูดสัพเพเหระได้แค่ไหน เป็นเรื่องการเมืองโดยตรงหรือเปล่า หรือ เป็นเรื่องอะไรโดยเนพาะอย่างหนึ่งหรือเปล่า คือบางครั้งบางอย่างจะพูดไม่ได้ บางคอลัมน์อย่างเช่น “มังกรห้าเล็บ” จะไม่มีสิทธิ์ “ไม่พูดรี่องที่มันไม่เกี่ยวพันกับบ้านเมือง หรือเกี่ยวพันน้อยกินไป มันจะเจาะจง อย่างคอลัมน์ของ “ชุม” เขาอาจจะพูดอะไรได้ก็ว่างขึ้น เขายังจะไม่พูดรี่องการเมืองโดยตรง อาจจะพูดรี่องการอภิปราย มันก็แล้วแต่ลักษณะ แนวโน้มความเป็นไปของคอลัมน์นั้น ว่ามันอยู่ตรงไหนเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นในการเดินทาง จะช่วยได้มาก อย่างผู้เดินทางน้อย เพราะฉะนั้นลักษณะที่ได้จากการเดินทางนี้ไม่มากเท่าไหร่ แต่เมื่อไรที่ผู้เดินทางผูกมัดจะได้เสมอ การเดินทาง การนั่งดูคนบนรถ ดูสภาพสองข้างทาง การนั่งคุยกับชาวบ้าน การได้ชื่นไปอีสาน ได้เห็นภาพจริง ว่าเป็นอย่างไร มันแปลกจากภาคใต้ ภาคกลางอย่างไร การเดินทางขอให้เป็นนักสังเกตการณ์ ไม่ใช่นั่งรถเมล์แล้วก็หลับตลอด ถึงที่ก็ตื่น ควรจะเป็นนักสังเกตการณ์ ว่าทำไมมันเป็นอย่างนี้ มันไม่เป็นอย่างนี้ มันต่างกับบ้านเราอย่างไร มันควรจะต้องเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของการใช้ชีวิตแบบนักเขียน ไม่ใช่อย่างนักศึกษาธรรมชาติ คุณควรจะรู้ว่าเราควรจะทำอะไรในวันหนึ่ง ๆ บ้าง

ประการต่อไปคือการสนทนา ผู้มีความเชื่อว่าวงเหล้านี้เป็นการสนทนาที่ดีที่สุด เพราะมันเป็นที่ที่มีเรื่องพิลึกพิลั่น คนกินเหล้านี้สมองมันแล่น มันอาจจะแล่นโดยการพูด ผู้นี้เป็นคนเขียนหนังสือยากแต่พอกินเหล้าแล้ว คนมักจะเกิดความเพ้อฝัน ความบ้า ซึ่งบางทีพูดอะไรสักอย่าง มันอาจจะเลื่อนลอย ไม่เป็นความจริง แต่ก็จะเป็นสิ่งที่เราสามารถพูดได้ ความคิดอะไรบางอย่างซึ่งคนธรรมดามาเคยคิด เมื่อกินเหล้าแล้วพูด อันนั้นมันคืออีกภาพหนึ่งอีกโลกหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความคิดความอ่าน แต่ผู้ไม่ได้แนะนำให้ครกินเหล้า แต่ถ้าเวลาเราสนทนากับคนที่กินเหล้า มันจะถอดความเป็นคนให้เห็น ลอกคราบออกมาราให้เห็นว่าจริง ๆ แล้วชั้นที่ 2 ของคนนั้นมันเป็นอย่างไร ซึ่งปกติเราจะไม่รู้ คุณอุตฯ ที่นั่งข้างบนนี่เรียบร้อยมาก ปกติ แต่ว่า พอกินเหล้าจะเป็นอีกคนหนึ่ง คือสนุกกว่านี้”

รศ.รัตนฤทธิ์ “อย่างนั้นในการเป็นผู้หุ่งก็จะเขียนกอสัมภีไม่ได้ขีด เพราะเข้าทางเหล้าไม่ได้”

ภานิช “การกินเหล้ามันเป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น มันไม่ใช่ทั้งหมดในการหาวัตถุดิบ ซึ่งไม่ใช่ว่าจะต้องเป็นการกินเหล้าเสมอไป ผสมไม่ได้หมายถึงการกินเหล้า หมายถึงการนั่งในวงเหล้า อีกประการหนึ่งคือ พยายามเป็นคนเสือก แล้ว สอดเข้าไป แต่ไม่ใช่เป็นตัวคุณเอง เช่นถ้าเห็นไฟไหม้อย่างน้อยคุณต้องไปดูหน่อย รถชนตูมควรจะรู้ว่าเป็นอย่างไร เขาจะว่าไทยมุงก็ขออุดหน่อย เขาทำอะไรกันแปลงๆ เล่นป้าหรือที่มันลับรัตน์ ท้าเข้าไปดูได้ก็เข้าไป ควรจะพยายามเรียนรู้ไว้บ้างว่าอะไรที่มันเกิดในบ้านเมือง เพราะว่ามันมีมากเหลือเกิน ที่มันเกิดขึ้นทุกวัน เราควรจะรู้ส่าเหตุ วิเคราะห์ได้แล้วเป็นการหาข้อมูลวิธีหนึ่ง มันเป็นความจำเป็นทั้งหมดนะ มันอาจจะไม่ได้ใช้ในขณะนี้ คุณจะต้องสะสมไว้ การหาวัตถุดิบมันต้องเป็นชีวิตจิตใจของคนเช่นหนังสือ”

รศ.รัตนฤทธิ์ “คุณภานิชได้พยายามให้ถักเกณฑ์ต่างๆ ใน การเขียนกอสัมภี และยังได้ให้ตัวอ่าน คุณอุตรมีจะ ให้ที่จะให้เพิ่มเติมในการเขียนกอสัมภี”

อุดร “คุณภานิชให้ความคิดตีมากที่เดียว ทำให้ผมมีข้อมูลเสริมคุณภานิชสักหน่อย คือกอสัมภีนิสต์ของเราต่างกับต่างประเทศเราตรงที่เรารู้ข้อมูลมาก อย่างสมมุติคือลัมมน์นิสต์ใน New York Time หรือหนังสือพิมพ์ใหญ่ๆ เขาต้องการគาเตชัน (Quatation) อันไหน เบยกหูโกรคัพท์ลงไปห้องสมุด ห้องสมุดค้นคว้าเอกสารให้ได้เลยทันที คือเขามีหลักฐานแน่นหนาในข้อเรียนของเขาก็อย่าง “มังกรห้าเล็บ” ที่คุณภานิชอ้างมา ผมคิดว่ามีคนที่คุณภานิชให้เข้าเรียน จำพังตัวเองคงคันไม้ไฟ การอ้างคำพูดอะไรต่างๆ ควรจะสังเกตให้ดี อันนี้เป็นข้อสำคัญมาก แต่อย่างผมนี่คือลัมมนิสต์อิสระไม่มีใครคันคว้ามาให้ ต้องตะลุยอ่านเอง คุณภานิชอาจจะพูดสักช่นะของกอสัมภีนิสต์จนคนรู้สึกแย้งไม่ถูกสักจะเป็น ผมขอให้กำลังใจสักหน่อยว่า คุณริมเขียนไป เกอะแล้วความกล้ามันเกิดมาเอง เมื่อคอกลัมไนของคุณริมเป็นที่น่าสนใจ เริ่มจับคนอ่านได้ กำลังใจมันเข้ามามาก งานก็เริ่มแตกแขนงออกไป ไม่ต้องไปท้อแท้มากนัก ยึดหลักอย่างที่คุณภานิชว่าไว้ คือจะต้องมีคุณสมบัติต่างๆ ในการอ่าน การเดินทาง การสังเกต พูดถึงเรื่องวัตถุดิบ การอ้างอิงนี่ ผมชอบจดหมายของ “แอน แอลนเดอร์” คือเมื่อเขามีอะไรเขาก็จะโกรคัพท์หรือจะเขียนจดหมายไปหาผู้เชี่ยวชาญนั้นๆ เขาให้คำตอบที่ดีมากผมก็เลยเอาอย่าง จะสังเกตว่า แก้วขบับที่จะออกใหม่นี้หรือขบับใหม่ไม่ทราบ มีคนเขียนมาถามเรื่องการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งผมไม่ทราบ ผมจึงได้เขียนมาถึงอาจารย์อรุณวดี เพื่อขอคำปรึกษาและก็ได้แจ้งคิดที่ดี และได้ลงบ้างเล็กน้อย ในจดหมายเปรียวกับวิธีเขียนนามธรรม ส่วนใหญ่ 2 ใน 3 เปอร์เซ็นต์ถามว่า ทำอย่างไร คงจะหายเหงาหายเชิง ผมก็ไม่รู้จะตอบอย่างไร ได้อ่านพบในคอกลัมไนของ “แอน แอลนเดอร์” เมื่อันกันว่า องค์การฯ หนึ่งในอเมริกาเข้าพิมพ์หนังสือที่เกี่ยวกับเรื่อง impression ไม่หนานัก

ซึ่งเป็นหนังสือที่มีประ迤ชน์มาก ผู้ก็เขียนจดหมายไปถึงองค์การนั้น และก็ได้หนังสือันนี้มา impression เท่าที่เราทราบ อันนี้ผมเพิ่งได้รับเมื่ออาทิตย์ที่แล้วนี่เอง ก็ได้พยายามเอามาให้วยรุ่น ทราบ ผู้คิดว่าการที่เราต้องการมีวิชาการรองรับนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก”

รศ.รุ่นฤทธิ์ “มีความก้าวหน้าที่ศึกษาตามขึ้นมา จากก่อตั้งมันในหนังสือทุกสมบัติในปัจจุบันเวลา ก็ล้วนใน ตอนหนังสือว่าเป็นลักษณะก ร่าวิจารณ์หนังสือหรือเปล่า ครุဏานี้เองถึงแก่นเรื่องของนิทานเวลาล้วน เป็นนิทานที่มีลักษณะเป็นปัจจุบัน”

อุดร “เรื่องการวิจารณ์นี่ผมไม่อาจหาญ แต่ผมอ่านแล้วสนุก มันไป เราจะแต่ละเรื่องมัน ตลอดบันทึก ผู้ก็เขียนไปตามความรู้สึกอย่างนั้น ไม่ใช่การวิจารณ์ ใจผมไม่วิจารณ์หนังสือใคร วิจารณ์ไม่เป็น”

รศ.รุ่นฤทธิ์ “ที่ว่าแก่นเรื่องของนิทาน คาดมีลักษณะที่เป็นปัจจุบันในความเห็นของคุณอุดรว่าเป็น อย่างไร”

อุดร “หนังสือ classic พูดเรื่องที่เหลือรอดพันปีก่อนถึงเรานี้ไม่ว่าจะเป็นมา 100-200 ปีก็ตาม จะเป็นเรื่องของประเทคโนโลยีเรื่องของโครงสร้าง ย่อมมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งของชีวิตอยู่ในนั้น ในนิทานเวลาลักษณะเดียวกัน สักจะนี้มันจะอยู่เรื่อยไป มีเลือด มีเนื้อออยู่ตลอดไป ด้วยเหตุนี้ หนังสือ classic ทุกเรื่องจึงมีลักษณะเป็นปัจจุบัน”

(ค ห า น) “คนที่เขียนก่อตั้งนั้นจะ ไม่เขียนเองแต่เป็นคนอื่น กุณก่อตั้งนี้ได้ใหม่ คือเป็นเจ้าของก่อตั้งนั้น แต่ท่านที่เขียนนั้นคือผู้ที่เขียนมา”

อุดร “อันนี้เป็นวิธีการที่น่าอย่างมาก ไม่ควรกระทำ”

瓦ณิช “มันก็เมือง แต่ถ้าคอลัมน์เปิดสำหรับคนอ่านผมไม่แน่ใจ ว่าคำถ้าถามอย่างไรแล้ว คือ ไม่ใช่ว่าเปิดคอลัมน์ขึ้นมาแล้วก็เปิดขึ้นมา แล้วก็ใส่ชื่อกันเอาเอง คนเขียนอย่างนั้นก็คงน่าอย่างมาก แต่ถ้าเป็นที่ที่เปิดไว้สำหรับคนอ่าน เป็นต้นว่าลงจดหมายคนอ่าน เป็นเวที ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เขาเมืองน้ำที่พิจารณาว่ามันไม่ดีเมื่อลง ลงตะกร้าไว้ อันนี้จะลงก็ลงไว้ เรียกว่าเป็นคนคุม คอลัมน์ไม่ใช่เขียนคอลัมน์”

อุดร “การที่ต้องถามอย่างนี้ คนถ้ามต้องการอะไรแน่”

รศ.รุ่นฤทธิ์ “ไม่ค่ะ ไม่ได้เขียนถึงหน้าที่นั้น ต้องการถ้าถึงการน้ำที่คือเขียนของคนอื่นมาลงในส่วน ของตนเอง อาจหมายถึงในก่อตั้งนั้นทั้งหมด”

อุดร “คนถ้าลองอธิบายหน่อยครับ หมายความว่าคนเขียนใช้ชื่อนามปากกาของตนเอง และของ คนอื่นมาลง แต่ถ้าเป็นคนคุมคอลัมน์มีสิทธิทำได้”

瓦ณิช “คือเป็นต้นว่า ผู้พูดว่าผมมีคอลัมน์ของผมอยู่ ผมเขียนอยู่ทุกอาทิตย์ อยู่ๆ ก็มีคุณ คนเดิมเขียนมาถึงผมให้ความเห็นอย่างนี้ๆ ผู้ก็เห็นว่ามันเป็นความเห็นที่ดี ผู้ก็ชอบ เอาลง ไปโดยไม่ได้เชื่อว่า คนเดิมเป็นคนเขียน”

(คำถาม) “การเขียนคอลัมน์นี้บางครั้งทำให้กระบวนการที่อ่อนผู้บากของบ้านเมือง เกิดเป็นหัวทันกับเหตุน พูดความจริง ควรจะทำอย่างไร”

วานิช “มันผิดกฎหมายนะครับ คนเขียนหนังสือต้องรู้กฎหมายพอกลัวไม่ต้องไปขอขมาหรือเขียนศาล มันควรเมื่อการหลีกเลี่ยงการเขียนคอลัมน์ลักษณะนี้เหมือนกับการตีหมา ใจตีหมา อาย่าไปคาด คันว่าจะต้องเป็นอย่างนี้ คนนี้จะໄรออย่างนี้ ไม่มีหลักฐานที่จะยืนยันตัวเองได้ เขียนหนังสือไม่จำเป็นว่าต้องเขียนคอลัมน์เสมอไป มันจำเป็นต้องยืนยันความถูกต้องของตนเองได้ตลอดเวลา ที่เขียนออกไป ไม่ใช่ตัวเองก็ไม่แน่ใจเหมือนกัน แต่ก็เขียนไปแล้ว ทำเช่นนั้นไม่ได้ ความจริง มันมีอยู่ ความจริงพูดไม่ได้ทั้งหมดหรอกนะ คนที่โกรกินไม่ว่าเขาก็ได้ไหมเขาก็ฟัง เราก็ผิด คนอื่นก็อาจโดนยึดหัวหรือโดนอะไรไป ไม่ได้หมายความว่าการบูชาความจริงแล้วมันคือการวิง ออกไปรับคอมหมอกคอมดาบคมก็ไม่เห็นด้วย มันจะดีงามอย่างไรก็ตาม”

(คำถาม) “การวิจารณ์ที่เป็นหลักที่คือในความเห็นนี้เป็นการวิจารณ์ที่เป็นลักษณะที่เป็นอย่างไร ครอบคลุมทางด้านไหนบ้าง

วานิช “ผมไม่ใช่นักวิจารณ์โดยส่วนตัว ผมคิดว่าการวิจารณ์ที่น่าจะดีคือเรารู้ว่า สมมุติว่าผม เป็นนักวิทยาและผมเป็นนักอ่าน ผมเป็นนักวิจารณ์โดยส่วนตัว ผมจะวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ ผมก็ควรจะใช้หลักวิทยาในการที่จะอ่านหนังสือเล่มนี้ หรือผมรู้วิจิตรวิทยาพอเหมือนอย่างที่ อาจารย์ชลธิราวิจารณ์ ขุนช้างขุนแผน โดยใช้หลักวิจิตรวิทยาของพรอยด์ หรือของโครงศึกษา ที่อ่าว เรายุ่งกับปรัชญาอันนี้ตั้งขึ้นใหม่ เราจะเห็นว่าเรื่องนี้มันเหมาะสมที่จะพูดถึงปรัชญาอันนี้ เราจะหยิบ หนังสือเล่มนี้ขึ้นมาแล้วก็เขียนโดยใช้หลักเกณฑ์บางอย่างที่ครอบคลุมเนื้อหาปรัชญา ก็วิจารณ์ ออกมานะ สิ่งที่คนอ่านได้ก็คือ ได้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาจากหนังสือเล่มนี้ จากความคิดอันนี้ โดย การอ่านการวิจารณ์แล้วก็รู้หนังสือเล่มนี้ การวิจารณ์ที่วิจารณ์ลักษณะเพื่อชีวิตนี้ผมก็ว่ามันไม่ ผิด แต่มันไม่ใช่หมายความว่าันน์คือสิ่งที่ต้องห้ามเด็กแล้ว เสียงไม่ได้สำหรับงานเขียนชิ้นนั้น ไม่น่าจะเป็นอย่างนั้น หมายความว่าควรจะรู้ว่า...ผมคิดว่าการวิจารณ์หนังสือเนี่ยเมื่อมันหลุด ออกจากคนเขียนไปแล้วมันคือหนังสือเล่มหนึ่งเท่านั้นเอง มันไม่ได้เกี่ยวกับคนเขียน คนเขียนอยู่ นอกการวิจารณ์ ผมเชื่อว่าอย่างนั้น มันอยู่นอกเหนือไม่ได้ บางครั้งเราเก็บเป็นคน อาจจะมี อารมณ์ความรู้สึกว่ามันໂกรธหลงอะไรต่าง ๆ ที่นี่วิจารณ์หนังสือว่าเล่มนี้เลว หนังสือเล่มนี้ไม่ ได้เรื่องเลย มันไม่ได้เรื่องตรงไหน ที่นี่หนังสือ บอกว่าทำไม่มันถึงไม่ได้เรื่อง บอกมา ไม่ว่า หนังสือเล่มนั้นเป็นหนังสืออย่างนั้น ๆ สรุปสั้นเกินไปไม่ได้ มันกำปั้นทุบดินเกินไปมันไม่เกิด ผลในทางความคิดทางภูมิปัญญา การวิจารณ์จะวิจารณ์ด้านน้อยอย่างไรก็ตาม จะวิจารณ์ซึมอย่างไร ก็ตาม คนอ่านควรจะได้รับสติปัญญา แล้วเข้าจะอ่านดูแล้วก็จะเห็นด้วย ว่าตัวละครทำอย่างนี้

คนนี้มันเป็นโรคว่าเหว่ขาดพ่อขาดแม่ตั้งแต่เด็กถึงได้ทำอย่างนี้ จริงมั้ย คนมาอ่านดูว่าจริงมั้ย เหตุผลที่จริงผู้เขียนสนับสนุนให้ความคิดว่าคนนี้พอร์เปล่า เข้าไปพื้นด้วยกระรีเปล่าว่าคนนี้เป็นโรคจิตอย่างคือว่าเหว่ขาดพ่อขาดแม่ ถึงได้เที่ยวได้ฉ่าคนอย่างนี้ มันควรจะมีเหตุผลรับรองหลายอย่าง ในแข่งขันสุนทรียศาสตร์ ที่จริงผมก็ไม่ได้เรียน ในแข่งขันอะไรต่าง ๆ มีประมาณ 5-6 อย่าง อันนี้เป็นโครงสร้างคร่าว ๆ แต่สิ่งที่เราอาจารย์กันมากคือ วิจารณ์ว่าดีหรือเลว ซึ่งมันก็ค่อนข้างจะเข้าหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ แต่ว่ามันไม่ลึกพอ พอก่อนแล้วมันก็เกิดปัญหาหรืออย่าไปคิดว่าการวิจารณ์จะวิจารณ์ในสิ่งที่ถูกต้องแล้ว ใช้แล้ว หนังสือเล่นนี้เจาะจงตามคำวิจารณ์ ไม่ได้หมายความอย่างนั้น มันอาจจะเลวนะในแข่งที่ว่า “ไม่สามารถสื่อความหมายออกมายได้ตามที่ต้องการ แต่ว่าในแข่งขันสุนทรียศาสตร์มันได้ ในแข่งขันปรัชญาไม่ได้หรือเปล่า มันไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ ไม่ใช่เรื่องที่หยิบพิมพ์ดีขึ้นมาแล้วก็ตอกโกรム ๆ ไป มันต้องอ้างอิงหลักฐานมากมายพอสมควร ต้องยืนยันได้ มีเหตุผลกัน”

(คำถาม) “เรื่องโน้น ในเรื่องสั้นชุด ซอยเดียว กัน ต้องการให้สักระไรแก่ผู้อ่าน และคุณรู้สึกอย่างไร ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ และมีค่าdam เรื่องแรงบันดาลใจในการเขียน เรื่อง ซอยเดียว กัน และเรื่อง ก้า”

ภานุช “ผมชอบครับ ชอบเรื่องสั้น โดยปกติเรื่องนี้ต้องการrome แต่ต้องการติกธรรมดานั้นเอง คือตอนนั้น คนเริ่มลงมาจากป่า แต่ยังลงไม่หมด หลายคนยืนยันที่จะไม่ลง ผมต้องการสะท้อนภาพเหตุการณ์ในวันที่ ๖ ตุลา ยืนยันว่าคนที่เข้าป่าด้วยความตั้งใจ แต่ยังไม่หายจากการโกรธแค้น เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นยังมีอยู่ แม้กระทั่งว่าคนที่ไม่เคยมีความฝึกใจในเรื่องนี้มาก่อน แต่ในเหตุการณ์นี้มันแรงมาก คนที่ไม่เคยรู้เรื่องราวด้วยความคิดมาก่อนเลย ก็ยังไม่ยอมให้อภัย คือยังไม่ลงมาจากป่า ยังลงไม่หมดเป็นความคิดสั้น ๆ ง่าย ๆ ในแข่งขันความรัก มันจะไปต่อ กับอะไรก็ไม่ทราบ ผมคิดไว้คร่าว ๆ แค่นี้

เรื่อง ซอยเดียว กัน และเรื่อง ก้า แนวคิดเรื่องกันไม่ทราบ ผมก็เขียนไปเงิน ๆ คือเมื่อเด็กเคยเห็น ก้า ผมเป็นคนไกลชิดกับอีก เคยเล่น เคยก้า เคยก้า เคยก้า ไม่เคยมานะไส้หมูจากมือผม ผมค่อนข้างจะรู้จัก เพื่อน ๆ หลายคนที่รู้จัก บางครั้งเวลาประทัดผูกขาแล้วให้มันบิน พอกลับหัดระเบิดตุ่มมันก็หล่นลงมา แต่ผมไม่เคยทำอย่างนั้น แต่ลักษณะเด่นอยู่ในความคิด ตอนนั้นมีความคิดจะแต่งเรื่องทำนองเดียว กันแบบ Fantasy ที่มันเหนือจริงก็เลยเขียนเรื่องนี้ ก็เขียนขึ้นมาหลายเรื่องทำนองเดียว กัน เรื่อง ซอยเดียว กัน ไม่ได้มีประสบการณ์อะไรจริง ๆ นอกจากการอ่านข่าวหนังสือพิมพ์ ว่าเคยมีผู้หлыิงบางคน ที่อาจารย์คนหนึ่งเดินกลับบ้าน แล้วถูกวัยรุ่นชุดเข้าไปฆ่าและข่มขืนอะไรทำนองนั้น ผมเขียนเรื่องนั้นตอนผมเคยอยู่ชอยศาสนารอยุ่นคลอง ประจำ ลักษณะชอยเป็นอย่างนั้น พอกลับบ้านมาแล้วมาถึงบ้าน เมื่อมันก็จะมีต้นทางนกยุง และในชอยก็มีตึกแฉว มีข้อมูลใจ ภัยรุ่นสารพัด ผมก็ไปหาเพื่อนอยู่บ่อย ๆ แต่นั้น

ครั้งหนึ่งเคยเดินไปขึ้นรถ ผู้โดยช้อยอาร์ย์สัมพันธ์แล้วก็เดินอ้อมไปขึ้นรถที่ชอยคาสนา ผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งพยายาม ก่อรากมาก อัญวิทยาสัมภคุกุ่งเทพตอนนั้นก็เห็นเข้าอยู่ 3-4 วัน แต่ก็ไม่เคยทักไม่เคยพูดจากัน ต่อมาก็หายไป เรายังมาสร้างภาพต่อ “ไม่ได้มีอะไรเป็นจริงเป็นจัง”
(คำถาม) “การเขียนคอลัมน์ต้องอาศัยแรงบันดาลใจหรือไม่”

วานิช “ถ้าต้องใช้แรงบันดาลใจอย่างเช่นคอลัมน์นี้ รองบันดาลใจไม่ได้หrog ผู้เชี่ยนหนังสือนี่ผมไม่เคยรอแรงบันดาลใจเลย รองบันดาลใจ ใจจะลงมือเขียนได้ต้องกินเหล้าจะต้องเดินวน 3 รอบ อันนั้นเป็นกลิ่นที่จะเริ่มต้นในงานเขียน แคมมิ่งเรย์ นีขาเหลาดินสอง 20 แห่ง เพื่อตนเองจะได้มีอะไรดึงดูดใจที่จะเขียน นักเขียนบางคนอ่านไปร่วม 3 บรรทัด เพื่อหาประโยชน์ที่ เพราะ จะได้มีแรงจูงใจจะได้ลงมือทำงาน มันก็มีแรงบันดาลใจ แรงบันดาลใจหมายความว่าถ้าผมมองหน้าโครงสร้าง แหม สวยเหลือเกิน ให้เป็นนางเอก กลับไปบ้านเขียนนานิยายเล่มหนึ่งขึ้นมา นี่อาจเป็นแรงบันดาลใจได้”

(คำถาม) “นักเขียนคอลัมน์ชุบขึ้นจำเป็นต้องขออนุญาตจากเข้าทัวหือไม่”

วานิช “ไม่ขอหrogครับ เดียวໄได้ใจในพองกุญแจอีก มันเป็นเรื่องชุบชีบเรื่องนินทา แบบนี้ มันต้องถือว่าสิ่งที่ถูกมั่นควรจะต้องมีหรือเปล่า เมื่อก่อนเป็นการสรุปข่าว ไม่รู้ว่าทำไม่ข่าวสังคม ว่าใครจะทำอะไรต่อเมื่อไร ตอนหลังคนชอบอ่าน ก็ลายเป็นคอลัมน์ที่มีอิทธิพลขึ้นมา มีอิทธิพลมากที่สุด พอคราวเขียนแล้วต้องมีคนมาการามมาให้ ต้องเอารูปมาให้เพื่อที่จะลง สิ่งที่จะต้องเอาของมาถ่าย เลยกลายเป็นลักษณะนี้ไป คือถ้าคิดจริง ๆ มันไม่ใช่คอลัมน์ที่น่าเขียน ไม่ได้ให้สติปัญญาอะไรเท่าไหร เป็นคอลัมน์ที่ลายเป็นว่าหนังสือพิมพ์ในเมืองไทยจำเป็นต้องมี เพราะว่ามันลายเป็นคอลัมน์ที่บอกลักษณะแนวโน้มทางการเมืองบางประการ อย่างวันที่ 6 ตุลา นี่ จำได้หrogเปล่า ว่า คอลัมน์ในไทยรัฐนี้รู้ก่อนเหตุการณ์จะเกิดโดยที่คราวไม่ต้องมาพูด เป็นลักษณะที่เหมือนจะเป็นตัวแทนของหนังสือด้วยก็ว่าได เข้าให้เราค่อนข้างจะมาก ในขณะที่เกิดคุกรุน หนังสือบางฉบับนี้มีตัวกลางชี้ควรจะเป็นตัวแทนยืนยันว่าหนังสือเล่มนี้มีความเห็นเช่นนี้ในสถานการณ์อย่างนั้นไม่ค่อยดี แต่ความจริงแล้วบางอันเป็นสิ่งที่เป็นคอลัมน์ที่ถือว่าสำคัญที่สุดในหนังสือ แต่ว่ามันเกิดลดหลักระหว่างไป จากสภาพการทำหนังสือในบ้านเรา”

(คำถาม) “ระหว่างการเขียนคอลัมน์กับการเขียนเรื่องสั้นชุด ชอยเดียวกัน มีลักษณะเดียวกันหรือเปล่า หวานดูดีนหรือเปล่า”

วานิช “การเขียนคอลัมน์กับเรื่องสั้นไม่เหมือนกัน เหมือนกันบางส่วนและไม่เหมือนกันในบางส่วน การเขียนเรื่องสั้นเป็นการบอกความคิด หรือสิ่งที่ตัวเองต้องการ จะบอกผ่านทางงานศิลปะ และงานศิลปะชิ้นนั้นคือการเขียนหนังสือในรูปแบบของเรื่องสั้นเหมือนกับคนเขียนรูป คุณเขียนรูปมันมีรูปแบบประการแรกคืออาจจะให้คนเขียนเขียนให้สวยงาม เพื่อให้คนดูแล้วก็อยากดูรูป

นั้น แต่ความคิดความอ่านในรูปนั้น คุณเขียนรูปที่บูดเน่าคุณต้องการจะสื่อความหมายอะไร เห็นเจกันนั้นแตก วีอะไรอยู่หรือเปล่าหรือว่ามันเป็นความเชิง ความวังเวง อันนี้คือสิ่งที่จะบอกผ่าน เหมือนกับการเขียนเรื่องสั้นชึ้นมันมีลักษณะของศิลปะ คุณแต่งเพลง ๆ หนึ่ง พัง แล้วเย็น ร้องให้คิดถึงบ้าน เพลงนั้นนะมันสื่อความหมาย คือไม่มีโครงสร้างอกว่าคุณคิดถึงบ้าน คุณร้องให้ แต่คุณพังเพลงนี้แล้วคุณร้องให้เป็นต้นว่าอย่างนั้นอย่างนั้น คืองานศิลปะได้ทำหน้าที่ การเขียนคอลัมน์มีลักษณะที่สอดคล้องอันหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องใช้สื่อความหมาย 仆瓜 ใจต้องให้เป็นลักษณะมีมากกว่าเป็นลักษณะการเขียน สามารถจะบอกความคิดของเราได้ตรง ในขณะที่เรื่องสั้นถ้าคุณบอกอะไรตรง ๆ มันจะไม่เป็นศิลปะเรื่องนี้ต้องพูดกันยาวถึงจะตอบได้ ในแบบของศิลปะบริสุทธิ์แล้วเรื่องสั้นบริสุทธิ์กว่า”

(คำถาม) “คุณวอนนิชคิดว่าคอลัมน์ใดเป็นยาก”

วานิช “คอลัมน์ของคุณคนเดิมซึ่ครับเขียนยาก อ่านแล้วต้องมาโน่เปลแล้วถึงเขียน ซึ่งผมไม่ชอบที่สุดเลย เคยทำของแก่หายไปแล้วพยายามทำแทนมันต้องอ่านหนังสือเยอะ บางอย่างเราอ่านภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คนที่รู้อยู่แล้วไม่แน่นแล้วแต่ความถนัดของแต่ละคน”

(คำถาม) “การเขียนคอลัมน์วิจารณ์ การเมืองในเมืองไทยบางครั้งพาดพิงถึงนักการเมือง หรือการที่บากบานหลักเดียวไม่ได้มีทางให้ทั้งเขียนให้ผู้อ่านเข้าใจได้โดยไม่ลำบากสักน้อยหน่อยส่วนตัวโดยที่เข้าไม่อ้าวหือร้องได้”

วานิช “อันนี้เข้าใจว่าเป็นกลวิธีว่าควรจะรู้ว่าเขียนแค่นี้เข้าฟังก์ไหม ถ้าเข้าฟังเขาก็จะโกรังแค่ไหน แต่ถ้าเราไม่รู้เลย เขียนโน่นจ่างเกินไปมันก็มีตัวอย่างยะแยะอย่างกระแซ ใครต่อใคร เขียนไปแล้วก็โดนฟ้อง แพ้แล้วก็ต้องโดนปรับโดนจำไป มีกันอยู่บ่อย ๆ อันนี้คือสิ่งที่เป็นบทเรียนที่ดิอยู่แล้ว ควรจะรู้ว่าการเขียนบางอย่างเราควรจะรู้ในขณะที่เขียนเองไม่ใช่ว่ารอให้มันพิมพ์ออกไปก่อนแล้วถึงจะมาลงกล่าวเข้าฟัง เอ้าเข้าฟังแล้ว ไปศาล ติดคุก มันไม่ได้หรา กควรจะรู้ตัวเอง ทำไม่นักเขียนคอลัมน์ทางการเมืองบางท่านนิยมใช้คำนามหรือตั้งชื่อให้ตรงกับนานาภัย จีน เรากับกว่าตัวนี้คือตัวนี้ ทำเหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นเรียกว่าทำผิด ถ้าเกิดเขียนตรง ๆ เข้าใจรู้ว่านาย ก ทำผิด แต่พูดว่าก่าวายเงิงทำอย่างนี้มันก็เป็นคนละคน แต่ว่ามันอาจสื่อความหมายให้คนอื่นได้ทำองเดียวกัน”

อุดร “เป็นเทคนิคในการหลีกเลี่ยง 仆瓜 ใจตัวอย่างเป็นกฎธรรม เช่น พระเตเมี่ยบี, หัวหน้าปลาไหล กรณีกรองแล้วว่าเป็นสัญลักษณ์”

(คำถาม) “คุณอุดรเคยเขียนคอลัมน์วิจารณ์หรือไม่”

อุดร “วิจารณ์หนังสือไม่เคยเลย คอลัมน์ประเภทการเมืองก็เคยเขียน 仆瓜 เป็นนักหนังสือพิมพ์เก่า ตั้งแต่เมื่อ 30 ปีที่แล้ว 仆瓜 ทำงานผู้สื่อข่าวพิมพ์ไทย และเป็นบรรณาธิการข่าวต่างประเทศ ประสบการณ์เยอะ”

(คำถาม) “ในนบกอว่าัยเด็กอยู่แล้วทำให้มีความรู้มากหมายก่างของพ่อจะบอกว่าการเก็บความรู้แล้วก็นำมาออกให้ผู้อ่านได้บ้างไหม”

อุตร “ไม่ประหลาดหรือครับ เด็กอายุสิบสามปีคงปฏิญญาโท ก็ผอมตั้งสามสิบ ก็อ่านครับ และต้องมีประสบการณ์มาก”

รศ.รื่นฤทธิ์ “ก็คงจะคล้ายกันที่คุณวางแผนพูดแล้ว อ่านแล้วก็ไปคุย แล้วก็เที่ยวอยู่ในวงเหล้า”

อุตร “ในสมัยเด็ก ๆ ผมอ่านทุกอย่าง ที่ขวางหน้าเลยตั้งแต่ ม.2 เลย ของ ป.อินทร์ปาลิตนีทุกเล่ม ตั้งแต่หนังเตย, ชุดสามเกลออนีอ่านหมด”

รศ.รื่นฤทธิ์ “มีคำนว่าขอบหนึ่งถ่ายภาพมาก ไม่ทราบว่าจะเขียนในแนวนี้อีกไหม”

อุตร “ก็ทำอยู่ต่อไป จนกว่าเข้าจะเลิกจ้างหรือเปลี่ยนหนังสือไป”

รศ.รื่นฤทธิ์ “มีเทคนิคในการแปลคอมพิวเตอร์ภาษาอังกฤษอย่างไร ช่วยแนะนำสำหรับนักเขียนใหม่ เพื่อจะเริ่มต้นควรจะเริ่มจากเรื่องแนวไหน”

อุตร “เรื่องแนวที่คุณชอบที่สุด คุณอ่านเล่มนี้แล้วติดใจเหลือเกิน อยากให้คนอื่นได้อ่านบ้าง เมื่อแปลแล้วลืมต้นฉบับภาษาอังกฤษจะแล้วมาอ่านภาษาไทยถ้ามันขัดกับแก้ช์โดยไม่ต้องทราบต้นฉบับภาษาอังกฤษ เพราะเรารู้ว่า คำ, ข้อความ นิมันถูกแล้ว นี่คือการแปล ผูกกับทำลายเล่ม เช่นรวมเรื่องสั้น วนคืนหนาว”

รศ.รื่นฤทธิ์ “คำถามคุณอุตร ถ้าคุณรู้ว่าคอมพิวเตอร์ของคุณไม่มีคนอ่านจะรู้สึกอย่างไร และจะทำอย่างไรต่อไป”

อุตร “ผ่าตัวตาย คือเลิกเขียน เรื่องนี้มันเป็นเรื่องที่นักเขียนทุกคนเคยประสบ อย่างนักอ่านไทย เป็นนักอ่านที่เขียนที่สุดในโลก รองจากลาวหรือเขมร คือไม่เขียนหนังสือถึง น.ส.พ.เลยอย่างคุณวนิชนี่ คุณวนิชเคยเขียนลงมติชนเคยได้รับจดหมายแสดงความคิดเห็นบ้างไหม”

วนิช “ไม่มี”

อุตร “ผมเขียนอยู่ล่อนา นานแล้วหลายปี มีจดหมายมาแสดงความคิดเห็นน้อยมาก น้อยเกือบไม่มีเลย แต่พอมาฉันบันทึก 230 ที่มีการพยายามหน้าหน้ามาป่า โอ้โซ มาเป็นร้อยเลย จะเอาไว้รัล รศ.รื่นฤทธิ์ “รู้สึกเป็นธรรมชาติสักหน่อยของคนไทย หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ เพราะนักศึกษาในห้องนี้ มีลักษณะอย่างนี้เหมือนกัน”

(คำถาม) “คุณวนิช การเริ่มต้นจะเป็นนักเขียนน้องใหม่ในการควรจะทำอย่างไร มีส่วนไหนให้ทดลองหรือไม่ สำหรับผู้ที่ไม่เคยเขียนหนังสือเลยจะทำอย่างไร จึงจะได้รับความนิยมจากผู้อ่าน”

วนิช “ถ้าเริ่มต้นด้วยคำถามตอนนี้ ชาตินี้ไม่ได้เป็นนักเขียนทั้งชาติ คือคนจะเป็นนักเขียน ไม่ต้องไปถามว่าทำอย่างไร จึงจะเป็นนักเขียน จะเป็นโดยตัวเอง เกิดความชอบเกิดความมานะต้องการของมันเองมันเป็นลักษณะ ผมเองไม่เคยคิดว่าจะเป็นนักเขียนเพราะผมไม่เคยถ้ามารู้ว่าทำอย่าง

“ไร คือถ้าเป็นนักเขียน เราต้องรู้ว่าเป็นคนชอบเขียนหนังสือ ชอบอ่าน อ่านจนเรารู้ว่า คนนี้มันเขียนหนังสือสู้เรามาได้ เราเขียนได้ อย่างนี้เรารู้ว่าได้ แล้วก็ลองเขียนดู เราไม่แน่ใจว่าจะใช้ได้ ตอนนี้ควรจะไปเจอกับนักวิจารณ์หรือคนอ่านหนังสือ ว่าที่เราเขียนนั้นใช้ได้หรือเปล่า มันใช้ไม่ได้ เพราะอะไร แต่ประการแรกนี่เขียนก่อน ไม่ต้องห่วงว่าจะต้องไปลงมือ ออย่างที่พ่อครูบอก คือลงมือสิ่งที่ตัวเองถนัดที่สุดคือ ชีวิตของข้าพเจ้า ชีวิตของคนนั้น เพราะไม่มีครรภ์ว่าเราตีเท่าตัวเรา แม่ของพม ออย่างนี้ เรายังจัดแม่เราตีกว่าใคร คนอื่นไม่มีสิทธิ์รุจัดแม่เราตีกว่า คือเริ่มในสิ่งที่คุณเคยที่สุด ใกล้ชิดและไม่ต้องลำบากที่สุด คุณจะเขียนสิ่งที่ไปลงหนังสือไม่ต้องถามว่าส่งอย่างไร ที่ไหน ไม่เอา ออย่างไปตาม ไม่ได้เรื่อง อ่านหนังสือ เปิดหนังสือดูว่าเล่มไหน เขามีหน้าอะไรให้เขียน จะไปส่งตรงให้หนึ่งถึงจะถึงหนังสือเล่มนี้ เช่น คุณเขียนกลอนตีเหลือเกิน ยาว 30 หน้า เขามาลงให้หัก ก็ไม่ เขามาลงหน้าเดียว คุณต้องรู้ว่าหากลงสนับสนุนที่ต้องเป็นหน้าเดียว จะส่งนิยายไปต้องรู้ว่าเขามาลงเรื่องทำนองไหน เรื่องอะไร เรื่องสั้นก็ต้องรู้ว่าลักษณะไหนโดยตัวเอง อ่านหนังสือให้แตกเสียก่อน ว่าหนังสือเล่มนี้เขามาลงเรื่องอย่างไร”

อุดร “ผมจะเล่าเรื่องจริงให้ฟังสักเรื่อง มีนักแปลแปลหนังสือ พอแปลเสร็จแล้วก็เดินฉบับๆ ไปที่ลพบุรี ยืนทั้งปีกให้คุณสุวรรณณีดูเลย บอกฉันเอามาขาย คุณสุวรรณณีเป็นบรรณาธิการคนหนึ่งที่สามารถที่ได้ว่าคุณนี้เป็นนักเขียนต่อไปได้ คุณนี้ไม่ควรเขียนต่อไป นี่คือคุณสมบัติอย่างหนึ่งของบรรณาธิการ ที่นี่ก็ถามว่าคุณจะเอาเท่าไหร่ เรื่องละ 5,000 บาท ตกลงชื่อเลย และต่อมาหักเขียนคนนี้ก็ลายเป็นคนมีชื่อเสียง งานแปลชื่อว่า ต้นสมแสงรัก ต่อมาคนนั้นเป็นนักแปลที่มีความมั่นใจมาก”

รศ.รัตนฤทธิ์ “ขอสนับสนุนสำหรับคำแนะนำที่ยกขึ้นมาด้านท่านวิทยากรตัวยิ่งว่าถ้าเราอยากระเป็นอะไร เราต้องตั้งใจเป็น แล้วเราก็ทำไปเท่าไหร่ และเราก็เห็นเองไม่ต้องถามว่าเป็นได้อ่าย่างไร มีคำแนะนำของคุณ วานิชว่าการเขียนคือลัมป์เหมือนกับการเขียนสารคดีหรือเปล่า ถ้าเหมือนกันก็ขอให้พูดถึงรูปแบบและการวาระรูปแบบการเขียนคือลัมป์ด้วย”

วานิช “คุณจะเขียนหนังสือ แต่ควรคิดถึงรูปแบบและการวางแผนอยู่ในใจมันลำบาก มันเป็นการเรียงความชนิดเก็บตก จะต้องเลือกเนื้อเรื่อง ย่อหน้า คำนำ สรุป คืออ่านหนังสือแล้วนี่หนังสือที่ดีมันมีรูปแบบที่แน่นอนแบบใดแบบหนึ่ง เรื่องสั้นที่ต้องจำเป็นต้องเป็นแบบนี้ สารคดีที่ต้องจำเป็นต้องเป็นแบบนี้ การเขียนหนังสือสิ่งที่ต้องจำและต้องรู้คือ เขียนทำไม่ คนอ่านเข้าอ่านหนังสือเล่มที่คุณเขียนจบแล้วเขาได้อะไร ต้องรู้ตั้งแต่ต้นจนจบว่าอ่านแล้วต้องการจะบอกอะไรหรือเปล่า อาย่าไปนึกถึงรูปแบบว่าต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ตำราไม่ได้บอกอะไรมาก ลักษณะการเขียนหนังสือจะมีลักษณะรวมๆ กันอยู่ ผูกใจไม่ได้ไว้มีอะไรบ้าง แต่ว่าคำแนะนำดีมาก”

รศ.รัตนฤทธิ์ “การเขียนคือลัมป์ในเดือนนิวาร์กันดีขนาด การหาวัสดุคือต่างกันอย่างไร เพราะว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับนั้นคนอ่านเป็นคนละขั้น คือ ระดับความบ้าบันกับคนมีญาณปัญญาสูง”

วานิช “คือຄอลัมน์นั้น ความจริงผมไม่อยากแบ่ง ผมเป็นคนที่มีความรู้และประสบการณ์ทาง การเมืองน้อย เพราะฉะนั้น พยายามเขียนเรื่องชาวบ้านเกี่ยวกับปัญหาทั่วไป เช่น น้ำท่วม รถติด แต่ปัญหาของรัฐบาลผมไม่ค่อยยุ่ง จริงอยู่ว่าระดับคนอ่านมันต่างกัน แต่มีบางส่วนที่เกี่ยวกันอยู่ คอลัมน์ที่เขียนจะอยู่กลาง ๆ มันก็พอดีกับคนอ่านได้ ไม่จำเป็นต้องแยกจัดเด็ดขาด ผมเขียนเรื่อง เพลงพื้นบ้าน เพราะฉะนั้นผมไม่รู้ว่าคนอ่านเป็นอย่างไรกันบ้าง มีคนอ่านทั้งคนทั่วไป ปัญญาชน แต่เขียนคอลัมน์อย่างนี้ค่อนข้างจะมีปัญหานในการหาวัสดุใน เช่นเพลง มันเป็นสิ่งผิด หรือกลอน ค่อนข้างจะง่าย เพราะมันสามารถจะปนได้ยอด พากเนื้อไม่มีหรอก มีแต่น้ำทึบ แต่เดลินิวส์ ค่อนข้างจะลำบาก เพราะก่อนเขียนจะต้องรู้แล้วว่าตัวเองจะเขียนอะไร เนื้อที่จะเขียนตรงไหน บางตอนเขียนไม่ทันจบก็เต็มคอลัมน์ เพราะคอลัมน์หนึ่งเขาให้เขียนประมาณ 1 หน้ากระดาษ คือจะเขียนครึ่งหน้ากระดาษไม่ได้ เขียนหน้าครึ่งก็ไม่ได้ หนังสือสามารถจะหนีบจะถ่างได้ แต่ จะต้องไม่มากเกินไป ไม่เกิน 5 บรรทัด ไม่ได้กำหนดเจาะจงคนอ่านแน่นอนว่าอันนี้เขียนเพื่อ ชาวบ้านอ่าน อันนี้เขียนเพื่อปัญญาชนอ่าน”

คำถาม “เวลาอ่านคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ นักเขียนที่มีชื่อเสียง เช่น โกวิท สิตาภรณ์ มีคนค้น ข้อมูลให้หรือ”

วานิช “อาจมีของคนหนึ่งคนใดเท่านั้น จริง ๆ แล้วโกวิทไม่ต้องใช้ โกวิทเป็นคนที่อ่านหนังสือ มาจาก เป็นคนที่เก็บหนังสือไว้ พอเข้าจะหยิบอะไรมีว่ามันอยู่ตรงนี้ คันตรนี้ยกอันนี้มาเขียน เป็นวิธีที่ทำได้ นักอ่านส่วนมากทำ เข้าสามารถยกขุนช้างขุนแพน ยกสามกิก ยกหนังสืออะไร์ ต่าง ๆ ได้ เพราะว่าเข้าอ่านมาเยอะ โกวิทนี่เป็นนักอ่าน ไม่ใช่นักเขียนจริง ๆ เพราะลักษณะการ เขียนไม่หลากหลาย เป็นนักอ่านที่น่าทึ่งมาก เข้าสามารถจะยกอะไร์ต่าง ๆ มาได้มากมากเลยเสมอ”
รศ.รัตนฤทธิ์ “จำเป็นจะปล่าที่ต้องเรียนรู้ประวัติศาสตร์”

วานิช “ไม่จำเป็น การที่เราจะอ่านอะไรมาก เราควรเลือกด้วยวิจารณญาณของตนเอง คืออ่านแล้ว เชื่อควรจะคิด ต้องมีประสบการณ์สนับสนุนพอสมควร ต้องรู้จักการที่เราจะเชื่อว่านักการเมือง นั้น อย่างผิดนั้นผิดอ่านข่าวหนังสือ ผมมีส่วนเชื่อแล้วไม่เชื่อ ผมไม่เคยคิดว่านั้นคือใช่ ๆ คือถ้ามันใช้มันเป็นอย่างนั้นจริงหรือเปล่า คุณไปอ่านเปรียบเทียบดูซึ้ง มันต่างกันหมด ต้องรู้ว่า หนังสือเล่มนี้มีประวัติเขามีมา เคยดูแล้วว่าค่อนข้างเชื่อถือได้ ตอนจะเชื่อนี่ พระพุทธเจ้าบอก ไว้จำได้ไหม ผมจำได้เหมือนกัน ครูเข้าสอนให้เชื่อถือเชื่อมา มันไม่ใช่เชื่อ เพราะว่า เรา สามารถจะเชื่อได้ เชื่อ เพราะว่าได้ชิมแล้ว”

คำถาม “ถ้ามีระยะเวลาอ้ายในการเขียนคอลัมน์ จะมีวิธีการเขียนอย่างไร ให้ได้สมบูรณ์และครบถ้วน”
วานิช “ไม่ได้รอกรับ มันทำไม่ได้ เวลาอ้าย เพราะการเขียนให้ครบถ้วนต้องไตร่ตรอง ต้อง อ่านเข้า ๆ ถ้าเพื่อประเกตเขียนหน้าแท่นเขียนแล้วส่งเลยมันยาก เพราะมันมีจุดผิดพลาดอยู่เรื่อย”

คำอ่าน “คุณวานิชและคุณอุดร เทคนิคส้านวนและการใช้อารมณ์ขันนั้น สร้างสรรค์นามจากไทย”

อุดร “ผมว่ามาจากสมอง ไม่รู้เหมือนกัน บางทีหันฝาไปได้ คือค่ายฯ ฝึกที่ละน้อย มันก็แก่กล้าขึ้น คนมีอารมณ์ขัน บางทีพยายาม ซึ่งเข้ามาถึงแล้วมันก็น่าอ่าน พอมีอารมณ์ขันครึ่งครึ่งเบ้าก็อ่าน เลยกะ ตกลงที่มันครึ่งครึ่ง เราต้องอ่านตกลงที่นักเขียนจะระดับธรรมชาติแล้วถูว่าเข้าสอดใส่อารมณ์ ขันกันอย่างไร ฝึกได้”

วานิช “ผมก็เชื่อว่าเป็นไปได้ แต่ผมไม่รู้ว่า จะฝึกได้อย่างไร ผมว่าคำอ่านนี้ผมไม่เคยตอบสักที เมื่อตอนเวลานักร้องขึ้นไปบนเวที ถ้าถามว่าทำไม่ให้ตกล้มไม่ได้ เขาเล่นไปมันตกลงเอง คือเขา มีหลักเกณฑ์ ผมเคยอ่านตำราของรามคำแหง ว่าการเขียนอารมณ์ขันต้องแยกเป็นข้อ ๆ ทำให้ นึกไม่ถึงทำหักมุมอะไรต่าง ๆ แต่อ่านตำราแล้วมันก็เขียนไม่ได้หรอก ถึงจะห่องได้ทุกตัวก็เถอะ แต่มันน่าจะมีอะไรบางอย่างที่วิเคราะห์ได้ คืออารมณ์ขันคุณจะต้องแตกจริง ๆ เป็นต้นว่าถ้า ที่จะเล่นตกลนั้นต้องเล่นได้ทุกบท เข้าให้คุณร้องให้คุณต้องร้องให้ ให้โทรศัพท์ห้องทำได้ ให้เล่นอะไรพิเศษได้ เช่นเล่นกีตาร์เก่งหรือเปาชลุยเก่ง มันต้องมีอะไรบางอย่างที่สามารถทำ ให้คุณพื้นดีได้ สามารถเตรียมพื้นฐานเพื่อที่จะรับอารมณ์ขันที่ตามมา เหมือนกับเขียนหนังสือ เขียนสะกดตัวไม่ถูก เขียนงง ๆ เงิน ๆ เขียนยังไงก็ไม่ได้ เพราะขาดมิติที่คุณเขียน การเขียน ก่อนจะเขียนมีการໄต่กามกันพอสมควร คุณต้องรู้ว่าอันนี้มันทำให้คุณอ่านได้หรือเปล่า อายุที่ พ่อคุณเรื่ออารมณ์ขัน ก็มาดลีก ชาวบ้านจะอ่านไม่เข้าใจ เมื่ออ่านเข้าใจ อ่านตามจะเข้าใจ ไม่มีคน... ชาวบ้านที่ก่ออุบัติเหตุ เพราะจะนั่นใครที่อ่านตามไป จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ผมก็ ตอบไม่ได้ว่ามาจากไหน มันก็ควรจะแตกในเรื่องภาษาแล้วการเขียนไม่น่าจะยากเกินไป น่าจะ นึกได้ง่าย อ่านหนังสือแล้วก็ไปเขียนไว้ เริ่มหัดเขียนโดยก่อนก็ได้ ว่าเรียนเรียงได้อย่างที่เราต้อง การหรือเปล่า ตกลไทยมีมากมาย มหาศาล โดยเฉพาะตกลชาวบ้าน ๆ แต่มันอยู่ที่ว่าเราร้อยใน ระดับนั้นหรือเปล่า เราอยู่ในระดับที่จะแยกแยกได้หรือเปล่า ว่าอันนั้นมันโلونหรือหมายคาย ไม่ สนุกไปซะทุกคราวมันคงไม่ได้ เรายังสามารถแก้ไขได้หรือเปล่า เราจะกำหนดตรงนี้ยังไง การอ่าน ได้หรือเปล่า คือมันมีรายละเอียดมากกว่านี้ ผมก็ไม่เข้าใจ ผมจะขึ้นเวที ขึ้นไปแล้วไม่รู้เหมือน กันว่าจะตกลงตอนไหน คุย ๆ ไปเดี่ยว ก็ตกลงเอง บอกไม่ถูก”

รศ.รัตนฤทธิ์ “เราใช้วิถีทางเดยมามาก แม้จะมีคำสอนอยู่อีก ขอกราบขอบพระคุณท่านวิทยากร ทุกท่าน”